

AANVULLENDE NORMEN

BIJ DE CONSTITUTIES

VAN DE SOCIËTEIT VAN JEZUS

BRUSSEL - DEN HAAG

2001

INHOUD

Inleidend decreet

Voorwoord: De zending en de identiteit van de Sociëteit en haar Instituut

Eerste afdeling: De Aanvullende Normen bij de Constituties van de Sociëteit van Jezus als uitdrukking van haar innerlijke wezen en haar charisma

Tweede afdeling: Uit welke leden bestaat de Sociëteit van Jezus?

Derde afdeling: Het Instituut van de Sociëteit

Eerste hoofdstuk: Het Instituut en de onderdelen daarvan

Tweede hoofdstuk: Toepassing en interpretatie van het Instituut en dispensatiemogelijkheden

Derde hoofdstuk: De handhaving en de vernieuwing van het Instituut

Eerste deel: De toelating tot de proeftijd

Eerste hoofdstuk: Wie is bevoegd om tot de proeftijd toe te laten?

Tweede hoofdstuk: Wie mag tot de proeftijd toegelaten worden?

Derde hoofdstuk : Wat staat een opname in de weg?

Vierde hoofdstuk: Op welke manier laat men iemand tot de proeftijd toe?

Tweede deel: Het ontslag uit de Sociëteit

Eerste hoofdstuk : Wie is bevoegd om iemand uit de orde weg te zenden

Tweede hoofdstuk: Op welke gronden kan men iemand uit de orde wegzenden?

Derde hoofdstuk: De bij het ontslag te volgen werkwijze
Vierde hoofdstuk: De te volgen handelwijze t.o.v. ontslagenen

Derde deel: Het noviciaat en de zorg voor de volharding en de vooruitgang van de novicen

Eerste hoofdstuk: Het noviciaat in het algemeen
Tweede hoofdstuk: De vorming van de novicen
Derde hoofdstuk: Andere punten die de novicen betreffen

Vierde deel: De opleiding van de jezuïet na het noviciaat

Eerste hoofdstuk: Algemene normen
Tweede hoofdstuk: De geestelijke vorming
Derde hoofdstuk: Het gemeenschapsleven tijdens de vormingsperiode
Vierde hoofdstuk: De vorming tijdens de studies
Vijfde hoofdstuk: Het te volgen leerprogramma bij de opleiding van onze jongeren
Zesde hoofdstuk: De apostolische vorming

Vijfde deel: De opname in het korps van de Sociëteit

Eerste hoofdstuk: Wie is gemachtigd toe te laten tot de geloften en die geloften af te nemen?
Tweede hoofdstuk: Wie mag de eerste geloften afleggen?
Derde Hoofdstuk: Wie mag de laatste geloften afleggen? Opmerkingen over het derde proefjaar
Vierde hoofdstuk: Het afleggen van de geloften
Vijfde hoofdstuk: De eenvoudige geloften van de plechtig geprofesten

Zesde deel: Het persoonlijk leven van hen die aanvaard en als leden in het lichaam van de Sociëteit opgenomen zijn

Eerste afdeling: Het apostolisch karakter van onze geloften in het algemeen
Tweede afdeling: De maagdelijkheid
Derde afdeling: De gehoorzaamheid
Vierde afdeling: De armoede.

Een aantal algemene principes
Eerste hoofdstuk: De armoede van de afzonderlijke leden

Artikel 1: De gelofte van armoede
Artikel 2: Het afstand doen van bezit
Artikel 3: Het leven in gemeenschap
Artikel 4: De gemeenschappelijke levensstijl van jezuïeten naar buiten toe

Tweede hoofdstuk: De armoede in het algemeen
Artikel 1: De bronnen van inkomst die wij voor ons levensonderhouden apostolaat nodig hebben
Artikel 2: De scheiding tussen gemeenschap en apostolaatswerk
Artikel 3: De armoede van de gemeenschappen
Artikel 4: Het armoedestatuut van de seminarissen van de orde en van onze verzorgingshuizen
Artikel 5: Het armoedestatuut van de apostolaatswerken
Artikel 6: Het armoedestatuut van de Sociëteit in haar geheel, van de provincies en van de regio's
Artikel 7: Het samen delen van de bezittingen

Derde hoofdstuk: Elke schijn van hebzucht en zakendoen vermijden
Vierde hoofdstuk: Het beheer van materiële goederen

Vijfde afdeling: Andere zaken die onze levenswijze betreffen
Eerste hoofdstuk: Het geestelijk leven van de gevormde leden van de orde
Tweede hoofdstuk: De broederlijke zorg voor elkaar
Derde hoofdstuk: Activiteiten die men moet vermijden
Vierde hoofdstuk: De geestelijke vooruitgang en de noodzaak van blijvende vorming
Vijfde hoofdstuk: Ziekte, oude dag en dood

Zevende deel: Zending en dienstwerk van de Sociëteit

Eerste hoofdstuk: De hedendaagse zending van de Sociëteit

Tweede hoofdstuk: De zendingen door de paus

Derde hoofdstuk: Zendingen door de oversten van de Sociëteit en de keuze van ons dienstwerk

Vierde hoofdstuk: De soorten dienstwerk waarmee de Sociëteit haar zending uitvoert

1. Het missiewerk
2. De interreligieuze dialoog
3. De oecumenische beweging
4. Pastorale instellingen en activiteiten
5. Het apostolaat van de opvoeding
  - a. Algemene principes van het apostolaat van de opvoeding
  - b. De opvoedingsinstellingen van de Sociëteit
6. Het intellectuele apostolaat
7. Het sociale apostolaat
8. De communicatiemedia
9. De interprovinciale huizen en werken in Rome

Vijfde hoofdstuk: Onze samenwerking met leken in dienst van onze zending

1. De samenwerking met leken in het algemeen
2. De samenwerking met leken in hun werken
3. De samenwerking met leken in de eigen werken van de Sociëteit
4. Verenigingen van leken met een Ignatiaanse inspiratie
5. Nauwere banden tussen een aantal leken en de Sociëteit

Achtste deel: De zorg voor de eenheid in de Sociëteit

Eerste hoofdstuk: De eenheid van hart

Tweede hoofdstuk: Het gemeenschapsleven in de Sociëteit

Derde hoofdstuk: De eenheid onder de leden van de congregaties

Negende deel: Het bestuur van de Sociëteit

Eerste afdeling: Het bestuur in het algemeen

Eerste hoofdstuk: De bestuursmacht van de Sociëteit en wie eronder valt

Tweede hoofdstuk: De aanstelling en de ambtsduur van de oversten

Derde hoofdstuk: De gewone verplichtingen van de oversten

Vierde hoofdstuk: De hulp die de oversten hebben van consultants en functionarissen

Vijfde hoofdstuk: De ambtshalve te schrijven brieven en andere documenten

Tweede afdeling: Het bestuur van de hele Sociëteit

Eerste hoofdstuk: De taak van pater Generaal

Tweede hoofdstuk: De aandachtige zorg voor pater Generaal

Derde hoofdstuk: De verschillende soorten vicaris-generaal

Artikel 1: De vicaris-generaal na de dood van pater Generaal of na de erkenning van zijn verregaand onvermogen om de Sociëteit te besturen

Artikel 2: De vicaris terwijl pater Generaal nog leeft

Vierde hoofdstuk: De assistenten *ad providentiam* en de admonitor van pater Generaal

Vijfde hoofdstuk: Het consult van pater Generaal en diens andere helpers

Artikel 1: Het consult van pater Generaal

Artikel 2: De hogere functionarissen

Artikel 3: De consultants met bijzondere deskundigheid ende secretarissen van de sectoren

Artikel 4: De visitatoren

Derde afdeling: Het bestuur van de provincies en van de regio's of missiegebieden

Eerste hoofdstuk: De oprichting van provincies en regio's (missiegebieden) en de opname of applicatie van hun leden
Tweede hoofdstuk: De oversten van provincies en regio's (missiegebieden) Derde hoofdstuk: De samenwerking tussen de provincies

Vierde afdeling: De huizen en werken van de Sociëteit en het bestuur ervan

Tiende deel: Het behoud en de groei van de Sociëteit

Zaakregister

Verantwoording

INLEIDEND DECREET

1° Om te bevorderen en te activeren dat onze Constituties en ons Instituut steeds beter worden beleefd heeft de 34^e algemene congregatie in hoofdzaak uit de decreten van de algemene congregaties, vooral uit die van de 31e, 32e, 33e en 34^e, deze **Aanvullende Normen bij de Constituties van de Sociëteit van Jezus** samengesteld en op grond van haar eigen volmacht keurt zij die bij dezen goed en vaardigt zij die uit.

2° In zoverre de decreten van de vorige algemene congregaties niet door latere decreten of door deze **Aanvullende Normen** afgeschaft of gewijzigd zijn, behouden ze samen met de decreten van deze 34e algemene congregatie hun verklarende, richtinggevende of inspirerende waarde. Ze vormen tevens de context voor een beter begrip en een correcte duiding van deze **Normen**.

3° Alleen een algemene congregatie kan de **Aanvullende Normen** wijzigen of hun geldigheid beperken.

4° De **Aanvullende Normen** zullen in de toekomst steeds uitgegeven worden in één en dezelfde band met de Formula Instituti en de Constituties van de Sociëteit van Jezus, die door deze 34e algemene congregatie van toelichtingen voorzien zijn.

5° De **Collectio decretorum Congregationum Generalium**, die door de 27e algemene congregatie in 1923 samengesteld is en door latere algemene congregaties een paar maal herzien, en waarvan de laatste editie in 1977 verschenen is, verliest daarmee haar geldigheid.²

[\[terug naar inhoudsopgave\]](#)

VOORWOORD

DE ZENDING EN DE IDENTITEIT VAN DE SOCIËTEIT EN HAAR INSTITUUT

=====

EERSTE AFDELING

DE AANVULLENDE NORMEN

BIJ DE CONSTITUTIES VAN DE SOCIËTEIT VAN JEZUS

ALS UITDRUKKING VAN HAAR INNERLIJKE WEZEN EN HAAR CHARISMA

1. De Sociëteit van Jezus wil steeds opnieuw haar inzicht in haar eigen aard en opdracht verdiepen. Zo probeert zij in volhardende trouw aan haar roeping zichzelf te vernieuwen en haar leven en werkzaamheid in de lijn van haar eigen wezen en charisma af te stemmen op de eisen van de kerk en de noden van wie leven in onze tijd¹.

2. § 1. Wezen en charisma van de Sociëteit van Jezus vinden hun oorsprong in de Geestelijke Oefeningen die onze heilige vader Ignatius en zijn gezellen gedaan hebben. Door die ervaring geleid, hebben zij een apostolische groep gevormd die op de liefde gegrondvest is. Als leden daarvan hebben zij zichzelf door het uitspreken van de geloften van armoede, zuiverheid en gehoorzaamheid

als een brandoffer aan God opgedragen². Zo zouden zij als strijders onder de banier van het kruis en in de exclusieve dienst van de Heer en van de kerk, zijn bruid, onder de leiding van de bisschop van Rome, Christus' plaatsbekleder op aarde³, over de

hele wereld uitgezonden kunnen worden⁴ "om het geloof te verdedigen en te verbreiden en om de mensen vooruit te helpen op de weg van het christelijk leven en de christelijke leer."

§ 2. Onze Sociëteit kenmerkt zich dan ook daardoor, dat zij tegelijk religieus, apostolisch en priesterlijk⁶ is en dat ze bovendien door een heel bijzondere band van liefde en dienstbaarheid met de bisschop van Rome verbonden is.⁷

¹ 31e A.C. d.1 n.2.

² Cfr. Beraadslaging der eerste patres (1539), MHSI Mon. Ign. Const., I, 2.

³ Cfr. Form.Inst. n. 1.

⁴ 31e A.C. d.1 n. 2.

⁵ Cfr. Form. Inst. N.1.

⁶ 34^e A.C. d.6 vooral n. 8.

⁷ Cfr. 32e A.C. d.2 n. 24; Paulus VI, "Toespraak tot de verzamelde Patres van de 32e A.C.",

3 december 1974. Form.Inst. n. 1.

---

3. Deze oorspronkelijke en wezenlijke elementen van de eigenheid en zending van de Sociëteit zijn te vinden in de Formula Instituti en worden verduidelijkt door de Constituties van de Sociëteit van Jezus.⁸

4. § 1. Deze documenten zijn door de daaropvolgende algemene congregaties nader toegelicht en leren dat de zending van de Sociëteit van Jezus hierin bestaat, dienaren te zijn van Christus' universele zending in de kerk en in de wereld van vandaag⁹, om het integrale, door Jezus Christus geboden heil uit te dragen, dat al begint in dit leven en dat in het eeuwige leven zijn volheid zal krijgen¹⁰. De hedendaagse zending van de Sociëteit is daarom gedefinieerd als een dienst aan het geloof die de onvoorwaardelijke eis insluit om de sociale gerechtigheid te bevorderen.¹¹

§ 2. Dienst aan het geloof en bevordering van de sociale gerechtigheid vormen de ene en ondeelbare zending van de Sociëteit. Daarom kunnen we ze in onze doelstellingen, in onze activiteit en in ons leven niet van elkaar scheiden¹². Evenmin mag men ze beschouwen als een vorm van dienstwerk naast andere. Ze moeten veeleer de factor zijn die al onze zielzorgelijke activiteiten tot een ondeelbare eenheid samenbindt.¹³

§ 3. Deze zending omvat ook, als wezenlijke bestanddelen van de evangelisatie, de geïncultureerde verkondiging van de Blijde Boodschap en de dialoog met de belijders van andere godsdiensten¹⁴. Dat brengt met zich mee dat in onze zending het geloof, dat uit is op gerechtigheid, tegelijk het geloof is dat andere tradities in een dialoog betreft en de cultuur kerstent¹⁵.

⁸ Form.Inst. n. 2, 9; zie Coll. d.12 (31e A.C. d.4 n. 3).

⁹ 34e A.C. d.1 n. 8.

¹⁰ 33e A.C. d.1 n. 34.

¹¹ 32e A.C. d.4 n. 2; d.2 n. 2.

¹² 32^e A.C. d.8; cfr. 33^e A.C. d.1 n. 38.

¹³ 32^e A.C. d.2 n.9; cfr. 33^e A.C. d.1 n.38; 34^e A.C. d.2 n.14.

¹⁴ 34^e A.C. d.2 n. 15, 20.

¹⁵ 34^e A.C. d.2 n. 21.

---

5. § 1. Deze Normen bij de Constituties van de Sociëteit van Jezus zijn voor het overgrote deel ontleend aan de decreten van de algemene congregaties en proberen de belangrijkste vruchten van de hedendaagse vernieuwingsbeweging te bundelen. Deze vruchten ziet zij als de eigentijdse uitdrukking van het echte beeld van de Sociëteit en als een onmisbare hulp om bij de toepassing van de Constituties aan de diepere eisen ervan te beantwoorden.

§ 2. Dit authentieke beeld van de Sociëteit kan niet altijd perfect in normatieve formuleringen gevat worden. Daarom moeten deze Normen zich steeds richten naar dat beeld, zoals het verwoord is in de Formula Instituti en de Constituties. Want dit beeld is het oermodel waarvan de voorliggende Normen krachtens hun aard de kenmerken proberen uit te tekenen¹⁶, en de voornaamste bron voor de interpretatie van deze Normen.

¹⁶ Cfr. Johannes-Paulus II, Apostolische Constitutie "Sacrae disciplinae leges", AAS 1983 p. XI.

TWEEDE AFDELING

UIT WELKE LEDEN BESTAAT DE SOCIËTEIT VAN JEZUS?

6. § 1. De Sociëteit bestaat uit leden die elk overeenkomstig de wijze van hun eigen roeping deelhebben aan dezelfde roeping en zending, van de ruimste tot de meest specifieke betekenis van die begrippen¹⁷. Die leden kunnen zijn:

1° novicen: dezen kunnen bestemd zijn ofwel om priester ofwel om broeder te worden¹⁸; sommigen kunnen ook als 'nog ongedifferentieerd' aangenomen worden; de keuze daarvoor kan uitgaan van henzelf of van de Sociëteit¹⁹. Maar vóór het einde van de noviciaatstijd moeten zij die ongedifferentieerde situatie beëindigen.²⁰

2° leden die zich na afloop van de noviciaatstijd en het afleggen van de eerste geloften voorbereiden op het priesterschap of op het vervullen van andere taken ten dienste van de Sociëteit of die zulke taken al vervullen, en die na afloop van de door het Sociëteitsrecht bepaalde tijd hun laatste geloften zullen afleggen in een van de twee vormen waarover de nummers 3° of 4° spreken. (In de Formula Instituti²¹ heten die resp. 'scholastieken' en 'coadjutoren', maar in de Constituties resp. 'scholastieken' en 'leken-coadjutoren'²²);

3° priesters en broeders die hun laatste, maar eenvoudige geloften uitspreken. Bij uitzondering kunnen sommigen van hen (nadien nog) de plechtige geloften afleggen²³. (In de Formula Instituti en de Constituties heten die resp.

'geestelijke coadjutoren' en 'leken-coadjutoren'²⁴);

4° priesters die profes zijn van de vier plechtige geloften²⁵.

§ 2. Alle kandidaten worden eerst als novicen aangenomen. Na afloop van de proeftijd en de studies en na verloop van het aantal jaren dat rechtens vereist is, worden ze dan definitief opgenomen in de Sociëteit²⁶.

¹⁷ Cfr. P. V c.1 A [511]; Ex. c.1 n. 7-11 [10-15], Form.Inst., passim.

¹⁸ Cfr. P. V c.1 A [511]; Ex. c.1 n. 12 [16]; c.4 n. 7 [72].

¹⁹ Cfr. Ex. c.1 n. 11 [15]; c.8 n. 1-3 [130-133].

²⁰ Coll. d.17 (cf. 4e A.C. d.52)

²¹ Form.Inst. n. 9.

²² Constituties passim

²³ Cfr. Form.Inst. van Julius III n. 9; Ex. c.1 D [11]; P. V c.3 nr 3 [520].

²⁴ Cfr. Form.Inst. van Julius III n.9; Ex. c.1 n.9 [13]; c.6 n.8, A [119, 120], P. V c.4 n.1 [533], n.3[537]

²⁵ Cfr. Form.Inst. van Julius III n.3; Ex. c.1 n. 8 [12].

²⁶ Cfr. A.N. n. 119; P. V c.1 n. 1 [510].

DERDE AFDELING

HET INSTITUUT VAN DE SOCIËTEIT

EERSTE HOOFDSTUK

Het Instituut van de Sociëteit en de onderdelen ervan

7. De naam Instituut van de Sociëteit van Jezus doelt tegelijk op onze manier van leven en werken en op de schriftelijke documenten die deze levens- en werkwijze²⁷ officieel voorhouden. Sommige van die geschriften zijn echte wetten,

andere dienen tot inspiratiebron voor onze spiritualiteit of onze manier van werken of verduidelijken die of zijn de weergave van gezonde Sociëteitstradities²⁸.

8. Willen we trouw blijven aan de genade van onze roeping, zoals deze beschreven staat in het Instituut, dan zijn daartoe de Geestelijke Oefeningen van onze heilige Stichter bijzonder waardevol. Deze zijn immers de eeuwige bron van die innerlijke gaven waaruit de kracht voor het bereiken van het ons voorgestelde doel moet voortvloeien²⁹. Ze zijn ook de levendige uitdrukking van de Ignatiaanse geest, die al onze wetten moet beheersen en begrijpelijk maken³⁰.

9. § 1. Binnen het Instituut bezit het hoogste gezag en aanzien de "Formula Instituti", de grondwet van de Sociëteit, die allereerst door Paulus III (1540), daarna in een preciezer en duidelijker vorm door Julius III (1550), en door verschillende van zijn opvolgers in die precieze formulering is goedgekeurd en die meer dan alle andere teksten tot pauselijk recht geworden is.

§ 2. Ook andere voorschriften van het Instituut zijn pauselijk recht geworden, maar omdat dat ze niet alle op dezelfde wijze door de Heilige Stoel zijn goedgekeurd, hebben ze niet alle hetzelfde gezag en aanzien.

§ 3. Tot het pauselijk Sociëteitsrecht behoren ook de apostolische brieven, decreten en dispensaties die aan de Sociëteit geschonken zijn³¹.

²⁷ Cfr. Paulus III, "Regimini militantis" (1540), Julius III, "Exposcit debitum" (1550); Form.Inst. van Paulus III, n. 1, 9; Form.Inst. van Julius III, n. 1, 2, 9; Prooem. n. 1 [134]; P. I c.2 n. 4 [152], P. IV c.7 n. 3 [398]; P. VI c.1 n. 1 [547]; c.3 n. 4 [586]; c.5 [602]; P. VII c.1 n. 1 [603]; enz.

²⁸ Coll. d.1a (31e A.C. d.4 n. 2).

²⁹ Cfr. P. X nr 2 [813].

³⁰ Coll. d.1 a (31e A.C. d.4 n. 2).

³¹ Coll. d.1 a (31e A.C. d.4 n. 2).

---

10. Het Instituut omvat verder nog de volgende documenten:

1° De Constituties en het Examen Generale, met hun respectieve toelichtingen, door onze heilige Vader Ignatius opgesteld op grond van de toestemming daartoe door de paus aan de Sociëteit verleend³². De 1e algemene congregatie heeft die herzien en goedgekeurd.

2° De wetten, door de algemene congregaties uitgevaardigd, en de Regels die door deze zelf of op hun gezag goedgekeurd zijn³³.

3° De algemene regels, de specifieke regels voor de verschillende functies, de voorschriften en de instructies die gelden voor bepaalde streken of voor de hele Sociëteit en die de Generale Oversten op grond van het hun toekomende gezag opgesteld hebben³⁴.

11. § 1. De Constituties, het Examen Generale en de toelichtingen bij elk van de twee hebben alle dezelfde bindende kracht³⁵ en blijven hun volle waarde behouden³⁶, met uitzondering van een aantal afzonderlijke bepalingen die door de voorschriften van het algemene kerkelijk recht of door decreten van de algemene congregaties wettig gewijzigd of nietig verklaard zijn. Ook kunnen er een paar wegens de totaal veranderde situaties niet meer toegepast worden. Wel moet deze niet-toepasbaarheid uitdrukkelijk bevestigd worden door een algemene congregatie of, in het belang van een goed bestuur, door pater Generaal.

§ 2. De Latijnse vertaling ervan is door de 4e algemene congregatie goedgekeurd en geldt als authentiek. Alleen de algemene congregatie kan daarin wijzigingen aanbrengen³⁷.

§ 3. Het Spaanse origineel is door de 1e en de 5e algemene congregatie goedgekeurd en dient met een heilig respect bewaard te worden. Het kan de algemene congregatie en pater Generaal van dienst zijn bij de interpretatie van de genoemde Latijnse vertaling³⁸.

³² Paulus III, "Regimini militantis"; Id. "Iniunctum Nobis"; Julius III, "Exposcit debitum".

³³ Cf. Coll. d.3 § 2; Form.Inst. van Paulus III (1540) en van Julius III (1550), n. 2.

³⁴ Cf. Coll. d.4 § 1 (1e A.C. d.143; 7e A.C. d.76)

³⁵ Prooem. Decl. Constit. [136]; P. VI c.1 A [548].

³⁶ Cfr. Coll. d.2 § 1.

³⁷ Coll. d.2 § 2 (4e A.C. d.50; 5e A.C. d.76; 23e A.C. d.27; 24e A.C. d.27).

³⁸ Coll. d.2 § 3 (1e A.C. dd.15 en 78; 3e A.C. d.26; 5e A.C. d.61).

---

12. § 1. Tenzij de aard van de zaak of een uitdrukkelijke bepaling het tegendeel aannemelijk maken, gelden alle beslissingen van een algemene congregatie als door haar uitgevaardigde wetten. Dat betreft meer bepaald:

1° de canones en decreten van de congregaties die normen of bepalingen bevatten;

2° de Formulae van de congregaties, d.i. van de algemene congregatie, van de provinciale congregatie, van de congregatie van procuratoren, van de congregatie voor het kiezen van een tijdelijke vicaris;

3° de Regels die op gezag van de algemene congregatie goedgekeurd zijn, dat zijn de Regels van de modestie, door de heilige Ignatius opgesteld, de Taakomschrijving van de vicaris-generaal, de Regels van de assistenten, de Regels van de algemene admonitor.

§ 2. Tenzij de algemene congregatie anders heeft bepaald hebben geen kracht van wet:

1° de decreten die vóór de keuze van een Generale Overste aangenomen zijn, maar nadien niet bekrachtigd;

2° de decreten die na die keuze aangenomen zijn, maar op last van de congregatie niet uitgevaardigd.

§ 3. Tenzij de congregatie zelf anders beslist, geldt als noodzakelijke en voldoende voorwaarde voor de uitvaardiging van decreten, dat ze door pater Generaal uit naam van diezelfde congregatie aan de provincies meegedeeld worden met de bedoeling dat deze ze aan de huizen bekend maken³⁹.

13. § 1. Als niet uitdrukkelijk het tegendeel bepaald wordt, gelden alle regels en verordeningen die door Generale Oversten uitgevaardigd worden, als bindend, zolang deze laatsten of een algemene congregatie die niet herroepen.

§ 2. Als pater Generaal op last van een algemene congregatie iets toevoegt of wijzigt aan regels die hij op grond van zijn volmacht vastgelegd heeft, of aan verordeningen of instructies, heeft dat dezelfde mate van gezag als had pater Generaal dat op eigen gezag gedaan⁴⁰.

§ 3. Tenzij het tegendeel blijkt, heeft hetgeen in ons recht en in onze praxis 'Instructies' heet⁴¹, alleen oriënterende waarde, zelfs als ze aan de hele Sociëteit geadresseerd zijn⁴².

³⁹ Coll. d.3 §§ 2-4 (1e A.C. d.115; 2e A.C. d.31; 3e A.C. dd. 4, 33; 4e A.C. dd. 2, 43, 44, 48, 50; 20e A.C.

dd.17, 18; 22e A.C. d.44 n. 7; 31e A.C. d.19 n. 15); cf. P. VIII c.7 C [718].

⁴⁰ Coll. d.4 §§ 2-3 (1e A.C. d.143; 7e A.C. d.76; 7e A.C. d.72; cfr. 4e A.C. d.3).

⁴¹ Cfr. CIC 34.

⁴² Coll. d.5 (cf. 7e A.C. d.81).

---

14. Het kerkelijk recht eist dat in de "grondwet" van de instituten van religieus leven bepaalde elementen terug te vinden zijn⁴³. Die staan in de Formula Instituti en worden nader toegelicht op de overeenkomstige plaatsen in de Constituties en de Decreten van de algemene congregaties die deze verklaren of veranderen op genoemde punten⁴⁴.

TWEEDE HOOFDSTUK

Toepassing en interpretatie van het Instituut en dispensatiemogelijkheden

15. Ons Instituut vraagt om een toepassing in de geest van de Constituties⁴⁵, en met de grootste zorg om op geen enkel punt ervan af te wijken⁴⁶, geïnspireerd door de liefde en door een verlangen naar de hoogst mogelijke volmaaktheid⁴⁷, met een wijze liefde⁴⁸ en onder de leiding van de oversten⁴⁹. Daarbij moet rekening gehouden worden met de eigen aard van persoon, plaats, tijd en andere omstandigheden⁵⁰. Steeds moet het doel ervan voor ogen staan, en dat is niets anders dan de grotere dienst van God en het goed van hen die deze leefregel volgen⁵¹.

16. De algemene congregatie is gemachtigd eventuele onduidelijkheden in de Formula Instituti te verhelderen⁵².

17. Alleen de algemene congregatie kan de Constituties en de wetten die door een algemene congregatie aangenomen zijn, authentiek interpreteren. Pater Generaal kan deze wetten nader toelichten en ook de Formula zelf, in het belang van een gezond bestuur en zijn toelichtingen hebben de waarde van bindende normen⁵³.

⁴³ Cfr. CIC 587 § &, 578; CCEO 426.

⁴⁴ Form.Inst. n. 2, 9.

⁴⁵ Prooem. n.1 [134]

⁴⁶ P. VI c.5 [602]; P. IV c.10 n. 5 [424]; P. VI c.1 n. 1 [547]; P. IX c.3 n. 8 [746]; c.6 A [790]; P. X n. 13

[826].

⁴⁷ P. VI c.5 [602]

⁴⁸ Cfr. P. II c.2 n.1 [201]; n.5 [217]; c.3 A [219]; c.4 B [237]; P. III c.1 n.15 [269]; n.25 [287]; P. IV c.13

n.5 [462]; P. VI c.3 n.1 [582]; P. IX c.3 n.11 [754].

⁴⁹ Cfr. P. IV c.10 [424]; P. IX c.3 n.8 [746]; c.6 A [790].

⁵⁰ Cfr. Prooem. Declar. [136]; P. II c.2 A [211]; P. III c.2 C [297]; P. IV c.4 B [343]; c.5 n.1 [351]; c.7 n.

2 [395]; c.13 A [455]; C [458]; n.5 [462]; P. VI c.2 N [581]; P. VII c.2 n.1 [618]; P. VIII c.1 n.8 [671];

P. IX c.3 n.8 [746]; c.3 n.11 [754]

⁵¹ P.IX c. n.8 [746]

⁵² Formula Insituti van Julius III n. 2.

⁵³ Coll. d.9 (3e A.C. d.33; 4e A.C. d.19).

---

18. § 1. De antwoorden waarin de Generaals het Instituut nader verklaren, hebben als interpretaties van het recht bindende waarde voor alle provincies, ook als ze aan bepaalde provincies gericht zijn. Dat veronderstelt wel dat pater Generaal ze als zodanig aan de hele Sociëteit presenteert.

§ 2. Ook als ze aan de hele Sociëteit ter informatie meegedeeld worden, zijn de andere antwoorden alleen bindend voor de provincies waaraan ze geadresseerd zijn. Voor de andere provincies betekenen ze alleen maar een richtlijn⁵⁴.

19. § 1. In concrete gevallen, d.i. waar het gaat om afzonderlijke personen, huizen of provincies, kan pater Generaal geldig vrijstellen van het onderhouden van de Constituties en van de wetten die door een algemene congregatie aangenomen zijn, tenzij men zijn bevoegdheid daartoe voor een of ander punt beperkt heeft. Maar hij mag die vrijstelling alleen verlenen overeenkomstig de bedoeling van de

wetgever⁵⁵. Inzake regels of verordeningen die van hemzelf of van zijn voorgangers uitgegaan zijn, is zijn dispensatierecht daarentegen onbeperkt.

§ 2. Voor zover ze daartoe de machtiging gekregen hebben, mogen ook andere oversten van deze wetten dispenser⁵⁶.

DERDE HOOFDSTUK

De handhaving en de vernieuwing van het Instituut

20. § 1. Als wezenlijk of fundamenteel voor ons Instituut geldt in de eerste plaats hetgeen in de Formula van Julius III uit 1550 vervat ligt. Daar treedt immers aan het licht wat "natuur, doel, geest en karakter"⁵⁷ en de fundamentele structuur van de Sociëteit is, zoals zij onder invloed van de genade is gebaseerd op de beginselen van het evangelie en de ervaring en wijsheid van onze heilige vader Ignatius en zijn gezellen.

§ 2. Verder zijn die bepalingen voor wezenlijk te houden zonder welke die van de Formula niet meer of nauwelijks kunnen bestaan. De algemene congregaties kunnen verklaren welke deze wezenlijke bepalingen zijn, en hebben dit soms ook gedaan⁵⁸. Ook pater Generaal kan dat, maar slechts als een praktische, tijdelijke beslissing⁵⁹.

⁵⁴ 27e A.C. Coll. d.10.

⁵⁵ Cfr. P. IX c.3 n. 8, D [746, 747]; Coll. d.11.

⁵⁶ Cfr. P. IV c.10 B [425]; P. IX c.3 D [747].

⁵⁷ CIC 578.

⁵⁸ Cfr. 27e A.C. Coll. d.13.

⁵⁹ Coll. d.12 (31e A.C. d.4 n.3).

---

21. § 1. Een algemene congregatie kan bepalen wat wezenlijke zaken zijn in de Formula Instituti, maar zij kan die niet op eigen gezag wijzigen. Bovendien mag men een definitieve wijziging ervan niet aanvragen bij de Heilige Stoel, zonder een overduidelijke reden en, als het ooit zover komt, niet zonder een voorafgaande proefneming⁶⁰.

§ 2. De wezenlijke zaken die niet in de Formula Instituti staan, zijn op zich van blijvende aard. Maar een algemene congregatie kan soms van een of ander van die elementen verklaren dat zijn samenhang met de wezenlijke dingen van de Formula helemaal verloren is gegaan of aanzienlijk is verzwakt. Maar als men wil praten over wijzigingen daarvan, moet de algemene congregatie eerst uitmaken of hetgeen men voorstelt te wijzigen, moet gelden als een wezenselement buiten de Formula Instituti, zoals gedefinieerd in norm 20 § 2, en of er voor die verandering een echt dwingende reden is.

§ 3. De Constituties kunnen door de algemene congregatie in de niet wezenlijke dingen van ons Instituut veranderd worden. Wel moet er een echt gegronde reden daartoe zijn, overeenkomstig de normen die in de Formula van de algemene congregatie bepaald zijn.

§ 4. Wat betreft de decreten en regels van algemene congregaties en de regels en verordeningen, uitgevaardigd door pater Generaal: ze mógen niet alleen door de voornoemde gezagsdragers, gezien hun bevoegdheid daartoe, gewijzigd worden, maar ze móeten zelfs voortdurend aan de noden van de tijd worden aangepast⁶¹.

22. § 1. De provinciale congregaties mogen zich buigen over wezenselementen van het Instituut, telkens als daar gegronde reden toe is en met in achtneming van de normen, die in de Formula van de provinciale congregatie vastgelegd zijn.

§ 2. Alle jezuïeten die postulaten opsturen naar een algemene of provinciale congregatie, moeten in acht nemen wat in de normen 20-21 gezegd wordt, en rekening houdend met de liefde die ze aan het erfgoed van de Sociëteit verschuldigd zijn, en ook met hun eigen verantwoordelijkheid, moeten ze elk hun eigen verlangens omtrent een geschikte vernieuwing van het Instituut voorstellen⁶².

23. Iedere aanpassing van het Instituut moet steeds als doel hebben te besluiten wat na rijp beraad het meest lijkt te zullen bijdragen tot de kennis, liefde, eer en dienst van God en tot het geestelijk welzijn van de mensen. Want onze heilige vader Ignatius heeft dat als het ware als grondslag en eerste criterium vastgelegd voor al onze wetten⁶³.

⁶⁰ Cfr. Coll. §§ 2 en 3 (1e A.C. d.16; 31e A.C. d.4 n.3).

⁶¹ Coll. d.14 §§ 1-4 (7e A.C. d.76; 31e A.C. d.4 n.3).

⁶² Coll Decr. d.15 (31e A.C. d.4 n.3).

⁶³ Coll. d.14 § 5 (31e A.C. d.4 n.3)

[\[terug naar inhoudsopgave\]](#)

EERSTE DEEL

DE TOELATING TOT DE PROEFTIJD

EERSTE HOOFDSTUK

Wie is bevoegd om tot de proeftijd toe te laten?

24. § 1. Normalerweise hebben de provinciaals van pater Generaal de bevoegdheid gekregen om tot de eerste proeftijd toe te laten.

§ 2. De anderen zijn daartoe alleen gemachtigd in zoverre pater Generaal of de provinciaal hun daartoe de machtiging verleend heeft¹.

§ 3. Het is een exclusief privilege van pater Generaal om kandidaten die jonger zijn dan 17 jaar tot het noviciaat toe te laten².

TWEEDE HOOFDSTUK

Wie mag tot de proeftijd toegelaten worden?

25. § 1. Wil het doel dat met de proeftijd nagestreefd wordt, bereikt worden, dan moet de kandidaat een bevredigende graad van rijpheid bezitten en voldoende voorbereid zijn.

§ 2. Om die geschiktheid te bewerken kan men de kandidaten op verschillende wijzen aan daartoe uitgekozen paters en broeders toevertrouwen, opdat die hen helpen in hun roeping te rijpen in de tijd dat ze via studie en apostolische stages hun intrede in het noviciaat voorbereiden³.

§ 3. Waar men het nodig vindt, kunnen speciale programma's opgezet worden om de kandidaten die broeder willen worden en aangepaste voorbereiding missen, daarvoor klaar te maken⁴.

§ 4. In die tijd moeten ze de Sociëteit leren kennen, zowel via directe gesprekken als via de studie van haar geschiedenis als tenslotte via het contact met de voornaamste documenten van de Sociëteit, zowel met de oude, die zijn: de Formula Instituti, het Examen Generale en de Constituties, of met uittreksels daaruit, als met de meer recente⁵.

¹ Cfr. P. I c.1 B [141]

² Cfr. P. I c.2 n.12 [160]; c.3 K [187]; Benedictus XIV, "Exponi Nobis"; Leo XII Rescr. 2 maart 1827; CIC 643 § 1 1° ; CCEO 450, 4° .

³ Cfr. 31e A.C. d.8 n. 13.

⁴ 34e A.C. d.7 n.14.

⁵ Deze norm is nuttig voor de organisatie van het pre-noviciaat.

---

26. § 1. De persoonlijke screening van de kandidaten moet zorgvuldig gebeuren en gaan over hun leven en begaafdheden, hun geschiktheid voor de Sociëteit, de zuiverheid van hun bedoeling, hun psychische en fysieke gebreken, en over eventuele beletselen of verbodsbepalingen. Daarbij moet men aandachtig de richtlijnen in het oog houden die in het Examen Generale en de Constituties te vinden zijn en aan de huidige levensomstandigheden aangepast werden.⁶

§ 2. Ook met behulp van andere geschikte middelen moet de Sociëteit proberen zich een duidelijk beeld van hen te vormen. Als men ze nog niet langs andere wegen goed kent, moet men inlichtingen inwinnen over hun gezondheidstoestand, hun gedrag, hun opvoeding, hun manier om als christen te leven, hun karakter, hun talenten, de studies die ze achter de rug hebben en het resultaat ervan, het gezinsmilieu en de sociale achtergrond ervan⁷. Om een nog betere kijk op hen te krijgen, raadplege men zo nodig een psycholoog. Hierbij dienen

het beroepsgeheim, de vrijheid van de kandidaat en eveneens de bepalingen van de kerk strikt in acht genomen te worden⁸.

§ 3. Met dezelfde bedoeling kan men de kandidaten uitnodigen om een tijd lang te komen leven in een daartoe geschikte jezuïetencommunity.

DERDE HOOFDSTUK

Wat staat een opname in de weg?

27. De Sociëteit kent geen andere beletselen voor de opname dan die welke voorkomen in het algemene kerkelijke recht⁹.

28. § 1. Zonder toestemming van pater Generaal is het verboden iemand op te nemen:

1° die na zijn 16e levensjaar¹⁰ openlijk uit de Kerk uitgetreden is door op welke wijze dan ook afvallig te worden van het geloof¹¹,

2° die zich schuldig gemaakt heeft aan vrijwillige doodslag of aan een effectieve abortus en allen die daaraan actief hebben meegewerkt¹²;

3° die op grond van een zwaar misdrijf of van immoreel gedrag zijn goede naam verspeeld heeft; dit geldt echter alleen in het gebied waar dat gebeurd is¹³.

⁶ Cfr. Ex., passim, en P. I c.2-3 [147-148]; 31e A.C. d.8 n.13.

⁷ Cfr. P. I c.4 D [196]

⁸ 31e A.C. d.8 n.13; cf. CIC 642, 220.

⁹ Cfr. CIC 643 § 1; CCEO 450.

¹⁰ Cfr. CIC 1323, 1° .

¹¹ Cfr. Ex. c.2 n. 1 B [22, 24]; P. I v.3 n. 3, A, B [165-167]; 27re A.C. Coll. d.23.

¹² Cfr. Ex. c.2 n.2 [25]; P. I c.3 n.4, C [168, 169]; 27e A.C. Coll. Decr. d.24; CIC 1041, 4° .

¹³ Cf. Ex. c.2 nr 2, C [25, 26]; P. I c.3 nr 4, D [168, 170].

4° die in een ander religieus instituut tijdelijke geloften afgelegd heeft¹⁴ of die in een seculier instituut of een instituut van apostolisch leven of van gemeenschappelijk leven, op de manier van religieuzen de eerste stap van toetreding gezet heeft¹⁵, of die als kluizenaar in de handen van de bisschop van zijn diocees openlijk de belofte afgelegd heeft de drie evangelische raden na te leven en dat met een gelofte of een andere heilige band bekrachtigd heeft, en in die eigen levenswijze onder leiding van die bisschop volhard heeft¹⁶;

5° die zich pas na zijn 14e jaar tot het christelijke geloof bekeerd heeft, welk verbod geldt gedurende de eerste drie jaar na zijn bekering¹⁷;

6° die ouder dan 50 jaar is¹⁸.

§ 2. In de eerste drie gevallen van § 1 moet pater Generaal uiterst terughoudend zijn om toestemming tot intrede te geven¹⁹.

29. De verboden die voortvloeien uit het Sociëteitsrecht, binden niet in geval van een twijfel die de principes betreft; bij een twijfel die de toepassing betreft, kunnen de provincaals iemand dispensatie verlenen, behalve in het geval van een vrijwillige doodslag: in dat geval is alleen pater Generaal bevoegd²⁰.

30. Wie bevoegd is om kandidaten aan te nemen, moet zeer op zijn hoede zijn bij het aannemen van een kandidaat die op grond van een psychische afwijking²¹ of bijzondere karakterproblemen doet twifelen aan zijn geschiktheid om een persoonlijk, communautair en apostolisch jezuïetenleven te leiden of aan de duurzaamheid van zijn engagement²².

¹⁴ Cfr. CIC 655-656; Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium 526-527.

¹⁵ Cfr. CIC 723, 735; Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium 554.

¹⁶ Cfr. CIC 603 § 2.

¹⁷ 27e A.C. Coll. d.26; cfr. CIC can. 1042, 3° ; CCEO 762 § 1, 8° .

¹⁸ Cfr. P. I c.3 n. 15, K [183, 187].

¹⁹ Cfr. Ex. c.2 n. 6 [30]; P. I c.3 n. 2 [164].

²⁰ Cfr. 27e A.C. Coll. d.29; P I c.3 C [169]; CIC 14.

²¹ Cfr. Coll. d.23 § 2 (30e A.C. d.60); Ex. c.2 n.5 [29]; P I c;3 n.7 [175]

²² Cfr. Coll. d.27 (29e A.C. d.39); cf. 5e A.C. dd. 52, 53; 6e A.C. d.28).

VIERDE HOOFDSTUK

Op welke manier laat men iemand tot de proeftijd toe?

31. Kandidaten die men voor de Sociëteit geschikt acht, moeten enkele dagen van hun eerste proeftijd bij zichzelf en voor Gods oog nadenken over hun roeping en over hun beslissing, om daarin gesterkt te worden, en ze moeten zich verdiepen in de vroegere en recente documenten over het doel, de geest en het karakter van de Sociëteit. Voor sommigen zal dat noodzakelijk zijn, voor anderen nuttig. En dat kan in of buiten de novicencommunity gebeuren. Als daar reden toe is, moeten ze bij het nadenken over hun roeping de verschillende mogelijke vormen van die roeping, nl. die als broeder en die als priester²³ voor ogen houden. Zo nodig

moet in die tijd ook het onderzoek van de kandidaten afgerond worden en leemtes in dat onderzoek worden aangevuld vóór het intreden. Tegen het einde van de eerste proeftijd moeten ze dan gedurende minstens drie dagen de Geestelijke Oefeningen doen²⁴.

32. § 1. Wie het noviciaat begint en eigen goederen bezit, moet beloven daarvan afstand te doen, zodra de oversten dat na het einde van het eerste jaar noviciaat vragen.²⁵

§ 2. Deze belofte is geen gelofte, maar toch ook meer dan een eenvoudig voornemen en blijft voorwaardelijk, namelijk: als hij volhardt en de overste dat van hem eist²⁶.

§ 3. Het afstaan van persoonlijk eigendom moet in de regel kort voor de laatste geloften plaats hebben. Als pater Generaal wat dat betreft niet iets anders beslist, heeft dat afstaan geen effect, zolang deze geloften niet afgelegd zijn²⁷.

§ 4. Maar het afstand doen van eventuele kerkelijke beneficiën moet dadelijk na het afleggen van de eerste geloften gebeuren en moet zo gauw mogelijk meegedeeld worden aan de wettige kerkelijke overheid. Het wordt van kracht, wanneer aan de betrokkene gemeld wordt dat zijn afstand doen aanvaard is²⁸.

²³ Cfr. 34e A.C. d 7 n.15.

²⁴ Cfr. Coll. d.30 (4e A.C. d.67); P I c.4 n.1, A [190-191], n.5 [198]

²⁵ Cfr. Coll. d.176 § 1 (3e A.C. d.19); Ex. c.4 n.2 [54]; P. III c.1 n.7, 25, F [254-255, 287]; P. VI c.2 H [571]; daarentegen CCEO 460, 467 § 1, slot.

²⁶ Coll. d.176 § 1 (3e A.C. d.19).

²⁷ Coll. d.176 § 2 (cfr. 7e A.C. d.17 n.4-7; 15e A.C. d.8); cfr. CIC 668 § 4; CCEO 467 § 1.

²⁸ Coll. d.176 § 3 (cfr. 1e A.C. d.140; 5e A.C. d.19); cfr. CIC 1272.

[\[terug naar inhoudsopgave\]](#)

TWEEDE DEEL

HET ONTSLAG UIT DE SOCIËTEIT

EERSTE HOOFDSTUK

Wie is bevoegd om iemand uit de Orde weg te zenden?

33. § 1. Op grond van de bevoegdheid die hem daartoe door pater Generaal normalerwijze meegedeeld is, kan de provinciaal novicen van zijn provincie wegzenden.

§ 2. Op grond van de bevoegdheid die pater Generaal hem daartoe in elk afzonderlijk geval verleent, is de provinciaal gemachtigd om alle leden van de orde met eenvoudige geloften te ontslaan.

§ 3. Alleen pater Generaal is bevoegd om plechtig geprofesten weg te zenden, overeenkomstig de bepalingen hetzij van het algemene kerkelijk recht hetzij van het eigen recht van de Sociëteit¹.

TWEEDE HOOFDSTUK

Op welke gronden kan men iemand uit de Orde wegzenden?

34. De passages uit de Constituties² die handelen over het ontslag op grond van ziekte of ongeschiktheid, moet men als volgt verstaan:

1° Constateert men nog tijdens het noviciaat een ziekte of een zwakte die de mogelijkheid lijken uit te sluiten dat de betrokkene onze opdrachten zal kunnen vervullen, dan mag men hem wegsturen. Wel moet men daarbij de eisen van medemenselijkheid in acht nemen.

2° In de periode tussen de eerste en de laatste geloften mag niemand tegen zijn wil weggezonden worden op gronden waaraan hij geen schuld heeft. Dat mag alleen als zijn ongeschiktheid klaarblijkelijk is. Het mag dus ook niet op grond van zijn wankele fysieke of psychische gezondheid, als die ziekte het gevolg is van nalatigheid van de kant van de Sociëteit of van werk dat hij in de Orde

heeft verricht. Als we het geval van krankzinnigheid uitzonderen, kan men wél iemand ondanks zijn verzet uit de Sociëteit wegzenden, als zijn gezondheid zo wankel blijkt, dat hij naar het oordeel van mensen met ervaring, niet geschikt is voor het leven in de Sociëteit, of als vaststaat dat hij vóór zijn eerste geloften zijn ziekte bedrieglijk verzwegen of verheimelijkt heeft³.

¹ Cfr. P. II c.1 n.2, C [206, 208] CIC 699 § 1; CCEO 553

² Cfr. Ex. c.7 n.2 [123]; P. II c.2 n.3, 4, B [212, 213, 216]

³ Cfr. 27e A.C. Coll. d.31; CIC 689 §§ 2-3; CCEO 547 §§ 2-3.

DERDE HOOFDSTUK

De bij het ontslag te volgen werkwijze

35. § 1. Waar het gaat om het ontslag van gevormde leden van de orde met eenvoudige geloften, kent het algemene kerkelijk recht een ontslag ipso facto⁴. Daarnaast behoudt de Sociëteit haar eigen recht, dat voortvloeit uit de eigen aard van die geloften. Daarbij moeten de principes en normen van natuurlijke en kerkrechtelijke rechtvaardigheid geëerbiedigd worden en blijft de ontslagene het recht bewaren om opschortend beroep aan te tekenen bij de Heilige Stoel⁵.

§ 2. Waar het gaat om het ontslag van professen met plechtige geloften, moet men zich houden aan het algemene kerkelijk recht⁶.

VIERDE HOOFDSTUK

De te volgen handelwijze t.o.v. de ontslagenen

36. Tegenover ontslagenen heeft de Sociëteit geen enkele juridische verplichting die zou volgen uit werk dat ze in de Sociëteit gedaan hebben. Maar de oversten moeten zorgen aan de eisen van rechtvaardigheid en liefde te beantwoorden, door hen geldelijk te steunen, voor zover ze dat nodig hebben, en voor zover de financiële middelen van het huis of de provincie dat mogelijk maken⁷.

37. Als iemand tegen zijn wil weggestuurd wordt zonder dat hij schuld had of zonder geldige reden, is die wegzending ongeldig en moet hij in zijn vorige staat hersteld worden, met vrijstelling van het noviciaat⁸.

⁴ Cfr. CIC 694; CCEO 497.

⁵ Cfr. Form.Inst. n.9; Ex. c.6 n.8, A [119, 120]; P. V c.4 B [536]; Antwoord van de Commissie der Interpretaties van de CIC 29 juni 1918 (AR II 608); zie ook AR XIII 574-575. Om iemand weg te zenden, moeten er dus ernstige en echt bewezen redenen zijn, die de overste moet kennen en aan de medebroeder moet meedelen en deze moet recht van antwoord krijgen. Als hij beroep aantekent bij

de Heilige Stoel, sorteert het ontslag geen effect, totdat deze hem geantwoord heeft.

⁶ Cfr. CIC 694-696; CCEO 500-503.

⁷ Cfr. Coll. d.33 (7e A.C. d.3); P. II c.3 B [224]; CIC 702; CCEO 503.

⁸ Coll. d.32 (8e A.C. d.58).

---

38. Als iemand na het noviciaat of na de eerste geloften op eigen aanvraag wettig uit de Sociëteit ontslagen is, kan hij – tenzij de redenen van het ontslag nog steeds bestaan⁹, - door pater Generaal nadat hij zijn consult gehoord heeft, weer aangenomen worden zonder dat hij het noviciaat over moet doen. Pater Generaal moet dan wel een aangepaste proeftijd bepalen vóór het afleggen van de geloften na twee jaar en de tijd vaststellen die aan het uitspreken van de laatste geloften moet voorafgaan¹⁰.

⁹ Cfr. P. II c.4 n.7 [241].

¹⁰ Cfr. CIC 690 § 1; CCEO 493 § 2.

[\[terug naar inhoudsopgave\]](#)

DERDE DEEL

HET NOVICIAAT EN DE ZORG VOOR DE VOLHARDING EN DE VOORUITGANG VAN DE NOVICEN

EERSTE HOOFDSTUK

Het novicaat in het algemeen

39. § 1. Zo mogelijk moet in iedere provincie een noviciaat opgericht worden¹.

§ 2. De noviciaatshuizen moeten zo mogelijk daar gesticht worden, waar de novicen behoorlijk getoetst kunnen worden in overeenstemming met de eigen leefwijze en zending van de Sociëteit².

40. Het noviciaat begint op de dag waarop de kandidaat met toestemming van de provinciaal of van iemand anders die daartoe bevoegd is, in het noviciaatshuis intreedt, om er zijn proeftijd, ook de eerste proeftijd, te beginnen³.

41. Het noviciaat moet twee volle jaren duren⁴. Ook pater Generaal mag daarvan alleen dan dispensereren, als echt gewichtige redenen daarvoor pleiten en met inachtneming van de voorschriften van het algemene kerkelijk recht⁵.

42. Met uitzondering van de periode die in het algemene kerkelijk recht voorgeschreven is, kan de noviciaatstijd geldig in om het even welk huis van de Sociëteit doorgebracht worden⁶.

43. § 1. In de regel moeten alle kandidaten dezelfde noviciaatsvorming krijgen⁷. Men mag alleen die verschillen van methodische aard invoeren welk vereist worden door de verschillende vormen van de éne dienst waartoe allen geroepen worden⁸.

§ 2. In die geest moet men vanaf het begin zorg dragen voor een passende leefgemeenschap en samenwerking onder alle novicen. Zo zullen ze elkaar grondig leren kennen en wederzijds helpen bij de waardering en verwerkelijking van ieders roeping. In uiterlijke dingen, op het gebied van voeding, kleding, huisvesting enz., moet er volkomen gelijkheid zijn⁹.

¹ 27e A.C. Coll. d.35; cf. CIC 647; CCEO 522.

² Cfr. 31e A.C. d.8 n.22.

³ Cfr. 27e A.C. Coll. d.37.

⁴ Cfr. Gregorius XIII, "Ascendente Domino"; Ex. c.1 n.12 [16]; c.4 n.16, 41 [71, 98]; P. IV c.3 n.3 [336].

⁵ 28e A.C. Coll. d.36 § 1; P.V c.1 C [515]; cfr. CIC 648; CCEO 523.

⁶ Cfr. Coll. d.36 § 2 (7e A.C. d.98); CIC 647-649; CCEO 522

⁷ Cfr. 32e A.C. d.6 n.12.

⁸ 31e A.C. d.8, 2 inleid.

⁹ 31e A.C. d.8 n.8.

TWEEDE HOOFDSTUK

De vorming van de novicen

44. § 1. Het noviciaat is tegelijk een vormingstijd en een proeftijd. De roepingsgenade moet er verder tot ontwikkeling gebracht worden en reeds haar vruchten te zien geven¹⁰.

§ 2. Voor wie als ongedifferentieerd ingetreden is, is dit ook de tijd om in gunstige omstandigheden zicht te krijgen op de toekomstige vorm van zijn roeping: of het die van broeder of van priester zal zijn¹¹.

45. § 1. Het beginsel dat de gehele jezuïetenopleiding beheerst, is de apostolische gerichtheid¹². De hele vorming van onze leden moet daarom reeds vanaf het noviciaat gedacht en gestuurd worden als een groeiende integratie in het apostolische korps van de Sociëteit, dus als een vorming in de zending¹³.

§ 2. In het vierde deel worden richtlijnen gegeven voor de vorming in het algemeen, en voor de vorming in communautaire geest en leven. Die richtlijnen moeten op een geëigende manier ook in het noviciaat hun toepassing vinden.

46. § 1. De echtheid van de roeping moet nagegaan worden met behulp van een aantal zogenaamde experimenten. In de geest van de heilige Ignatius vormen die het specifieke element van het noviciaat. Ze moeten de novicen in situaties brengen waarin dezen kunnen tonen wat ze werkelijk waard zijn en in welke mate zij zich de geestelijke houding eigen maken die aan onze roeping eigen is. Er moet met voorzichtigheid en durf uitgekeken worden naar moderne vormen van experiment die in reële situaties aan dat doel beantwoorden.

§ 2. Het belangrijkste in de noviciaatsvorming moeten de Geestelijke Oefeningen zijn. Van alle experimenten zijn deze immers het voornaamste en het meest fundamenteel. Ze moeten dus goed voorbereid worden, op de meest geschikte tijd geplaatst en gegeven in hun volle dynamiek en geestelijke kracht¹⁴.

¹⁰ 31e A.C. d.8, 2 inleid.; cfr. CIC 646.

¹¹ Cfr. 34e A.C. d.7 n.15.

¹² 31e A.C. d.8 n.4.

¹³ Cfr. 32e A.C. d.6 n.7; cf. n.12-13.

¹⁴ Cfr. 31e A.C. d.8 n.14-15; cf. Ex. c.4 n.9-10 [64-65]; n.16

[71]; c.7 n. 6 [127]; P. IX c.3 n. 8, E [746, 748].

---

47. § 1. De opvoeding tot intimiteit met God in het gebed moet in het apostolische klimaat van de Geestelijke Oefeningen plaatsvinden. De dagelijkse gebedsoefeningen moeten beogen de persoonlijke liefde voor Christus te wekken en God in alles te leren zoeken via een vertrouwelijke omgang met Hem. Bovendien moet men zorgen dat de novicen een helder inzicht krijgen in de samenhang van de door de Constituties voorgehouden middelen (gewetensonderzoek, gebed, overweging, lectuur enz.)¹⁵.

§ 2. Naast de gebedstijd die aan alle jezuiteten tijdens hun vorming voorgeschreven is (zie norm 67, § 2), moeten de novicen elke dag nog een half uur aan het gebed wijden. Deze gebedstijd kan in verantwoorde mate verlengd of verkort worden, naargelang het oordeel van de novicemeester in elk afzonderlijk geval¹⁶.

48. § 1. Alle novicen moeten in de tijd van het noviciaat dieper ingewijd worden in het mysterie van Christus. Ook moeten ze komen tot een grondiger kennis van de bronnen van de spiritualiteit en de levensstijl van de Sociëteit. Deze treedt duidelijk aan de dag in de geschiedenis van de Sociëteit en in het voorbeeld van haar heiligen.

§ 2. Vanaf het begin moet hun daarom inzicht bijgebracht worden in het religieuze en apostolische karakter van onze gemeenschappelijke roeping en in de verschillende manieren om deel te hebben aan de ene zending van de Sociëteit, overeenkomstig hun eigen identiteit, namelijk als priester of als broeder.

§ 3. De novicen-fraters moeten van het begin af over het priesterlijk karakter van hun roeping onderricht worden¹⁷, de novicen-broeders over de betekenis en de waarde die hun werk en hun bezigheden hebben voor de bevordering van het doel van de Sociëteit¹⁸.

49. De zelfverloochening moet vooral daarin liggen, dat men nederig en eenvoudig de dagelijkse dingen doet die door onze roeping worden geëist. Bijzondere verstervingen kunnen onder de leiding van de gehoorzaamheid beoefend worden, naargelang ieder er behoefte aan heeft, de kerk ertoe uitnodigt en de nood van de wereld ze vereist. Bovendien moeten de novicen in theorie en praktijk hun leven in sobere gestrengheid leren inrichten¹⁹.

50. De beoefening van het communautaire leven moet zowel de jezuïtische broederlijkheid ontwikkelen als ook de affectieve rijping van de novicen bevorderen²⁰.

¹⁵ 31e A.C. d.8 n. 16.

¹⁶ Coll. d.41 (1e A.C. d.97; 31e A.C. d.56 n. 1).

¹⁷ Cfr. 34e A.C. d.6 n. 23.

¹⁸ Cfr. 31e A.C. d.8 n.21.

¹⁹ 31e A.C. d.8 n.20.

²⁰ 31e A.C. d.8 n.18.

---

51. Grote zorg verdienen de menselijke deugden, zoals goedheid van hart, oprechtheid, innerlijke sterkte en geestelijke draagkracht, niet aflatende zorg voor meer gerechtigheid, openheid van hart en respect voor andersdenkende gelovigen, hoffelijkheid en dergelijke. Deze maken het apostolaat vruchtbaarder en het religieuze leven gelukkiger²¹.

52. De novicen moeten met een wijze liefde ertoe aangezet worden om verantwoordelijkheid op zich te nemen. Daardoor zullen ze des te succesvoller tot geestelijke rijpheid komen en zich met des te grotere vrijheid aan hun roeping hechten²².

53. De intrede in het noviciaat moet weliswaar een werkelijke breuk met het voorafgaande leven in de wereld met zich meebrengen, maar toch moeten de oversten erop letten dat de novicen met behoud van de ingetogenheid voldoende betrekkingen met hun leeftijdsgenoten (zowel binnen als buiten de Sociëteit) kunnen hebben. Zo mag ook de scheiding van ouders en vrienden niet als gevolg hebben dat een echte vooruitgang in affectieve evenwichtigheid en bovennatuurlijke liefde belemmerd wordt²³.

54. § 1. Een opvoeding tot wijze liefde door middel van geestelijke leiding en gehoorzaamheid veronderstelt dat er tussen de novicemeester en de novicen een relatie van echt vertrouwen en vrijheid bestaat²⁴.

§ 2. Voor de vorming van de novicen op geestelijk, apostolisch, intellectueel en affectief gebied, zal het nuttig zijn dat dezen behalve hun novicemeester ook een aantal andere uitgekozen mensen ontmoeten, die de

novicemeester in bepaalde periodes bij zijn opgave helpen. Zo krijgen de novicen een rijker en meer geschakeerd beeld van de Ignatiaanse roeping²⁵.

55 . § 1. Met uitzondering van de periode die het algemeen kerkelijk recht als geldigheidsvoorwaarde voor het noviciaat voorschrijft, kan de provinciaal de novicen toestaan dat ze zich aan de studie wijden, vooral die van filosofie en theologie, met het oog op het verkrijgen van een diploma of op het voltooien van een opleiding die voorbereidt op het vervullen van een opdracht. Maar dat mag hij hoogstens voor één semester toestaan. Voor een studie die langer moet duren dan één semester moet hij zich tot pater Generaal wenden. Toestemming tot die studie mogen alleen zij krijgen die daarbij geen geestelijke schade zullen lijden, en men moet rekening houden met de persoon en de situatie, daarbij oordelend in de Heer²⁶.

²¹ Cfr. 31e A.C. d.8 n. 10.

²² Cfr. 31e A.C. d.8 n.23.

²³ 31e A.C. d.8 n. 22; cf. P. III c.1 n. 2, A, B, n. 3, C [244-248].

²⁴ 31e A.C. d.8 n.9.

²⁵ 31e A.C. d.8 n.25; cf. CIC 651 §§ 2-3; CCEO 524 § 2.

²⁶ Cfr. Coll. d.38 § 1 (2e A.C. d.14; 20e A.C. d.12, 2°).

---

§ 2. Geen enkele novice niet-priester mag buiten de canonieke tijd die door het algemene kerkelijk recht gevorderd wordt, als leraar of prefect naar een college gezonden worden. Ook mag hij niet ingezet worden voor andere taken buiten het noviciaat, tenzij bij wijze van experiment²⁷.

56. § 1. Het is mogelijk dat sommige novicen, die wel royaal begiftigd zijn met de eigenschappen die voor de Sociëteit nodig zijn, na het einde van het noviciaat nog niet voldoende rijpheid vertonen, terwijl toch de hoop bestaat dat ze binnen een redelijke termijn dat gebrek aan rijpheid zullen aanvullen. Dan kunnen de hogere oversten een ons toegestaan privilege gebruiken²⁸ om het afleggen van de eerste geloften uit te stellen of zelfs het eigenlijke noviciaat met een langduriger

experiment te verlengen. Zonder verlof van pater Generaal mag dat uitstel echter niet langer duren dan zes maanden²⁹.

DERDE HOOFDSTUK

Andere punten die de novicen betreffen

57. § 1. Wat de goederen betreft die de novicen actueel bezitten, daarvoor geldt vanaf het eerste ogenblik van het noviciaat het volgende:

1° Ze moeten het beheer ervan toevertrouwen aan iemand naar keuze; alleen pater Generaal kan van die verplichting ontslaan;

2° Ze moeten een beschikking treffen inzake de opbrengsten en het vruchtgebruik; met deze moeten ze eerst eventuele verplichtingen nakomen; hebben ze er geen, en zijn er geen gegronde redenen die voor iets anders pleiten, dan moeten de opbrengsten ervan naar de armen gaan of naar andere goede werken, in of buiten de Sociëteit, naar vrije keuze van de beschikker. Wel is daarbij de goedkeuring van de provinciaal nodig. Ze mogen wel beslissen dat de rente bij het kapitaal moet komen, maar ze mogen die rente in geen geval in hun eigen voordeel gebruiken.

§ 2. Voor hun eerste geloften moeten ze voor de hele periode tot aan het daadwerkelijk afstand doen

1° Het beheer van hun bezittingen toevertrouwen aan iemand naar keuze;

2° Een schikking treffen inzake de opbrengsten en het vruchtgebruik ervan, zoals in § 1, 2° ; maar nu mogen ze niet meer beslissen dat na het noviciaat de rente het kapitaal blijft vergroten; ze mogen die alleen nog in zoverre bij het kapitaal laten komen, als nodig is om de waarde van het kapitaal op peil te houden.

²⁸ Concilie van Trente, 25e sessie, "De regularibus", cap. 16 (3 dec. 1563).

²⁹ Cfr. 31e A.C. d.8 n.24; Cf. Ex. c.4 n.4 [100]; P. V c.1 n.3 [514].

---

§ 3. Als ze dat willen, kunnen ze bij de aanvang van het noviciaat met één enkele beschikking tegelijkertijd aan de voorschriften van § 1 en 2 voldoen³⁰.

58. Als de novicen voor hun intrede privé-geloften afgelegd hebben, zijn ze niet meer daardoor gebonden, zolang ze in de Sociëteit blijven³¹.

³⁰ Coll. d.40 (cfr. 7e A.C. d.17 n.1 en 2, 3 en 6; 10e A.C. d.2; 11e A.C. d.15; 12e A.C. d.36; 17e A.C.

d.11); cfr. de interpretatie van pater Generaal in het belang van een goed bestuur, 8 maart 1984 (AR

XIX 184); cfr. CIC 668 §§ 1 en 2; CCEO 525 §

³¹ Coll. d.39 (1e A.C. d.132); cfr. CIC 1198 en CCEO 894, over de privé-geloften, afgelegd voor de

laatste geloften.

[\[terug naar inhoudsopgave\]](#)

VIERDE DEEL

DE OPLEIDING VAN DE JEZUÏET

NA HET NOVICIAAT

EERSTE HOOFDSTUK

Algemene normen

59. § 1. Het doel van de vorming van alle jezuïeten is apostolisch, namelijk in staat te zijn¹ "met Gods hulp zichzelf en hun naasten te helpen."² Dit doel moet dan ook beschouwd worden als het leidinggevende principe bij de hele jezuïetenopleiding³.

§ 2. De 32e algemene congregatie heeft zich met betrekking tot de zending van de Sociëteit in de moderne wereld uitgesproken voor een dienst aan het geloof waarvan de bevordering van de sociale gerechtigheid een absolute vereiste is⁴. Deze voorkeur moet onze vorming een nieuw élan geven, zodat deze beantwoordt aan de eisen van de verkondiging in een wereld die meestal getekend is door atheïsme en onrecht⁵. Zij moet onze ordeleden bekwaam maken om een dialoog aan te gaan met de mensen en om de problemen van de culturen van onze tijd aan te pakken⁶.

60. De hele jezuïetenvorming moet gezien en uitgewerkt worden als een proces van voortschrijdende integratie van geestelijk leven, communiteitsleven, apostolaat en studie. Zo zal een tot volheid gekomen geestelijk leven de bron zijn voor het apostolaat en het apostolaat op zijn beurt aanzet tot studie en een dieper geestelijk leven⁷.

61. § 1. De provinciaal draagt de verantwoordelijkheid voor alle aspecten van de vorming van hen die tot zijn provincie behoren. Zowel de personen als de instellingen van de Sociëteit die de opleiding verzorgen, hangen van hem af. Maar het is wenselijk dat er in de provincie, (of naargelang de omstandigheden: in een grotere regio), een gevolmachtigde is die rechtstreeks zorg draagt voor de verschillende aspecten van de opleiding van iedere jongere jezuïet.

§ 2. Er moeten provinciale en interprovinciale commissies bestaan, die met

hun adviezen de oversten helpen om de opleiding te regelen en aan de plaatselijke omstandigheden aan te passen.

¹ 31e A.C. d.9 n.1.

² P. IV c.5 nr. [351].

³ 31e A.C. d.8 n.4.

⁴ 32e A.C. d.4 nr.2; d.2 n. 2.

⁵ Cfr. 32e A.C. d.4 n.24-30.

⁶ Cfr. 32e A.C. d.4 passim; 34e A.C. d.4 n. 3.

⁷ 32e A.C. d.6 n.11; 31e A.C. d.9 n.2.

---

§ 3. Die commissies moeten samengesteld worden uit hen die met de vorming belast zijn, alsook uit hen die werkzaam zijn in de verschillende vormen van apostolaat en een paar jezuïeten die zelf nog in de vormingsperiode zijn. Regelmatig moeten zij de situatie van de opleiding in de provincie of de regio aan een kritisch onderzoek onderwerpen⁸.

62. In de instituten waar de scholastieken door jezuïeten worden onderricht, moeten de professoren zich bewust zijn dat ze van de provinciaal ook m.b.t. hun algemene vorming een opdracht hebben te vervullen. Daarom moet er een professorenkorps uitgekozen worden dat in staat is om wetenschappelijke arbeid te verrichten, onderricht te geven en mee te werken aan de gehele vorming van de scholastieken. Ze moeten zich daarvoor dan ook echt verantwoordelijk weten ten overstaan van de Sociëteit. Dat doet niets af aan de bijzondere verantwoordelijkheid die een aantal medebroeders van de provinciaal ontvangen hebben⁹.

63. Waar de faculteiten of instituten voor de vorming van de scholastieken door de Sociëteit worden geleid, maar het academische en het religieuze gezag niet in één hand liggen, hebben de oversten de verantwoordelijkheid om een wederzijdse samenwerking tot volledige vorming van de scholastieken te bevorderen¹⁰.

TWEEDE HOOFDSTUK

De geestelijke vorming

64. § 1. Tijdens hun studieperiode moet de vorming van de scholastieken zo zijn, dat zij hun roeping steeds meer leren waarderen, en zich onze werkwijze, die steunt op de innerlijke wet van de liefde, zoals ze dat in het noviciaat geleerd hebben, steeds meer eigen leren maken¹¹.

§ 2. De in het noviciaat beproefde en versterkte roeping behoort gedurende geheel de vormingstijd te groeien. Daarom moet gezorgd worden voor een geschikte overgang van het noviciaat naar de verdere vorming en voor aansluiting van de verschillende fasen¹².

§ 3. De jongeren in de vormingsperiode moeten dus, vooral in de eerste twee jaar na het afleggen van de geloften, een heel bijzondere zorg krijgen¹³.

⁸ 32e A.C. d.6 {nr 31} {= nr (34)}; cf. 31e A.C. d.9 nr 16.

⁹ Cfr. 32e A.C. d.6 n.48; ibid. n.30.

¹⁰ 3e A.C. d.6 n.49 b.

¹¹ Coll Decr. d.80 (18e A.C. d.22 n. 9).

¹² 31e A.C. d.8 n.1.

¹³ Cfr. Coll. d.83 (18e A.C. d.22 n.6); 31e A.C. d.8 n.29; Document van P. Peter-Hans Kolvenbach,

"De Nostrorum institutione ab absoluto Novitiatu ad initium Magisterii" (AR XX 80-106).

---

65. Het apostolische vormingsproces moet bijdragen tot de persoonlijke verwerking van de christelijke ervaring. Deze ervaring is een geestelijke, levenskrachtige, in het geloof gewortelde en door gebed en eucharistie gevoede ervaring, die geschikt maakt om met God mee te werken aan de geestelijke vooruitgang van de gelovigen en aan Gods aanbod van de geloofsgenade aan de niet-gelovigen¹⁴.

66. § 1. De organische eenheid van de hele vorming moet goed gehandhaafd worden. Vanaf het noviciaat moeten de hele studieperiode lang de geestelijke en de wetenschappelijke en de apostolische vorming samen een eenheid vormen. Hiervoor moeten allen die als oversten of als docenten verantwoordelijk zijn voor de vorming van onze scholastieken, zich ernstig en eensgezind inzetten. Meer nog, alle leden van de provincie moeten bereid zijn om met graagte een bijdrage te leveren aan de vorming van onze jongeren¹⁵.

§ 2. Een bijzondere bijdrage daartoe wordt verwacht van de geestelijk begeleiders. Bij hun voorbereiding en selectie moet men erop letten dat ze over wijsheid en competentie beschikken, zodat ze bekwaam zijn om onze ordeleden in hun vormingsperiode op broederlijke wijze in de Heer te helpen tot een echte onderscheiding der geesten te komen¹⁶.

§ 3. De jongeren moeten tijdens hun vormingsperiode vaak met hun geestelijk begeleider gaan praten. Deze mogen ze kiezen uit de groep van hen die daartoe aangewezen zijn en de overste moet hun keuze bevestigen.

67. § 1. Gedurende heel hun vormingstijd moeten onze jongeren in de school van gebed en van geestelijke verantwoordelijkheid gevormd worden tot de volle rijpheid in het gebedsleven, zodat ze tenslotte tot die regel van wijze liefde kunnen geraken die de heilige Ignatius van de gevormde leden verlangt¹⁷.

§ 2. Om dit doel te bereiken moet men het gebruik van de Sociëteit bewaren om elke dag anderhalf uur te besteden aan het gebed, de mis en de dankzegging. Ieder moet trachten onder leiding van zijn geestelijk begeleider voor zich die vorm van bidden te vinden, waardoor hij beter in de Heer vooruitkomt. Dat alles moet gebeuren volgens de richtlijnen en het oordeel van de oversten¹⁸.

§ 3. Eenieder moet samen met de overste uitmaken hoeveel tijd hij wil besteden aan het gebed en aan de voorbereiding ervan.

¹⁴ Cfr. 32e A.C. d.6 n. 9 ab.

¹⁵ 31e A.C. d.9 n.2; ibid. d.8 n.5, 33; 32e A.C. d.6 n.14.

¹⁶ 32e A.C. d.8 n.29,33.

¹⁷ 31e A.C. d.14 n.12, 1° ; cfr. P. VI c.3 n.1 [582].

¹⁸ 31e A.C. d.14 n.12, 2° ; cfr. d.8 n.35 .

---

68. Om zich een diepere kennis van het Christusgeheim eigen te maken, is het wenselijk via een geleidelijke inwijding in de heilige Schrift tot een methodische lezing ervan te komen. Tevens moeten onze jongeren gedurende geheel de opleiding actief leren deelnemen aan de liturgie en een steeds dieper inzicht erin verwerven¹⁹.

69. § 1. Degenen die met de vorming belast zijn, moeten er zorg voor dragen dat onze jongeren, vooral in de tijd onmiddellijk na het noviciaat, vertrouwd raken met de bronnen van de spiritualiteit van de kerk en de Sociëteit en ook met haar geschiedenis en tradities. Ze moeten zich erin verdiepen met het oog op hun eigen vooruitgang en die van anderen²⁰.

§ 2. Het is van groot belang dat wij tijdens onze vorming de mystieke dimensie van het christelijk geloof en van onze jezuïetenspiritualiteit versterken, om in contact te kunnen komen met de geestelijke tradities van anderen. De nadere kennismaking met die tradities moet ook bevorderd worden met behulp van aparte cursussen en door de jongeren in nauw contact te brengen met een pluralistisch religieus milieu²¹.

70. De vormingsleiders moeten zorgen dat onze jongeren tijdens de vorming geleidelijk doordrongen worden van een kerkelijke gezindheid, in de geest van de regels van de heilige Ignatius²², en van een volwassen liefde voor de kerk, zoals onze roeping dat vraagt²³.

71. Het moderne leven vordert van een jezuïet dat hij zich gedurende zijn hele vorming bekwaamt in de geestelijke onderscheiding, aan de hand van steeds concreter wordende keuzes, die door de dienst aan Christus en de kerk vereist worden²⁴.

72. § 1. In iedere fase van de opleiding moet aandacht besteed worden aan de persoonlijke rijpheid en vooral aan die van het gemoedsleven, desnoods met behulp van psychologen²⁵. Wanneer het geestelijke, het verstandelijke en het affectieve leven zich gelijktijdig ontwikkelen, verkrijgt men een gezond evenwicht en de ware volwassenheid van de gehele persoon²⁶.

§ 2. Onze jongeren moeten in de studietijd dikwijls de gelegenheid krijgen om hun verantwoordelijkheidszin te oefenen, zowel door actiever en persoonlijker hun geestelijk - en wetenschappelijk leven gestalte te geven, als door taken in huis op zich te nemen en zich serieus te engageren in allerhande apostolische stages²⁷.

¹⁹ 31e A.C. d.9 n.20; cfr. ibid. d.8 n.29, 37.

²⁰ 32e A.C. d.6 n.33.

²¹ Cfr. 34e A.C. d.5 n.9.3.

²² Cfr. Geest. Oef. [352-370].

²³ Cfr. Form.Inst. n.1.

²⁴ 32e A.C. d.6 n.12.

²⁵ Cfr. CIC 642, 220.

²⁶ 31e A.C. d.9 n.5.

²⁷ 31e A.C. d.9 n.6; cfr. d.8 n. 36.

---

73. Men moet zorgvuldig erop letten dat iedere jongere volgens zijn eigen aard en zijn genadegaven geleid wordt. Maar tegelijk moet men ook de geest van samenwerking en solidariteit bevorderen, en elk spoor van individualisme uitbannen²⁸.

74. Tijdens hun vorming moeten de scholastieken dikwijls de priesterlijke aard van onze roeping overdenken. Hun studies, hun gebeden, al hun werkzaamheden moeten zij bezielen met het verlangen God en de kerk te dienen in priesterlijke liefde voor de mensen. Vooral voor het begin van hun theologiestudie en gedurende die studie moet aan hen de gelegenheid worden geboden tot een dieper inzicht te komen in hun eigen priesterlijke roeping²⁹.

75. "Om te groeien in vurigheid en om zich meer bewust te maken van de verplichting die ze tegenover God op zich genomen hebben, moeten ze elk jaar twee keer³⁰ hun eerste geloften vernieuwen³¹, totdat ze hun laatste geloften hebben afgelegd. Ze moeten die vernieuwing ernstig voorbereiden door jaarlijkse Geestelijke Oefeningen of door het traditionele triduum of in korter bestek door een tijd van meer intense inkeer en gebed.

Het gemeenschapsleven tijdens de vormingsperiode

76. De gemeenschap die de jonge jezuïeten in de opleidingshuizen vormen met elkaar en met anderen, moet de saamhorigheid bevorderen met het apostolisch lichaam dat de Sociëteit is. Daar immers komt een werkelijke gemeenschap en deelname aan elkaars leven, ook het geestelijke, tot stand en voorts samenwerking en wederzijdse verantwoordelijkheid in studie en apostolaat³².

77. § 1. Bij de organisatie van het gemeenschapsleven in de vormingshuizen moet voor ogen staan dat de jongeren doelgericht voorbereid moeten worden op die vorm van gemeenschapsleven die van onze ordeleden in apostolische huizen verwacht wordt. Maar de pedagogische situatie van de vormingsjaren, de aard van de studie of van het werk in de vormingshuizen en de grootte van de groep jongeren brengen mee dat het gemeenschapsleven daar de nodige aanpassingen moet ondergaan.

§ 2. In die huizen moet meer plaats ingeruimd worden voor gemeenschappelijke deelname aan bepaalde gebedsvormen, vooral in de vorm van een actieve en gevarieerde deelname aan de eucharistieviering van de gemeenschap en in die van een dagelijks kort gemeenschapsgebed.

²⁸ 31e A.C. d.9 n.7.

²⁹ 31e A.C. d.8 n.34; cfr. 34e A.C. d.6, vooral n.24.

³⁰ Cfr. P. IV c.4 n.5 [346]; P. V c.4 n.6, H [544, 546].

³¹ Cfr. Coll. d.154 § 1 (8e A.C. d.35).

³² 32e A.C. d.6 n.15.

---

§ 3. De gemeenschapszin moet in die jaren bij iedereen getoetst en tot ontwikkeling gebracht worden, want zij is de onontbeerlijke voorwaarde voor het apostolaatsleven in de Sociëteit.

§ 4. Men moet ook oog hebben voor een opvoeding tot dialoog met elkaar en met de oversten, tot samenwerking en gehoorzaamheid en broederlijke terechtwijzing. Dat alles heeft tot doel om mensen te vormen die in staat zijn om in het licht van het goddelijke en na uitgebreid beraad de best mogelijke keuzes te maken³³.

78. In de vormingshuizen moet de grootte van de groep het mogelijk maken dat de onderlinge relaties een geestelijk en broederlijk karakter hebben, dat de huistucht is als in een groot gezin en het bestuur echt vaderlijk³⁴.

79. Indien onze jonge mensen gedurende hun vorming in apostolische gemeenschappen leven, dan moet men erop letten dat deze samen met hen die de zorg dragen voor de opleiding in de provincie, de verantwoordelijkheid voor de vorming op zich willen nemen. De provinciaal moet dan iemand in de gemeenschap opdragen de jongeren te helpen om de studie ernstig te nemen en apostolische ervaringen op te doen, en ook te zorgen dat ze de band met hun medebroeders niet laten verslappen³⁵.

80. In redelijke mate en onder verstandige leiding moet de uitwisseling onder onze jonge mensen van verschillende landen bevorderd worden, hetzij om hogere studies te doen zijn, hetzij om moderne talen te leren of voor apostolische stages. Hierdoor zal het onderlinge begrip en de eenheid van de Sociëteit in de toekomst aanzienlijk toenemen³⁶.

³³ Cfr. 31e A.C. d.19 n.8 a, b, c, d; cf. d.9 n.8, 10; 32e A.C. d.6 n.10.

³⁴ 31e A.C. d.9 n.9; ibid. n.32.

³⁵ Cfr. 32e A.C. d.6 n.15; cfr. 31e A.C. d.8 n.41.

³⁶ 31e A.C. d.19 n.8, g.

VIERDE HOOFDSTUK

De vorming tijdens de studies

81. § 1. Aangezien het doel van de studies in de Sociëteit het apostolaat is, moeten onze jongeren een rijk en hoogwaardig geheel van kennis verwerven. Voor het nagestreefde doel is dat iets onontbeerlijks³⁷.

§ 2. De Sociëteit kiest dus opnieuw voor een grondige vorming van haar toekomstige priesters in de theologie en de filosofie, en in de mens - en natuurwetenschappen. Want zij is ervan overtuigd dat, voorondersteld het getuigenis van ons leven, geen weg geschikter is om onze zending te vervullen³⁸.

§ 3. Ook de broeders, die meewerken in de apostolische activiteit van de Sociëteit, moeten naar de maat van de gaven van God ontvangen, een geschikte theologische opleiding krijgen en een aangepaste voorbereiding op hun taak³⁹.

§ 4. Daarom moeten al onze jongeren ervan doordrongen zijn dat hun studies de specifieke vorm van zending en apostolaat zijn in de opleidingstijd⁴⁰.

82. De studie moet ruimte scheppen en interesse wekken voor de geest van reflectie en het bewustzijn van hogere en transcendente waarden, welke juist door de hedendaagse wijze van leven en denken vaak verstikt worden⁴¹.

83. § 1. Zowel de gewone als de speciale studies in de Sociëteit worden geregeld door de algemene wetten van de kerk, door de normen die in dit hoofdstuk te vinden zijn, evenals door de algemene normen voor de studies die pater Generaal afgekondigd heeft. Deze moeten voortdurend herzien worden en aan de nieuwe eisen aangepast⁴².

§ 2. In de afzonderlijke provincies of in regio's die verschillende provincies omvatten, moet de provinciaal of de vergadering van de provinciaals een provinciale of regionale studieregeling ontwerpen en die op geregelde tijden herzien. Deze moet met toestemming van pater Generaal genoemde algemene normen aan de plaatselijke situatie aanpassen en ze concreet maken⁴³.

§ 3. In die studieregelingen moet ook duidelijk de studieopleiding van de broeders vastgelegd worden, overeenkomstig norm 98.

³⁷ 31e A.C. d.9 n.13; cfr. 32e A.C. d.6 n. 21.

³⁸ 32e A.C. d.6 n.22; cfr. 34e A.C. d.6 n. 21; P. IV Prooem. n.1 [307].

³⁹ Cfr. 32e A.C. d.6 n.23; cfr. 31e A.C. d.7 n.7.

⁴⁰ 32e A.C. d.6 n.22.

⁴¹ 32e A.C. d.6 n.22.

⁴² 32e A.C. d.6 n.37.

⁴³ 31e A.C. d.9 n.16; 32e A.C. d.6 n. 50.

---

84. In de provincies waar de scholastieken hun studies doen aan faculteiten of instituten die niet van de Sociëteit zijn, moeten de oversten ervoor zorgen dat hun vorming aangevuld wordt met de nodige middelen, bijv. met speciale cursussen⁴⁴.

85. Ofschoon de studieprogramma's van de scholastieken in de verschillende gebieden op verschillende manieren bepaald kunnen worden, moet in de regionale curricula toch zo'n eenheid gehandhaafd blijven, dat de jongeren zonder grote bezwaren een gedeelte van hun studieopleiding in een andere provincie of regio kunnen voortzetten⁴⁵.

86. De scholastieken beginnen hun filosofische en theologische studie pas na voltooiing van hun studie in de humane en exacte wetenschappen die in elk land voorwaarde zijn om hoger onderwijs te mogen beginnen. Zijn zij voor hun intrede in de Sociëteit daarmee niet klaargekomen, dan moet die studie in het noviciaat afgerond worden, of voor zover dat nodig is, na het noviciaat. Waar dat kan, moeten ze zich de kennis van het Latijn en het Grieks eigen maken of minstens genoeg voorbereid zijn en voldoende kennis ervan hebben om de bronnen van de gewijde

wetenschappen en de kerkelijke documenten zonder moeite te lezen en te gebruiken⁴⁶.

87. De scholastieken moeten minstens twee jaar aan de studie van de filosofie besteden. Indien die studie gecombineerd wordt met andere wetenschappen of met de theologie, moet die zolang voortgezet worden, dat de daaraan bestede tijd minstens overeenkomt met twee jaar⁴⁷.

88. In de faculteiten of instituten waar het curriculum van de filosofie- en de theologiecursus niet uniform is vastgelegd, dient de overste van de scholastieken of de studieprefect naargelang de provinciaal bepaalt, ervoor te zorgen dat een studieprogramma voor iedere scholastiek wordt opgesteld, waarbij rekening wordt gehouden met zijn capaciteiten en toekomstig apostolaat⁴⁸.

89. Allen die zich voorbereiden op het priesterschap in de Sociëteit, moeten overeenkomstig de kerkelijke wet minstens vier jaar theologie studeren⁴⁹. Indien het gewone theologieprogramma in een bepaald instituut in drie jaar voltooid wordt, moet er een vierde jaar toegevoegd worden. Dit kan dienen ter voorbereiding van een academische graad in de theologie of voor een verdergaande integratie van de theologie in de – vooral pastorale – vorming, volgens een goed vastgelegd programma⁵⁰.

⁴⁴ 32e A.C. d.6 n.49 a.

⁴⁵ 32e A.C. d.6 n.46.

⁴⁶ Cfr. 31e A.C. d.9 n.17.

⁴⁷ 32e A.C d.6 n.41; zie ook n.24-25; 31e A.C. d.9 n.22.

⁴⁸ 32e A.C. d.6 n.39.

⁴⁹ CIC 250; CCEO 348 § 1.

⁵⁰ 32e A.C. d.6 n. 42; zie ook n.24; 31e A.C. d.9 n.23; P. IV c.9 n.3 [418]; P. V c.2 n.2 [518].

---

90. Biechthoren mogen de leden van de Sociëteit slechts na een speciaal examen, waarin hun pastorale ervaring en hun kennis van de moraaltheologie wordt

getoetst. Als men op andere gronden zeker is van hun geschiktheid, kan men hen die reeds priester waren bij hun intrede, van dit examen vrijstellen⁵¹.

91. Zij die voor hun intrede hun studie van de filosofie of de theologie al voor een deel achter de rug hebben, moeten via een examen het bereikte wetenschappelijke peil aantonen, tenzij men op andere gronden zekerheid daarover heeft. En zij moeten hun studie afronden, zover dat nodig is⁵².

92. De provinciaals moeten er zorg voor dragen dat in het algemeen iedere scholastiek het licentiaat in de theologie of de filosofie behaalt, en dat degenen die blijk geven van grotere belangstelling en capaciteit, verdere studies doen om een hogere graad te verwerven⁵³.

93. § 1. Om vast te stellen dat degenen die geen hogere academische graad, minstens een licentiaat, hebben behaald toch de vereiste filosofische en theologische kennis bezitten om toegelaten te worden tot de professie van vier geloften, moeten zij een uitgebreid examen afleggen in de theologie, ten overstaan van drie examinatoren, door de bevoegde hogere overste aangewezen⁵⁴.

§ 2. De nadere bepalingen van dat examen: de duur, het programma, de wijze van punten geven enz., moeten vastgelegd worden in de provinciale of regionale studieregelingen, door pater Generaal goed te keuren⁵⁵.

94. Speciale studies, die voor het apostolaat van betekenis zijn, moeten ten zeerste door de oversten bevorderd worden. Degenen die zulke studies doen, vooral als dit gebeurt aan openbare universiteiten, moeten geholpen worden om een goed inzicht te krijgen in de samenhang tussen die studies en de filosofie en de theologie en daarmee vertrouwd te raken. Aan hen moet bijzondere geestelijke zorg besteed worden en zij moeten opgenomen worden in het leven van een of andere jezuïetencommunity⁵⁶.

⁵¹ Cfr. Coll. d.127 § 2 (30e A.C. d.66; cfr. 13e A.C. d.16 n.2; 20e A.C.d.25 n.1);

128 § 2 (cfr. 13e A.C. d.16 n. 4).

⁵² Coll. d.128 § 1 (7e A.C. n.1; 11e A.C. d.24 n.4).

⁵³ 32e A.C. d.6 n.38; cfr. 31e A.C. d.9 n.21.

⁵⁴ Cfr. 32e A.C. d.6 n.51 (ten dele afgeschaft door de 34e A.C.).

⁵⁵ 32e A.C. d.6 n.51.

⁵⁶ 32e A.C. d.6 n.43; cfr. 31e A.C. d.9 n.33-40; P. Peter-Hans Kolvenbach,

"Documentum de studiis specialibus" (AR XX 737-745).

---

95. Een goede vorming in literatuur, kunst en wetenschappen, ook de sociale, moet bevorderd worden om de werkelijkheid beter te leren kennen en ze te kunnen analyseren⁵⁷. Dit geldt ook voor geschiedenis en de verschillende aspecten van de cultuur van het gebied waar het apostolaat gedaan zal worden, alsmede voor de moderne massamedia⁵⁸.

96. § 1. Gedurende de hele studieperiode moeten de scholastieken de uitdrukkingsmiddelen leren hanteren die aangepast zijn aan de moderne mens. Als zij de kunst van het spreken en schrijven goed beheersen, zullen ze meer bekwaam zijn om het evangelie van Christus te verkondigen. Ook moeten zij ruimschoots toegang krijgen tot de audiovisuele middelen en de techniek leren om die met vrucht in het apostolaat te gebruiken⁵⁹.

§ 2. Wil men daartoe komen gedurende zowel de eerste als de voortgezette vorming, dan moet men aan allen goed georganiseerde programma's aanbieden. Deze moeten hen een kritische kennis bijbrengen van de wijze waarop deze nieuwe cultuur zich uitdrukt, de esthetica ervan leren beoordelen en de communicatiemedia leren gebruiken in groepswerk⁶⁰.

97. Om de communicatie met andere culturen en met de gehele Sociëteit te vergemakkelijken, moeten alle jongeren in de vorming, zowel scholastieken als broeders, naast hun moedertaal een of andere moderne taal leren. Allen moeten zich vertrouwd maken met het Engels. Zij die Engels spreken, moeten van hun kant een van de andere meer gebruikte talen leren⁶¹.

98. § 1. Bij de studies van de broeders moet men rekening houden met de noden van de eigen provincie en de Sociëteit en hun eigen toekomstige bediening⁶². In de jaren die volgen op het noviciaat moet aan hen een theologieprogramma aangeboden worden als enig leervak of althans als belangrijkste leervak. Naast de andere cursussen die men hen aanbiedt, moet er ook een zijn die "over de morele opvattingen van de hedendaagse maatschappij en over de daar heersende wijzen van aanvoelen en denken" handelt⁶³. Ook moet er in hun vormingstijd plaats zijn voor culturele en technische ontwikkeling. Deze opleiding van de broeders via studie moet ook met aangepaste diploma's bekroond worden⁶⁴.

⁵⁷ Cfr. 32e A.C.d.4 n.44; ibidem nr 35.

⁵⁸ 32e A.C. d.6 n. 44; cfr. 31e A.C. d.9 n.18.

⁵⁹ 31e A.C. d.9 n.18, 19; cfr. 32e A.C. d.6 n.27.

⁶⁰ Cfr. 34e A.C. d.15 n.9.

⁶¹ Cfr.34e A.C. d.21 n. 10; ibid. d.7 n.9; 32e A.C. d.6 n.45}; 31e A.C. d.9 n.18.

⁶² Vaticanum II, "Perfectae caritatis", n.8.

⁶³ Cfr. 32e A.C. d.6 n.40; 31e A.C. d.8 n.28.

⁶⁴ 31e A.C. d.7 n.7.

---

§ 2. Om dat doel beter te realiseren moeten de broeders tijdens hun vorming zo mogelijk in dezelfde gemeenschappen leven als de scholastieken⁶⁵ of in andere gemeenschappen, waar men hen bij hun studie kan helpen. Men mag hen ook niet met ander werk belasten, anders kunnen zij niet de nodige tijd besteden aan hun studie.

VIJFDE HOOFDSTUK

Het te volgen leerprogramma bij de opleiding van onze jongeren

99. § 1. De studies in de Sociëteit zijn bedoeld om de leden van onze orde geschikt te maken om de waarheid die in Christus geopenbaard is en aan de kerk toevertrouwd, op een goede wijze te verkondigen en door te geven⁶⁶. Daarom moet

een doctrine meegegeven worden die vasthoudt aan 'het geloof dat eenmaal aan de heiligen is geschonken' en die dit geloof, aangepast aan de veranderende spreek- en denkwijzen en aan de verschillende beschavingen in de hele wereld, in het hart van de mensen steeds levendig houdt⁶⁷.

§ 2. De vorming moet zó zijn dat een jezuïet opgenomen kan worden onder de mensen naar wie hij gezonden is, en dat hij met hen kan communiceren. Hij moet het vermogen hebben om hun zienswijzen en waarden, hun geschiedenis, ervaringen en verlangens te delen. Tegelijkertijd moet hij ook volledig openstaan voor de zienswijzen en waarden van andere volken, tradities en culturen⁶⁸.

100. Jezuïeten moeten hun vertrouwen stellen in de kracht van Gods waarheid zelf en in die innerlijke zalving van de Geest, die de kerk van Christus tot de volle waarheid voert. Daarom moeten zij hun best doen om met hun studies een vertrouwelijke omgang met God te verbinden om op deze veilige weg behoed te blijven zowel voor vreesachtigheid als voor lichtvaardige vernieuwingszucht. Zij moeten altijd en overal neigen naar wat goed gefundeerd is, overeenkomstig de normen die de Heilige Stoel aan de kerk en aan de Sociëteit gegeven heeft⁶⁹.

101. De professoren moeten bedenken dat ze niet in eigen naam doceren, maar binnen de kerk, krachtens een kerkelijke zending en in liefde verbonden met de Sociëteit van Jesus. Ze moeten zich dan ook door het inzicht en de wil van de kerk laten leiden, de verschuldigde volgzaamheid jegens het kerkelijk leergezag in acht nemen en er rekening mee houden dat ze zowel het geloof van hun toehoorders als dat van de hele gelovige gemeenschap moeten opbouwen. Maar tegelijkertijd moeten ze ook denken aan hen die van ons gescheiden zijn⁷⁰.

⁶⁶ 32e A.C. d.6 n.21.

⁶⁷ 31e A.C. d.9 n.; 32e A.C. d.6 n.26-27

⁶⁸ 32e A.C. d.6 n.27; 34e A.C. d.4 n.17.

⁶⁹ 31e A.C. d.9 n.42; cfr. 29e A.C. d.27; 30e A.C. d.44.

⁷⁰ 31e A.C. d.9 n.43.

---

102. Zowel de professoren als de scholastieken moeten trouw blijven aan het geschreven Woord Gods samen met de heilige Traditie en hierop voortdurend

studeren. Ze moeten hoogachting hebben voor de leer van de heilige kerkvaders en andere kerkleraren, met name voor die van sint Thomas, en voor die van de auteurs uit de Sociëteit die in de kerk in aanzien staan⁷¹.

103. § 1. De professoren moeten duidelijk het onderscheid laten zien tussen dat wat als geloofsleer door allen aangenomen wordt en dat wat aannemelijk is wegens de overeenstemming van de theologen. Waarschijnlijke opvattingen, en ook nieuwe en persoonlijke, moeten ze met bescheidenheid voorleggen⁷².

§ 2. Om de nodige vooruitgang van de leer veiliger en doeltreffender te realiseren zal het zeer nuttig zijn dat de professoren hun nieuwe ideeën, voor zij deze publiceren, bereidwillig en open aan hun collega's meedelen. Dan kunnen die zo nodig door hen worden verbeterd en dezen kunnen er misschien ook zelf nut van hebben⁷³.

104. Als een professor van onze jongeren bij zijn onderwijs afwijkt van de leer die in overeenstemming is met het kerkelijk leergezag, moeten de oversten met hem praten om hemzelf en zijn ideeën beter te verstaan. Zo nodig, moeten zij hem een waarschuwing geven. Als hij geen beterschap toont en het uiteindelijk nodig blijkt hem zijn leeropdracht te ontnemen, mogen de oversten niet aarzelen dat te doen, zoveel mogelijk met inachtneming van de statuten van het instituut of de faculteit⁷⁴.

105. Tijdens hun studies moeten de scholastieken onder leiding van hun professoren de werken van de auteurs die veel invloed hebben op de huidige culturen, kritisch leren lezen en verstandig leren gebruiken. Het goede moeten zij behouden, het ondeugdelijke verbeteren⁷⁵.

ZESDE HOOFDSTUK

De apostolische vorming

106. § 1. Heel het proces van de vorming moet in zijn onderscheiden fasen van het noviciaat tot aan het tertiaat de integratie bevorderen in het apostolische lichaam van de Sociëteit. Het moet dus onze jongeren ertoe brengen dat zij bereid zijn de zendingen te vervullen en het dienstwerk te verrichten die de Sociëteit hun wil opdragen⁷⁶.

⁷¹ Cfr. 31e A.C. d.9 n.44.

⁷² 31e A.C. d.9 n.45.

⁷³ 31e A.C. d.9 n.46.

⁷⁴ Cfr Coll. d.102 (30e A.C. d.66; cfr 5e A.C. d.56 n.4; 12e A.C. d.28; 26e A.C. d.19 n.3); d.105 (30^e A.C. d.66; cfr. 25e A.C. d.16 n.2, 4).

⁷⁵ Cfr. 31e A.C. d.9 n.47.

⁷⁶ 32e A.C. d.6 n.13.

---

§ 2. De levenswijze en het kader daarvan, die immers het persoonlijke en het communautaire leven raken, moeten een apostolische vorming bevorderen. Dat zal tot resultaat hebben dat de jonge jezuïeten ontdekken en verstaan wat de mensen onder wie ze leven, nastreven, wat ze te doorstaan hebben en waaraan ze gebrek hebben⁷⁷. Zij moeten een heel bijzondere solidariteit ontwikkelen met de armen, om van hen te leren hoe ze hen kunnen helpen⁷⁸.

§ 3. Enige ervaring van het leven onder armen zal voor onze jongeren soms nodig zijn om de beperkingen die ze vanuit hun sociale achtergrond wellicht meebrengen, te doorbreken en om hun liefde voor de armen te doen groeien. Maar die ervaring moet opgedaan worden in zulke omstandigheden, dat ze reëel is, zonder illusies, en dat ze tot een echte bekering voert. Daartoe zou het contact met de armen blijvend moeten zijn, niet incidenteel, en gepaard moeten gaan met een zorgvuldige bezinning als onderdeel van hun training in de sociaal-culturele analyse⁷⁹.

107. Een bijzondere hulp mag men daarbij verwachten van een vorming die ingebouwd is in de werkzaamheden van de provincie of regio. De hogere overste moet daarom persoonlijk of door toedoen van anderen ervoor zorgen dat de jongeren steeds meer door het opdoen van allerlei ervaringen wegwijs gemaakt worden. Voor ieder moet dat gebeuren overeenkomstig zijn eigen aanleg en in overeenstemming met de apostolaatswerken van de provincie of de regio en ook van de hele Sociëteit⁸⁰.

108. § 1. Hun apostolische vorming moeten alle jezuïeten ononderbroken en steeds meer ontvangen onder leiding van een bekwaam coördinator, die de jezuïeten in de vorming moet oriënteren bij hun apostolische activiteiten, hen ertoe moet brengen deze activiteiten kritisch te bezien en hen moet helpen bij de uitvoering ervan. Deze apostolische vorming moet in het studiecurriculum organisch ingebouwd worden⁸¹.

§ 2. De apostolische activiteiten die zij op zich moeten nemen op grond van een zending door de overste, moeten erop gericht zijn hen tot een diepere reflectie op spiritueel en intellectueel gebied te brengen⁸².

⁷⁷ 32e A.C. d.6 {nr 9}. {= nr (11)}

⁷⁸ Cfr. 32e A.C. d.4 n.48-50; 34e A.C. d.4 n.28.4.

⁷⁹ Cfr. 32e A.C. d.6 n.10; 34e A.C. d.3 n.18.

⁸⁰ Cfr. 32e A.C. d.6 n.16.

⁸¹ 32e A.C. d.6 n.47; cfr. ibid. n. 28.

⁸² 32e A.C. d.6 n.47; cfr. 31e A.C. d.4 n.41; d.9 n.4.

---

§ 3. De scholastieken moeten allerlei priesterlijk werk leren doen⁸³, de broeders moeten voorbereid worden op de werkzaamheden die overeenkomen met hun roeping; zo zullen dezen op een volwaardige en voor hen specifieke manier deelhebben aan de apostolische zending van de Sociëteit.

§ 4. Allen moeten de Geestelijke Oefeningen leren geven onder leiding van iemand die daarin ervaring heeft⁸⁴.

109. § 1. Een periode van lesgeven, die tot religieuze en apostolische volwassenheid moet bijdragen⁸⁵, zal volgen op de filosofiestudie. Dat is het heersende gebruik in de Sociëteit. Maar als de provinciaal het beter vindt, kan dit uitgesteld worden tot de tijd vlak voor de priesterwijding. Ook kan hij dit door een andere proefactiviteit vervangen⁸⁶.

§ 2. Zonder ernstige reden mag de provinciaal een scholastiek niet met een onderwijstaak belasten, voor hij klaar is met zijn filosofie cursus of voor hij twee

jaar filosofisch-theologische studie achter de rug heeft. Hij mag hem die taak ook niet langer dan twee à drie jaar geven⁸⁷.

§ 3. In de periode van het onderwijs of van proefactiviteiten moet ervoor gezorgd worden dat het geestelijk leven van onze jongeren niet alleen geen schade lijdt, maar integendeel vooruitgaat⁸⁸. Men moet dus kijken hoe de communiteit is, waarvan zij gedurende deze periode deel zullen uitmaken, en de overste van die communiteit moet zich hun vorming voortdurend ter harte nemen⁸⁹.

§ 4. Als de scholastieken gedurende deze periode in hun gebed en hun werk grotere moeilijkheden ondervinden, moeten ze die grootmoedig en geduldig in de Heer leren overwinnen⁹⁰.

⁸³ Cfr. P. IV c.8 [400-414].

⁸⁴ Cfr. 32e A.C. d.6 n.47; cfr. P. IV c.8 n.5, E [408-409].

⁸⁵ 31e A.C. d.8 n.39.

⁸⁶ Cfr. 31e A.C. d.9 n.30.

⁸⁷ Coll. d.84 (30e A.C. d.66).

⁸⁸ 31e A.C. d.8 nr 39.

⁸⁹ Cfr. het document van P. Hans-Peter Kolvenbach, "De magisterio ut momento formationis" (AR XX 362 vlgg).

⁹⁰ 31e A.C. d.8 n.40.

---

110. In heel het kader van de opleiding, vooral gedurende de filosofie- en theologiestudie, moet een diepgaande en werkelijke inculturatie bevorderd worden, overeenkomstig de verschillen tussen de verschillende streken. Die zal tot stand komen doordat men deel heeft aan het leven en de ervaringen van de gemeenschappen in wier midden men zelf werkzaam is en doordat men erom bekommerd is hun cultuur van binnenuit te verstaan⁹¹. Anderzijds moet men tegelijkertijd een open oog bewaren voor de eenheid van geest en hart die in de Sociëteit moet bestaan en die gegrondvest is op de echte Ignatiaanse spiritualiteit⁹². Ook moeten allerhande proefactiviteiten die echt wereldwijde geest bevorderen, die onze roeping kenmerkt. Meer bepaald kan dat gebeuren door deelname aan internationale bijeenkomsten van jongeren gedurende hun vorming of door een deel van de vorming door te maken in een andere dan de eigen cultuur⁹³.

111. De jezuiteten in de vorming mogen zich niet beperken tot uitwisseling met jongeren van andere provincies en regio's, om zo te komen tot een wezenlijk aanvoelen van de universaliteit die de Sociëteit eigen is⁹⁴. Zij moeten met inachtneming van de nodige voorzichtigheid ook getraind worden in het leggen van contacten met leeftijdgenoten, met andere geestelijken en religieuzen en met leken van het eigen land en van andere landen. Zo krijgen ze doordat ze iedere reflex van nationalisme of van andere vormen van particularisme overwinnen, een open en wereldwijde gezindheid tegenover andersoortige culturen, beschavingen en geesteshoudingen, zoals dat door onze apostolische roeping geëist wordt⁹⁵.

112. Degenen die les geven aan onze jongeren, moeten door hun werk en levend voorbeeld deze integratie van intellectueel, spiritueel en apostolisch leven laten zien⁹⁶ en hun studenten helpen om de problemen te leren kennen en de verantwoordelijkheden op zich te nemen die voortvloeien uit onze zending in deze tijd⁹⁷.

⁹¹ Cfr. 34e A.C. d.4 n.28.4; d.3 n.18.

⁹² 32e A.C. d.6 n.29.

⁹³ Cfr. 34e A.C. d.21 n.8.

⁹⁴ 32e A.C. d.6 n.29.

⁹⁵ 31e A.C. d.9 n.11.

⁹⁶ 32e A.C. d.6 n.30.

⁹⁷ Cfr. 32e A.C. d.4 n.43.

[\[terug naar inhoudsopgave\]](#)

VIJFDE DEEL

DE OPNAME IN HET KORPS VAN DE SOCIËTEIT

EERSTE HOOFDSTUK

Wie is gemachtigd toe te laten tot de geloften en die geloften af te nemen?

113. § 1. De bevoegdheid om tot de eerste geloften toe te laten, berust bij de provinciaal, op grond van een delegatie die pater Generaal hem gewoonlijk geeft. De bevoegdheid om tot de laatste geloften toe te laten reserveert pater Generaal voor zichzelf.

§ 2. De bevoegdheid om iemand tot de plechtige professie toe te laten mag pater Generaal alleen bij hoge uitzondering delegeren aan iemand anders, zelfs al is die provinciaal¹.

114. § 1. Pater Generaal laat zich in de regel vervangen:

1° voor het afnemen van de eerste geloften: door de provinciaal van de plaats waar de geloften uitgesproken worden, of door een ander ordelid dat door een van beiden daartoe aangewezen is;

2° voor het afnemen van de laatste geloften: door de provinciaal van de plaats waarin ze uitgesproken worden of door een ander ordelid, dat hij daartoe aangewezen heeft; als hij niemand aangewezen heeft, door de plaatselijke overste.

§ 2. Wie aangewezen is om de geloften af te nemen, kan zich geldig door een andere medebroeder laten vervangen; maar hij mag van dat recht alleen gebruik maken, als hij verhinderd is dat zelf te doen.

§ 3. Om geloften af te nemen, kan geldig ook een medebroeder aangewezen worden die geen priester is; maar dat is alleen geoorloofd in geval van nood².

115. Pater Generaal, en hij alleen, kan geldig ook aan iemand van buiten de Sociëteit volmacht geven om Sociëteitsgeloften af te nemen, bijvoorbeeld aan een bisschop of een andere kerkelijke hoogwaardigheidsbekleeder. Maar dat is alleen dan geoorloofd, als er geen enkele profes van vier geloften bij de geloftenaflegging aanwezig is³.

¹ Coll. d.149 (30e A.C. d.67); cfr. P. V c.2 a [517]; P. IX c.3 A [737]

² 27e A.C. Coll Decr. d.150; cfr. P. V c.3 A [526].

³ Coll. 151 (8e A.C. d.34); cfr. P. V c.1 B [513].

TWEEDE HOOFDSTUK

Wie mag de eerste geloften afleggen?

116. Al zijn de eerste geloften eeuwige geloften, toch mag men ze al afleggen als men 19 jaar oud is. Met dispensatie, die alleen van pater Generaal kan komen, mag men ze zelfs met 18 jaar afleggen, maar dan moet men de noviciaatstijd die door het algemene kerkelijk recht voorgeschreven is, al op zijn 17^e jaar voltooid hebben⁴.

117. § 1. Om toegelaten te worden tot de eerste geloften, moet men geschikt geacht worden om in de Sociëteit te leven en om daarin dienstwerk en functies op zich te nemen. Niemand kan dan ook aangenomen worden, tenzij hijzelf en de Sociëteit dat verlangen, en nadat hij wettig de twee jaar noviciaat voltooid heeft en geëxamineerd is op de wijze die de Constituties voorschrijven.

§ 2. Als de novice zelf verlangt geloften af te leggen, maar de Sociëteit twijfelt aan zijn geschiktheid, kan het noviciaat verlengd worden tot aan de verwachtingen van elk van beide partijen helemaal voldaan is:

1° De provinciaals kunnen het noviciaat met zes maanden verlengen;

2° Lijken ernstige redenen voor een nog verdere verlenging te pleiten, dan moet de zaak aan pater Generaal voorgelegd worden en deze kan die verlenging toestaan⁵.

DERDE HOOFDSTUK

Wie mag de laatste geloften afleggen?

Opmerkingen over het derde proefjaar

118. Gezien de nauwe band tussen priesterwijding en definitieve opname in de Sociëteit mag men niemand van onze scholastieken de stap naar het priesterambt laten zetten, als niet met zekerheid vaststaat dat hij uiteindelijk definitief in de Sociëteit opgenomen zal kunnen worden.

119. Om de laatste geloften te mogen afleggen moet men minstens 10 volle jaren in de Sociëteit doorgebracht hebben⁶. Maar die voorgeschreven duur van religieus leven in de Sociëteit is geen geldigheidsvoorwaarde en pater Generaal kan die verkorten; hij kan ze ook verlengen, tot de kandidaat voldoende bewijs van geschiktheid gegeven heeft⁷.

⁴ Cf. Coll. d.152 (8e A.C. d.35; 12e A.C. d.13); cfr. CIC 658, 1° , 648; CCEO 450, 4° .

⁵ Cf. Ex. c.1 n.12 [16]; c.4 n.43 [100]; c.7 n.1 [121]; P. V c.1 n.3, C [514-515]; CIC 653 § 2.Op grond

van een privilege dat haar door het concilie van Trente toegestaan is, is de Sociëteit niet gebonden door het verbod van het algemene kerkelijk recht (CIC 648 § 3; CCEO 461 § 2) de proeftijd langer

dan resp. twee jaar of één jaar te laten duren (zie boven norm 56).

⁶ Coll. d.160 7° (31e A.C. d.11 n. 2, gewijzigd door de 32e A.C. d.10 n. 1, b).

⁷ Coll. d.157 (4e A.C. d.9; 5e A.C. d.37); cfr. Gregorius XIV, "Ecclesiae catholicae".

---

120. Voor iedere kandidaat voor de laatste geloften geldt de eis dat hij moet uitblinken in de navolging van Christus, zoals het evangelie die voorhoudt, want dat is de uiteindelijke maatstaf van elk religieus leven. Als zodanig gelden, zij die:

1° Zich regelmatig en over het algemeen in de gewone dingen laten leiden door de eisen van een deugzaamheid die door de liefde tot Christus geïnspireerd wordt en de hoop wettigen dat ze dat ook zullen doen als ze wellicht in moeilijker situaties terechtkomen.

2° Aanmerkingen over hun tekortkomingen in het religieuze leven, deemoedig aannemen en die fouten edelmoedig trachten te verbeteren.

3° Door liefde voortgestuwd meer en meer voor Christus en voor zijn lichaam, de kerk, leven en in een dagelijkse deugdbeoefening zowel voor hun medebroeders als voor anderen getuigenis afleggen van het nieuwe leven dat hun door Christus' verlossingsdaad ten deel gevallen is⁸.

121. § 1. Om iemand toe te laten tot de plechtige professie van vier geloften, is vereist:

1° Opvallende deugd, in de lijn van norm 120; die moet uitdrukkelijk aan de dag getreden zijn en voor iedereen duidelijk, zodat de kandidaat door zijn goede voorbeeld een licht is voor de anderen. Het ontbreken van dit vereiste kan door niets anders worden goedge maakt;

2° Gezond verstand en omzichtigheid bij het handelen, tezamen met beproefde en onmisbare deugd;

3° Een meer dan gewone geschiktheid voor ons dienstwerk; die moet minstens drie jaar lang aan de dag getreden zijn; 4° Volledige beschikbaarheid en mobiliteit met betrekking tot de zendingen en bedieningen van de Sociëteit; 5° Voldoende fysieke en psychische gezondheid;

4° Een volledige beschikbaarheid en mobiliteit voor de zendingen en het apostolaat van de Sociëteit;

5° Voldoende lichamelijke en psychische gezondheid;

6° Een voortreffelijke scholing in de theologie ofwel andere uitmuntende gaven Gods, in de lijn van §§ 2 en 3 hieronder;

7° De priesterwijding⁹.

§ 2. Dat iemand over een meer dan gewone kennis van de theologie beschikt, moet blijken uit een hogere academische titel, minstens die van licentiaat, of uit de ervaring dat hij met succes theologie doceert of erover publiceert, of uit het examen ad gradum, waarover gehandeld wordt in norm 93, §§ 1 en 2¹⁰.

§ 3. Andere opvallende gaven Gods (zie § 1, 6°) kunnen een grond zijn om tot de professie toegelaten te worden. Dat geldt voor hen die blijf geven van een opvallend apostolisch talent en van geschiktheid voor het vervullen van alle opdrachten of alle soorten dienstwerk die aan de Sociëteit eigen zijn. Deze moet bevestigd worden door respectievelijk hogere academische titels of door drie jaar praktijk (zie § 1, 3°). Maar altijd blijft als voorwaarde een behoorlijke kennis van de theologie, zoals de kerk die normaal van een goed gevormd priester verwacht.

⁸ Coll. d.158 (31e A.C. d.11 n.1; cfr. 9e A.C. d.6).

⁹ Coll. d.160, 161 (31e A.C. d.11 n.2, 1° -5° , n. 3; 32e A.C. d.10, n. 1-2). De punten 4° en 5° zijn toegevoegd door de 34e A.C.

¹⁰ Coll. d.161; 32e A.C. d.6 n.51; (gewijzigd door de 34e A.C., CN 93 § 1).

---

§ 4. Als de hogere oversten en hun consultoren iemand als kandidaat voorstellen voor de professie van de vier geloften, moeten zij zekerheid hebben over alles wat daartoe vereist wordt¹¹.

122. Wanneer het gaat over de toelating tot de professie moet de provinciaal met zijn consult nagaan of er priesters met eenvoudige laatste geloften zijn die aan pater

Generaal voorgesteld verdienen te worden als kandidaten voor de professie van de vier geloften, overeenkomstig de eisen van norm 121¹².

123. Tot de eenvoudige laatste geloften mogen alleen zij toegelaten worden:

1° Die van een meer dan gewone deugd getuigen, zie norm 120;

2° Die voldoende kennis en geschiktheid aan de dag leggen om de opdrachten en bedieningen die eigen zijn aan de Sociëteit te vervullen;

3° De geestelijke coadjutoren die voordien de priesterwijding ontvangen hebben, of in uitzonderlijke gevallen, waarover norm 124 handelt, de wijding tot permanent diaken¹³.

124. De medebroeders die om geldige, door pater Generaal goed te keuren redenen, tot permanent diaken gewijd zullen worden, moeten de rang behouden die zij in de Sociëteit hadden. Zijn het broeders met eerste geloften, dan kunnen zij met inachtneming van de voorschriften, bevorderd worden tot de graad van broeders met laatste geloften. Gaat het over scholastieken, dan kunnen ook zij door pater Generaal met inachtneming van de voorschriften bij wijze van uitzondering tot de graad van geestelijke coadjutor worden toegelaten, maar zij kunnen niet tot oversten in de eigenlijke zin benoemd worden¹⁴.

125. § 1. Voor hun laatste geloften moeten allen hun derde proefjaar doen en zich daar trainen in de "school van het hart"¹⁵. Voor priesters moet dat proefjaar binnen de drie jaar na de priesterwijding beginnen, tenzij het naar het oordeel van de provinciaal om een gegronde reden langer uitgesteld dient te worden¹⁶.

¹¹ Cfr. Coll. d.161, 163 (31e A.C. d.11, n. 3, 4; cf. 7e A.C. d.96; 20e A.C. d.68;

6° A.C. d.15; 7e A.C. d.33 n.3, 6; 12e A.C. d.19; 29e A.C. d.33).

¹² Coll. 163 a; (31e A.C. d.11 n.5; cf. 32e A.C. d.8 n.2, b).

¹³ Coll. d.16 §§ 1-2 (31e A.C. d.17 n.6, 1° -2° ; 32e A.C. d.10, n.1; d.9 n.2).

¹⁴ 32e A.C. d.9 n. 2.

¹⁵ Cfr. Coll. d.160 6° ; d.165 § 2, 1° (32e A.C. d.7 nr 2, d.10, n.2; 30e A.C. d.42; Gregorius XIII,

"Ascendente Domino"; Ex. c.1 nr.2 [16]; c.4 n.16 [71]; c.6 n.8 [119]; P. V c.1 n.3 [514]; c.2 n.1 [516].

¹⁶ Cfr. 32e A.C. d.7,n.3.

---

§ 2. Dit proefjaar dient om ieder de kans te geven via een concreet en persoonlijk contact met hetgeen tot de Sociëteit behoort, een synthese tot stand te brengen van zijn vorming op spiritueel, apostolisch en intellectueel of technisch

gebied. Zo zal zijn hele persoonlijkheid tot grotere eenheid komen in de Heer, in de lijn van het doel van de Sociëteit, dat Ignatius zo omschrijft: "tot verheerlijking van onze God en Heer hun eigen vooruitgang ten dienste stellen van het geestelijk profijt van anderen"¹⁷.

126. Het derde proefjaar moet een programma hebben dat aangepast is aan dat doel en door pater Generaal goedgekeurd is. In de loop van dat jaar moeten onophoudelijk de proefactiviteiten plaats hebben, zoals de Constituties die voorschrijven. Ook moet men zich daar met de grootste ijver toeleggen op de studie van ons Instituut en van onze manier van doen.¹⁸

127. De provinciaal kan niemand vrijstellen van een volledig derde proefjaar. Het komt pater Generaal toe om uit te maken of iemand om heel zwaarwichtige redenen van een deel van dat proefjaar vrijgesteld dient te worden. Maar iemand volledig ervan vrijstellen zal hij zo goed als nooit doen.¹⁹

128. Zij die hun laatste geloften zullen afleggen,

1° Moeten afstand doen van hun bezit, als dat nog niet gebeurd zou zijn²⁰.

2° Moeten circa dertig dagen voor de laatste geloften rekening van geweten geven²¹.

3° Moeten een achtdaagse retraite doen; hebben ze dat minder dan drie maanden tevoren reeds gedaan, dan volstaat een bezinningstijd van drie dagen²².

4° Moeten een algemene biecht spreken²³.

5° Moeten een tijdlang aan zielzorg doen bij armen of marginalen;

6° Moeten aandachtig de Constituties en de Apostolische Brieven overwegen evenals de geloften die ze zullen uitspreken²⁴.

129. Jezuïeten die vóór hun laatste geloften benoemd zijn tot kardinaal of tot bisschop, met of zonder bisschopszetel, kunnen geen laatste geloften afleggen. Hetzelfde geldt voor de hele ambstduur van pauselijke gezanten, vicarissen en apostolische prefecten, zelfs als ze de bisschopswijding niet hebben ontvangen²⁵.

¹⁷ 31e A.C. d.8 n.43, 45; cf. P. V c.2 n.1 [516].

¹⁸ Cfr. 31e A.C. d.8 n.43; Coll. d.156 (20e A.C. d.15).

¹⁹ Coll. d.155 (16e A.C. d.34; 18e A.C. d.22 n.5; 20e A.C. d.12 n.5; 22e A.C. d.44 n.1).

²⁰ Cfr. Coll. d.176 (cfr. 7e A.C. d.17 n. 4-7; 15e A.C. d.8).

²¹ Cfr. Ex. c.4 n.38 [95].

²² 27e A.C. Coll. d.166, 2° ; cfr. Ex. c.4 n.41 [98].

²³ Cfr. Ex. c.4 n.41 [98].

²⁴ Cfr. Ex. c.4 n.41 [98].

²⁵ Coll. d.159 (22e A.C. d.40).

Het afleggen van de geloften

130. Voor het afleggen van geldige kloostergeloften in de Sociëteit geldt als noodzakelijke en voldoende voorwaarde dat degene die de gelofte aflegt, dat met woorden of andere tekens over de zin waarvan geen twijfel kan bestaan, te kennen geeft aan degene die rechtens de gelofte ontvangt²⁶.

131. § 1. De eerste geloften worden afgelegd tijdens een eucharistieviering in tegenwoordigheid van een aantal huisgenoten. Ook familieleden kunnen daarbij zijn. Maar men mag er geen te grote plechtigheid van maken en men moet de gelofteformule gebruiken die voorgeschreven is in de Constituties, deel 5, hoofdstuk 4, nr.4 [540], of een goedgekeurde vertaling daarvan in de landstaal. Daarna moeten zij die hun gelofte hebben afgelegd het Lichaam en Bloed des Heren nuttigen²⁷.

§ 2. Wie zijn geloften aflegt, moet schriftelijk verklaren dat hij de eisen van de vierde gelofte goed verstaan heeft²⁸. Deze is eveneens een eenvoudige gelofte, waardoor hij zich ertoe verbindt om de geloften af te leggen van de gevormde coadjutoren of in het geval van scholastieken, die van de plechtig geprofessten, op de tijd en op de wijze die pater Generaal tot grotere eer van God zal bepalen²⁹.

132. Hij die de laatste geloften moet afnemen, celebreert eerst openbaar de mis; de priesters die hun geloften zullen afleggen kunnen daarbij concelebreren³⁰. Dadelijk na de communie keert hij zich ten aanschouwen van huisgenoten en eventueel aanwezige buitenstaanders met het allerheiligste sacrament naar degene die zijn geloften zal uitspreken. Deze leest dan met luide stem zijn neergeschreven geloften, waarbij rekening te houden is met norm 130. Daarna ontvangt hij het allerheiligste sacrament³¹.

133. Bij het afleggen van de laatste geloften moet men de gelofteformules gebruiken die voorgeschreven zijn in de Constituties (deel 5, hoofdstuk 3, n. 3 [527], n. 6 [532] en hoofdstuk 4, n. 2 [535] en n. 3 [537]), of een goedgekeurde vertaling ervan in de landstaal.

²⁶ Cfr. 27e A.C. Coll. d.158; P. V c.3 A [526].

²⁷ Cfr. P. V c.4 n.4 [540]; 31e A.C. d.12.

²⁸ Coll. d.153 (5e A.C. d.50 n.1).

²⁹ Cfr. Coll. d.146 (5e A.C. dd.4, 5, 7, 50 n. 1; 7e A.C. dd. 32 en 39; 11e A.C. d.39

1° -4°); cfr. Ex. c.1 n.10 [14]; c.7 n. 1 [121]; P. V c.1 A [511]; c.4 E [541].

³⁰ Cfr. 31e A.C. d.12 a).

³¹ Cfr. P. V c.3 n.2, 4, 5 [525, 530, 531]; c.4 n.1, 2 [533, 535].

---

134. Als de professen hun vijf eenvoudige geloften afleggen, moeten ze de volgende formules gebruiken:

Ik N., profes van de Sociëteit van Jezus, beloof aan de almachtige God ten overstaan van de heilige Maagd, zijn moeder, en heel het hemelse hof en ten overstaan van de eerwaarde pater N., Generale Overste (of: ten overstaan van N., plaatsvervanger van pater Generaal) dat ik nooit zal ijveren voor of instemmen met een verandering van de armoedebepalingen van de Constituties van de Sociëteit, tenzij wanneer het zou gaan om een verdere uitbreiding ervan, die om een gegronde reden, gezien de eisen van de situatie, nodig zou lijken.

Bovendien beloof ik dat ik nooit zal proberen, zelfs niet langs omwegen, om door verkiezing of benoeming een gezagsfunctie of waardigheid te bekleden in de Sociëteit.

Bovendien beloof ik dat ik nooit een gezagsfunctie of waardigheid buiten de Sociëteit zal nastreven en voor zover het van mij afhangt, ook niet zal instemmen met mijn verkiezing daartoe, tenzij gedwongen door de gehoorzaamheid aan degene die me daartoe op straf van zonde kan verplichten.

Verder: als ik weet dat iemand op een van die twee dingen uit is of er aanspraak op maakt, beloof ik dat ik hemzelf en de hele zaak aan de Sociëteit of aan zijn Overste bekend zal maken.

Mocht het gebeuren dat ik ondanks mijn derde gelofte toch tot bisschop gewijd word, dan beloof ik dat ik niet zal weigeren te luisteren naar pater Generaal, als deze de goedheid zal hebben om mij raad te geven, hetzij persoonlijk, hetzij via iemand anders uit de Sociëteit die hij daartoe aangesteld heeft³².

135. Bij de plechtige professie van de drie geloften moet men dezelfde vijf eenvoudige geloften afleggen als bij de plechtige professie van de vier geloften³³.

136. In de formule van de laatste geloften moet men altijd de naam noemen van degene die de geloften afneemt. Van pater Generaal (of naargelang de situatie, van

de vicaris-generaal) moet men alleen de functie noemen, niet de naam, tenzij die zelf de geloften aanneemt³⁴.

³² Cfr. Coll. d.169 (1e A.C. d.102; 3e A.C. d.46); door de 34e A.C. gewijzigd.

³³ Coll. 147 (4e A.C. d.54; cfr. ibid. d.19).

³⁴ Coll. d.170 (12e A.C. d.56, n.7; cfr. 4e congregatie van Polozk, d.6).

VIJFDE HOOFDSTUK

De eenvoudige geloften van de plechtig geprofesten

137. § 1. Het object van de gelofte om de armoede niet te verzachten, welke gelofte gereserveerd is voor de Heilige Stoel³⁵, is omschreven in deze uitspraak van de Constituties: "Een verandering inzake de armoede zou een grotere vrijheid

betekenen om inkomsten of enige vorm van bezit te hebben voor eigen gebruik of voor de sacristie of de kerk of voor een ander doel, behalve wat betreft de colleges of de vormingshuizen³⁶. De gelofte brengt dus voor de plechtig geprofesten alleen de verplichting mee om aan professenhuizen en kerken geen vaste inkomsten of enig bezit voor eigen gebruik toe te staan, ongeacht andere algemene uitdrukkingen die in die verklaring van de Constituties te lezen zijn³⁷.

§ 2. Die armoederegeling is nu van toepassing op alle apostolische gemeenschappen, voorzover deze onderscheiden zijn van instituten, overeenkomstig norm 191 § 1.

138. Bij de tweede gelofte, namelijk om geen gezagsfuncties of waardigheden (maar dat is hetzelfde) in de Sociëteit na te streven, gaat het over de functies van pater Generaal, vicaris-generaal, provinciaal, regionale overste in de missies, ook in een afhankelijke regio, en plaatselijke overste³⁸.

139. § 1. De derde gelofte, die eveneens voor de Heilige Stoel gereserveerd is en inhoudt dat men geen gezagsfuncties of waardigheden buiten de Sociëteit zal nastreven of zal aannemen³⁹, betreft alleen het ambt van bisschop en dat van vicaris-generaal en van bisschoppelijk vicaris⁴⁰, en betreft dus niet het ambt van kerkrechtelijk vicaris of officiaal en diocesaan rechter⁴¹ en evenmin wereldlijke gezagsfuncties⁴².

§ 2. Gaat het om het aannemen van het ambt van vicaris-generaal en bisschoppelijk vicaris, dan kan pater Generaal in bijzondere gevallen dispensatie verlenen; daartoe heeft hij van de Heilige Stoel volmacht gekregen⁴³.

³⁵ Cfr. Gregorius XIII, "Ascendente Domino"; Paulus V, "Ex incumbenti"; Urbanus VIII, "Vota quae

Deo"; P. VI c.2 n.1 [553].

³⁶ P. VI c.2 A [554].

³⁷ Cfr. 31e A.C. d.18 n. 14.

³⁸ Coll. d.205 § 2 (7e A.C. d.44).

³⁹ Cfr. Gregorius XIII, "Ascendente Domino"; Paulus V, "Ex incumbenti"; Urbanus VIII, "Vota quae Deo"; P. X n.6 [817].

⁴⁰ Cfr. CIC 475, 476; CCEO 245, 246.

⁴¹ Cfr. CIC 1420; CCEO 1086.

⁴² Goedgekeurd door paus Johannes Paulus II, in een brief van het staatssecretariaat van 10 juni 1995.

⁴³ Cfr. AR XIX 1099.

---

§ 3. Gaat het om het aannemen van het bisschopsambt, dan moet het eerste antwoord van de aangezochte erin bestaan op onze gelofte te wijzen. Dat kan geen problemen meebrengen, aangezien de Heilige Stoel de benoeming tot bisschop nooit doorvoert zonder de instemming van de aangezochte. Maar als de Heilige Stoel in een bepaald geval zou aandringen of een medebroeder scrupules zou hebben, omdat hij niet dadelijk positief reageert op de uitdrukkelijk geformuleerde wil van de Heilige Vader⁴⁴, dan moet hij de zaak persoonlijk of door bemiddeling van de provinciaal aan pater Generaal voorleggen, om dan samen met deze na te gaan welke manier van antwoorden op het hem gedane aanbod de voorkeur moet krijgen, in de geest van ons Instituut en tot meerdere eer van God⁴⁵.

140. Hetgeen door de tweede en de derde eenvoudige gelofte van de plechtig geprofesten verboden wordt, beperkt zich tot de uiterlijke daden⁴⁶.

141. De vierde gelofte, over het aangeven van hen die een functie ambiëren, verplicht ook dan tot die aangifte, als hij die dat probeert, niet behoort tot de plechtig geprofesten⁴⁷.

142. Met zijn vijfde gelofte, namelijk om naar pater Generaal te luisteren, verplicht degene die de gelofte aflegt zich, om in geval hij tot bisschop aangesteld wordt, niet te weigeren de raad te aanhoren die pater Generaal hem meent te moeten geven, hetzij persoonlijk hetzij via iemand anders uit de Sociëteit, die hij daartoe heeft aangewezen⁴⁸.

⁴⁴ Cfr. P. VI c.1 n.1 [547].

⁴⁵ Cfr. AR XIX 1099-1100.

⁴⁶ 27e A.C. Coll. d.205 § 1.

⁴⁷ Coll. d.206 (9e A.C. d.13); cfr. Gregorius XIII, "Ascendente Domino"; P. X n.6 [817].

⁴⁸ Cfr. P. X n.6 [817].

[\[terug naar inhoudsopgave\]](#)

ZESDE DEEL

**HET PERSOONLIJK LEVEN VAN HEN DIE AANVAARD
EN ALS LEDEN IN HET LICHAAM VAN DE SOCIËTEIT OPGENOMEN ZIJN**

EERSTE AFDELING: HET APOSTOLISCHE KARAKTER

VAN ONZE GELOFTEN IN HET ALGEMEEN

143. § 1. Onze toewijding aan God door de belofte om de evangelische raden te volgen, waardoor we op de roeping door God ingegaan zijn, is tegelijk de navolging van Christus, die arm, ongehuwd en gehoorzaam geleefd heeft en de verwerping van de idolen - geld, genot, aanzien, macht - die de wereld steeds weer geneigd is te aanbidden. Onze armoede en maagdelijkheid en gehoorzaamheid moeten daarvan zichtbaar en werkdadig getuigen en de evangelische mogelijkheid verkondigen van een vorm van gemeenschap tussen mensen, die een voorproef is van het Rijk Gods¹.

§ 2. Door ons te binden maken onze religieuze geloften ons tegelijk vrij:

- vrij, door de gelofte van armoede, om deel te hebben aan het leven van de armen en om alle middelen waarover we beschikken, niet voor eigen veiligheid en comfort te gebruiken, maar om de anderen te dienen;

- vrij, door de gelofte van maagdelijkheid, om 'mensen-voor-anderen' te zijn, in vriendschap en verbondenheid met allen, maar vooral met hen die met ons zijn gezonden om te dienen;

- vrij, door de gelofte van gehoorzaamheid, om de roep van Christus te beantwoorden, zoals die tot ons komt via hem die de Geest over de kerk heeft aangesteld, en om de leiding te volgen van al onze oversten².

TWEEDE AFDELING: DE MAAGDELIJKHEID

144. § 1. Krachtens de gelofte van maagdelijkheid wijden wij ons aan de Heer en aan zijn dienst met zulk een unieke liefde, dat zij het huwelijk en elke andere exclusieve menselijke relatie uitsluit, alsmede de genitale expressie en genoegdoening van de sexualiteit. Aldus verplicht de gelofte tot een volledige onthouding in het celibaat omwille van het Koninkrijk. Door de evangelische raad van maagdelijkheid op te volgen verlangen wij naar een verdieping van onze vereniging met God, van onze gelijkvormigheid met Christus, van onze broederlijke verbondenheid met onze medebroeders jezuïeten, en van onze dienstbaarheid aan al onze medemensen, en tegelijk groeien wij naar meer persoonlijke rijpheid en zijn beter in staat tot liefde³.

¹ Cfr. 32e A.C. d.4 n.16; cfr. 31e A.C. d.16 n.4; d.17 n.2; d.18 n.3.

² 32e A.C. d.2 n.20.

³ 34e A.C. d.8 n.13; cfr. 31e A.C. d.16 n.3-4; 32e A.C. d.11 n.26.

---

§ 2. Daaruit volgt dat de maagdelijkheid, die vóór alles een vrije gave Gods is⁴, in de Sociëteit wezenlijk apostolisch van aard is en de wortel en bron vormt van onze beschikbaarheid en onze mobiliteit, als men ons wil zenden⁵. Men mag haar dus in geen geval zo verstaan, als diende zij alleen tot onze persoonlijke heiliging. Naast de vrijheid om zoals de engelen⁶ meer ter beschikking te staan voor de dienst van God, is de kostbare apostolische vrucht ervan een rijpe, eenvoudige, van angstcomplexen bevrijde omgang met mannen en vrouwen, met wie en voor wie wij ons geestelijk dienstwerk uitoefenen tot opbouw van het lichaam van Christus⁷.

§ 3. In onze tijd worden hele groepen van mensen gemarginaliseerd en wordt liefde vaak met erotiek gelijkgesteld. In zulke tijden kan een liefde die voert tot het vergeten van zichzelf en grondig menselijk is, in zoverre zij vrij in dienst wil staan van iedereen, een kracht zijn om vooral de armen en de mensen aan de marge tot Christus te brengen, die gekomen is om ons te tonen wat liefde werkelijk is, namelijk dat God liefde is⁸.

145. Deze toewijding van onszelf aan Christus brengt voor ons een vorm van affectief afstand doen en van eenzaamheid van het hart met zich mee, het afstand doen namelijk van de intimiteit van het huwelijk, van het hebben van eigen kinderen, van een affectieve band, die de normale voorwaarde is voor de menselijke ontwikkeling, en van het vormen van een gezin. Dat hoort bij het kruis, dat ons deel wordt als wij Jezus Christus navolgen, en het verbindt ons innig met zijn paasmysterie en maakt ons deelachtig aan de geestelijke vruchten die daaruit voortvloeien. Toch doet dit afstand doen niet alleen geen afbreuk aan onze persoonlijkheid en is zij geen belemmering voor het contact en de dialoog, maar zij kan zelfs ons gevoelsleven verruimen en ons bekwaam maken de mensen broederlijk te helpen om tot een vollediger liefde te komen⁹.

146. § 1. De liefde die men eenmaal door de gelofte van maagdelijkheid aan God gewijd heeft, moet onophoudelijk groeien. Dat vergt van ons allen in de eerste plaats voortdurende zorg voor een vertrouwelijke omgang met God en voor de vriendschap

met Christus, door de overweging van zijn mysteries en door een levende eenwording met Hem in de sacramenten van biecht en eucharistie¹⁰.

⁴ Cfr. 34e A.C. d.8 n.7.

⁵ Cfr. 34e A.C. d.8 n.11.

⁶ Cfr. P. VI c.1 n.1 [547].

⁷ Cfr. 31e A.C. d.16 n.4, 8b; 34e A.C. d.8 n.6, 8-9.

⁸ 32e A.C. d.11 n.26; 34e A.C. d.8 n.10.

⁹ Cfr. 31e A.C. d.16 n.5; 32e A.C. d.2 n.20; 34e A.C. d.8 n.14-16.

¹⁰ Cfr. 31e A.C. d.16 n.7a, 8a; 34e A.C. d.8 n.18-19.

---

§ 2. De Sociëteit heeft door de ondervinding van de heilige Ignatius zelf geleerd¹¹ dat het van het grootste belang is onophoudelijk het verlangen naar volharding te vernieuwen door een nederige en eenvoudige godsvrucht tot de heilige Maagd Maria, die tot goddelijke vruchtbaarheid kwam door haar ongerepte jawoord en zo de moeder der schone liefde werd¹².

§ 3. De maagdelijkheid wordt des te veiliger bewaard, "wanneer in het gemeenschapsleven van de leden van de Sociëteit echte broederlijke genegenheid heerst", door het bevorderen van de onderlinge liefde en een blijmoedige eenheid van hart. Deze maakt ons bereid om elkaars lasten te dragen, om tegenover allen en elk afzonderlijk een edelmoedige hartelijkheid aan de dag te leggen, met allen een weldoende en vruchtbare dialoog aan te gaan en echte broeders en vrienden in Christus te zijn¹³; zo ziet het

communitieitsleven er uit dat eigen is aan de Sociëteit, zoals beschreven in het achtste deel (normen 311-330)¹⁴.

147. § 1. In het deemoedige besef dat onze door de maagdelijkheid geheiligde liefde altijd nood heeft aan verdere groei om tot rijpheid te komen, moeten we alle daartoe geëigende middelen aanwenden, zowel de natuurlijke als de bovennatuurlijke. Onder deze verdienen die hulpmiddelen de voorkeur welke van positieve aard zijn, zoals eerlijkheid van leven, edelmoedige toewijding aan de eigen taak, een groot verlangen naar de glorie van God, toeleg op solide deugden en geestelijke zaken, open eenvoud in handel en wandel en in het overleg met de oversten, een ruime verwerving van menselijke cultuur, geestelijke vreugde, rijpe vriendschap en boven alles de naastenliefde¹⁵.

§ 2. De omgang met mensen, die ons geestelijk dienstwerk meebrengt, onze bezoeken, onze ontspanning, onze lectuur, onze studie van de problemen, het bezoek aan toneel en andere voorstellingen, moeten we zo weten te matigen, dat onze toewijding aan God door de maagdelijkheid erdoor versterkt wordt en haar getuigenis er niet door gehinderd wordt¹⁶.

§ 3. Om dat te bevorderen moet men rekening houden met het verschil in aanvoelen in de verschillende culturen. Naargelang de gewoontes in de verschillende gebieden moet men goed zien hoe de leden van onze orde individuele gesprekken kunnen voeren op zo'n manier dat ieder erdoor gesticht wordt¹⁷. Heel speciaal zij die zich bezighouden met het dienstwerk van de geestelijke leiding of begeleiding, moeten goed de eigen "professionele grenzen" in acht nemen¹⁸.

¹¹ Cfr. Autobiogr. n.10.

¹² Cfr. 31e A.C. d.16 n.7e; 34e A.C. d.8 n.20.

¹³ Cfr. 31e A.C. d.16 n.7b; n.10; d.19 n.4; 32e A.C. d.11 n.14; Vaticanum II, "Perfectae caritatis", n.12.

¹⁴ 34e A.C. d.8 n.21-23.

¹⁵ 31e A.C. d.16 n.7b, 8c; 34e A.C. d.8 n.24, 32, 38.

¹⁶ Cfr. 31e A.C. d.16, n.8e; 34e A.C. d.8 n.5-26, 30.

¹⁷ Cfr. Coll. d.172 (cfr. 6e A.C. d.39 n.1); 34e A.C. d.8 n.23.

¹⁸ Cfr. 34e A.C. d.8 n.25-26.

---

§ 4. Niettemin zijn wij ons ervan bewust dat onze menselijke broosheid ons leven lang de ontwikkeling van een zuivere liefde vergezelt. Daarom kunnen wij de op ervaring gebaseerde ascetische normen van de kerk en van de Sociëteit niet vergeten die wij op grond van de hedendaagse gevaren voor de maagdelijkheid absoluut moeten volgen. Tot die normen behoren vooral het gewetensonderzoek, de geestelijke leiding, innerlijke zelfcontrole, het bewaken van de zintuigen. Die zullen ons helpen om met de bijstand van Gods genade zorgvuldig te weerstaan aan de begeerten en impulsen die een evenwichtige en gezonde beheersing van de zintuigen en de gevoelens kunnen verzwakken ¹⁹.

148. § 1. Alle medebroeders delen in de gemeenschappelijke verantwoordelijkheid om de maagdelijkheid zorgvuldig te bewaren en te bevorderen, door hun onderlinge steun en vriendschap en door de hulp die zij de oversten bieden in hun zorg voor hun medebroeders en voor de Sociëteit²⁰.

§ 2. De oversten en de geestelijke leiders

1° moeten met de meeste zorg waken over het geestelijk leven van een ieder, hen onophoudelijk, discreet en in vertrouwen begeleiden en hen helpen om de vermoeienissen, problemen en bekoringen die zij kunnen ondervinden op de weg van de godgewijde maagdelijkheid te overwinnen.

2° moeten ervoor zorgen dat onze jongeren in de loop van hun vorming correct, positief en verstandig geïnformeerd worden over de sexualiteit en dat zij in staat worden gesteld om de crisissen van een bestaan in zijn ontwikkelingsfase moedig te boven te komen. Als ernstige psychologische problemen opduiken, dient het aanbeveling de betrokken medebroeder naar een raadsman, een psycholoog of psychiater te sturen²¹.

3° moeten uit echte liefde voor de jongeren vastberaden zorgen dat men iemand die niet bekwaam blijkt om de maagdelijkheid te onderhouden of een twijfelgeval is, niet tot de orde en nog minder tot de geloften toelaat, of niet wijdt.

4° moeten met zorgvolle aandacht en groot vertrouwen de jonge priesters en jonge broeders omringen die in de wijngaard des Heren beginnen te werken of gedurende langere tijd een veeleisende speciale studie moeten doen. Zij moeten hen van wie ze zien of aanvoelen dat ze de gemeenschap ontvluchten, met liefde proberen daarin terug te brengen²².

¹⁹ Cfr. 31e A.C. d.16 n.8b,c,d; 34e A.C. d.8 n.28-29.

²⁰ 34e A.C. d.8 n.38; cfr. A.N. n.235; Ex. c.4 n. 8 [63].

²¹ 34e A.C. d.8 n.33.

²² Cfr. 31e A.C. d.16 n.9 b,c d,e; 34e A.C. d.8 n.36-44.

DERDE AFDELING: DE GEHOORZAAMHEID

149. Door de liefde tot Christus gedreven, kiezen wij het leven in gehoorzaamheid als een charisma door God door middel van onze stichter aan de Sociëteit gegeven, opdat wij daardoor vaster en veiliger met Gods wil om ons te verlossen verenigd zouden zijn en tevens in Christus één onder elkaar. Door de gelofte van gehoorzaamheid wordt onze Sociëteit een beter instrument van Christus in de kerk voor de geestelijke hulp aan de mensen en tot groter glorie van God²³.

150. § 1. De gehoorzaamheid is altijd een daad van geloof en vrijheid, waarin de religieus de wil van God herkent en aanvaardt, zoals die hem geopenbaard wordt door hem die het gezag heeft om te zenden in de naam van Christus. Maar zowel de overste die zendt als de onderdaan die gezonden wordt hebben beiden een grotere zekerheid dat die zending werkelijk de wil van God is, indien een persoonlijk gesprek aan die zending vooraf is gegaan²⁴.

§ 2. Bij het aanvaarden en vervullen van onze zending in een geest van gehoorzaamheid moeten wij trouw de praktijk van geestelijke onderscheiding beoefenen in haar apostolische, persoonlijke en communautaire vorm. Die staat centraal in onze werkwijze, want zij is afkomstig uit de Geestelijke Oefeningen en de Constituties. Zij krijgt vaste vorm en wint aan kracht door het gewetensonderzoek, door persoonlijk gebed en gesprek met de medebroeders in de gemeenschap, door volledige openheid van hart tegenover de oversten bij het geven van rekening van geweten. Dat alles maakt ons klaar om te gehoorzamen²⁵.

151. § 1. Allen ontvangen hun zending van de overste, maar de overste verwacht van zijn kant van de communiteit, dat zij samen met de overste, naar wiens laatste beslissing zij zich schikt, de onderscheiding toepast en concrete wegen zoekt om de zending te vervullen, en tevens een werkwijze vindt om de zending te evalueren en bij te sturen in het licht van de actuele uitvoering ervan²⁶.

§ 2. Gaat het dus om zaken van enig gewicht en liggen de nodige gegevens op tafel, dan verdient de praktijk van de apostolische en geestelijke onderscheiding in de regel aanbeveling als een bijzondere weg om de wil van God te zoeken²⁷.

²³ 31e A.C. d.17 n.2.

²⁴ 32e A.C. d.11 n.31; cfr. 31e A.C. d.17 n.11.

²⁵ 33e A.C. d.1 n.11,39; cfr. 32e A.C. d.11 n.31,38; 31e A.C. d.17 n. 8; Ex. c.4 n.35 [92].

²⁶ 32e A.C. d.11 n.18.

²⁷ 32e A.C. d.11 n.50.

---

§ 3. Anderzijds is in de Sociëteit de communiteit die onderscheidt, geen medebeslissend orgaan of kapittel, maar slechts een raadgevend lichaam, waarvan de goed begrepen en ten volle aanvaarde functie erin bestaat, dat de communiteit de overste helpt opdat hijzelf kan beslissen wat tot meerdere eer van God en ten dienste van de mensen gedaan moet worden. Hem komt het nemen van de

eindbeslissing toe, wel in het licht van de gemaakte onderscheiding, maar in vrijheid, want aan hem als overste zijn het charisma en de taak van de gezagsuitoefening toevertrouwd²⁸.

152. Bij de persoonlijke beoefening van de gehoorzaamheid moeten allen aan de overste de volledige en volstrekt vrije beschikking over zichzelf laten, in het verlangen niet te worden geleid door eigen oordeel en wil, maar door het teken van Gods wil die ons door de gehoorzaamheid kenbaar wordt gemaakt. En zij moeten het gebod en de bedoeling van de overste op een persoonlijke en verantwoorde wijze tot de hunne maken en met alle ijver "de krachten van verstand en wil, evenals de gaven van natuur en genade aanwenden bij de uitvoering van het gevraagde en bij de vervulling van de hun toevertrouwde taken"²⁹.

153. De natuur en de volmaaktheid van de gehoorzaamheid veronderstellen bij de onderdaan de plicht van persoonlijke verantwoordelijkheid en de wil om steeds het betere na te streven. Daarom kan hij zijn eigen zienswijzen en initiatieven aan de overste uiteenzetten, en hij zal dat soms ook moeten doen³⁰. Toch mag de onderdaan in zaken waarin geen duidelijke zonde aanwezig blijkt, van de gehoorzaamheid niet afwijken, omdat hij denkt dat hij wat beters moet doen of omdat hij meent door een ingeving van de heilige Geest naar iets anders te worden geleid³¹.

154. Als het soms mocht gebeuren dat een medebroeder eerlijk denkt dat de stem van zijn geweten hem verbiedt aan een bevel van de overste te gehoorzamen en dat hij meent dat hij in dat geval door een tegenovergestelde zedelijke verplichting gebonden is, dan moet hij deze richtlijnen volgen:

1° De medebroeder moet een openhartig gesprek voeren met de overste, hem zijn redenen uiteenzetten overeenkomstig het Ignatiaanse beginsel; maar wel na gebed en na raad ingewonnen te hebben.

2° Voor de medebroeder staat de weg van het beroep bij de overste altijd open.

3° Blijft de vraag van de overste van kracht, en kan het conflict noch door een gesprek met de overste noch door het beroep worden opgelost, dan kan met wederzijds goedvinden de hulp worden ingeroepen van derden, waaronder sommigen van buiten de Sociëteit, die kunnen helpen om tot een klaarder gewetensoordeel te komen. Maar dat moet vertrouwelijk geschieden, zonder publiciteit.

²⁸ 32e A.C. d.11 n.24.

²⁹ 31e A.C. d.17 nr.; Vaticanum II, "Perfectae caritatis", n.14.

³⁰ 31e A.C. d.17 n.11; cfr. Ex. c.4 n.35 [92]; c.8 n.1 A [131]; P. V c.4 n.5 F [543]; P.

4° Een dergelijke tussenkomst kan onder geen beding opgelegd worden, noch aan de overste noch aan de medebroeder: zij is geheel vrijwillig en niet-officieel en niets anders dan een nieuwe poging om de wil van God te vinden. Ook staat de mening van dergelijke personen juridisch gezien niet boven het gezag van de overste, maar heeft zij het karakter van een advies.

5° Indien de medebroeder ook langs deze weg meent niet met een gerust geweten te kunnen gehoorzamen, moet de overste, eventueel ook na raadpleging van de hogere oversten, zien wat hij moet doen, rekening houdend met het goed van de hele Sociëteit en ook met de gewetensrust van de medebroeder. Maar degene die herhaaldelijk meent in goed geweten niet te kunnen gehoorzamen, moet gaan denken over een andere weg, waarop hij God rustiger kan dienen³².

155. § 1. De rekenschap van geweten, die de overste in de mogelijkheid stelt deel te nemen aan de onderscheiding van elk van zijn onderdanen en hen daarbij te helpen³³, moet als een element van groot belang voor de geestelijke vorm van bestuur in de Sociëteit, haar volle waarde en geldigheid behouden³⁴. Iedereen moet daarom die rekenschap van geweten geven aan de oversten volgens de voorschriften en de geest van de Sociëteit, uit liefde en nooit als iets dat onder zonde verplicht³⁵. Bovendien moeten de betrekkingen tussen de oversten en diens medebroeders dusdanig zijn, dat zij de openheid van geweten en het geestelijk gesprek bevorderen³⁶.

§ 2. Wat de overste bij de rekenschap van geweten gehoord heeft, mag hij absoluut aan niemand meedelen, noch direct noch indirect, tenzij met uitdrukkelijke toestemming van degene die rekenschap van geweten gegeven heeft³⁷.

156. De leden van de orde mogen buitenstaanders niet aanzetten om tussenbeide te komen bij de oversten en ook in geen enkel geval met zulke tussenkomsten instemmen³⁸.

³² 32e A.C. d.11 n.55; 31e A.C. d.17 n.10; cfr. Ex. c.3 n.12, D [48-49].

³³ 32e A.C. d.4 n.67.

³⁴ 32e A.C. d.11 n.31-32; cfr. 31e A.C. d.17 n.8; Coll. d.58 (cfr. 25e A.C. d.14); Ex. c.4 n.35 [2].

³⁵ 31e A.C. d.17 n.8; cfr. CIC 630 § 5; AR V pp.88-89.

³⁶ 32e A.C. d.11 n.31, 46; cfr. 31e A.C. d.17 n.8.

³⁷ Coll. d.59 (12e A.C. d.15; cfr. 23e A.C. d.16 n.1); cfr. 31e A.C. d.17 n.8.

³⁸ Coll. d.173 (5e A.C. dd.14 en 19; 7e A.C. d.20); P. VI c.1 n.3 [552].

VIERDE AFDELING: DE ARMOEDE

EEN AANTAL ALGEMENE PRINCIPES

157. De vrijwillige religieuze armoede is een poging van zondige mensen om in een radicale navolging van de nederige en arme Christus te komen tot die vrijheid van alle ongeregelde gehechtheid welke vereist is om God en de medemens van harte en metterdaad lief te hebben.³⁹

158. Het grondbeginsel en fundament van onze armoede moeten we leggen in de liefde tot het Woord Gods, dat vlees geworden is en de kruisdood ondergaan heeft⁴⁰. Daarom moeten we in de Sociëteit een levensstijl aanhouden die zo ver mogelijk verwijderd is van elke besmetting van hebzucht en zo nauw mogelijk bij de evangelische armoede aansluit, en die de eerste gezellen ervaren hebben als meer weldoend, zuiverder en meer geschikt om de mensen tot het goede te bewegen⁴¹.

159. § 1. Onze armoede in de Sociëteit is apostolisch: de Heer heeft ons gezonden om "te verkondigen in armoede"⁴². Deze moet dus afgemeten worden aan het

apostolische doel van de Sociëteit, zodat heel ons apostolaat door de geest van armoede wordt doortrokken⁴³.

§ 2. Onze apostolische vruchtbaarheid en het evangelische armoedegetuigenis zijn twee waarden die nauw met elkaar verbonden zijn en voortdurend in spanning met elkaar moeten blijven. En dat geldt niet alleen voor de individuen, maar ook voor de apostolische instituten⁴⁴.

160. Onze armoede is een voorwaarde voor de geloofwaardigheid van ons apostolaat⁴⁵, als uitdrukking van ons totale vertrouwen op God en van onze onbaatzuchtigheid in de dienst van onze medemensen⁴⁶. Zo getuigen we immers van de grenzeloze en vrij geschonken liefde van God, die ons zijn Zoon heeft gegeven in de volkomen ontleding van de menswording en van het kruis⁴⁷.

³⁹ Cfr. 32e A.C. d.12 n.9.

⁴⁰ 32e A.C. d.12 n.2; cfr. Ex. Spir. n.98,147,167; Deliberatie over de Armoede, MHSI, Constit. pp. 78 vlgg; Dagboek van onze hl. Vader Ignatius, ibid. p.86; Form.Inst. van Paulus III en Julius III, n.7; P. VI c.2 n.1 vlgg [553 vlgg]

⁴¹ Cfr. Form.Inst. van Paulus III en Julius III n.7.

⁴² Mon. Ign. Epp. I 96.

⁴³ 31e A.C. d.18 n.4; cf. 32e A.C. d.12 n.9; 34e A.C. d.9 n.4.

⁴⁴ Cfr. 32e A.C. d.12 n.9; 34e A.C. d.9 n.17.

⁴⁵ Cfr. 34e A.C. d.9 n.6; 33e A.C. d.1 n.8.

⁴⁶ Cfr. P. VI c.2 n.2 [555]; n.7 [565].

⁴⁷ 34e A.C. d.9 n.6.

---

161. De vormen van onze armoede moeten een antwoord geven op het denken, het leven en het apostolaat van onze tijd en een zichtbaar getuigenis zijn van het evangelie. Zo moet onze hedendaagse armoede vooral door de volgende eigenschappen worden gekenmerkt: eerlijkheid, waardoor we werkelijk arm zijn in onze levenswijze; hard werken, waardoor we aan de wereld van de arbeid gelijk worden; naastenliefde, waardoor wij onszelf en al het onze grootmoedig in dienst van de naaste stellen⁴⁸.

162. Onze eerlijk en grondig vernieuwde armoede moet er zo uitzien:

- eenvoudig in de levensstijl van de gemeenschap en blijmoedig in de navolging van Christus;

- opgewekt in het samen delen met elkaar en met anderen van alles wat we hebben;

- apostolisch, doordat men actief de eigen voorkeur opgeeft en beschikbaar is om de medemens op alle mogelijke manieren te dienen;

- inspiratiebron bij de keuze van het dienstwerk, zodat men zich het meest kan inzetten voor mensen in nood;

- geestelijk efficiënt, doordat men in al wat men onderneemt, alleen al door zijn levenswijze, Jezus Christus verkondigt⁴⁹.

163. De voorkeurskeuze voor de armen, zoals die door de kerk wordt voorgehouden, wil de Sociëteit tot de hare maken. Deze keuze moet dan op een of andere tastbare wijze, direct of indirect, een neerslag vinden in het leven van alle jezuïeten, ook in de oriëntering van de werkzaamheden waarop ze zich toelagen en in de keuze van hun geestelijk dienstwerk⁵⁰.

EERSTE HOOFDSTUK

De armoede van de afzonderlijke leden

Artikel 1. De gelofte van armoede

164. § 1. De leden van de orde behouden na hun eerste geloften de eigendom van hun goederen en de mogelijkheid om goederen erbij te verwerven, maar alleen zulke

die een vorm van erfgoed of vermogen zijn of die hetzij vanuit zichzelf, hetzij op grond van de wil van de schenkers hetzij om een andere bijzondere reden, daartoe behoren. Wat zij daarbuiten verwerven, komt aan de Sociëteit⁵¹.

⁴⁸ 31e A.C. d.18 n.6.

⁴⁹ 32e A.C. d.12 n.14.

⁵⁰ Cfr. 33e A.C. d.1 n.48.

⁵¹ Coll. d.175 § 1 (cf. 6e A.C. d.39 n.1); cfr. CIC 668 § 3; CCEO 529 § 3; Gregorius XIII, "Quanto

fructuosius"; id. "Ascendente Domino"; P. IV c.4 E [348]. De speciale verplichtingen die

voortvloeien uit de laatste geloften worden in de Constituties opgesomd: P. VI c.2, vooral n.3, 4, 7,

11, 12 [557, 560, 565, 570, 572].

---

§ 2. Wie zonder toestemming actief optreedt als eigenaar van zijn bezittingen, handelt in strijd met de gelofte van armoede⁵².

165. § 1. Het is streng verboden zonder uitdrukkelijk verlof van de overste:

1° Van buitenstaanders geld te lenen voor zichzelf of voor anderen, zelfs niet om het aan goede werken te besteden,

2° Onder om het even welk voorwendsel op eigen naam of op de naam van iemand anders geld uit te zetten om winst te maken, behoudens norm 57 § 2, 2°⁵³.

§ 2. Het verbod om bij zichzelf of bij iemand anders geld te bezitten⁵⁴, betreft ook geld of andere goederen waarvan het beheer wel bij iemand anders berust, maar waarover een medebroeder naar goeddunken kan beschikken; geen enkele overste mag een dergelijke praktijk toestaan⁵⁵.

§ 3. Als het soms wenselijk zou lijken dat iemand over geld beschikt dat hij van buitenstaanders gekregen heeft, moet dat gedeponeed worden bij de overste of de econoom. Een dergelijk deposito blijft onder toezicht van de overste, met eerbiediging van de bedoeling van de schenkers. Maar de oversten moeten erop

letten dat dergelijke deposito's niet praktisch eeuwigdurend worden, om te voorkomen dat daardoor geleidelijk een vorm van privé-bezit ontstaat⁵⁶.

166. § 1. De leden van de Sociëteit mogen zich op geen enkele wijze bezig houden met het beheer van andermans goederen, zelfs niet van goederen van verwanten.

§ 2. Van dat verbod kan alleen pater Generaal iemand ontslaan⁵⁷.

167. Allen moeten zich nauwgezet afhankelijk weten van de overste in de omgang met het materiële, zowel doordat zij de nodige toestemming vragen als doordat zij rekenschap afleggen over hun uitgaven en in een voorkomend geval, over hun beheer⁵⁸.

Artikel 2: Het afstand doen van bezit

168. Wie zonder verlof van de overste na de eerste geloften van zijn bezit afstand doet⁵⁹, schendt de armoedegelofte van de Sociëteit⁶⁰.

⁵² Cfr. Coll. d.175 § 2 (5e A.C. d.50 n.4, d.59).

⁵³ Coll. d.186, 1° , 2° (16e A.C. d.28, d.16).

⁵⁴ Cfr. Ex. c.4 n.4 [57]; P. VI c.2 n.1, H [570, 571].

⁵⁵ Coll. d.184 (12e A.C. d.41; 16e A.C. d.35).

⁵⁶ Cfr. Coll. d.185 §§ 1-3 (22e A.C. d.26 n.1-3; cfr. 30e A.C. d.69).

⁵⁷ Coll. d.236 § 2, 3° ; § 3 (7e A.C. d.13); cfr. P. VI c.3 n.7, D [591, 592].

⁵⁸ Cfr. Coll. d.[106] (28e A.C. d.25, 2°); 32e A.C. d.12, n.8.

⁵⁹ Cfr. A.N. n.32.

⁶⁰ Coll. d.177 (5e A.C. d.59).

---

169. Het afstand doen voor de laatste geloften moet deze kenmerken hebben:

1° Het moet algemeen zijn, en dus alle goederen en rechten betreffen die iemand actueel bezit en elk recht of actieve aanspraak op goederen die hem nog kunnen toekomen.

2° Het moet definitief zijn, zodat hij die afstand doet, afziet van elke hoop zijn goederen ooit terug te krijgen⁶¹.

170. De tekst van het afstand doen moet zo geformuleerd zijn dat er geen mogelijkheid meer is om eraan te ontkomen en men moet alles doen wat nodig is om te maken dat het afstaan voor zover mogelijk ook volgens het burgerlijk recht effectief wordt⁶².

171. Meer bepaald eist ons Instituut:

1° Dat de goederen en rechten die men actueel heeft, zelfs als men ze misschien niet kent, aan een bepaald doel of een bepaalde fysieke of morele persoon toegekend worden; dat geldt ook voor de goederen die iemand in de korte tijd tussen het afstand doen en de laatste geloften (zie daarvoor norm 32, § 3) misschien ten deel zouden vallen⁶³.

2° Over goederen die men zal erven na de laatste geloften, moet men geen beschikkingen treffen: men moet gewoon afstand ervan doen; met deze praktische regel wil de Sociëteit geen theoretische uitspraak doen over de wettigheid die zulke beschikkingen in het burgerlijk recht hebben. Alle goederen die iemand na de laatste gelofte toevallen, in de vorm van schenking of legaat of welke andere vorm ook, verwerft de Sociëteit⁶⁴.

3° Als erfenis die noch door de leden van de orde na hun laatste geloften noch door de Sociëteit aanvaard kan worden, geldt volgens de regel van de Constituties⁶⁵ alleen die waarbij iemand volgens het burgerlijke recht in dat land erfgenaam wordt en niet alleen maar een legaat ontvangt. Dat verbod geldt niet, als het duidelijk in de bedoeling van de overledene lag om aan de Sociëteit, hetzij direct hetzij in de persoon van de religieus, een schenking te doen. In twijfelgevallen mag men die bedoeling vooronderstellen⁶⁶.

⁶¹ Coll. d.178 § 1 (8e A.C. d.17 n.4); cfr. Ex. c.4 n.1 [53]; P. III c.1 F [255].

⁶² Coll. d.178 § 2 (10e A.C. d.2; 20e A.C. d.7 n.4).

⁶³ Coll. d.179, 1° .

⁶⁴ Coll. d.179, 2° ; 32e A.C. d.12 n.8.

⁶⁵ Form.Inst. van Paulus III en Julius III, n.7; Gregorius XIII, "Quanto fructuosius";

Id., "Ascendente Domino"; Ex. c.1 n.3-4 [4-5]; P. VI c.2 n.4, 11, H, 12 [560, 570,

571, 572].

⁶⁶ Statuten over de armoede, 8 sept. 1976, n.84 (AR XVI 939-940).

4° Hij die afstand doet, mag wel aan zijn ouders en verwanten zijn verlangen bekendmaken dat zij van hetgeen hij rechtens zou erven, als hij zijn laatste geloften niet zou afleggen, een deel aan de Sociëteit of aan een ander goed werk zouden geven in de vorm van een schenking of legaat; maar hij moet eerst duidelijk maken dat de Sociëteit geen enkel recht heeft daarop en dat ze volledig vrij blijven⁶⁷.

5° Als iemand met toestemming van pater Generaal eerder van zijn bezit afstand doet en dit direct effect heeft, dan moet hij bij die gelegenheid ook uitdrukkelijk afstand doen van de goederen die hem op welke grond dan ook volgens de regel van norm 164, § 1 vóór zijn laatste geloften ten deel zouden kunnen vallen, en deze voor een derde bestemmen, die, als hij dat wil, ook de Sociëteit kan zijn⁶⁸.

6° Persoonsgebonden inkomsten en pensioenen die leden van de orde toekomen op grond van een erfgoed of van hun familie, en waarvan ze wettelijk geen afstand kunnen doen, moeten ze eveneens voor een bepaald doel bestemmen. Dan blijven zij wel de pensioengerechtigde, maar kunnen op dat geld geen recht laten gelden⁶⁹. Het is verboden vast te leggen dat dergelijke inkomsten en pensioenen degene die er afstand van heeft gedaan, volgen, als hij elders gaat wonen en ook niet dat een deel van die goederen gereserveerd wordt voor een goed doel, dat hijzelf naar eigen goeddunken bepaalt⁷⁰.

172. § 1. Er moet een schriftelijk document van het afstand doen opgesteld worden, waarin verklaard wordt:

1° Ten gunste van wie men beschikkingen treft aangaande de goederen en rechten, ook de eventueel onbekende, die men actueel bezit, overeenkomstig norm 171, 1° ; heeft iemand helemaal geen goederen of rechten, dan moet dat uitdrukkelijk vermeld worden;

2° Dat men van erfenissen zonder meer afstand doet, volgens norm 171, 2° .

§ 2. Ook de overeenkomsten die men misschien gesloten heeft met zijn ouders of met anderen, en de verklaringen die dezen afgelegd hebben overeenkomstig norm 171, 4° , moeten op schrift gesteld worden⁷¹.

⁶⁷ Coll. d.179, 3° (cf. 3e A.C. d.39).

⁶⁸ Coll. d.159, 4° .

⁶⁹ Cfr. Coll. d.179, 5° (7e A.C. d.17 n.4).

⁷⁰ Cfr. Coll. d.179, 6° (23e A.C. d.31).

⁷¹ Coll. d.180 (Cfr. 3e A.C. d.39; 4e A.C. d.65).

---

173. § 1. De aanvaarding van het afstand doen van bezit ten gunste van de Sociëteit is een voorwaarde voor de geldigheid ervan en komt toe aan pater Generaal, zoals ook de beslissing over het gebruik ervan. Maar ook de provinciaal is daartoe gemachtigd, als de waarde niet uitgaat boven het bedrag dat hij met verlof van pater Generaal aan buitengewone uitgaven mag besteden. Pater Generaal en ook de provinciaal hebben de bevoegdheid om ook na de laatste geloften of na de dood van de schenker een vroeger gedane schenking te aanvaarden en goed te keuren. Wordt die niet aanvaard, dan moeten die goederen als eenvoudig afgewezen gelden⁷².

§ 2. Als goederen aan de beschikking van de provinciaal overgelaten worden, moeten ze gebruikt worden in de provincie waartoe degene die er afstand van doet, behoort, tenzij in bijzondere gevallen iets anders wenselijk lijkt⁷³. Als de overgang naar een andere provincie precies door het afleggen van de laatste geloften tot stand komt, geldt als provincie waartoe hij behoort, die waarnaar hij die afstand doet, overgaat.

§ 3. Hetzelfde moet in de regel gebeuren als de beschikking aan pater Generaal overgelaten wordt. Maar om ernstige redenen kan deze in de geest van de Constituties die goederen ook voor andere noden van de Sociëteit besteden⁷⁴.

Artikel 3: Het leven in gemeenschap

174. In de Sociëteit betekent 'leven in gemeenschap':

1° Dat men inzake voeding, kleding en andere levensbehoeften niet alleen alle overvloedigheden vermijdt, maar dat er op dat gebied ook geen verschillen bestaan tussen de gemeenschappen en de medebroeders onderling, voor zover de verscheidenheid van dienstwerk en van plaats dat toestaat. Oordeelt men dat iemand voor zijn gezondheid of om een andere geldige reden iets anders nodig heeft, dan is dat allerminst in strijd met het leven in gemeenschap⁷⁵.

2° De oversten moeten zorgen dat de gemeenschapsleden alles krijgen wat nodig is; niemand mag het zich langs een andere weg aanschaffen en geen enkele overste mag daartoe verlof geven⁷⁶.

3° Bieden mensen van buiten spontaan iets dergelijks aan, dan moet men dat aannemen voor de gemeenschap; in bijzondere gevallen moet de overste met zijn wijze oordeel uitmaken wat er gebeuren moet⁷⁷.

4° In het moderne leven zijn er tal van middelen die het gebruik van geld onzichtbaar maken; daarom moeten allen inzake het gebruik van die middelen voor de oversten een open boek zijn⁷⁸.

⁷² Coll. d.181 § 1 (28e A.C. d.42; cfr. 11e A.C. d.17).

⁷³ Coll. d.181 § 2 (2e A.C. dd. 23, 38, 41, 43; 3e A.C. d.16).

⁷⁴ Coll. d.181 § 3 (cfr. 2e A.C. d.23, 38, 41; 3e A.C. d.16,48); cfr. P. III c.1 n.9 [238].

⁷⁵ Cfr. Coll. d.183, 1° (12e A.C. d.43; 20e A.C. d.7 n.3); 31e A.C. d.19 n.7 d.

⁷⁶ Coll. d.183, 2° (12e A.C. d.43; 16e A.C. d.27; 22e A.C. d.7 nr.3; 20e A.C. dd.25, 26 n.2; cfr. 18e A.C. d.22, 2°).

⁷⁷ Coll. d.183, 3° (6e A.C. d.21); zie ook Coll. d.[107] (28e A.C. d.25, 3°).

⁷⁸ 34e A.C. d.9 n.9.

---

175. Zij die in een communiteit opgenomen zijn om reden van studies, gezondheid of een andere speciale reden, en ook de leden van een andere provincie die in deze provincie niet geïntegreerd zijn maar wel in een communiteit opgenomen, mag men niet beschouwen als gasten. Het zijn volwaardige communityleden, die ten volle deelhebben aan het leven in gemeenschap en aan alle rechten en plichten daarvan, overeenkomstig norm 174. De provinciaals moeten echter duidelijke bepalingen vastleggen wat betreft uitgaven en inkomsten, maar steeds met inachtneming van het leven in gemeenschap⁷⁹.

Artikel 4: De gemeenschappelijke levensstijl van jezuiten naar buiten toe

176. § 1. Onze communautaire armoede beperkt zich niet tot dit 'leven in gemeenschap', dat een wezensbestanddeel is van elke religieuze familie, door de heilige Ignatius aan een eeuwenoude traditie ontleend en bekrachtigd door het heersende recht. Zij omvat ook een levensstijl die een vorm van navolging van Christus is, als Hij met zijn apostelen het goede nieuws verkondigt, en die gekarakteriseerd wordt door een eigen kenmerk van onze roeping, dat bepalend is voor de wijze waarop de Sociëteit onder de mensen werkzaam is in haar inzet voor de bevrijding van de wereld.

§ 2. Vandaar is het van het grootste belang dat de apostel, steeds in navolging van de arme Christus, zich op een bepaalde wijze aanpast aan de levenswijze van hen die hij helpt, en alles voor allen wordt. Daarom moeten wij de materiële dingen zo gebruiken, dat niet alleen door het gemeenschappelijk bezit van materiële goederen de eenheid van hart en ziel onder de leden van de Sociëteit tot uitdrukking komt en versterkt wordt, maar ook heel onze levenshouding aan de wereld onze gemeenschappelijke en persoonlijke wil kenbaar maakt om getuigenis te geven van de evangelische armoede. En ook om allen, en vooral de armen, nederig en broederlijk te dienen, om allen voor Christus te winnen door een leven dat arm is en wat het uitwendige betreft gewoon⁸⁰.

177. Als onze levenswijze in de Constituties 'gewoon' heet en niet anders dan die 'van de fatsoenlijke priesters ter plaatse', dan moet men dat zo verstaan, dat in de Sociëteit geen uitingen van bijzondere gestrengheid in de dagelijkse levenswijze als verplichtend gelden, zoals dat in andere orden wél gebruikelijk is. Maar 'leven zoals fatsoenlijke priesters' moet men verstaan overeenkomstig hetgeen over de evangelische en religieuze armoede bepaald wordt in de normen 160-163 en 176-180⁸¹.

⁷⁹ Cfr. Coll. d.[141] (30e A.C. d.47 n.1).

⁸⁰ 31e A.C. d.18 n.13; 34e A.C. d.4 n.28.2; d.9 n.14-15.

⁸¹ Coll. d.[407] (30e A.C. d.46, 2°); Form.Inst. van Julius III, n.8; Examen c.2 n.6 [8]; c.4 n.26 [81]; P. VI c.2 n.16 [580]; Brief van P. J.B. Janssens, 15 sept. 1951, n.8 (AR XII, p.114 vlgg).

---

178. § 1. Onze levenswijze ten aanzien van voeding, kleding, wonen, ontspanning, vakantie, reizen, werkinstrumenten enz. moet passend zijn voor 'leerlingen van de arme Christus' en binnen de grenzen blijven van hetgeen mensen met een bescheiden inkomen en die hard moeten werken om zich en hun gezin te onderhouden, zich kunnen veroorloven. Vooral zij die voor het werk dat ze presteren, hoge vergoedingen ontvangen, moeten op dat punt bijzonder op hun hoede zijn. Moeten we reizen ondernemen en werkinstrumenten gebruiken die deze grenzen te buiten gaan, dan moeten die middelen echt onmisbaar en louter apostolisch zijn en dat moet zo duidelijk mogelijk aan de dag treden. En we moeten die middelen gebruiken binnen de grenzen van onze armoede en er niet mee omgaan, alsof ze uitsluitend van ons zijn⁸².

§ 2. Het bezit van ongewone, overtollige, luxe dingen, kortom van alles wat bij de eenvoud van de religieuze armoede minder past, moet aan de leden van de orde niet

worden toegestaan. En als ze op reis gaan, moeten ze geen omwegen maken en geen uitgaven doen die weinig overeenstemmen met de armoede; en waar het kan, moeten ze hun intrek nemen in huizen van de orde⁸³.

179. § 1. De gebouwen van de Sociëteit moeten aangepast zijn aan onze werkzaamheden en zich goed lenen om erin te wonen. Ze moeten gezond en stevig zijn, maar ook bewijzen dat wij de armoede niet uit het oog verliezen. Ze mogen dus niet luxueus zijn of uitzonderlijk groot⁸⁴. In die gebouwen en vooral in het deel waarin de leden van de orde wonen, evenals in onze werken, mogen aankleding en meubilering niet te chic zijn en wij moeten alles vermijden wat naar luxe zweemt. We moeten altijd het doel van onze instituten in het oog houden⁸⁵, maar evenzeer onze religieuze armoede.

§ 2. De eenvoud en intimiteit van ons communiteitsleven en ook onze armoede kunnen er veel bij winnen, als het huis of de plaats waar we wonen, op een passende manier gescheiden is van het huis of de plaats waar we werken of zelfs waar we studeren, als dat maar niet ten koste gaat van de armoede en van het apostolaat⁸⁶.

⁸² Cfr. Coll. d.[409] (30e A.C. d.46, 4°); 31e A.C. d.19 n.7, d); 32e A.C. d.12 n.7; 34e A.C. d.9 n.9; Examen c.4 n.44, 46 [101, 103]; Brief van P. J.B. Janssens, 15 sept. 1951 (AR XII p.117).

⁸³ Cfr. Coll. d.187 (22e A.C. dd.24 en 25; cfr. 7e A.C. d.82 n.7; 25e A.C. d.11 n.1;cfr. 3e A.C. d.37).

⁸⁴ Coll. d.212 (1e A.C. d.113).

⁸⁵ Cfr. 32e A.C. d.12 n.5, 9, 33.

⁸⁶ Cfr. 31e A.C. d.19 n.7 f.

---

180. Zolang geen duidelijke redenen ertegen pleiten, moeten de provinciaals achter de gemeenschappen staan die, één blijvend in liefde met de rest van de provincie, besluiten om voor een strengere armoedebeleving te kiezen of in dienst van de armen willen staan door te midden van hen te leven⁸⁷. Die gemeenschappen zijn een zichtbaar teken van de verwerkelijking van onze voorkeurskeuze voor de armen en dragen zo door een broederlijke dialoog bij tot de groei van de sociale gevoeligheid in de provincie. Bovendien moet men aan alle leden van de orde aanbevelen in de lijn van de constante traditie van de Sociëteit, althans een deel van hun dienstwerk in het milieu der armen te verrichten⁸⁸.

TWEEDE HOOFDSTUK

De armoede in het algemeen

Artikel 1: De bronnen van inkomst

die wij voor ons levensonderhoud en apostolaat nodig hebben

181. De kosteloosheid van ons dienstwerk, die eigen is aan ons Instituut⁸⁹, vindt haar voornaamste verklaring in het doel van dit Instituut. Dat doel is tegelijk de innerlijke vrijheid, d.i. het vrij zijn van de zucht naar eigen materiële voordelen, en de uitwendige vrijheid, d.i. de onafhankelijkheid van de band van misplaatste verplichtingen, maar ook de stichting van de evenmens, die de vrucht is van die vrijheid en van de liefde tot Christus en de mensen⁹⁰.

182. § 1. De verkondiging van het woord Gods en het geestelijk en sacramenteel dienstwerk, waarmee de Sociëteit haar doel nastreeft, overstijgen uit zich zelf volkomen elke financiële vergoeding en zetten aan tot volledige gratuiteit⁹¹.

§ 2. Behoudens de bijzondere normen voor de parochies, behoudens ook de passende vergoeding voor reiskosten en andere uitgaven, ook levensonderhoud, mogen de leden van de Sociëteit voor geestelijk dienstwerk, met name voor die werkzaamheden welke vermeld staan in het begin van de Formula Instituti van Julius III (1550), geen vergoeding vragen, maar alleen aannemen wat hun wordt aangeboden⁹².

183. Inzake de voorschriften over de gratuiteit van het geestelijk dienstwerk kan geen enkele overste, zelfs niet pater Generaal, geldig dispenser⁹³.

⁸⁷ 32e A.C. d.12 n.10.

⁸⁸ Cfr.32e A.C. d.12 n.5; 34e A.C. d.9 n.16.

⁸⁹ Cfr. Form.Inst. van Paulus III (1540) en van Julius III (1550), n.1; Examen c.1 n. 3 [4]; P. VI c.2 n.7 [565].

⁹⁰ 31e A.C. d.18 n.16 a.

⁹¹ Cfr. Statuten over de armoede, 8 sept. 1976, n.34 (AR XVI 927).

⁹² 31e A.C. d.18 n.16 c.

⁹³ Cfr. Coll. d.198 (12e A.C. d.39).

---

184. § 1. Een aangeboden misstipendium of een aalmoes voor het celebreren van de mis, mogen de leden van de orde aannemen, overeenkomstig het in de kerk geldende recht. Maar waar dat kan, moet men - vooral tegenover de armen - aan de kosteloosheid vasthouden, zowel binnen als buiten de Sociëteit⁹⁴.

§ 2. De missen die voor de intenties van pater Generaal gecelebreerd moeten worden, kan deze niet gebruiken om iemand die niet tot de Sociëteit behoort vrij te stellen van de verplichting die hij door het aannemen van een misstipendium of aalmoes op zich genomen heeft⁹⁵.

185. Behalve de aalmoezen en de inkomsten die de verschillende soorten gemeenschappen en apostolische instituten kunnen aannemen, (zie de normen 191, §§ 2-3, 196, 199), is ook de vrucht van of vergoeding voor het werk dat in de lijn van het Instituut ondernomen is, een wettige bron van materiële goederen die voor het levensonderhoud en het apostolaat van de leden van de Sociëteit nodig zijn. Maar de keuze van die werkzaamheden moet altijd geschieden volgens de normen van de vereiste gehoorzaamheid en de bijzondere aard van onze apostolische arbeid, en iedere begeerte naar gewin of materieel voordeel moet daarbij afwezig zijn.⁹⁶

186. Tot hetgeen wettig ontvangen kan worden, behoren: auteursrechten, vergoedingen of honoraria, persoonlijke pensioenen, toelagen en soortgelijke inkomsten, die gelden als de vrucht van het talent en de inzet van onze mensen. Daarnaast ook vergoedingen die verbonden zijn aan bepaalde soorten dienstwerk, zoals dat van ziekenhuispastor, godsdienstleraar en dergelijke meer⁹⁷.

187. Zonder daarmee te tornen aan de voorschriften van de normen 57 § 2, 164 § 1, 171 1° en 6° , mag geen enkel pensioen, hoe klein ook, dat een lid van de orde ontvangt, vrij te zijner beschikking blijven. Het moet door de provinciaal besteed worden, overeenkomstig de normen die pater Generaal goedgekeurd heeft⁹⁸.

Artikel 2. De scheiding tussen gemeenschap en apostolaatswerk

188. § 1. Onder gemeenschap verstaat men elke groep jezuïeten die rechtmatig tot stand gekomen is onder het gezag van dezelfde plaatselijke overste.

⁹⁴ Cfr. 31e A.C. d.14 n.16 b).

⁹⁵ Coll. d.199 (cfr. 10e A.C. d.8).

⁹⁶ 31e A.C. d.18 n.15.

⁹⁷ 21e A.C. d.18 n.16, c, d; gecorrigeerd door de 32e A.C. d.12 n.42; goedgekeurd

door een brief van de kardinaal-staatssecretaris 6 juni 1966; (AR XIV 1006).

⁹⁸ Coll. d.182 (3e A.C. d.39; 4e A.C. d.65).

---

§ 2. Onder apostolaatswerken verstaat men dat soort eigen instellingen of werken van de Sociëteit die een zekere blijvende eenheid en organisatie vertonen met als doel het apostolaat, zoals universiteiten, colleges, retraitehuizen, tijdschriften en dergelijke, waarin de leden van de orde zich apostolisch inzetten.

§ 3. Met elke gemeenschap kunnen één of meer apostolaatswerken verbonden zijn, waarin de hele gemeenschap of een aantal van haar leden zich apostolisch inzetten⁹⁹.

189. § 1. Er moet een duidelijke scheiding gemaakt worden tussen gemeenschap en apostolaatswerk, minstens wat de bestemming en het vruchtgebruik van de goederen betreft en ook inzake de financiën.

§ 2. Het verdient ook aanbeveling er twee onderscheiden rechtspersonen van te maken voor het burgerlijk of voor het kerkelijk recht, althans waar dat kan zonder grote problemen te scheppen en steeds rekening houdend met de apostolische bedoeling van de instelling en met de volmacht van de Sociëteit om zo dat doel te blijven nastreven¹⁰⁰.

Artikel 3. De armoede van de gemeenschappen

190. § 1. Gemeenschappen kunnen juridisch subject zijn van de rechten en goederen die voor de eraan verbonden apostolaatswerken bestemd zijn¹⁰¹.

§ 2. Het bezit van apostolische werken van de Sociëteit mag niet gebruikt worden ten behoeve of ten voordele van de leden van onze orde of van gemeenschappen, afgezien van een passende, door de provinciaal goed te keuren, vergoeding voor de prestaties, geleverd in het verband van of ten bate van deze werken¹⁰².

191. § 1. Alle gemeenschappen die zich een pastorale taak of andere apostolische taken ten doel stellen, zijn onderworpen aan het armoedestatuuat dat in de Constituties voor de huizen van professen geldt.¹⁰³ Verboden zijn dus uitsluitend zekere en blijvende inkomsten van roerende zowel als onroerende goederen die eigendom zijn van de Sociëteit of die vastliggen in stichtingen waarop de Sociëteit rechtens aanspraak kan maken¹⁰⁴.

⁹⁹ 32e A.C. d.12 n.16-18; de 33e A.C. d.2 n.2 heeft decreet 12 van de 32e A.C.

definitief bekrachtigd; nadien is nog de pauselijke bekrachtiging erbij gekomen door een brief van de kardinaal-staatssecretaris 3 nov. 1983 (AR XVIII 1100).

¹⁰⁰ 32e A.C. d.12 n.19-20.

¹⁰¹ 32e A.C. d.12 n.22.

¹⁰² 32e A.C. d.12 n.21.

¹⁰³ 32e A.C. d.12 n.22; cfr. P. VI c.2 n.2 en 5 [555, 561].

¹⁰⁴ 32e A.C. d.12 n.41.

---

§ 2. Geoorloofd daarentegen zijn zekere en blijvende opbrengsten van elke andere aard, zoals van verzekeringen, pensioenen of tijdelijke beleggingen van bedragen ter grootte van de in norm 195 vermelde som.

§ 3. Gemeenschappen die vaste inkomsten mogen hebben, mogen niet afspreken een deel ervan blijvend door te storten naar een andere gemeenschap, die geen vaste inkomsten mag hebben. Dat mag wel, als dat geld moet dienen voor de bouw van het huis of de kerk, maar dan niet langer dan voor de duur van de bouw¹⁰⁵.

§ 4. De Heilige Stoel heeft pater Generaal het recht toegestaan na zijn consult geraadpleegd te hebben, in individuele gevallen huizen en kerken te dispensereren van het verbod om vaste inkomsten te hebben. Maar dan moet het gaan over inkomsten die geen beleggingen met winstoogmerk veronderstellen; en ze moeten dringend nodig of minstens zeer wenselijk zijn¹⁰⁶.

192. § 1. Gemeenschappen mogen een aanpalend huis kopen, dat ze in de toekomst nodig zullen hebben als woning of om er een kerk te bouwen, en het voor korte tijd verhuren en de huur innen. Als ze voor een dergelijke koop een schuldenlast op zich genomen hebben, kunnen ze de huursom gebruiken tot ze uit hun schulden geraakt zijn.

§ 2. Zolang gemeenschappen die in dienst staan van apostolaatswerken, niet bezitten wat ze rechtmatig mogen bezitten¹⁰⁷, mogen ze gelden bijeenbrengen om zich die aan te schaffen, ze beheren en uitzetten en met de rente daarvan panden huren, zolang ze niet over eigen gebouwen beschikken¹⁰⁸.

193. Heeft een gemeenschap soms een buitengoed, dan moet het van die aard en die grootte zijn dat het voor de gemeenschap geen bron van inkomsten kan worden¹⁰⁹.

194. In elke gemeenschap moeten zij die verantwoordelijk zijn voor het beheer, elk jaar op een vastgestelde tijd een begroting en een overzicht van inkomsten en uitgaven opmaken. Dat moet gebeuren volgens normen die de provinciaal moet vastleggen en de criteria die in norm 178 geformuleerd zijn. Daaraan moet een communautair onderscheidingsproces voorafgaan over de levensstijl: die moet een geloofwaardig getuigenis zijn van de maatschappijkritische waarden van het evangelie¹¹⁰. Die balans moet op een gepast ogenblik aan de gemeenschap voorgelegd worden en de provinciaal moet die goedkeuren¹¹¹.

¹⁰⁵ Coll. d.189 (7e A.C. d.50; 11e A.C. d.20).

¹⁰⁶ Cfr. 32e A.C. d.12 n.43; Brief van de kardinaal-staatssecretaris van 2 mei 1975 (AR XVI 456).

¹⁰⁷ Cfr. Form.Inst. van Julius III n.7; P. VI c.2 n.5, E [561, 562].

¹⁰⁸ Cfr. Coll. d.190 (7e A.C. d.51).

¹⁰⁹ Coll. d.188 § 3; P. VI c.2 F [563].

¹¹⁰ Cfr. 34e A.C. d.9 n. 12; 34e A.C. d.4 n. 28.2.

¹¹¹ 32e A.C. d.12 n.24.

195. Het leven van onze gemeenschappen "moet zo ver mogelijk weg blijven van elke besmetting van hebzucht en zo nauw mogelijk aansluiten bij de evangelische armoede"¹¹². Daartoe is nodig dat alle gemeenschappen elk jaar weggeven wat ze overhebben aan financiën, overeenkomstig de normen 210-211, op een bescheiden, door de provinciaal goed te keuren bedrag na, voor onvoorziene uitgaven, welk bedrag evenwel nooit hoger mag zijn dan wat men in één jaar uitgeeft¹¹³.

Artikel 4. Het armoedestatuuat van de seminaries van de orde

en van onze verzorgingshuizen

196. § 1. De seminaries van de orde, m.a.w. de noviciaten en de vormingshuizen, mogen onroerend goed en verzekerde en vaste inkomsten hebben¹¹⁴.

§ 2. Daarmee gelijkgesteld worden de huizen en ziekenafdelingen voor de opvang van onze bejaarden en zieken¹¹⁵.

197. Geen enkele gevormde medebroeder mag leven van de goederen en inkomsten van de seminaries of de verzorgingshuizen, tenzij hij in hun dienst werkt. Alleen bejaarden en zieken mogen van de goederen en inkomsten van die huizen leven¹¹⁶.

198. § 1. Afhankelijke gemeenschappen die behoren tot een seminarie van de orde, kunnen leven van de inkomsten van het hoofdhuis of van goederen die ze gekregen hebben, op voorwaarde dat de eigendom ervan bij het hoofdhuis blijft¹¹⁷.

§ 2. Het behoort tot de bevoegdheid van pater Generaal om gemeenschappen met seminaries van onze orde te verbinden, met inachtneming van hetgeen in acht genomen moet worden op grond van het algemene kerkelijk recht en van ons eigen recht¹¹⁸.

¹¹² Form.Inst. van Paulus III en Julius III n.7.

¹¹³ 32e A.C. d.12 n.25; cfr. P. VI c.2 E [562]; cfr. Form.Inst. van Julius III, n.7.

¹¹⁴ 32e A.C. d.12 n.23; cfr. Form.Inst. van Paulus III en Julius III, n.8; Gregorius XIII, "Ascendente Domino"; Examen c.21 n.4 [5]; P. IV c.2 n.5, 6 [326, 331]; c.7 n. 3 [398].

¹¹⁵ 32e A.C. d.12 n.23.

¹¹⁶ Cfr. Coll. d.192; Examen c.1 n. 4 [5]; P. IV c.2 n.5, F [326, 330]; c.10 A [422]; P. VI c.2 n.3-4, D [557, 559, 560]; P. IX c.3 n.18 [763]; c.4 n.7 [774]; P. X n.4 [815]; Julius III, "Sacrae religionis".

¹¹⁷ Coll. d.195 § 2 (24e A.C. d.15, 1°).

¹¹⁸ Coll. d.195 § 3 (24e A.C. d.15, 3°).

---

§ 3. Een dergelijke verbinding is alleen dan gewettigd, als de gemeenschap om intrinsieke redenen echt als een deel van het seminarie beschouwd kan worden.

§ 4. De goederen van een zo verbonden gemeenschap behoren helemaal toe aan het seminarie; maar men moet daarbij de bedoelingen van de schenkers respecteren¹¹⁹.

Artikel 5. Het armoedestatuuat van de apostolaatswerken

199. De apostolische werken, met uitzondering van onze kerken, mogen vaste inkomsten hebben en zelfs vruchtdragend bezit dat bij hun doelstellingen past, als de provinciaal dat nodig acht¹²⁰.

200. § 1. Oversten en directeurs mogen niet vergeten dat ze gezonden zijn om te verkondigen in armoede. Daarom moeten ze met de meeste zorg erover waken dat onze apostolaatswerken elke vorm van luxe vermijden en zich bewegen binnen de grenzen van hetgeen functioneel is, naar het model van andere soortgelijke instituten of werken van dezelfde streek, en ze mogen nooit de apostolische doelgerichtheid uit het oog verliezen.

§ 2. De provinciaals moeten vaststellen wat vereist is om deze apostolische werken die tot de Sociëteit behoren, een apostolisch karakter te geven en tot teken van evangelische armoede te maken¹²¹. Maar er moet met wijsheid en gevoel voor wat onze spiritualiteit vraagt nagedacht worden of het wenselijk is rijke en machtige werken, die grote kapitalen vereisen, voort te zetten¹²².

201. Zij die belast zijn met het bestuur van de apostolische werken, moeten elk jaar op een vast tijdstip een begroting en een jaaroverzicht van inkomsten en uitgaven maken en eventueel ook de balans van het uitstaande geld en van de schulden, en die aan de provinciaal voorleggen.¹²³

202. Wanneer een apostolisch werk wordt opgeheven, moeten de oversten ieder overeenkomstig zijn bevoegdheid ervoor zorgen dat de bezittingen naar een ander apostolisch werk of naar het fonds van de apostolische werken van de provincie, de regio of de Sociëteit gaan, tenzij in een voorkomend geval de statuten van het werk en de wil van de weldoeners anders beschikken. Maar ze mogen nooit gebruikt worden tot nut of voordeel van de communiteit, de provincie, de regio of de Sociëteit¹²⁴.

¹¹⁹ Coll. d.195 §§ 4-5 (24e A.C. d.15, 1°).

¹²⁰ 32e A.C. d.12 n.32.

¹²¹ 32e A.C. d.12 n.33.

¹²² 32e A.C. d.12 n. 9.

¹²³ 32e A.C. d.12 n.35.

¹²⁴ 32e A.C. d.12 n.36.

Artikel 6. Het armoedestatuut van de Sociëteit in haar geheel, van de provincies en van de regio's

203. De Sociëteit, de provincies en de regio's (of missiegebieden), ook de afhankelijke, kunnen in zover ze onderscheiden zijn van de gemeenschappen en de apostolische werken, goederen, ook vruchtdragende, bezitten en vaste en zekere inkomsten ontvangen, binnen bepaalde grenzen, bepaald in de normen 204-205. Maar men moet erop letten dergelijke bezittingen of inkomsten nooit te gebruiken voor het onderhoud van onze gevormde medebroeders, afgezien van de gevallen opgesomd in norm 205 § 1 en 2¹²⁵.

204. § 1. De Sociëteit mag haar winstgevend bezit en haar vaste en verzekerde inkomsten alleen gebruiken om bepaalde meer algemene apostolaatswerken te bevorderen en de noden van regio's (missiegebieden) of provincies te lenigen.

§ 2. De Sociëteit is ook de rechtmatige bezitster van het "Caritatief en Apostolisch Fonds" waarvan in norm 213 sprake is¹²⁶.

205. Provincies en regio's (missiegebieden), ook de afhankelijke, mogen ook winstgevende bezittingen hebben en over vaste en verzekerde inkomsten beschikken, maar alleen met deze bedoelingen:

1° Voor het levensonderhoud en de opleiding van hen die in de proeftijd of aan het studeren zijn en eveneens voor het levensonderhoud van hen die zich wijden aan de dienst van die medebroeders (het Vormingsfonds of de "Arca Seminarii")¹²⁷.

2° Voor het onderhoud van de bejaarden en van de zieken (het Verzorgingsfonds of de "Arca Praevisiois").

3° Om huizen en stichtingen op te richten of verder te ontwikkelen, hetzij de beslissing daarover al genomen is, hetzij die eerst later genomen zal worden, wanneer de noodzaak of de gunstige gelegenheid zich daartoe voordoen (het Stichtingenfonds of de "Arca Fundationum") .

4° Om bepaalde werken te bevorderen, zoals retraitehuizen die vooral voor niet-medebroeders bestemd zijn, sociale werken, werken ter verspreiding van de katholieke leer via de communicatiemedia, caritatieve werken binnen en buiten de Sociëteit, en dergelijke meer, als die anders niet over voldoende middelen zouden beschikken (het Apostolaatsfonds of de "Arca Operum Apostolicorum")¹²⁸.

¹²⁵ 32e A.C. d.12 n.40,1).

¹²⁶ 32^e A.C. d.12 n.40,2).

¹²⁷ Coll. d.192 (23e A.C. d.33); cfr. Form.Inst. van Paulus III en Julius III, n.8; Gregorius XIII, "Ascendente Domino"; Examen c.21 nr. [5]; P. IV c.2 n.5, 6 [326, 331]; c.7 n.3 [398].

¹²⁸ 32e A.C. d.12 n.40,3).

---

206. De provincies mogen ziekte- en ouderdomsverzekeringen afsluiten via een eigen of een interprovinciaal fonds of via overheids- of andere instellingen¹²⁹.

207. In ernstige noodsituaties mogen de leden van onze orde met toestemming van pater Generaal onderhouden worden met giften die bestemd zijn voor de "Arca foundationum" of voor algemene uitgaven, als men redelijkerwijze mag veronderstellen dat de schenkers het daarmee eens zijn¹³⁰.

208. Uitgaven ten bate van de Sociëteit of de provincie als geheel moet men niet dekken met vaste inkomsten, maar met giften die aan de Sociëteit of de provincie gedaan zijn, of met bijdragen die pater Generaal moet vorderen van de provincies en regio's, en die de hogere oversten met zijn toestemming moeten vorderen van de gemeenschappen, overeenkomstig de financiële draagkracht van iedere gemeenschap¹³¹.

209. Pater Generaal, de visitatoren, de provinciaals, de regionale oversten en hun sociaal en assistenten worden onderhouden door de huizen waarin zij zich tot nut van die huizen ophouden. In andere gevallen gebeurt dat door de kas van de algemene uitgaven¹³².

Artikel 7. Het samen delen van de bezittingen

210. § 1. Volgens door de provinciaal te bepalen en door pater Generaal goed te keuren normen zullen bij het weggeven, overeenkomstig norm 195, van het overschot aan geld en middelen van een gemeenschap, de armere gemeenschappen of werken van de provincie of de regio gesteund worden.

§ 2. Als een gemeenschap geld overheeft kan dat allereerst gegeven worden aan de met die gemeenschap verbonden apostolische werken, als die dat nodig hebben, tenzij de provinciaal na raadpleging van zijn consult anders beslist.

§ 3. Bij deze onderlinge verdeling van goederen moet men ook denken aan de noden van andere provincies of regio's en van de hele Sociëteit en ook van niet-medebroeders¹³³.

211. De hogere oversten kunnen elke gemeenschap opleggen om naargelang haar mogelijkheden, met een bepaald bedrag tegemoet te komen aan de behoeften van andere gemeenschappen of van apostolische werken in of buiten de provincie of regio, ook als dit een zekere bezuiniging op de (steeds sober te houden) levensstandaard met zich mee zou brengen¹³⁴.

¹²⁹ 32e A.C. d.12 n.30.

¹³⁰ Coll. d.197 § 5 (14e A.C. d.17).

¹³¹ Coll. d.197 § 2 (14e A.C. d.17).

¹³² Coll. d.213 § 2 (2e A.C. d.82; cfr. 2e A.C. d.83; 4e A.C. d.18).

¹³³ 32e A.C. d.12 n.26-28; cfr. 31e A.C. d.48 n. 4.

¹³⁴ 32e A.C. d.12 n.29; 31e A.C. d.18 n.9.

---

212. Voor de apostolische werken van de provincie moeten de provinciaals een regeling uitwerken die het met elkaar delen van bezittingen billijker en voor het apostolaat efficiënter moet maken en die door pater Generaal laten goedkeuren. Daarbij moeten ze rekening houden met de behoeften van de apostolaatswerken en in een voorkomend geval met de statuten van het werk en met de wil van de weldoeners¹³⁵.

213. § 1. Er moet een 'Caritatief en Apostolisch Fonds' van de Sociëteit worden gesticht, waarvan het kapitaal niet blijvend geïnvesteerd wordt, en dat bestemd is voor de gemeenschappen en werken van de Sociëteit en ook voor die van niet-jezuïeten die hulp nodig hebben.

§ 2. Het is de taak van pater Generaal om, bijgestaan door adviseurs uit de diverse delen van de Sociëteit, nader te bepalen waar het geld van dat fonds vandaan zal komen en hoe het beheerd en verdeeld zal worden¹³⁶.

214. Het is niet geoorloofd in een andere provincie of regio aan fund-raising te doen zonder de toestemming van de betrokken hogere overste¹³⁷.

DERDE HOOFDSTUK

Elke schijn van hebzucht en zakendoen vermijden

215. § 1. Wij moeten zorgvuldig zelfs maar de schijn van zakendoen en het beogen van winst vermijden¹³⁸.

§ 2. In de Sociëteit is pater Generaal de instantie die bevoegd is om een handelsactiviteit toe te staan die nodig of wenselijk is voor het apostolaat (zoals bijvoorbeeld een drukkerij)¹³⁹.

VIERDE HOOFDSTUK

Het beheer van de materiële goederen

216. § 1. De materiële goederen van de Sociëteit moet men beschouwen als de eigen bezittingen van onze Heer Jezus Christus en als het erfgoed van de armen van Christus. Van die materiële goederen hangen ook de geestelijke goederen en het welzijn van de Sociëteit in hoge mate af en zelfs ons geestelijk dienstwerk kan zonder die goederen met moeite blijven bestaan¹⁴⁰.

¹³⁵ 32e A.C. d.12 n.34.

¹³⁶ 32e A.C. d.12 n.31.

¹³⁷ Cfr. Coll. d.203 (23e A.C. d.35).

¹³⁸ Coll. d.204 § & (2e A.C. d.61; 7e A.C. d.84).

¹³⁹ Cfr. CIC 286, 672; CCEO 385 § 2.

¹⁴⁰ Coll. d.207 § 1; Cfr. P. III c.2 n.7 [305].

---

§ 2. De oversten en andere functionarissen moeten bij het beheer van de materiële goederen grote zorg en getrouwheid aan de dag leggen. Zij mogen zich niet gedragen als bezitters, die naar believen met hun eigen goed mogen omspringen, maar als zaakgelastigden die het hun toevertrouwde goed moeten beheren overeenkomstig de wetten van de kerk en van de Sociëteit.

§ 3. De oversten moeten ervoor zorgen dat de functionarissen in het hun opgedragen gedeelte van het beheer zonder zijn toestemming niets wijzigen en ook niet van de hun gegeven normen of instructies afwijken. Ook zichzelf mogen zonder de provinciaal te raadplegen geen enkele verandering van groter belang invoeren of dulden.

§ 4. Oversten die slordig of verkwistend zouden omspringen met het bezit van hun communiteit, moeten naar behoren terechtgewezen worden¹⁴¹.

217. Alle oversten en functionarissen moeten er nauwlettend op toezien dat bij het beheer en vooral bij beleggingen van geld van de Sociëteit, van de provincies, van de gemeenschappen en van de apostolische werken de sociale rechtvaardigheid niet in het gedrang komt of dat de bevordering van die rechtvaardigheid genoeg aandacht krijgt¹⁴².

218. Al is de provinciaal bevoegd om contracten af te sluiten in het belang van huizen van de provincie, toch mag hij dat niet doen, als de plaatselijke overste zich daartegen verzet of niet geraadpleegd is, tenzij dringende noodzaak hem daartoe desondanks doet besluiten en dan moet hij aan pater Generaal laten weten op welke gronden hij dat gedaan heeft¹⁴³.

219. Plaatselijke oversten mogen van buitenstaanders geen deposito's aannemen in baargeld of in cheques, tenzij om uiterst gewichtige redenen en met inachtneming van de nodige veiligheidsmaatregelen en na eerst de toestemming van de provinciaal verkregen te hebben. Deze toestemming kan hij in een dringend geval wel vooronderstellen, maar hij moet nadien de provinciaal daarvan op de hoogte brengen¹⁴⁴.

220. § 1. Geen enkel lid van de orde mag een proces aanspannen zonder toestemming van de provinciaal of van hem die door deze uitdrukkelijk als zijn plaatsvervanger is aangewezen, tenzij in een zo dringend geval dat men niet op zijn antwoord kan wachten, en dan moet hij nadien op de hoogte gebracht worden. Maar de provinciaal moet eerst proberen de zaak in der minne te schikken.

¹⁴¹ Cfr. Coll. d.207 §§ 2-4 (7e A.C. d.82 n.6; 7e A.C. d.15; 14e A.C. d.12); cfr. Coll. d.[110] (28e A.C. d.26 2°).

¹⁴² 32e A.C. d.12 n.39 a.

¹⁴³ Coll. d.208 (8e A.C. d. 54).

¹⁴⁴ Coll. d.208 (16e A.C. d.32).

---

§ 2. Als tegen leden van de orde een proces wordt aangespannen, kan de provinciaal hen toestaan zich voor de rechtbank te verdedigen. Maar we moeten ons altijd bereid tonen de zaak in der minne te schikken, tenzij we duidelijk het recht aan onze zijde hebben en het niet nodig is dat recht op te geven. Bovendien moet men pater Generaal zo snel mogelijk over de hele zaak inlichten¹⁴⁵.

221. Het komt aan pater Generaal toe om voor te schrijven welke de vorm en de bouwstijl van onze gebouwen moet zijn. Maar hij mag aan de provinciaals de macht overdragen om de plannen voor een nieuw gebouw goed te keuren¹⁴⁶.

222. De plaatselijke oversten en de economen moeten na afloop van hun ambtstermijn in tegenwoordigheid van pater minister aan hun opvolger een schriftelijk en ondertekend verslag overhandigen van de financiële situatie van het huis¹⁴⁷.

VIJFDE AFDELING: ANDERE ZAKEN DIE ONZE LEVENSWIJZE BETREFFEN

EERSTE HOOFDSTUK

Het geestelijk leven van de gevormde leden van de orde

223. § 1. Het doel dat de hele Sociëteit terecht nastreeft, namelijk "haar eigen leden en hun medemensen helpen om het uiteindelijk doel waarvoor ze geschapen zijn, te bereiken"¹⁴⁸, luidt in moderne taal: de totale en volledige bevrijding van de mens, die tot deelname aan het leven van God zelf voert¹⁴⁹. Dat brengt noodzakelijk met zich mee dat ons leven tegelijk en onafscheidelijk apostolisch en religieus is. Deze nauwe band tussen het apostolische en het religieuze aspect moet in de Sociëteit heel onze stijl van leven, van bidden en van werken zijn vorm geven en ook een apostolisch karakter¹⁵⁰.

§ 2. De dienst aan het geloof en de bevordering van de sociale gerechtigheid moeten de integrerende factor zijn van ons innerlijk leven, als individuen en als gemeenschappen en als wereldwijde broederschap¹⁵¹.

¹⁴⁵ Coll. d.211 (2e 1.C. d.55).

¹⁴⁶ Coll. d.212 (2e A.C. d.84; 31e A.C. d.55 n.3).

¹⁴⁷ Cfr. Coll. d.214 (8e A.C. d.60 n.4; cfr. 30e A.C. d.69).

¹⁴⁸ P. IV Prooem. n.1 [307].

¹⁴⁹ 32e A.C. d.2 n.11.

¹⁵⁰ 31e A.C. d.13 n.3.

¹⁵¹ 32e A.C. d.2 n. 9; 34e A.C. d.2 n.14.

---

§ 3. Daarom worden de leden van de orde met aandrang aangespoord om te proberen de persoonlijke en communautaire integratie van geestelijk leven en apostolaat steeds beter te verwerkelijken, waardoor ze ertoe zullen komen God te vinden in alle dingen¹⁵², en wel God die aanwezig is in deze wereld¹⁵³, waar de strijd plaats vindt tussen goed en kwaad, tussen geloof en ongeloof, tussen het verlangen naar sociale gerechtigheid en vrede en de escalerende sociale ongerechtigheden en verdeeldheden¹⁵⁴. We moeten ook proberen ons eigen geestelijk leven te verrijken met de geestelijke ervaringen van andere godsdiensten, met hun ethische waarden, theologische perspectieven en symbolische vormen¹⁵⁵.

§ 4. Om God te kunnen horen, die ons in deze wereld op die wijze roept en Hem te kunnen antwoorden, hebben we een houding nodig van onderscheiding op persoonlijk en op communautair vlak. Die houding kunnen we alleen bereiken door de verloochening van onszelf, die de vrucht is van de vreugde die voortkomt uit de aanwezigheid van het Koninkrijk, en van de steeds verdergaande vereenzelviging met Christus¹⁵⁶.

224. § 1. Willen wij die integratie bereiken, dan moeten we zowel in het gebed als in de actie met alle middelen die vertrouwelijke omgang met God cultiveren welke de heilige Ignatius als een wezenskenmerk van onze Sociëteit beschouwde¹⁵⁷, en zonder welke deze niet eens kan bestaan¹⁵⁸. Maar tot die vertrouwelijke omgang kunnen we niet komen zonder de regelmatige beoefening van het persoonlijk gebed¹⁵⁹.

§ 2. Deze school van het gebed en de apostolische inzet vormen de apostel van de Sociëteit, die krachtens zijn roeping moet zijn: contemplatief in de actie¹⁶⁰. Hij "beschouwt" de huidige wereld op de manier waarop Ignatius die van zijn tijd bekeek, om weer gegrepen te worden door de oproep van Christus, die in de ellende en de aspiraties van de mensen steeds opnieuw sterft en verrijst¹⁶¹.

225. § 1. Rekening houdend met de verscheidenheid der situaties en met de eigen behoeften van elkeen moet iedere medebroeder daarom in afspraak met de overste het uit de traditie stammende uur gebed aanpassen, in overeenstemming met die wijze liefde die de heilige Ignatius in de Constituties helder aangegeven heeft¹⁶².

¹⁵² Cfr. P. III, c.1 n.26 [288].

¹⁵³ Cfr. 34e A.C. d.4 n.14-18; d.8 n.7.

¹⁵⁴ 33e A.C. d.1 n.11.

¹⁵⁵ 34e A.C. d.5 n.9.1.

¹⁵⁶ 33e A.C. d.1 n.12, 13; 32e A.C. d.11 n.11, 38.

¹⁵⁷ Cfr. P. X n.2 [813].

¹⁵⁸ 32e A.C. d.11 n.7; 31e A.C. d.14 n.4, 8.

¹⁵⁹ 33e A.C. d.1 n.11; 32e A.C. d.11 n.8; 31e A.C. d.14 n.11.

¹⁶⁰ 31e A.C. d.14 n.4; 32e A.C. d.11 n.8.

¹⁶¹ 32e A.C. d.4 n.19; cfr. 34e A.C. d.2 n.6.

¹⁶² Cfr. 31e A.C. d.14 n.11; cf. P. VI c.3 n.1, A [582, 583].

---

§ 2. Allen moeten echter wel bedenken dat die vorm voor ieder afzonderlijk de beste is, waarin God zich meer aan hem meedeelt, of dat nu overwegend gebed is of mondgebed, of bestaat uit overwegende lezing of in affectief gebed van liefde en overgave¹⁶³. Zo zal het gebed een ware vitale activiteit worden, die door ontwikkeling en groei Gods werkzaamheid en tegenwoordigheid in onze ziel van dag tot dag meer zal openbaren, waardoor wij God in alles vermogen te zoeken, lief te hebben en te dienen¹⁶⁴.

§ 3. De leden van onze orde moeten voldoende tijd wijden aan de voorbereiding van het gebed en aan geestelijke lezing¹⁶⁵.

226. § 1. De plaatselijke overste is verantwoordelijk voor de geestelijke bezieling van zijn gemeenschap. Daarom moet hij het als zijn taak beschouwen die voorwaarden te scheppen die bevorderlijk zijn voor persoonlijk en gemeenschappelijk gebed, sacramenteel leven en onderlinge communicatie op een geestelijk niveau. Daartoe moet hij erover waken dat ieder in de manier waarop het gemeenschapsleven georganiseerd is, vindt wat hij nodig heeft om tot bezinning te komen en het juiste evenwicht tot stand te brengen tussen werk en rust¹⁶⁶.

§ 2. Ook moet hij zorgen dat af en toe een langere tijd uitgetrokken wordt voor een geestelijk gesprek, op de wijze en in de vormen die aangepast zijn aan iedere apostolische gemeenschap. Met behulp daarvan kan men voor het aanschijn van God een bezinning houden over de eigen zending van de gemeenschap en tegelijk uitdrukking geven aan het apostolische karakter van ons gebed¹⁶⁷.

227. § 1. Elke jezuïetengemeenschap is een geloofsgemeenschap die met andere gelovigen samenkomt om in de eucharistie het gemeenschappelijk geloof te vieren. Het deelhebben aan dezelfde tafel van het lichaam en bloed van Christus is een uitstekend middel om één lichaam te vormen, dat zich volledig wijdt aan de zending van Christus in de moderne wereld¹⁶⁸.

§ 2. Allen moeten elke dag deelnemen aan de eucharistieviering volgens de voorschriften van de ritus waartoe ze behoren¹⁶⁹, en zij moeten deze viering beschouwen als het middelpunt van hun religieus en apostolisch leven. Vooral op dagen waarop de hele gemeenschap gemakkelijker kan samenkomen, is een communautaire eucharistieviering wenselijk¹⁷⁰. Bovendien moeten zowel de gemeenschappen als ieder persoonlijk, om hun apostolische roeping getrouw te vervullen, er van harte aan vasthouden iedere dag Christus de Heer te ontmoeten in een bezoek aan het allerheiligst sacrament¹⁷¹.

¹⁶³ 31e A.C. d.14 n.11; cfr. 32e A.C. d.11 n.9-10, 36.

¹⁶⁴ 31e A.C. d.14 n.7.

¹⁶⁵ Coll. d.52 § 5 (31e A.C. d.14 n.14).

¹⁶⁶ 32e A.C. d.11 n.41; cfr. 31e A.C. d.14 n.9; 33e A.C. d.1 n.13.7.

¹⁶⁷ 32e A.C. d.11 n.37.

¹⁶⁸ Cfr. 32e A.C. d.11 n.12; 33e A.C. d.1 n.11.

¹⁶⁹ Cfr. CIC 663 § 2; CCEO 473 § 1.

¹⁷⁰ Cfr. 32e A.C. d.11 n.35; 31e A.C. d.14 n.10.

¹⁷¹ 31e A.C. d.14 n.15.

---

§ 3. Om met zuiverheid en vrijheid van geest in de dienst Gods vooruit te gaan, moeten allen eveneens dikwijls het sacrament van de verzoening ontvangen. Ook moeten ze graag deelnemen aan gemeenschappelijke boetevieringen en al hun krachten inspannen opdat een geest van verzoening onder hen heerse¹⁷². Ieder moet een vaste biechtvader hebben en regelmatig bij deze biechten¹⁷³.

228. Het ontvangen van de wijding brengt de verplichting met zich mee het brevier te bidden¹⁷⁴. Onze priesters en diakens moeten dan ook hun best doen met aandacht en op een geschikt ogenblik die lofzang te verrichten die werkelijk het gebed van Christus samen met zijn mystieke lichaam tot de Vader is¹⁷⁵.

229. Het gewetensonderzoek moet tweemaal per dag plaats hebben. Overeenkomstig de bedoeling van Ignatius draagt dat onderzoek ten eerste ertoe bij om de onderscheiding te beoefenen in heel ons apostolisch leven, en om te komen

tot zuiverheid van hart en tot een vertrouwelijke omgang met God in het actieve leven. Overeenkomstig de beproefde traditie van de Sociëteit wordt als duur een kwartier aanbevolen¹⁷⁶.

230. Voor zover de apostolische aard van hun werk dat mogelijk maakt, moeten onze communiteiten iedere dag voor een kort gemeenschappelijk gebed bijeenkomen¹⁷⁷.

231. § 1. Vooral in de Geestelijke Oefeningen ervaren wij Christus en geven wij hem antwoord op zijn roepstem die ons tot de Sociëteit roept. Daarom zijn ze de bron en de spil van onze roeping¹⁷⁸ en een middel bij uitstek zowel om de vernieuwing en eenheid in de Sociëteit te bevorderen als om onze apostolische zending dieper te beleven. Daarom moeten ze ieder jaar gedurende acht opeenvolgende dagen worden gedaan, met de mogelijkheid van een aantal aanpassingen, waarover de provinciaal moet oordelen¹⁷⁹.

¹⁷² Cfr. 32e A.C. d.11 n.39.

¹⁷³ Coll. d.57 § 1 (23e A.C. d.30 n.1); cfr. P. III c.3 n.11, Q [261, 278]; P. VI c.3 n.2 [584].

¹⁷⁴ Cfr. CIC 276 § 1, 3°, 1174 § 1; CCEO 377.

¹⁷⁵ Cfr. 31e A.C. d.14 n.10; cfr. Instructio Generalis de Liturgia Horarum, n.29.

¹⁷⁶ Cfr. 32e A.C. d.11 n.38; 31e A.C. d.14 n.13; 33e A.C. d.1 n.40.

¹⁷⁷ 31e A.C. d.14 n.15, cfr. 32e A.C. d.11 n.37.

¹⁷⁸ 31e A.C. d.4 n.2.

¹⁷⁹ Cf. 32e A.C. d.11 n.3742; 31e A.C. d.14 n.16.

---

§ 2. Daaruit volgen deze aanbevelingen:

1° De provinciaals moeten vooral bij het jaarlijkse huisbezoek erop letten hoe onze mensen de Geestelijke Oefeningen doen.

2° De vollediger ervaring van de Oefeningen, ook in een dertigdaagse retraite, moet onder de gevormde jezuïeten bevorderd worden.

3° Er moet met de grootste zorg gelet worden op de vorming van medebroeders die geschikt zijn om de Geestelijke Oefeningen te geven.

4° Ook de gevormde jezuïeten moeten af en toe hun jaarlijkse retraite doen onder de persoonlijke begeleiding van een ervaren leidsman¹⁸⁰.

232. Aangezien gesprekken met een geestelijk leider helpen om vooruit te gaan in het verwerven van geestelijke ervaring en het aanleren van onderscheiding, moeten alle jezuïeten ook tijdens hun apostolische bedrijvigheid, de geestelijke leiding hoogschatten en vertrouwwol en dikwijls met hun geestelijk leider gaan praten¹⁸¹.

233. De liefde tot Christus, die in de verering van het Heilig Hart van Jezus haar symbolische uitdrukking vindt, moet het centrum worden van ons geestelijk leven. Zo zullen wij met meer vrucht diens onuitputtelijke rijkdommen kunnen verkondigen en het primaat van de liefde in het christelijk leven bevorderen¹⁸².

234. Onze Sociëteit heeft altijd de heilige Maagd Maria als moeder vereerd. Alle leden van de Sociëteit wordt daarom haar verering bijzonder aanbevolen¹⁸³.

TWEEDE HOOFDSTUK

De broederlijke zorg voor elkaar

235. De voorschriften van het Examen Generale¹⁸⁴ over het bekend maken van andermans gebreken moet men als volgt interpreteren:

1° Aangezien het doel van het bekend maken van de fouten van anderen aan de overste zowel het algemeen welzijn als de geestelijke vooruitgang van de afzonderlijke communitieleden is, zou het alleen moeten gebeuren omwille

van de liefde en wel op zo'n wijze dat het duidelijk is dat hartelijkheid en vriendschap het motief vormen.

2° Iedereen, mag aan de overste, zoals aan een vader, elk gebrek van een ander bekend maken, of het nu klein is of groot. Dat geldt natuurlijk niet voor hetgeen deze ander zelf als rekenschap van geweten of onder geheim en om raad te vragen meegedeeld heeft in de hoop leiding of hulp te krijgen. En men hoeft ook niet te wachten tot men door de overste ondervraagd wordt.

¹⁸⁰ 32e A.C. d.11 n.42.

¹⁸¹ 32e A.C. d.11 n.40.

¹⁸² Cfr. 31e A.C. d.15 n.3; 32e A.C. d.11 n.43.

¹⁸³ Coll. d.224; cfr. 32e A.C. d.11 n.43 ; 31e A.C. d.16 n.7 e.

¹⁸⁴ Ex. c.4 n.8 [63].

3° Ieder moet de overste, als was hij een vader, op de hoogte brengen van alles wat op het punt staat ernstige schade toe te brengen aan het algemeen welzijn of een dreigend gevaar is voor derden, opdat hij met alle discretie en voorzichtigheid zowel het algemeen welzijn als dat van die derde kan veilig stellen.

4° Men moet met zijn informatie naar zijn onmiddellijke overste gaan, tenzij ernstige redenen ervoor pleiten om zich tot de hogere overste te wenden. Dan moet men aan deze die redenen daarvoor meedelen¹⁸⁵.

5° De oversten mogen niet voetstoots aannemen wat iemand over andermans fouten komt vertellen, maar moeten alles goed onderzoeken. In de eerste plaats moeten ze de aangeklaagde horen om hem de kans te geven zich te verdedigen. En blijkt hij onschuldig, dan moet de aanbrenger naar de mate van zijn schuld terechtgewezen of gestraft worden¹⁸⁶.

236. Deze broederlijke bezorgdheid voor de blijvende bekering en de menselijke en geestelijke vooruitgang van de leden van onze orde kan men ook bewijzen door een broederlijke terechtwijzing in een gesprek onder vier ogen of in een bijeenkomst van de gemeenschap, als daar het gewenste geestelijke klimaat heerst.

DERDE HOOFDSTUK

Activiteiten die men moet vermijden

237. Jezuïeten mogen zich niet belasten met de zorg voor instituten van godgewijd leven, van congregaties die zich aan apostolaat wijden of soortgelijke verenigingen. Zij mogen ze dus niet besturen en zich ook niet mengen in hun aangelegenheden¹⁸⁷.

238. § 1. Volgens de Constituties moeten de leden van de orde zoveel mogelijk vermijden zich te laten betrekken in profane activiteiten, zoals het opmaken of uitvoeren van testamenten, het behartigen van privaatrechtelijke zaken of dergelijke bezigheden. Ze mogen zich door geen smeekbeden laten overhalen ze op zich te nemen of zich ermee bezig te houden.

§2 Van dat verbod kan niemand ontslaan behalve pater Generaal, en deze moet zich in het toestaan ervan uiterst terughoudend tonen¹⁸⁸.

¹⁸⁵ Coll. d.62 (6e A.C. d.32 n.2-7; can. 10 n. 2-4; 7e A.C. d.12); Coll. d.[119] (27e A.C. d.27, 5°).

¹⁸⁶ Cfr. Coll. d.63 § 1 (7e A.C. d.12).

¹⁸⁷ Coll. d.234 § 1 (7e A.C. d.56; 8e A.C. d.11; 23e A.C. d.40; 20e A.C. d.12 n.9); P. VI c.3 n.5 [588];

gewijzigd door de 34e A.C.

¹⁸⁸ Cfr. Coll. d.236 (5e A.C. d.48 en 80; 8e A.C. d.56); cfr. P. VI c.3 n.7, D [591, 592].

---

239. Het verbod van de Constituties om zonder verlof van de overste als getuige op te treden in gerechtelijke processen en nog veel meer in strafzaken¹⁸⁹, moet men verstaan als geldend voor gevallen waarin niets ons daartoe verplicht, dus noch een voorschrift van de overste, noch het goed van de godsdienst of dat van de samenleving noch de rechtvaardigheid. Maar ook als men geen keuzevrijheid heeft, moet men altijd nog de overste om leiding vragen¹⁹⁰.

VIERDE HOOFDSTUK

De geestelijke vooruitgang en de noodzaak van blijvende vorming

240. Vooral in onze tijd eist een aangepast apostolaat van ons een proces van permanente of steeds voort te zetten vorming. Daarom is het proces van vorming nooit afgelopen en moet de 'eerste' vorming op die blijvende vorming georiënteerd zijn¹⁹¹.

241. Alle leden van de orde, ook de gevormde, moeten hun eigen geestelijk leven onophoudelijk voeden en vernieuwen met behulp van de bronnen die de kerk en de Sociëteit hen aanreiken: bijbelstudie, theologische reflectie, liturgie, Geestelijke Oefeningen, recollectie, geestelijke lezing enz. Bij het voortschrijden der jaren en zelfs op gevorderde leeftijd moet het geestelijk leven onophoudelijk tot nieuwe bloei komen en moet ieders apostolisch bezig zijn steeds werkzamer aan de behoeften van de mensen en van de kerk kunnen beantwoorden¹⁹².

242. § 1. De voortgezette vorming geschiedt vooral door een voortdurende evaluatie van en bezinning op het eigen apostolaat in het licht van het geloof en met de hulp van een apostolische gemeenschap, en met de medewerking van onze professoren of van deskundigen die met hun kennis de praktijk doorlichten, en tegelijk zelf door de ervaringen van hun medebroeders tot een verdere bezinning worden gebracht.

§ 2. Een dergelijke voortgezette vorming eist ook dat er speciale tijd uitgetrokken wordt om bepaalde cursussen te volgen of persoonlijk te studeren, zowel theologie als andere wetenschappen, overeenkomstig de eisen van het eigen apostolaat¹⁹³. Inzake de kennis van vreemde talen, moeten de gevormde jezuiteten de voorschriften van norm 97 voor de jezuiteten in de vorming, voor zover dat kan, ook als voor hen van toepassing beschouwen¹⁹⁴.

¹⁸⁹ P. VI c.3 n.8 [593].

¹⁹⁰ Cfr. Coll. d.237.

¹⁹¹ 32e A.C. d.6 n.18; cfr. 34e A.C. d.3 n.18; ibid. d.6 n.23-29.

¹⁹² Cf. 31e A.C. d.8 nr 46; cf. 34e A.C. d.8 nr 32.

¹⁹³ 32e A.C. d.6 n. 18-20; cfr. 31e A.C. d.8 n. 46-48; 33e A.C. d.1 n.21, 41; 34e A.C. d.3 n.18.

¹⁹⁴ Cfr. 34e A.C. d.21 n.10.

---

§ 3. De blijvende vorming moet ook de zin voor universaliteit bevorderen, door aan de medebroeders de kans te geven door eigen ervaring het internationale karakter van de Sociëteit te ontdekken¹⁹⁵.

243. § 1. Naargelang de mogelijkheden en behoeften van het apostolaat in de afzonderlijke provincies en regio's moeten de hogere oversten zorgen voor de spirituele, intellectuele en apostolische vernieuwing van al onze leden. Gedurende vastgestelde periodes moeten zij hen voldoende gelegenheid geven om met behulp van een door hen goed te keuren programma een dergelijke vernieuwing serieus door te maken¹⁹⁶.

§ 2. Ook de broeders moeten jaarlijks een aangepaste vormingscursus of -sessie kunnen volgen op het gebied van spiritualiteit en geloofskennis. Dat geldt vooral voor die broeders die hun derde proefjaar nog niet achter de rug hebben. Bij deze gelegenheid moet men voordrachten geven over de heilige Schrift, de liturgie, de theologie en de sociale leer¹⁹⁷.

§ 3. Aanbevolen wordt dat onze leden, priesters en broeders, nadat ze ongeveer 10 jaar aan apostolaat of andere taken besteed hebben, de kans krijgen voor een meer intense spirituele, psychische en apostolische vernieuwing, gedurende minstens drie maanden¹⁹⁸.

VIJFDE HOOFDSTUK

Ziekte, oude dag en dood

244. § 1. Onze bejaarden en zieken blijven apostolisch vruchtbaar en laten de anderen delen in de wijsheid die in hen gegroeid is door hun ervaring van dienst aan onze zending. Zij moeten zorgen dat anderen bemoedigd worden door hun voorbeeld van kinderlijke en vertrouwvolle overgave aan God in hun ziekte en in de aftakeling van hun krachten¹⁹⁹.

§ 2. Allen moeten we hen omringen met een bijzondere zorg, die tegelijk geestelijk en menselijk moet zijn, en we moeten dat doen in een geest van diepe dankbaarheid en broederlijke liefde. Daarvoor dragen speciaal de oversten verantwoordelijkheid²⁰⁰.

§ 3. De hogere oversten doen er goed aan om onze bejaarde en zieke medebroeders met een bijzondere zending te belasten, namelijk om te bidden voor de kerk en de Sociëteit en hun lijden en persoonlijke beperkingen te verenigen met de universele reddende zending van deze beide.

¹⁹⁵ Cfr. 34e A.C. d.21 n.9.

¹⁹⁶ Cfr. 32e A.C. d.6 n.35.

¹⁹⁷ Cfr. 31e A.C. d.8 n.30.

¹⁹⁸ 32e A.C. d.6 n. 36.

¹⁹⁹ Cfr. P. III c.1 n.16 [272]; cfr. 34e A.C. d.6 n.29.

²⁰⁰ Cfr. P. III c.2 .n.6, G [303, 304].

---

§ 4. We moeten rekening houden met de huidige vooruitgang van de geneeskunde, met name met de mogelijkheid om enerzijds het leven van de mens te verlengen tot voorbij zijn natuurlijk eindpunt, en anderzijds om in bepaalde omstandigheden anderen te helpen door eigen organen af te staan. Met inachtneming van de wetten van zijn land en door zijn geloof in Jezus Christus verlicht, moet ieder daarom voor zich uitmaken wat voor hem in geweten als de beste uitdrukking geldt van zijn eigen menselijke waardigheid en van zijn zin voor solidariteit met de anderen op het ogenblik dat hij overgaat van het aardse leven naar het eeuwige in de Heer²⁰¹.

²⁰¹ Cfr. P.VI c.4 n.1 [595].

[\[terug naar inhoudsopgave\]](#)

ZEVENDE DEEL

ZENDING EN DIENSTWERK VAN DE SOCIËTEIT

EERSTE HOOFDSTUK

De hedendaagse zending van de Sociëteit

245. § 1. De hedendaagse zending van de Sociëteit is een deelname aan de universele zending van de evangeliserende kerk¹. Haar doel is de verwerkelijking van het Koninkrijk van God in heel de menselijke maatschappij, niet alleen in het

toekomstige leven, maar ook in dit leven². Deze zending is "een eenheid, maar een samengestelde eenheid die zich op veel wijzen ontvouwt"³: via de wezenlijke dimensies van het levensgetuigenis, de verkondiging, de bekering, de inculturatie, de stichting van plaatselijke kerken, de dialoog en de bevordering van de door God gewilde sociale gerechtigheid⁴.

§ 2. In deze context en in de lijn van ons oorspronkelijke en door de kerk bekrachtigde charisma bestaat de hedendaagse zending van de Sociëteit in het dienen van het geloof en het maatschappelijk bevorderen van de evangelische gerechtigheid, die de belichaming is van Gods liefde en reddende genade⁵.

§ 3. In deze zending zijn het beoogde doel (de dienst van het geloof) en het daartoe behorende principe (het geloof gericht op de gerechtigheid van het Koninkrijk) dynamisch betrokken op de geïncultureerde verkondiging van de Blijde Boodschap en op de dialoog met andere religieuze tradities, als essentiële dimensies van de evangelisering⁶.

246. De voorwaarden voor de vervulling van die zending zijn:

1° Een onophoudelijke persoonlijke bekering, opdat wij Jezus Christus mogen vinden in deze verscheurde wereld en in solidariteit met de armen en marginalen mogen leven, zodat wij hun zaak tot de onze kunnen maken onder de standaard van het kruis. Onze gevoeligheid voor een dergelijke zending zal veel baat vinden bij een frequent contact met deze "vrienden van de Heer", van wie wij veel over het geloof kunnen leren. Daarom zou een bepaalde mate van insertie in de wereld der armen deel moeten uitmaken van het leven van elke medebroeder en onze gemeenschappen zouden, voor zover dat mogelijk is, gevestigd moeten worden midden onder het gewone volk⁷.

¹ Cfr. 34e A.C. d.11 n.9.

² 34e A.C. d.2 n.3.

³ Johannes-Paulus II, Encycliek "Redemptoris missio", n.41, AAS 1991 p.289.

⁴ Cfr. Johannes-Paulus II, o.c. n.41-49.

⁵ Cfr.34e A.C. d.2 n.3.

⁶ 34e A.C d.2 n.15; cfr. ibid. d.3, 4 en 5; 32e A.C. d.4 n. 36.

⁷ 34e A.C. d.3 n.17; cfr. d.6 n.20; d.9 n. 16; 32e A.C. d.4 n.35-36, 48; 33e A.C. d.1 n.41; CN. n.180,

273.

2° Een dialoog die geboren wordt uit respect voor mensen, speciaal de armen, een dialoog waarin wij deel krijgen aan hun culturele en geestelijke waarden en onze eigen culturele en spirituele rijkdom aanbieden, om zodoende een verbondenheid van volkeren tot stand te brengen die ingegeven is door Gods Woord en bezielde door de Geest, zoals met Pinksteren⁸. Door die dialoog ervaren wij wat God bewerkt in het leven van anderen en proberen wij hen gevoelig te maken voor de aanwezigheid van God in hun cultuur⁹. Deze dialoog is ook nodig in de zogenaamde "na-christelijke" culturen; hij heeft als basis dat wij deelhebben aan elkaars leven, dat wij samen werken aan de ontwikkeling en bevrijding van mensen en dat wij bepaalde waarden en een aantal menselijke ervaringen delen.¹⁰

3° Een diepe eerbied voor al wat door de Geest, die waait waarheen hij wil¹¹, in iedere mens wordt uitgewerkt; aandacht voor het universele verlangen naar contemplatieve ervaring van de godheid; ook het verlangen ons te verrijken met de geestelijke ervaringen van andere godsdiensten, met hun ethische waarden, theologische perspectieven en symbolische vormen¹².

4° Een verlangen om deel te nemen aan Christus' werk van genezing en verzoening in een wereld die in toenemende mate verdeeld is door economische en sociale status, door raciale en etnische barrières, door geweld en oorlog, door cultureel en godsdienstig pluralisme¹³.

5° Een nauwere samenwerking met anderen, vooral met de leken, met de andere leden van de lokale kerken, met christenen van andere confessies, met de gelovigen van andere religies, met hen tenslotte die "honger en dorst naar gerechtigheid" en die van onze wereld een wereld van mensen willen maken, waar broederschap met allen de weg opent tot herkenning van Jezus Christus en aanvaarding van God onze Vader¹⁴.

6° Een diepere geestelijke ervaring, dank zij de Geestelijke Oefeningen, waardoor wij voortdurend ons geloof en onze apostolische hoop vernieuwen, dank zij de ervaring van Gods liefde in Christus Jezus en onze beslissing versterken om te volharden in zijn zending als "gezellen van Jezus", zoals hij solidair met de armen om mee te werken aan de vestiging van zijn Rijk¹⁵.

7° Alle belangrijke problemen van vandaag hebben een internationale dimensie. Daarom is van onze kant een grote solidariteit vereist, naast beschikbaarheid en een reële mobiliteit, die een waarachtige verworteling in onze eigen cultuur niet uitsluiten. Dat moet de daadkracht van onze samenwerking vergroten

over de hele breedte van de Sociëteit, ten dienste van de wereldwijde zending van de kerk¹⁶.

⁸ 34e A.C. d.4 n.8.

⁹ Cfr. 34e A.C. d.4 n.17; 33e A.C. d.1 n.41; Johannes-Paulus II, Encycliek

"Redemptoris missio", n.52-57, AAS 1991 p.299 vlgg.

¹⁰ Cfr. 34e A.C. d.4 n.23.

¹¹ Cfr. Joh. 3, 8.

¹² Cfr. 34e A.C. d.5 n.9.1.

¹³ 34e A.C. d.6 n.14; cfr. Formula Instituti n.1.

¹⁴ Cfr. 32e A.C. d.4 n.37; d.2 n.29; 33e A.C. d.1 n.47; 34e A.C. d.4 n.8; d.13

¹⁵ 32e A.C. d.4 n.38; cfr. 33e A.C. d.1 n.39-40, 42.

¹⁶ Cfr. 32e A.C. d.4 n.69, 81; 34e A.C. d.21.

8° Tenslotte moeten wij leven in een functionele vrijheid: open, wendbaar, zelfs verlangend naar iedere zending die ons gegeven kan worden, aangezien ons ideaal een onvoorwaardelijke toewijding is aan zending, vrij is van welk werelds belang ook, en vrij om alle mensen te dienen en om hen te helpen om dezelfde geest van zending in hen wakker te maken¹⁷.

247. § 1. Inzake de bevordering van de gerechtigheid moeten we ons beter bewust worden van de meer recente en nieuwe vereisten voor onze zending, zoals overigens de kerk zelf zich daarvan bewust geworden is¹⁸. Die eisen zijn onder meer: bescherming van de rechten van de mens, van de personen en de volkeren (individuele, economisch - sociale, burgerlijke en politieke rechten, vrede, vooruitgang en culturele identiteit); de destructieve gevolgen van de onderlinge afhankelijkheid van volkeren, die een zware hypotheek leggen op de levenswijze en de culturen van de arme volkeren, vooral van de oorspronkelijke bewoners¹⁹; de bescherming van het door de zogenaamde "cultuur van de dood" bedreigde menselijke leven zelf, vanaf zijn begin tot aan zijn natuurlijk einde; de invloed van de communicatiemedia ten dienste van de gerechtigheid, waartoe een gecoördineerde actie van christenen en niet christenen op verschillende gebieden nodig is²⁰; de bescherming van het leefmilieu, de tragische marginalisering van meer dan één natie, vooral heden ten dage op het Afrikaanse continent; de noodzaak voor de volkeren van Oost-Europa een veilige weg te vinden voor de

toekomst, in vrijheid, vrede en veiligheid; het probleem van de sociale marginalisering in elke samenleving; de vreselijke toestand wereldwijd van de vluchtelingen²¹.

§ 2. Bijzondere opmerkzaamheid verdient de situatie van de vrouw in de huidige wereld²². Onze bijdrage om de onrechtvaardige structuren op te ruimen en om onze solidariteit met de vrouwen te bewijzen sluit in: uitdrukkelijk wijzen op de wezenlijke gelijkwaardigheid van vrouwen en mannen, hen hulp bieden in situaties van uitbuiting en geweld; ijveren voor een evenredige aanwezigheid van vrouwen in onze diensten en instellingen en hen daar laten delen in de besluitvorming; hun opleiding bevorderen en daarbij alle discriminering op dat gebied weren; naargelang de noodzaak in woord en geschrift inclusieve taal gebruiken²³.

§ 3. Al deze inspanningen moeten zich toespitsen op de omvorming van de culturele waarden die een onderdrukkende en onrechtvaardige sociale orde in stand houden²⁴.

¹⁷ 34e A.C. d.26 n.24.

¹⁸ Cfr. Johannes-Paulus II, Encycliek "Sollicitudo rei socialis", n.26, AAS 1988 p.544 vlgg; id. Encycliek "Centesimus annus", n.28, 36-39, AAS 1991 p.638 vlgg.

¹⁹ Cfr. 34e A.C. d.4 n.11.

²⁰ Cfr. 34e A.C. d.15 n.5.

²¹ Cfr. 34e A.C. d.3 n.5-16.

²² Cfr. Johannes-Paulus II, Apost. Brief "Mulieris dignitatem", n.10, AAS 1988, p.1674 vlgg; id. Apost. Aansporing "Christifideles laici" n.49, AAS 1989 p.486 vlgg.

²³ Cfr. 34e A.C. d.14 n.12-13.

²⁴ 34e A.C. d.4 n.28.3.

---

248. Het is de taak van pater Generaal met behulp van zijn raadgevers onze dienst van het evangelie en zijn gerechtigheid met raad en daad te bezielen en op het niveau van de gehele Sociëteit efficiënt te stimuleren. Maar alle medebroeders, in het bijzonder de hogere oversten, moeten krachtdadig met hem samenwerken, ook al verstoort dat op een of andere manier hun gewone doen of hun rust, aangezien zij gewend geraakt zijn aan een werkkring binnen een minder universele horizon²⁵.

249. § 1. Waar er een echte wil aanwezig is om bij het uitvoeren van onze zending de sociale gerechtigheid te bevorderen, zal er ruimte zijn voor een inzet op maatschappelijk gebied²⁶, en dit zal onze verkondiging van het evangelie zinvoller maken en de aanvaarding ervan vergemakkelijken²⁷.

§ 2. De gemeenschappen en de oversten moeten elk lid van de orde helpen om de moeilijkheden, de angsten of de onverschilligheid te overwinnen die hem beletten om de culturele, sociale, economische en politieke problemen die in zijn eigen stad of streek en op internationaal vlak aan de orde zijn, echt onder ogen te zien. Zo moet hij ertoe komen de verantwoordelijkheden te erkennen en op zich te nemen die op sociaal gebied op hem afkomen. En hij moet op zijn eigen wijze deel hebben aan de inspanningen die nodig zijn voor een echte bevordering van de gerechtigheid.²⁸

§ 3. In alle vormen van ons apostolaat moeten we solidariteitsgemeenschappen vormen die zich inzetten voor de sociale gerechtigheid. In samenwerking met onze collega's kan en moet ieder jezuïetenwerk de sociale gerechtigheid bevorderen op één of meer van de volgende manieren: door rechtstreekse dienst aan en verbondenheid met de armen; door een groter besef bij te brengen voor hetgeen die gerechtigheid eist, gepaard met de sociale inzet om die te verwezenlijken; door mee te doen met het mobiliseren van de maatschappij om een rechtvaardiger sociale orde te scheppen²⁹.

250. Jezuiten, vooral diegenen welke in rijkere landen leven, moeten voor zover het van hen afhangt, samenwerken met allen die zich inzetten voor de vorming van de publieke opinie of in internationale organisaties, opdat in de betrekkingen tussen de volkeren de gerechtigheid efficiënter bevorderd wordt³⁰.

251. Tenslotte moeten we juist in de vervulling van onze zending altijd voor ogen houden dat "die middelen die het instrument met God verbinden en het gereed maken om door de goddelijke hand correct geleid te worden" efficiënter zijn dan die welke het gereed maken voor de mensen"³¹.

²⁵ 32e A.C. d.4 n.69.

²⁶ 32e A.C. d.4 n.80.

²⁷ 32e A.C. d.4 n.46.

²⁸ 32e A.C. d.4 n.43; cfr. *ibid.* n.42, 45-46.

²⁹ 34e A.C. d.3 n.19.

³⁰ 32e A.C. d.4 n.81.

³¹ Cfr. 32e A.C. d.4 n.12; P. X n.2 [813].

TWEEDE HOOFDSTUK

De zendingen door de paus

252. § 1. Onze dienst aan de kerk zal alleen dan echt christelijk zijn, als hij verankerd is in trouw aan Hem die alles nieuw maakt. Het zal alleen een jezuïtische dienst zijn, als we hem verrichten in verbondenheid met de opvolger van Petrus³².

§ 2. Uit liefde voor Christus en uit kracht van onze vierde gelofte van een bijzondere gehoorzaamheid aan zijn plaatsbekleder inzake zendingen³³, schenkt de Sociëteit zich geheel aan de kerk, opdat de paus al haar leden uitzendt in de wijngaard des Heren om diens zending te vervullen³⁴.

§ 3. De zendingen die de paus wanneer en waar ook ter wereld wil toevertrouwen als invulling van onze zending³⁵, moeten in onze apostolische activiteit steeds de absolute voorrang hebben³⁶.

253. De laatste pausen hebben deze oproepen tot ons gericht:

1° effectief ertoe bij te dragen dat Vaticanum II in praktijk wordt gebracht;

2° met vereende krachten het atheïsme te bestrijden en mee te werken aan die grondige vernieuwing van de kerk welke onze gesecculariseerde wereld nodig heeft;

3° onze traditionele vormen van apostolaat beter aan te passen aan de verschillende noden van de tijd; bedoeld wordt de vernieuwing van het christelijk leven, de opvoeding van de jeugd, de vorming van de clerus, de studie van de filosofie en de theologie, het onderzoekswerk op het gebied van de cultuur, zowel van de literaire cultuur als van de exact wetenschappelijke, het werk van de verkondiging in de missies;

4° bijzondere zorg te besteden aan de oecumene, aan de dialoog met de andere godsdiensten en aan een echte inculturatie;

5° ons toe te leggen op de bevordering van de sociale gerechtigheid "die immers verbonden is met de vrede, waarnaar alle volkeren verlangen", en dat te doen op een manier die in overeenstemming is met ons priesterlijk en religieus Instituut en met het werk van de evangelisering van de kerk;

6° de missionaire impuls en de dynamiek van de kerkelijke verbondenheid te bevorderen en onze profetische zending in dienst te stellen van de nieuwe evangelisering³⁷.

³² 34e A.C. d.11 n.28.

³³ Cfr. Formula Instituti n.3; P. VI c.1 n.1, B [603, 605].

³⁴ Cfr. 31e A.C. d.1 n.6; 34e A.C. d.11 n.28; d.26 n.12.

³⁵ Cfr. P. V c.3 n.3 C [529]; P. VII c.1 n.1 B [605].

³⁶ 31e A.C. d.21 n.12.

³⁷ 33e A.C. d.1 n.37; cfr. 31e A.C. d.3 n.1; Johannes-Paulus II, Homilie tot de leden van de 33e A.C.,

n.4, 6, 7 (AR XVIII 1093-1099); id., Toespraak tot de leden van de 34e A.C. van de Sociëteit van Jezus, 5 januari 1995.

---

254. De opdracht door de pausen aan de Sociëteit gegeven om het atheïsme te bestrijden moet al onze vormen van apostolaat doordringen, zodat we bij de gelovigen het geloof en de echte gevoeligheid voor God tot bloei brengen en ook onze energie intens richten naar alle soorten ongelovigen³⁸.

DERDE HOOFDSTUK

De zendingen door de oversten van de Sociëteit

en de keuze van ons dienstwerk

255. § 1. De leden van de Sociëteit van Jezus mogen dan wel allen over tal van plaatselijke gemeenschappen verspreid leven en tot aparte provincies of regio's behoren, maar ze behoren allen direct en in de eerste plaats tot de apostolische gemeenschap die de hele Sociëteit is. Op dat niveau worden de beslissende apostolaatskeuzen uitgewerkt en besloten, waarvoor iedereen zich verantwoordelijk moet voelen. Dit vraagt van allen een grote beschikbaarheid en een reële apostolische mobiliteit ten dienste van de universele zending van de kerk en de Sociëteit³⁹.

§ 2. Dit toebehoren aan de Sociëteit moet de voorrang hebben boven alle andere vormen van toebehoren, waarbij wordt gedacht aan bindingen die iemand kan hebben met instellingen van allerlei aard, zowel van de Sociëteit zelf als daarbuiten. Dit toebehoren moet iedere andere verbintenis kleuren en op die manier in een zending omvormen. De "zending" komt van de Sociëteit via de overste en kan door deze voortdurend herzien worden. Het is diens taak die zending te bevestigen of te wijzigen, naargelang de grotere dienst van God dat eist⁴⁰.

256. § 1. Wanneer we proberen te beantwoorden aan onze hedendaagse zending, zoals de laatste algemene congregaties die omschreven hebben, wordt het belang van onze traditionele werken opnieuw duidelijk. Tegelijkertijd worden in nieuwe omstandigheden nieuwe wijzen van handelen van ons gevraagd. Zo zal alles erop gericht zijn het geloof dat gerechtigheid bewerkt te versterken⁴¹.

§ 2. Daarom moeten alle vormen van ons dienstwerk, zowel de traditionele als de nieuwere, aan een onderzoek worden onderworpen met behulp van een apostolische geestelijke onderscheiding van persoonlijke en van communautaire aard⁴². Daarbij moet men aandachtig afwegen welke rol die werken kunnen spelen ten dienste van het geloof en van de sociale gerechtigheid in solidariteit met de armen⁴³. En, zo nodig, moeten ze vervangen worden door daartoe meer geschikte⁴⁴.

³⁸ Cfr. 32e A.C. d.3 n.11; 32e A.C. d.4 n.24-26.

³⁹ Cfr. 32e A.C. d.4 n. 68-69, 81; cfr. Ex. c.4 n.35 [92]; P. III c.2 n.6 G [304]; P. IV

Prooem. A [308]; P. VII c.1 n.1 [603], B [605].

⁴⁰ 32e A.C. d.4 n.66.

⁴¹ 33e A.C. d.1 n.43; cfr. 32e A.C. d.4 n.11, 18, 51-52, 57-58; 31e A.C. d.27.

⁴² 33e A.C. d.1 n.39.

⁴³ 32e A.C. d.4 n.76.

⁴⁴ 32e A.C. d.4 n.77.

---

257. Onze instituten kunnen de volgende middelen gebruiken als hulp om onze zending met beter resultaat in praktijk te brengen: als instelling nagaan welke rol ze spelen in de maatschappij, onderzoeken of hun eigen innerlijke structuur en hun werkwijze hun zending weerspiegelen; samenwerking en uitwisseling met soortgelijke instellingen die hetzelfde in een ander sociaal en cultureel verband nastreven; een voortgezette vorming van het eigen personeel betreffende onze zending⁴⁵.

258. § 1. Al onze leden, en in de eerste plaats de oversten, voor wie de keuze van het dienstwerk "een opdracht is die wat betreft belangrijkheid al het andere overtreft"⁴⁶, moeten een dergelijke revisie ondernemen. De criteria voor een dergelijke herziening liggen in de Constituties en worden nader verklaard door de Decreten van de congregaties en de instructies van de Generale Oversten. Ze behouden hun blijvende waarde, maar moeten steeds op een verstandige manier worden aangepast aan de historische omstandigheden⁴⁷.

§ 2. Steeds moet men verschillende dingen voor ogen houden: de sociale situaties, de pastorale programmering, de krachten waarover men beschikt of die in de toekomst te verwachten zijn, welke pastorale en apostolische noden dringender zijn, tenslotte de hulp die aan pater Generaal verleend moet worden voor werken van meer universele aard⁴⁸.

§ 3. Men moet ook een beroep doen op een analyse van de sociale en culturele werkelijkheid, om de echte toestand te leren kennen, ook in godsdienstig, sociaal en politiek opzicht. Deze analyse moet steunen op diepgaande en gespecialiseerde studie en op een degelijke kennis van de feiten⁴⁹.

§ 4. Deze werkwijze is nodig zowel op het niveau van de plaatselijke gemeenschappen als op dat van de provincies of de regio's. De vrucht daarvan zal zijn dat de oversten na de gewone raadplegingen apostolische keuzen kunnen maken, om deze aan pater Generaal voor te leggen⁵⁰.

259. Met behoud van de fundamentele beschikbaarheid tegenover de Heilige Stoel moeten alle jezuiten en vooral de oversten zich voornemen de richtlijnen, uitspraken en initiatieven van de plaatselijke hiërarchie te volgen en in de praktijk om te zetten en zich laten bezielen door een geest en een inspiratie van eensgezindheid. Daardoor zullen de werkzaamheden van onze leden zich harmonisch invoegen in de pastorale programma's van de lokale kerken⁵¹, overeenkomstig een traditie die altijd in de Sociëteit in ere gehouden is, namelijk de kerk te dienen zowel door het geloof toe te lichten, als door het te verbreiden en te verdedigen⁵².

⁴⁵ 34e A.C. d.3 n.21; *ibid.* d.4 n.28.7.

⁴⁶ P. J.B. Janssens, Brief over ons dienstwerk, AR XI 299-336.

⁴⁷ Cfr. 31e A.C. d.21 n.4; 33e A.C. d.1 n.40.

⁴⁸ 31e A.C. d.22 n.2; cfr. 32e A.C. d.4 n.44, 67; 34e A.C. d.21 n.28.

⁴⁹ Cfr. 33e A.C. d.1 n.41; 32e A.C. d.4 n.44.

⁵⁰ 33e A.C. d.1 n.41; cfr. 32e A.C. d.4 n.69.

⁵¹ Cfr. 31e A.C. d.21 n.7; 33e A.C. d.1 n.47; 34e A.C. d.6 n.18.

⁵² 32e A.C. d.3 n.3.

---

260. § 1. Ten gerieve van een beter keuzeproces en van een zekere toekomstplanning, moet er als hulp voor de provinciale overste en onder zijn gezag een eigen commissie in het leven worden geroepen. Die zal tot taak zal hebben om na ernstige studie en rekening houdend met de prioriteiten die door pater Generaal of de Vergadering van de hogere oversten vastgelegd zijn⁵³, raad te geven voor een organische herziening van ons dienstwerk. Dat zullen ze doen door suggesties te doen welke vormen bewaard en welke opgegeven dienen te worden of met welke men opnieuw moet beginnen. De provinciaal moet elk jaar aan pater Generaal melden wat op dat punt gebeurd is.

§ 2. Om tot een meer werkzame coördinatie in een regio te komen, kan het een bijzonder goede hulp zijn, als de Conferenties van de hogere oversten beschikken over een commissie van de hele Conferentie, die met de provinciale en regionale commissies in nauw contact staat. In tamelijk homogene gebieden kan men in plaats van een commissie per provincie of regio één enkele algemene commissie in het leven roepen⁵⁴.

261. § 1. Niet alleen het georganiseerde apostolaat moet kritisch bekeken worden, maar men moet ook elke soort apostolische werkzaamheid, ook de individuele, met behulp van dezelfde criteria onder de loep nemen⁵⁵.

§ 2. Wij moeten ervoor oppassen onze krachten teveel te spreiden: wij moeten ze strategisch opstellen en laten samenwerken. De oversten moeten er daarom aan denken dat ze niet alleen onze leden zelf, maar ook hun werkzaamheden moeten leiden. Daarom mogen ze niet aarzelen te eisen dat ze in de keuze van hun dienstwerk naar hem luisteren. Als ze een bepaald dienstwerk aangeboden krijgen, moeten ze daarmee uit eigen beweging naar de overste toegaan, om zich door diens raad te laten leiden. Zij moeten ertoe geneigd zijn om hun werk samen met anderen te verrichten en dadelijk bereid zijn zich te onderwerpen ten bate van het meer universele goed⁵⁶.

262. De Sociëteit erkent de apostolische waarde voor de vervulling van onze hedendaagse zending van de aanwezigheid of medewerking van een aantal leden van de orde in bepaalde sectoren van de seculiere bedrijvigheid. Wegens zijn apostolische betekenis kan soms de uitoefening van een profaan beroep of functie, vooral in het milieu van hen die het christendom vaarwel gezegd hebben of waar de ellende het grootst is, het object worden van een zending in de Sociëteit. Maar dan moet die zending uitgaan van de overste en moet ze uitgevoerd kunnen worden volgens onze eigen manier van doen⁵⁷.

⁵³ 34e A.C d.21 n.28.

⁵⁴ Cfr. 31e A.C. d.22 n.1-6; cfr. Coll. d.[415, 416] (30e A.C. d.50 n.1-2); 32e A.C.

d.4 n.77; 33e A.C. d.1 n.40.

⁵⁵ 32e A.C. d.4 n.76.

⁵⁶ Coll. d.[415] (30e A.C. d.50 § 1).

⁵⁷ Cfr. 32e A.C. d.4 n.77-79.

VIERDE HOOFDSTUK

De soorten dienstwerk waarmee de Sociëteit haar zending uitvoert

1. Het missiewerk

263. § 1. Al onze leden, niet alleen zij die uitdrukkelijk daarom vragen, kunnen op grond van hun roeping tot de Sociëteit uitgezonden worden voor de missionering. Zij van hun kant die in een vroeger missiegebied geboren zijn, moeten zich bewust zijn van hun zware verantwoordelijkheid voor de opbloei van het geloof en van een kerkelijk leven dat diep geworteld is in hun cultuur⁵⁸. Nochtans moeten ook zij bereid zijn om gezonden te worden om het evangelie bij andere volkeren te verkondigen⁵⁹.

§ 2. Als missionarissen moeten de oversten mensen uitkiezen van beproefde deugd, totaal beschikbaar en bekwaam om zich in een nieuwe cultuur in te werken⁶⁰, zodat hun evangelieverkondiging gevoelig is voor de religieuze situatie van hen tot wie ze zich richt⁶¹.

264. § 1. De provincies moeten de hun opgedragen missionering als een essentieel deel van hun taak beschouwen, op gelijke voet met hun andere werken, en dat naar vermogen steunen met mensen en geld, met des te meer ijver, naarmate de materiële nood daar groter is. Dat geldt ook voor de gebieden die reeds zelfstandig zijn geworden.

§ 2. Ons missiewerk moeten we ijverig bij alle gelovigen bevorderen en we moeten missieroepingen trachten te wekken⁶².

2. De interreligieuze dialoog

265. § 1. Wij worden geconfronteerd met de historische verdeeldheid, uitbuiting en conflicten die door godsdiensten, het christendom inbegrepen, veroorzaakt zijn. Tegen deze achtergrond tracht de dialoog de bindende en bevrijdende kracht, die

alle godsdiensten in zich hebben, tot leven te brengen en ook hun belang voor het menselijk welzijn, de gerechtigheid en de vrede in de wereld⁶³.

§ 2. De dialoog is een activiteit "met eigen motieven, eisen en waardigheid"⁶⁴ en "mag nooit gemaakt worden tot een middel om bekeringen te maken. Een positieve relatie met de gelovigen van andere godsdiensten is een eis in een wereld waar een veelheid is van religies"⁶⁵.

⁵⁸ Cfr. 32e A.C. d.4 n.55.

⁵⁹ 31e A.C. d.24 n.4.

⁶⁰ 31e A.C. d.24 n.4.

⁶¹ Cfr. 34e A.C. d.5 n.9,4.

⁶² 31e A.C. d.24 n.8.

⁶³ 34e A.C. d.5 n.3; cfr. n.8.

⁶⁴ Johannes-Paulus II, Encycliek "Redemptoris Missio", n.56, AAS 83 [1991] p.304.

⁶⁵ 34e A.C. d.5 n.3.

---

266. § 1. De dialoogcultuur moet een speciaal kenmerk zijn van onze Sociëteit, die de wereld in gezonden is om zich in te zetten voor de grotere glorie van God en tot hulp van de mensen⁶⁶.

§ 2. De Sociëteit moet werk maken van de viervoudige, door de kerk aanbevolen weg van de interreligieuze dialoog:

a. De dialoog van het leven, waarbij de mensen ernaar streven in een open geest en als goede burens, te delen in elkaars menselijke vreugden, verdriet, zorgen en problemen;

b. De dialoog van de actie, waarin christenen met anderen samenwerken aan de integrale ontwikkeling en bevrijding van de mensen;

c. De dialoog van het theologische gesprek, waarin deskundigen trachten te komen tot een dieper verstaan van hun respectievelijk geestelijk erfgoed en tot het naar waarde schatten van elkaars geestelijke rijkdommen.

d. De dialoog van de religieuze ervaring, waarbij mensen die in hun eigen religieuze tradities geworteld staan, hun eigen geestelijke rijkdommen met

elkaar delen, op het gebied van gebed en beschouwing, het geloof en de wegen om naar God en het Absolute te zoeken⁶⁷.

267. De Sociëteit moet leden opleiden die deskundigen kunnen worden in de derde vorm van de interreligieuze dialoog. Maar aangezien deze dialoog een zaak aan het worden is van wereldwijde betekenis, dient bij een dergelijke planning gewerkt te worden op het niveau van de interprovinciale en internationale relaties en in samenwerking met andere groepen⁶⁸.

3. De oecumenische beweging

268. Geloof dat sociale gerechtigheid bewerkt, leidt noodzakelijkerwijs tot oecumenische dialoog en samenwerking. De oecumene is niet alleen een speciaal dienstwerk waarvoor sommige jezuïeten opgeleid en bestemd moeten worden. Het is een nieuwe manier om christen te zijn. Het zoekt immers veeleer naar hetgeen ons verbindt, dan naar hetgeen ons verdeelt, het is meer uit op begrip dan op confrontatie; het probeert anderen te leren kennen, te begrijpen en van hen te houden, zoals ze graag gekend en begrepen willen worden, met alle respect voor hun andersheid, door middel van een eerlijk, rechtvaardig en liefdevol gesprek⁶⁹.

⁶⁶ 34e A.C. d.5 n.17.

⁶⁷ 34e A.C. d.5 n.4; cfr. Pauselijke Raad ter bevordering van de eenheid der Christenen en Congregatie

voor de evangelisering der volkeren: "Dialoog en verkondiging", van 19 mei 1991, n.42 (= Publica-

ties van de Heilige Stoel, deel 102).

⁶⁸ 34e A.C. d.5 n.11.

⁶⁹ Cfr. 34e A.C. d.12 n.1-3; 32e A.C. d.4 n.37.

---

269. § 1. Door zich te wijden aan het oecumenische werk, vervult de Sociëteit niet alleen haar taak de tekenen van de tijd te onderkennen, maar geeft ze ook gehoor aan de herhaalde oproepen van de kerk⁷⁰ en van de vorige algemene congregaties⁷¹.

§ 2. Om een dergelijk werk te bevorderen moeten de oversten zorgen dat naargelang de plaatselijke behoeften enige jezuïeten opgeleid worden tot deskundigen in oecumenische aangelegenheden. Die moeten dan tegelijk de leer en spiritualiteit van de katholieke kerk en die van de andere christenen grondig leren kennen⁷².

§ 3. In hun oecumenische activiteit moeten de jezuïeten alle voorschriften en richtlijnen van de Heilige Stoel en van hen aan wie de leiding van de oecumenische beweging toekomt, trouw nakomen⁷³.

4. Pastorale instellingen en activiteiten

270. § 1. Als de pastorale instellingen of organisaties die in het verleden ontstaan zijn, nog steeds beantwoorden aan het beoogde doel en door de hiërarchie goedgekeurd blijven, moeten ze vernieuwd en energiek bevorderd worden.

§ 2. Onze mensen moeten ook scherpzinnig zoeken naar nieuwe pastorale vormen van organisaties en werkzaamheden, volgens de traditie en de geest van de Sociëteit, om zo, met onze hedendaagse zending voor ogen, aan de behoeften van vandaag, ook aan die van andere godsdiensten, tegemoet te komen⁷⁴.

§ 3. Ons pastoraal dienstwerk moet christelijke gemeenschappen voorbereiden om de dialoog aan te gaan met gelovigen van andere godsdiensten. Dezen moeten wij immers helpen Gods barmhartige liefde in hun leven te ervaren⁷⁵.

271. § 1. De Geestelijke Oefeningen moeten we verstandig en op verschillende manieren aanpassen en aan elk soort mensen aanbieden, overeenkomstig hun ontvankelijkheid ervoor, ook aan het eenvoudige volk, om christenen te vormen die de rijkdom van een persoonlijke ontmoeting met God, onze Redder, ervaren en tot een innige kennis komen van onze Heer, om hem meer lief te hebben en te volgen⁷⁶. Zo zullen ook zij bekwaam worden om een rol te spelen bij de hervorming van de sociale en culturele structuren, waar dat maar nodig is⁷⁷.

⁷⁰ Cfr. vooral Vaticanum II, "Unitatis Redintegratio", "Lumen Gentium", "Orientalium Ecclesiarum",

"Dignitatis Humanae"; Johannes-Paulus II, Toespraak tot de 33e A.C. (2 sept. 1983), n.6 en tot de

34e A.C. (5 jan. 1995) n.5; Pauselijke Raad ter bevordering van de eenheid der christenen, "Directorium Oecumenicum", AAS 1993 pp.1039-1119.

⁷¹ 34e A.C. d.12 n.4; cf. 31e A.C. d.26; 33e A.C. d.1 n.37; 34e A.C. d.6 n.20.

⁷² Cfr. 31e A.C. d.26 n.1,8.

⁷³ 31e A.C. d.26 n.13.

⁷⁴ Cfr. 31e A.C. d.27 n.1.

⁷⁵ 34e A.C. d.5 n.9.9.

⁷⁶ Cfr. 31e A.C. d.27 n.2, 1° ; Exerc. Spir. [104]; P. IV c.8 n.5, E [408-409].

⁷⁷ Cfr. Coll. d.221-222 (24e A.C. d.20, 4° ; cfr. 5e A.C. d.46; 22e A.C. d.23); 32e A.C. d.4 n.58; cfr. P.VII C.4 n.8, F [649].

---

§ 2. Voor zover dat kan moeten wij de Geestelijke Oefeningen met de nodige aanpassingen ook aanbieden aan belijders van andere godsdiensten.

§ 3. Alle jezuïeten moeten opgeleid worden om op de ware en juiste manier de Geestelijke Oefeningen te geven. Maar ook anderen uit de seculiere en reguliere clerus en ook leken moeten wij helpen om dat te kunnen⁷⁸.

272. § 1. De oversten moeten erop aandringen

1° dat zij die voor een werk verantwoordelijk zijn, zich eerlijk aanpassen aan de hedendaagse pastoraal;

2° dat onze mensen in de lijn van de Sociëteitstraditie en overeenkomstig hun geloften heel veel belang eraan hechten kinderen en eenvoudigen in de geloofsleer te onderrichten, nieuwe vormen van hedendaagse catechese en geloofsoopvoeding met behulp van daartoe geëigende instellingen een kans te geven, en mensen in ziekenhuizen en gevangenissen geestelijk te helpen.

3° dat onze mensen meewerken aan het vernieuwingsprogramma van de Gemeenschappen van Christelijk Leven en van het Apostolaat van het Gebed⁷⁹.

273. Naar de geest van de Sociëteit, maar vooral in aansluiting met de herhaaldelijk uitgedrukte wens van de kerk, moeten wij jezuïetenhuizen stichten te midden van de meest verwaarloosde klassen, opdat onze mensen in een verbondenheid van leven met de arme Christus op een bijzondere manier allerlei soorten apostolaat uitoefenen⁸⁰.

274. § 1. Doordat de praktijk van de kerk met betrekking tot het toevertrouwen van parochies aan religieuze instituten totaal veranderd is⁸¹, kan men parochiezielzorg niet meer beschouwen als tegenstrijdig aan de principes van onze Constituties⁸². In feite kan zij onder bepaalde omstandigheden van nut zijn voor onze zending van dienst aan het geloof en bevordering van de sociale gerechtigheid en de interreligieuze en culturele dialoog⁸³. Het komt aan pater Generaal toe om uit te maken of bepaalde parochies aanvaard of opgegeven moeten worden⁸⁴.

§ 2. Als de Sociëteit parochies aanneemt, moeten die beantwoorden aan haar charisma en haar specifieke zending. Terwijl ze zich inzetten voor de initiatieven en doelstellingen van de plaatselijke kerk, delen ze tegelijk in de apostolische prioriteiten van de Sociëteit en in het zendingsplan van de provincie, overeenkomstig onze manier van doen⁸⁵.

⁷⁸ Cfr. 31e A.C. d.27 n.2, 1° .

⁷⁹ Cfr. 31e A.C. d.27 n.11, 2° en 3° .

⁸⁰ Cfr. 31e A.C. d.27 n.8; Coll. d.[129], [263] (28e A.C. d.29 n.8; 29e A.C. d.29 n.5); 32e A.C. d.4 n.34-35, 47-50; 33e A.C. d.1 n.41.

⁸¹ Cfr. CIC 538 § 2, 681-682; CCEO 284 §3 1° , 297, 543.

⁸² Cfr. P. VI c.3 n.5 [588].

⁸³ 34e A.C. d.19 n.1.

⁸⁴ Cfr. Coll. d.230 a (31e A.C. d.27 n.10).

⁸⁵ Cfr. 34e A.C. d.19 n.3.

---

§ 3. Wie tot parochiepriester benoemd wordt, moet een speciale training ondergaan, vooral in vaardigheden als homiletiek, catechetiek, de toepassing van de sociaal-culturele analyse, de sociale communicatie en het omgaan met conflicten. Bovendien moet hij kunnen beschikken over gelegenheden om contact te onderhouden met modelparochies en pastorale centra te bezoeken die voor zijn voortgezette vorming van nut zijn⁸⁶.

275. Hoge achting verdienen ook de werkzaamheden die jezuïeten op verlangen van de Heilige Stoel op zich genomen hebben in de oosterse kerken, zowel katholieke als niet-katholieke. Jezuïeten die voor dat werk bestemd zijn, moeten lid blijven of worden van een oosterse ritus. Ook moeten er huizen en vestigingen van oosterse ritus gesticht worden⁸⁷.

276. § 1. Allen moeten het geheim van het Hart van Christus in het leven van de kerk hoog aanslaan en innig vereren, en het zo intens beleven dat ze het in heel hun apostolaat bij anderen propageren; het is immers een zeer waardevolle opdracht, door Christus de Heer aan de Sociëteit toevertrouwd, opdat de vruchtbaarheid van de verschillende vormen van ons dienstwerk van dag tot dag toeneemt.

§ 2. Bij de uitoefening van hun ambt en hun apostolaat moeten zij zich ook vol vertrouwen onder de hoede van de heilige maagd Maria stellen en de taak van de moeder van de Verlosser in de heilseconomie op een steeds helderder manier duidelijk maken⁸⁸.

5. Het apostolaat van de opvoeding

a. Algemene principes van het apostolaat van de opvoeding

277. § 1. Het apostolaat van de opvoeding in heel zijn omvang moet als zeer belangrijk beschouwd worden. Onder de vormen van dienstwerk van de Sociëteit speelt het immers een belangrijke rol, waar het erom gaat onze hedendaagse zending te vervullen in dienst van het geloof waaruit de sociale gerechtigheid voortkomt. Ook wordt het door de kerk in onze tijd op bijzondere wijze aanbevolen. Als zulk werk echt in het licht van onze zending wordt verricht, draagt het in hoge mate bij tot die "volledige bevrijding van de mens, die leidt tot deelname aan het leven van God zelf"⁸⁹.

§ 2. Aan dit apostolaat kunnen onze mensen zich op verschillende wijzen wijden: in eigen centra of in samenwerking met andere instellingen. De Sociëteit kan eigen onderwijsinstellingen hebben, waar de krachten en omstandigheden dat toelaten en men er voor de dienst van God en van de kerk meer van verwacht⁹⁰.

⁸⁶ 34e A.C. d.19 n.9; cfr. CIC 521 66 2-3; CCEO 285 § 1.

⁸⁷ Cfr. Coll. d.[145] (28e A.C. d.32 1°).

⁸⁸ Cfr. 31e A.C. d.27 n.2, 2° ; Coll. d.223 (cfr. 26e A.C. d.21).

⁸⁹ 33e A.C. d.1 n.44; cfr. 32e A.C. d.2 n.11; d.4 n.60; 31e A.C. d.28 n.6.

§ 3. Wie werkzaam zijn in scholen van welke aard of niveau ook, kunnen een diepgaande invloed uitoefenen op individu en samenleving. Dat geldt ook voor hen die zich wijden aan niet-formele volksopvoeding⁹¹.

§ 4. Alle opvoedkundige initiatieven van de Sociëteit zouden een open oog moeten hebben voor de veelvormigheid van de culturen, godsdiensten en ideologiën, en ook voor de plaatselijke sociaal-economische behoeften.

278. Zonder iets af te doen aan onze voorkeurskeuze voor de armen, moeten we toch ook aandacht hebben voor leerlingen van wie men een grotere vooruitgang en een krachtiger invloed op de maatschappij mag verwachten, onafhankelijk van hun sociale stand⁹².

279. § 1. Met bijzondere beslistheid moeten we proberen al onze studenten zo op te voeden dat ze zich willen inzetten voor de opbouw van een rechtvaardiger wereld en bekwaam zijn met anderen en voor anderen te werken⁹³.

§ 2. Wanneer het gaat om christelijke leerlingen, moet de eerste zorg van onze mensen zijn dat dezen samen met de literaire en wetenschappelijke cultuur ook een geloofskennis en een gedragsregel meekrijgen die christenen past, en dat zij bezielde door een volwassen geloof en een persoonlijke gehechtheid aan Jezus Christus, hem leren vinden en dienen in de andere mensen⁹⁴. Daartoe kan het nuttig zijn om in onze scholen groepen van de Gemeenschappen van Christelijk Leven op te richten.

§ 3. Men moet er ook voor zorgen dat alle andere leerlingen, die tot andere godsdiensten behoren, gedurende de hele academische opleiding, bijzonder in de moraalcurricula, gevormd worden tot mensen met een gezond moreel oordeel en solide deugden⁹⁵.

§ 4. In ons opvoedingswerk dienen wij onze studenten bewust te maken van de betekenis van interreligieuze samenwerking en hen een elementair begrip en respect bij te brengen voor de religieuze visie van de leden van de verschillende plaatselijke godsdienstige gemeenschappen⁹⁶.

280. In deze tijd met haar nieuwe cultuur van de communicatiemedia is het belangrijk onze studenten een vorming mee te geven tot kritisch beoordelen van de boodschappen die via dergelijke media doorgegeven worden. Zij moeten namelijk leren daaruit te kiezen en het gekozen persoonlijk leren verwerken. Daarom is het nodig dat onze opvoeders op het gebied van de media ook zelf geschoold zijn⁹⁷.

⁹² Cfr. 31e A.C. d.28 n.10.

⁹³ 32e A.C. d.4 n.60.

⁹⁴ 31e A.C. d.28 n.12; 32e A.C. d.4 n.60; cfr. P. IV c.7 n.1,2 [392, 393].

⁹⁵ Cfr. 31e A.C. d.28 n.12 f.

⁹⁶ 34e A.C. d.5 n.9.8.

⁹⁷ Cfr. 34e A.C. d.15 n.6.

---

281. Bijzondere zorg moet besteed worden aan de jongeren die tegenwoordig dikwijls om studieredenen uit hun land naar het buitenland verhuizen⁹⁸.

282. De Sociëteit moet zover zij kan, mede zorg dragen voor de talloze kinderen van de kerk die op niet-katholieke scholen opgeleid worden. Zij moet naar vermogen haar eigen medewerking verlenen om katholieke centra voor studerenden te leiden, verder ook om de taak van studentenpastor op zich te nemen en eveneens om les te geven in die scholen⁹⁹.

283. Onze oud-studenten moeten we blijven begeleiden door contact met hen te houden en raad te geven, opdat zij met de christelijke waarden als dragende kracht van hun leven hun plaats mogen innemen in de maatschappij en in het vervullen van functies elkaar mogen helpen om zich in te zetten voor het welzijn van de maatschappij¹⁰⁰.

284. In het belang van een innige samenwerking met de leken in het opvoedingswerk moet men hen zoveel mogelijk dat deel van het werk toevertrouwen dat ze bereid zijn op zich te nemen, hetzij in het onderricht, hetzij in de directie, zowel de financiële als de academische, hetzij zelfs in het bestuur¹⁰¹.

b. De opvoedingsinstellingen van de Sociëteit

285. § 1. Er bestaat een reeks documenten over ons opvoedingsapostolaat door het Centrale Secretariaat voor de Opvoeding uitgewerkt en door pater Generaal goedgekeurd¹⁰². Met inachtneming van de locale en culturele verschillen en aangepast aan het onderscheiden karakter van de instellingen, moeten ze de inspiratiebron vormen voor de beginselverklaringen, de oriënteringen, de pedagogische programma's en de hele atmosfeer van de opvoedingsinstellingen van de Sociëteit.

§ 2. De jezuïtische identiteit van onze scholen en ook een vruchtbare samenwerking tussen leken en jezuïeten zullen slechts gewaarborgd zijn, als schoolleiders en staf, zowel jezuïeten als anderen, zorgvuldig geselecteerd worden en als er een adequate vorming gegeven wordt in het Ignatiaans charisma en de Ignatiaanse pedagogie, vooral aan hen die belangrijke verantwoordelijke posities zullen gaan innemen¹⁰³.

286. Op veel plaatsen kunnen lagere scholen een stevig academische en religieuze grondslag leggen tijdens de vroege vormingsjaren. Ze kunnen daardoor een van de meest effectieve diensten zijn die we aan mensen kunnen aanbieden, vooral aan de armen¹⁰⁴.

⁹⁸ Coll. d.[418] (30e A.C. d.51 § 2); 31e A.C. d.28 n.15 a.

⁹⁹ 31e A.C. d.28 n.14.

¹⁰⁰ Cfr. 31e A.C. d. 28 n.15 b.

¹⁰¹ Cfr. 31e A.C. d.28 n.27.

¹⁰² Cfr. "De eigenschappen van de jezuïtische opvoeding", 8 dec. 1986 (AR XIX 767 vlgg); "De ignatiaanse pedagogie", 31 juli 1993 (AR XX 911 vlgg).

¹⁰³ 34e A.C. d.18 n.2.

¹⁰⁴ 34e A.C. d.18 n.3; cf. Coll. d.132 (31e A.C. d.28 n.16).

---

287. § 1. De zogenaamde 'niet-formele educatie', die buiten het traditionele schoolstelsel om aan jongeren en ouderen in landelijke en stedelijke gebieden van de ontwikkelingslanden ontwikkelingskansen biedt, is een bijzonder geschikt middel om de sociale gerechtigheid te bevorderen en is daardoor volledig in overeenstemming met onze jezuïetenzending. Ook de Sociëteit zelf vindt daar veel baat bij¹⁰⁵.

§ 2. Er moet gestreefd worden naar samenwerking tussen de jezuïtische centra voor 'niet-formele educatie' en de universiteiten, colleges en sociale centra van de Sociëteit, aangezien een dergelijke samenwerking een winst betekent voor allen¹⁰⁶.

288. § 1. De middelbare scholen moeten steeds volmaakter worden, zowel door hun pedagogie, en ook doordat ze cultuur- en geloofscentra worden voor de lekenmedewerkers, voor de gezinnen van de leerlingen en voor de oudleerlingen, en via deze laatste voor de hele samenleving in het land. Onze mensen moeten een nauwe samenwerking bevorderen met de ouders van de leerlingen, die immers meer dan alle anderen verantwoordelijk zijn voor de opvoeding¹⁰⁷.

§ 2. Waar dat nodig of zeer nuttig lijkt te zijn, verdient het aanbeveling ook andere soorten scholen op te richten, zoals technische scholen en landbouwscholen¹⁰⁸.

§ 3. Bij de invoering van de coëducatie in onze scholen moet steeds het grotere menselijke goed voor ogen staan en moet men zich houden aan de kerkelijke en burgerlijke normen die naargelang de streek van kracht zijn¹⁰⁹.

289. § 1. Universiteiten en hogere scholen winnen steeds meer aan belangrijkheid bij de vorming van de hele menselijke samenleving, in zoverre daar de cultuur vorm krijgt met betrekking tot de ethische normen, toekomstige richtingen voor economie en politiek en de duiding van de eigenlijke zin van het menselijk bestaan¹¹⁰. Naargelang haar potentieel aan krachten moeten we zorgen dat de Sociëteit in die instituten aanwezig is, zowel in die waar jezuïeten de leiding hebben als in de andere¹¹¹. Het is immers van het grootste belang voor de kerk dat wij, jezuïeten, ons engagement op het gebied van het universitaire werk blijven voortzetten¹¹².

¹⁰⁵ Cfr. 34e A.C. d.18 n.4.

¹⁰⁶ Cfr. 34e A.C. d.18 n.4.

¹⁰⁷ 31e A.C. d.28 n.18.

¹⁰⁸ 31e A.C. d.28 n.19 c.

¹⁰⁹ Cfr. 31e A.C. d.28 n.23.

¹¹⁰ Cfr. 34e A.C. d.17 n.2.

¹¹¹ Cfr. 31e A.C. d.28 n.24 a.

¹¹² Cfr. 34e A.C. d.17 n.12.

---

§ 2. Het is voor ons van het grootste belang om met verbeeldingskracht en vertrouwen, in taaie arbeid, vaak in zeer moeilijke omstandigheden ermee door te gaan het specifieke karakter van elk van onze instellingen voor hoger onderwijs niet alleen te handhaven, maar zelfs te versterken, zowel wat betreft het jezuïtische aspect als de status van universiteit als zodanig; en wij moeten zorgen dat die twee aspecten altijd volledig in ere worden gehouden¹¹³.

§ 3. De universiteiten van de Sociëteit delen in de zending van de Sociëteit. Ze moeten dan ook in hun institutionele vormgeving en authentieke doelstellingen een specifieke en geschikte en aan hun aard aangepaste manier ontdekken voor de ontwikkeling van een geloof dat sociale gerechtigheid bewerkt¹¹⁴.

§ 4. De complexiteit van een hedendaagse jezuïetenuniversiteit kan vragen om nieuwe bestuurs - en controlestructuren, om de eigen identiteit van de instelling veilig te stellen en tegelijk om haar relaties te vergemakkelijken met de academische wereld en met de maatschappelijke context waar ze deel van uitmaakt, de Sociëteit zelf en de kerk inbegrepen. Geregeld moet nagegaan worden of haar activiteit al dan niet in overeenstemming is met de zending van de Sociëteit. De jezuïeten die aan deze universiteiten werken, moeten actief betrokken worden bij de oriëntering van de instelling op het doel dat de Sociëteit ermee beoogt¹¹⁵.

§ 5. Een jezuïetenuniversiteit dient zich te onderscheiden door het aanbieden van een menselijke, sociale, geestelijke en morele opleiding en door een pastorale aandacht voor haar studenten en voor de mensen die er werken of eraan verbonden zijn¹¹⁶.

§ 6. Onder de faculteiten van onze hogere instituten moeten die van theologie en filosofie een bevoorrechte plaats innemen, voor zover die naargelang de plaatselijke situatie bijdragen tot de grotere dienst van God¹¹⁷. Ook de interdisciplinaire studie moet aandacht krijgen. Die brengt immers een geest van samenwerking en dialoog tot stand tussen specialisten binnen de universiteit zelf en met die van andere universiteiten¹¹⁸.

290. Om haar zeer hoge waarde is de priesteropleiding een van de voornaamste vormen van jezuïtisch dienstwerk. Voor de seminaristen die onze universiteiten bezoeken, moeten onze mensen daarom bijzondere zorg hebben en voor de seminaries voor clerici waarvan de Sociëteit de leiding op zich neemt, moet zij begeleiders en professoren uit de besten kiezen. Waar het gaat om het aannemen van bisschoppelijke seminaries, moet met de bisschop een duidelijke overeenkomst gesloten worden en pater Generaal moet die goedkeuren¹¹⁹.

¹¹³ Cfr. 34e A.C. d.17 n.5-6.

¹¹⁴ Cfr. 34e A.C. d.17 n.7; cfr. d.3 n.21.

¹¹⁵ Cfr. 34e A.C. d.17 n.9.

¹¹⁶ 34e A.C. d.14 n.11.

¹¹⁷ Cfr. 31e A.C. d.28 n.24 a-b; Coll. d.[417] (30e A.C. d.51 § 1); P. IV c.12 n.1 [446].

¹¹⁸ 34e A.C. d.17 n.10.

291. Naast de jeugd, moeten ook de volwassenen gevormd worden, zowel om zich te vervolmaken in hun beroep als ook om hun leven menselijker en, waar dat van toepassing is, christelijk te maken in huwelijk, gezin en samenleving, en om tot een dieper inzicht te komen in hun geestelijk leven¹²⁰.

292. De beschermheren van colleges en universiteiten kan men behandelen als vrienden die de bescherming van het werk op zich nemen. Maar men moet elke titel vermijden die op een juridische bevoegdheid duidt, wanneer en waar daarvan geen sprake is¹²¹.

6. Het intellectuele apostolaat

293. § 1. Het onderzoek op het gebied van de filosofie en de theologie en alle andere wetenschappen en op ieder terrein van de menselijke beschaving is een noodzakelijk vereiste, willen we onze zending vandaag vervullen en de kerk helpen de wereld van vandaag beter te begrijpen, zodat zij haar het Woord van het Heil geschikter kan voorhouden¹²².

§ 2. De jezuïeten die door de oversten bestemd worden voor die taak, die in zekere zin de hele mens opeist, moeten zich met moed en zelfverloochening daaraan wijden, in het bewustzijn dat ze op die manier uiterst effectief meewerken aan de hedendaagse zending van de Sociëteit. Maar ze moeten zorgen dat ze het contact met de andere apostolische werkzaamheden van de Sociëteit niet verliezen en ze moeten meewerken met hen die zich in direct sociaal en pastoraal dienstwerk engageren¹²³.

294. Onder alle vormen van inzet voor het intellectuele apostolaat in dienst van het Rijk Gods komt de ereplaats toe aan het onderzoek en de reflectie op theologisch gebied. Dat veronderstelt wel dat deze op een ernstige en creatieve manier beoefend worden en ingebed zijn in de algemene stroming van de katholieke theologie en tegelijk in allerlei verschillende omstandigheden waarin jezuïeten leven en werken. Die voorrang danken dat onderzoek en die reflectie aan hun bijzondere waarde om de kansen en problemen van het hedendaagse leven te onderkennen, toe te lichten en te duiden en om een antwoord te geven op de meest brandende vragen van de menselijke geest en het diepste verlangen van het menselijk hart¹²⁴.

295. In het uitwerken en uitspreken van onze theologische inzichten en in het bepalen van onze pastorale standpunten moeten we altijd ons best doen om de geest van de hiërarchische kerk te begrijpen, met het doel van de Sociëteit voor ogen: "de zielen te helpen". Eveneens moeten we proberen het aanvoelen van de gelovigen te verwoorden en mee te werken met het leergezag om daarin de bewegingen van de Geest te onderkennen, overeenkomstig de leer van het Vaticanum II¹²⁵.

¹²⁰ Cfr. 31e A.C. d.28 n.26.

¹²¹ Cfr. Coll. d.216 (1e A.C. d.112).

¹²² 33e A.C. d.1 n.44; cfr. 31e A.C. d.29; 32e A.C. d.4 n.59-60; 34e A.C. d.16 n.1-3.

¹²³ Cfr. 31e A.C. d.29 n.2; 33e A.C. d.1 n.44; 34e A.C. d.16 n.5.

¹²⁴ Cfr. 34e A.C. d.15 n.7-9; d.4 n.19-24; 34e A.C. d.16 n.5.

¹²⁵ 34e A.C. d.11 n.20; cf. Vaticanum II, "Lumen Gentium", n.12.

---

296. Publiceren is een dienstwerk dat geestelijk zeer veel goed doet en volledig in de lijn van de Sociëteit ligt. De oversten moeten het dan ook met kracht bevorderen¹²⁶. Daarbij moet men letten op de precieze en eerlijke uitvoering van hetgeen in het algemene recht van de kerk en in ons Instituut vastgelegd is betreffende het uitgeven van boeken en andere geschriften¹²⁷.

297. Wij mogen nooit uit het oog verliezen hoe uitzonderlijk belangrijk de intellectuele kwaliteit van al onze dienstwerken is¹²⁸. Daarom moeten we onze vaardigheid in het onderzoeken en evalueren van onze zending steeds verder ontwikkelen. Deze vaardigheid is absoluut onmisbaar om de bevordering van de sociale gerechtigheid te integreren in de verkondiging van het geloof en om efficiënt te werken voor de vrede, voor de bescherming van het leven en van de hele schepping en voor de mensenrechten van alle individuen en volkeren¹²⁹.

7. Het sociale apostolaat

298. Bij de planning van ons apostolaatswerk met het oog op het vervullen van de hedendaagse zending van de Sociëteit in de dienst van het geloof, moet het sociale apostolaat een ereplaats krijgen. Het beoogt immers de structuren van de menselijke samenleving naar best vermogen met de geest van sociale gerechtigheid en liefde te doordringen¹³⁰.

299. § 1. Zoals iedere vorm van ons apostolaat vloeit het sociale apostolaat voort uit onze zending om "het geloof te verdedigen en te verbreiden en om de zielen vooruit te helpen op de weg van het christelijk leven en de christelijke leer"¹³¹.

§ 2. Iedereen moet bovendien goed weten dat hij in al zijn geestelijk dienstwerk aan sociaal apostolaat moet doen. Dat kan gebeuren door de sociale leer van de kerk uit te leggen, of door de gelovigen tot sociale gerechtigheid en liefde aan te zetten en hen daarin te begeleiden of tenslotte door sociale werken op te zetten met behulp van de leden van onze organisaties¹³².

¹²⁶ Cfr. Coll. d.210 (5e A.C. d.9; 22e A.C. d.20).

¹²⁷ Cfr. "Ordinatio de scriptis aliisque operibus publicationi destinatis" (AR XIX (1987) pp.1016 vlgg.

¹²⁸ Cfr. 34e A.C. d.6 n.21; ibid. d.16 n.1.

¹²⁹ Cfr. 34e A.C. d.16 n.3.

¹³⁰ 31e A.C. d.32 n.1, 4 a); 32e A.C. d.4 n.40, 59-60; zie ook Coll. dd.[122-137; 258-263; 419-422] (28e A.C. d.29; 29e A.C. d.29; 30e A.C. dd.52-53).

¹³¹ Cfr. 31e A.C. d.32 n.3.

¹³² 29e A.C. d.29 n.3 (Coll. d.[261]).

---

300. § 1. Provincies of regio's moeten beschikken over sociale centra voor onderzoek, publicatie en sociale actie, die op zo'n wijze georganiseerd zijn als in de concrete omstandigheden van plaats en tijd het meest geschikt lijkt. Die centra moeten onderling nauw verbonden zijn, zowel voor de uitwisseling van informatie als voor allerlei vormen van praktische samenwerking¹³³. Op een bijzondere wijze dienen ze aan te geven wat de bevrijdende dynamiek is van plaatselijke godsdiensten en culturen en gemeenschappelijke plannen te ontwerpen voor de opbouw van een rechtvaardige sociale orde¹³⁴.

§ 2. Sociale centra en directe sociale actie met en voor de armen zullen de sociale gerechtigheid effectiever bevorderen in de mate dat ze hen bereiken die het geloof weten te integreren in alle dimensies van hun werk¹³⁵.

301. § 1. De jezuïeten moeten alles bevorderen wat ertoe bijdraagt om het openbare leven te doordringen van de christelijke principes in het licht van de sociale leer van de kerk, maar zonder dat wij ons inschakelen in een politieke partij¹³⁶.

§ 2. Alleen pater Generaal kan beslissen of iemand van onze mensen in uitzonderlijke omstandigheden op een of andere manier een actief aandeel mag hebben aan functies die een maatschappelijke gezagsuitoefening met zich meebrengen, of een rol mag spelen in een politieke partij of in de leiding van vakverenigingen. Daarbij moet hij rekening houden met het algemene recht van de kerk en met het oordeel van de bevoegde kerkelijke overheid¹³⁷.

302. Gedurende heel de vorming moet deze sociale dimensie van iedere vorm van ons hedendaagse apostolaat een rol spelen, zowel op het vlak van de theorie, door een ernstige studie van de sociale wetenschappen, als op het vlak van de praktijk. Ook moet men de medebroeders die speciaal voor dat apostolaat bestemd zijn, tijdig uitkiezen en hen een gedegen vorming daarvoor geven¹³⁸.

8. De communicatiemedia

303. § 1. De Sociëteit moet inzien dat communicatie niet in de eerste plaats een apart apostolaatsterrein is dat gereserveerd is voor een paar jezuïeten-professionals, maar dat het veeleer een belangrijke dimensie is van al onze vormen van apostolaat. Iedere jezuïet moet, wil hij apostolisch efficiënt zijn, aandacht hebben voor de moderne communicatiecultuur en vertrouwd zijn met haar uitdrukkingsmiddelen, haar symbolen, haar sterke en haar zwakke punten¹³⁹.

¹³³ 31e A.C. d.32 n.4 d-e.

¹³⁴ 34e A.C. d.5 n.9.7.

¹³⁵ 34e A.C. d.3 n.20.

¹³⁶ Cfr. 31e A.C. d.32 n.3; Coll. d.[137] (28e A.C. d.29 n. 16).

¹³⁷ Cfr. 32e A.C. d.4 n.80; CIC can. 672, te verbinden met can. 285, § 3 en met can. 287 § 2; CCEO

383, 1° , 384 2.

¹³⁸ Cfr. 31e A.C. d.32 n.4 b-c; 32e A.C. d.4 n.35, 44.

¹³⁹ Cfr. 34e A.C. d.15 n.1, 3.

---

§ 2. Wij moeten met de media samenwerken, zodat ze het ware gezicht van de kerk laten zien en het evangelie erin geïncultureerd kan worden. Hoewel we altijd loyaal de waarheid blijven dienen, zullen we, ons Ignatiaanse *sentire cum Ecclesia* indachtig, naar voren brengen wat in de kerk achting verdient¹⁴⁰.

§ 3. Wij moeten op een geschikte manier en aangepast aan de noden en mogelijkheden van ons apostolaat in de uitvoering van onze zending de communicatiemedia efficiënt weten in te zetten. En al moet iedereen een algemene vorming krijgen, overeenkomstig de richtlijn van norm 96 § 2, toch moeten de hogere oversten daarom tijdig een aantal mensen aanwijzen die door religieuze geest en andere hoedanigheden bekwaam zijn zich een of andere specialisatie eigen te maken en academische titels te verwerven om met kennis van zaken die media te hanteren en ook anderen hierin leiding te geven¹⁴¹.

9. De interprovinciale huizen en werken in Rome

304. § 1. In de geest van haar vierde gelofte bekrachtigt de Sociëteit haar verplichtingen in verband met de interprovinciale werken in Rome die haar door de Heilige Stoel toevertrouwd zijn. Dat betreft in de eerste plaats de Gregoriaanse Universiteit en de daarmee verbonden Instituten, het pauselijke Bijbelinstituut en het pauselijke Instituut voor het christelijke Oosten, daarnaast ook het pauselijke Russisch College, de Vaticaanse Radio en de Vaticaanse Sterrenwacht. Die werken zijn een zaak van de hele Sociëteit en vallen onder de directe bevoegdheid van pater Generaal. In het besef dat ze een uiterst waardevolle dienst bewezen hebben en in de huidige tijd verder moeten bewijzen, doet de Sociëteit een beroep op de verantwoordelijkheid die de hogere oversten hebben, en roept hen op om samen met pater Generaal die verantwoordelijkheid te blijven dragen, zowel door hun financiële steun als vooral door professoren en andere krachten ervoor klaar te maken en ter beschikking te stellen.

§ 2. Aan de zorg van alle provincies worden eveneens andere werken of huizen in Rome aanbevolen die aan de hele Sociëteit een dienst verlenen, zoals het Historisch Instituut van de Sociëteit en de internationale colleges van de Sociëteit¹⁴².

¹⁴⁰ 34e A.C. d.11 n.26.

¹⁴¹ Cfr. 31e A.C. d.35 n.3; 34e A.C. d.15 n.9.

¹⁴² Cfr. 34e A.C. d.22 n.1; 31e A.C. d.31 n.1-3.

VIJFDE HOOFDSTUK

Onze samenwerking met leken in dienst van onze zending

1. De samenwerking met leken in het algemeen

305. § 1. De Sociëteit ziet het als een genade van onze tijd en als een bron van hoop voor de toekomst¹⁴³, dat leken "met ijver, doorzicht en verantwoordelijkheidsbesef hun rol gaan spelen, en zo in dit grootse en dramatische uur van de geschiedenis deel gaan krijgen aan de zending van de kerk"¹⁴⁴. Wij willen dan ook aan die genade beantwoorden, door met hen samen te werken bij de volledige vervulling van hun zending¹⁴⁵, bereid om onszelf aan te passen in de manier waarop we 'ons' apostolaat opvatten en uitvoeren¹⁴⁶.

§ 2. Daartoe moeten alle jezuiten beter het belang gaan beseffen van de staat en de roeping van de leken en van hun apostolaat in de kerk en de wereld, overeenkomstig de nieuwe leer van het kerkelijk leergezag¹⁴⁷, en door een broederlijke dialoog met hen meer vertrouwd trachten te geraken met hun levenswijze, hun manier van denken en voelen, hun verlangens en hun godsdienstige instelling en hen tegelijk te laten delen in ons geestelijk erfgoed, bewust dat we van de leken veel kunnen ontvangen als versterking van onze roeping en zending¹⁴⁸.

2. De samenwerking met leken in hun werken

306. § 1. De Sociëteit streeft ernaar zich ten dienste te stellen van de zending der leken, door hen aan te bieden wat wij zijn en hebben: in de eerste plaats een

vorming in onze apostolische spiritualiteit, vooral, voorzover daar vraag naar is, via Geestelijke Oefeningen en geestelijke leiding en geestelijke onderscheiding¹⁴⁹, pedagogische hulpmiddelen die geschikt zijn om hun pastorale en apostolische bekwaamheid te vergroten, en onze vriendschap¹⁵⁰.

§ 2. Wij streven ernaar om als echte partners met hen samen te werken,

wij staan samen in dienst, wij leren van elkaar, wij zijn gevoelig voor elkaars

zorgen en initiatieven, wij zijn met elkaar in gesprek over onze apostolische bedoelingen¹⁵¹, steeds bereid ons als raadgevers, assistenten of helpers in dienst te stellen van de ondernemingen waarvoor zij zich inzetten¹⁵².

¹⁴³ Cfr. 34e A.C. d.13 n.18-20.

¹⁴⁴ Cfr. Johannes-Paulus II, Apostolische Aansporing "Christifideles laici" n.3; AAS 81 (1989) p.398.

¹⁴⁵ Cfr. 34e A.C. d.13 n.1,26.

¹⁴⁶ Cfr. 34e A.C. d.13 n. 20; d.6 n.19; d.14 n.12-13; d.26 n.18-19.

¹⁴⁷ Cfr. 31e A.C. d.33 n.2; 2e Vaticaanse Concilie, "Lumen gentium", n.30-38; Decreet "Apostolicam

Actuositatem"; Johannes-Paulus II, Apostolische brief "Mulieris Dignitatem" en Apostolische Aansporing "Christifideles Laici".

¹⁴⁸ Cfr. 31e A.C. d.33 n.3; 33e A.C. d.1 n.47; 34e A.C. d.13 n.4.

¹⁴⁹ Cfr. 34e A.C. d.13 n.8.

¹⁵⁰ Cfr. 34e A.C. d.13 n.8.

¹⁵¹ Cfr. 34e A.C. d.13 n.7.

¹⁵² Cfr. 31e A.C. d.33 n.6.

---

§ 3. Van onze kant moet bij die samenwerking rekening gehouden worden met de maatstaven volgens welke de Sociëteit haar vormen van dienstwerk kiest, in het bijzonder met de dienst aan het geloof en de bevordering van de sociale

gerechtigheid en de andere wezenlijke dimensies van onze zending; medebroeders die voor deze samenwerking ingezet zullen worden, moeten duidelijk omschreven apostolische doelstellingen hebben en in een voortdurende gemeenschap van geestelijke onderscheiding blijven met hun overste en hun apostolische gemeenschap¹⁵³.

§ 4. Deze samenwerking eist van ons allen een vorming en een vernieuwing, zowel ten tijde van de eerste als van de voortgezette vorming. Die moet ons helpen om de roeping van de leek te verstaan en te eerbiedigen en ook onze eigen roeping te waarderen¹⁵⁴.

3. De samenwerking met leken in de eigen werken van de Sociëteit

307. § 1. Wij werken samen met leken in Sociëteitswerken. Dat zijn werken waardoor de Sociëteit haar zending vervult en de Ignatiaanse waarden laat zien, en waarbij ze op verschillende wijzen "de laatste verantwoordelijkheid"¹⁵⁵ op zich neemt en draagt. Deze samenwerking moet zich richten naar de duidelijk geformuleerde zendingsopdracht van die werken. Deze formulering moet hun doelstelling in het licht stellen en zo de basis vormen van de medewerking eraan. De zendingsopdracht moet voorgehouden worden aan allen die als medewerkers bij die werken betrokken zijn, en worden toegelicht¹⁵⁶.

§ 2. Aan die medewerkers moeten wij ook de geëigende hulpmiddelen aanbieden om de Ignatiaanse traditie en spiritualiteit beter te leren kennen en hun specifieke roeping meer te cultiveren¹⁵⁷.

§ 3. Niet alleen moeten wij tegenover hen die met ons meewerken de rechtvaardigheid ten volle in acht nemen, maar er moet ook hartelijke, door liefde geïnspireerde samenwerking tot stand komen. Bovendien moet voor hen op goed gekozen wijze een ruime mogelijkheid van deelneming en tevens van verantwoordelijkheid open gehouden worden bij de organisatie, het beheer en zelfs het bestuur van de werken. Wel wordt dan van hen verwacht dat zij zich de principes van de Ignatiaanse spiritualiteit eigen maken, waaruit onze zending haar inspiratie put. En in elk geval blijft het ultieme beslissingsrecht bij de Sociëteit berusten, wanneer deze ook de laatste verantwoordelijkheid heeft¹⁵⁸.

¹⁵³ Cfr. 34e A.C. d.13 n.15.

¹⁵⁴ Cfr. 34e A.C. d.13 n.9.

¹⁵⁵ Cfr. 31e A.C. d.33 n.6; 34e A.C. d.13 n.11.

¹⁵⁶ Cfr. 34e A.C. d.13 n.11-12.

¹⁵⁷ 34e A.C. d.13 n.12.

¹⁵⁸ Cfr. 31e A.C. d.33 n.5; 34e A.C. d.13 n.13.

---

§ 4. Met inachtneming van deze voorwaarden kan ook een leek directeur worden van een jezuïetenwerk. In dat geval ontvangen de jezuïeten hun zending om daar te werken van de provinciaal en vervullen ze deze onder leiding van de lekendirecteur. Wanneer de jezuïeten een kleine minderheid vormen, moet men erop letten aan welke leken-collega men de functie van directeur toevertrouwt en men moet de geschikte middelen inzetten opdat de Sociëteit de jezuïtische identiteit van het werk veilig kan stellen¹⁵⁹.

308. Om de verantwoordelijkheid van de leken in de kerk te bevorderen moet de Sociëteit op het goede moment nagaan of sommige door ons begonnen werken niet aan competente leken dienen te worden overgedragen, tot groter heil van de kerk¹⁶⁰.

4. Verenigingen van leken met een Ignatiaanse inspiratie

309. § 1. Veel leken verlangen met ons verbonden te zijn door hun lidmaatschap van apostolische verenigingen met een Ignatiaanse inspiratie. Deze verenigingen getuigen van het Ignatiaanse charisma in de wereld, ze maken het voor ons mogelijk om grootschaliger werken te ondernemen en ze helpen hun leden om het geloof ten volle te beleven. In zover staat de Sociëteit er dan ook positief tegenover en spoort zij haar eigen leden ertoe aan om zich erover te informeren, ze door persoonlijk contact beter te leren kennen en zich oprecht ervoor te interesseren¹⁶¹.

§ 2. De Sociëteit koestert voor bepaalde van die verenigingen een bijzondere sympathie, draagt zorg voor ze en spoort elke provincie aan om hetzelfde te doen. Het zijn vooral: de Gemeenschappen van Christelijk Leven, de vrijwilligers ("Jesuit Volunteers" en andere van die aard), federaties van oud-leerlingen, het Apostolaat van het Gebed, de Eucharistische Jongerenbeweging, die alle door de Heilige Stoel aanbevolen worden. Dat sluit andere gemeenschappen en verenigingen die her en der nauwe en zeer vruchtbare banden met de Sociëteit onderhouden niet uit¹⁶².

§ 3. Dat zoveel mensen deelhebben aan een gemeenschappelijke Ignatiaanse inspiratie om hun roeping als leken in de kerk te vervullen, eist dat wij ons met inachtneming van de nodige onderscheiding met grotere ijver inzetten om nauwere organische verbindingen met hen en hun groeperingen tot stand te brengen. Deze kunnen een betere onderlinge communicatie tot gevolg hebben en een krachtiger persoonlijke en geestelijke steun voor hen betekenen en ze kunnen een soort voorbeeld vormen van de bijdrage van de Sociëteit aan de initiatieven van de "nieuwe evangelisering"¹⁶³.

¹⁵⁹ 34e A.C. d.13 n.13; cf. n.20.

¹⁶⁰ 31e A.C. d.33 n.6.

¹⁶¹ 34e A.C. d.13 n.16; cfr. Johannes-Paulus II, Apostolische Aansporing "Christifideles Laici", n.29-31,

AAS 81 (1989) p.443 vlgg.

¹⁶² Cfr. 34e A.C. d.13 n.17.

¹⁶³ Cfr. 34e A.C. d.13 n.21-22.

---

5. Nauwere banden tussen een aantal leken en de Sociëteit

310. Als een van de mogelijke modaliteiten van de samenwerking met leken in de zending beschouwt de Sociëteit de totstandkoming van een speciale "juridische band" tussen haar en sommige mensen, die al dan niet een groepering vormen, om samen met hen apostolische doeleinden na te streven. Dergelijke experimenten worden warm aanbevolen, in de lijn van de oriënteringen die de 34e algemene congregatie heeft gegeven, en moeten over enige tijd geëvalueerd worden¹⁶⁴.

¹⁶⁴ Cfr. 34e A.C. d.13 n.23-25.

[\[terug naar inhoudsopgave\]](#)

ACHTSTE DEEL

DE ZORG VOOR DE EENHEID IN DE SOCIËTEIT

EERSTE HOOFDSTUK

De eenheid van hart

311. § 1. Jezuïeten vervullen hun zending in eenheid met hun medebroeders. Zij worden immers samengevoegd tot een soort gemeenschap van vrienden in de Heer, aangezien allen verlangd hebben onder de standaard van Christus, hun Koning te worden opgenomen¹.

§ 2. Ons communiteitsleven moet erop gericht zijn dat wij niet alleen samenwerken in het gemeenschappelijk apostolaat, maar ook echte broeders en vrienden in Christus zijn².

312. Gezien de ruime spreiding van onze apostolaatswerken en gezien de noodzaak om speciale vakkennis te verwerven om hoog gespecialiseerd werk te doen, en de noodzaak om op veel plaatsen de apostolaatswerken te scheiden van de religieuze communiteit, wordt de handhaving van de eenheid zowel in de doelstelling als in de leiding in de Sociëteit een allereerste vereiste³.

313. § 1. Om de communicatie en eenheid onder de leden van de Sociëteit te bevorderen, moet men, binnen de grenzen van onze armoede, naast andere nuttige initiatieven:

a. bijeenkomsten van meerdere gemeenschappen in dezelfde stad of streek of in de hele provincie gemakkelijker maken;

b. werkgroepen oprichten of vergaderingen houden in de provincies om samen op ons werk te reflecteren of waar dit zonder probleem en met vrucht kan gebeuren, ook interprovinciaal voor de afzonderlijke sectoren van het apostolaat;

c. regelmatige vergaderingen bevorderen van oversten van eenzelfde provincie of van de provinciaals van eenzelfde assistentie of van grotere regio's⁴.

§ 2. Het meest effectieve middel om gemeenschap te scheppen en te doen groeien onder alle leden van de Sociëteit is een houding van geest en gemoed waarbij wij elke medejezuïet hoogachten en verwelkomen als een broer en vriend in de Heer. Want "de innerlijke wet van genegenheid en liefde die de Heilige Geest in het hart pleegt te schrijven en in te prenten, zal veel meer daartoe bijdragen dan welke uitwendige regelgeving ook"⁵.

¹ 32e A.C. d.2 n.15; cfr. 34e A.C. d.7 n.4.

² 32e A.C. d.11 n.14.

³ 32e A.C. d.11 n.27.

⁴ 32e A.C. d.11 n.53.

⁵ 34e A.C. d.7 n.22; Prooem. n.1 [134].

Het communiteitsleven van de Sociëteit

314. § 1. Het communiteitsleven in de Sociëteit, dat zijn oorsprong vindt in de wil van de Vader, die ons tot één lichaam verenigt, komt tot stand door de actieve en persoonlijke samenwerking van alle leden bij het volbrengen van Gods wil, met het oog op een veelzijdig apostolisch leven⁶.

§ 2. Deze gemeenschap is het hele lichaam van de Sociëteit, hoe wijd verspreid ze ook is over de wereld. De eigen lokale gemeenschap waartoe de jezuïet op een gegeven moment behoort, is voor hem gewoon een concrete, zij het ook op dat ogenblik geprivilegieerde, uitdrukking van deze wereldwijde broederschap⁷.

315. Een plaatselijke jezuïeten-gemeenschap is een apostolische gemeenschap. Het voorwerp van haar zorg is de dienstbaarheid die we op grond van onze roeping tegenover de mensen aan de dag moeten leggen. Ze is een gemeenschap *ad dispersionem*, die dus op verspreiding afgestemd is, aangezien de leden ervan steeds bereid zijn om overal heen te gaan waarheen ze gezonden worden. Maar ze is tevens een levensgemeenschap met de eucharistie als middelpunt. Tevens is ze een gemeenschap van onderscheiding samen met de oversten, door wie de uiteindelijke beslissingen getroffen worden inzake het opnemen en uitvoeren van zendingen⁸.

316. § 1. Als het communiteitsleven bloeit, vaart het hele religieuze leven er wel bij. Ook winnen de eenheid en beschikbaarheid, het wereldwijde karakter en de totale toewijding van de persoon en tenslotte de evangelische vrijheid aan kracht, waardoor wij op allerlei manieren de mensen kunnen helpen⁹.

§ 2. Het communiteitsleven zelf is al een veelzijdig getuigenis voor onze tijdgenoten, bijzonder omdat erdoor de broederlijke liefde en de eenheid bevorderd worden, waaraan iedereen kan zien dat wij leerlingen van Christus zijn¹⁰.

317. Hoe meer een jezuïet zich engageert in wisselende situaties en structuren die vreemd zijn aan het geloof, des te meer moet hij zijn eigen religieuze identiteit versterken, alsook zijn eenheid met het gehele lichaam van de Sociëteit door middel van de plaatselijke gemeenschap, waardoor hij deel uitmaakt van dit lichaam¹¹. Daarom moeten alle jezuïeten, ook al moeten sommigen van hen vanwege de eisen van hun zending of om andere geldige redenen apart wonen, zover als dat kan, actief lid zijn van een of andere gemeenschap¹².

⁶ 31e A.C. d.19 n.2.

⁷ 32e A.C d.2 n.16.

⁸ Cfr. 32e A.C. d.2 n.17-19.

⁹ Cfr. 34e A.C. d.8 n.21-22.

¹⁰ 31e A.C d.19 n.4.

¹¹ 33e A.C. d.1 n.33.

¹² Cfr. 32e A.C. d.11 44.

---

318. Elke gemeenschap van de Sociëteit moet haar eigen overste hebben¹³, en deze moet haar in liefde en gehoorzaamheid behoeden¹⁴.

319. Om het gemeenschapsleven in de Sociëteit van Jezus te bevorderen zijn de volgende dingen onontbeerlijk: uitwisseling van informatie tussen oversten en onderdanen¹⁵; beraadslagingen, waarin men vakmensen om verheldering vraagt, maar tevens alle leden ertoe aanzet een actieve bijdrage te leveren bij het coördineren en bevorderen van het apostolaat en inzake alles wat met het welzijn van de gemeenschap te maken heeft; het delegeren van bevoegdheden door de overste aan zijn onderdanen¹⁷; samenwerking op allerlei manieren, om elke vorm van individualisme te smoren; een vaste dagorde¹⁸; een besef van het universele karakter van de orde, dat het lokale en individuele overstijgt¹⁹.

320. Met evangelische oprechtheid en eenvoud en bovendien ook met wellevendheid moeten allen gemakkelijk met elkaar kunnen omgaan, zoals het een familie past die in de naam des Heren verenigd is²⁰.

321. Inzake voeding, kleding en meubilering, moet onze levensstijl voor allen gemeenschappelijk zijn, zodat onder ons, die toch in feite en in de geest arm zijn, verschillen zo veel mogelijk worden vermeden. Dat belet niet dat ieder met toestemming van zijn overste hebben mag wat hij voor zijn werk of zijn gezondheid nodig heeft²¹.

322. Gewoonten die eerder bij monniken passen, moeten in ons gemeenschapsleven geen ingang vinden en ook niet die van mensen in de wereld. Nog minder moeten wij dingen toelaten die een uitgesproken werelds karakter dragen. Onze omgang met andere mensen moet zo zijn, als men verwachten mag van iemand die aan God toegewijd is en die boven alles het echte goed van de mensen zoekt, en ze moet ook een passend respect tonen voor echte gemeenschap met alle jezuïeten²².

323. Omdat onze gemeenschappen apostolisch zijn, moeten ze gericht worden op de dienst van de medemens, vooral die van de armen, en op de samenwerking met hen die God zoeken of die zich inzetten voor een rechtvaardiger wereld. Daarom moeten ze onder leiding van de overste op bepaalde tijden nagaan of hun levensstijl voldoende hun apostolische zending en de gastvrijheid bevordert, en of ze getuigen van eenvoud, rechtvaardigheid en armoede²³.

¹³ 32e A.C. d.11 n.45.

¹⁴ Cfr. 32e A.C. d.11 n.29.

¹⁵ Cfr. P. VIII c.1 n.9 [673].

¹⁶ Cfr. P. VII c.2 n.1 [618].

¹⁷ Cfr. P. VIII c.1 n.6 G [667].

¹⁸ Cfr. 32e A.C. d.11 n.47; 31e A.C. d.19 n.7 g.

¹⁹ Cfr. 31e A.C. d.19 n.5.

²⁰ 31e A.C. d.19 n.7 c; cfr. Vaticanum II, "Perfectae Caritatis", n.15.

²¹ Cfr. 31e A.C. d.19 n.7 d.

²² 31e A.C. d.19 n.7 e.

²³ 32e A.C. d.11 n.48.

---

324. § 1. De oversten moeten zich zo goed mogelijk inspannen om een Ignatiaanse apostolische gemeenschap op te bouwen, waarin de voorwaarden te vinden zijn voor vele vormen van vertrouwvolle en vriendschappelijke geestelijke uitwisseling²⁴.

§ 2. In iedere gemeenschap moet overeenkomstig haar eigen zending onder leiding van haar overste en na rijp beraad een project worden opgesteld dat het communautaire leven regelt. Dat moet goedgekeurd worden door de hogere overste en op geregelde tijden geëvalueerd²⁵.

§ 3. De dagorde van het gemeenschapsleven moet naast het dagelijkse korte gemeenschappelijk gebed waarover norm 230 spreekt, ook soms een langere tijd insluiten voor geestelijk gesprek²⁶. Wanneer de wil van God ernstig wordt gezocht met betrekking tot het leven en het apostolaat van de gemeenschap, kan dit gesprek elementen bevatten van echte gemeenschappelijke geestelijke onderscheiding²⁷.

325. § 1. Iedereen moet zijn bijdrage leveren om het gemeenschapsleven gestalte te geven en er voldoende tijd en energie aan wijden, zodat er een sfeer ontstaat waarin communicatie mogelijk is en niemand verwaarloosd of geminacht wordt²⁸.

§ 2. Voor zover het apostolaat of andere bezigheden tot Gods grotere eer daarvoor ruimte laten, moet iedereen, omdat hij anderen als belangrijker dan zichzelf beschouwt²⁹, bereid zijn om huishoudelijke bezigheden te verrichten³⁰.

326. § 1. Om het gemeenschappelijke zedingsbewustzijn en de waardering voor elkaar te verdiepen³¹, is het wenselijk de broederlijke eenheid en communicatie met alle medebroeders (priesters, scholastieken en broeders) steeds meer te intensiveren met alle middelen die een wijze liefde suggereert³².

§ 2. Om de integratie van de broeders en hun deelneming aan de gemeenschappelijke roeping en zending van de Sociëteit beter te laten verlopen, zijn enkele ingrijpende veranderingen in ons recht aangebracht³³.

²⁴ 32e A.C. d.11 n.50.

²⁵ 32e A.C. d.11 n.47; 31e A.C. d.19 n.5 f, n.7 g.

²⁶ Cfr. 32e A.C. d.11 n. 37.

²⁷ 32e A.C. d.11 n.23; cfr. boven n.151.

²⁸ Cfr. 32e A.C. d.11 n.49.

²⁹ Cfr.P. III c.1 n.4 [250].

³⁰ 31e A.C. d.19 n.7.

³¹ Cfr. 33e A.C. d.1 n.18.

³² Cfr. 31 A.C. d.7 n.5.

³³ Cfr. 34e A.C. d.7 n. 21.

---

§ 3. Aanbeveling verdienen gemeenschappen van priesters, broeders en scholastieken waarin wij geloof, huistaken, rust, gebed, apostolische onderscheiding, eucharistie, Geestelijke Oefeningen met elkaar delen. Dat zal ons maken tot echte "vrienden in de Heer" en zo zullen wij ons voor elkaar verantwoordelijk voelen in ons gemeenschappelijk volgen van Jezus en elkaar aanvullen in dezelfde zending.

Daartoe is rijpheid nodig op menselijk en geestelijk vlak en een betere scholing in onderlinge communicatie³⁴.

§ 4. Daartoe zal ook bijdragen:

a) de broeders betrekken bij de besprekingen;

b) onderhouden wat vastgelegd is aangaande hun deelneming aan de congregaties en over het aan hen toevertrouwen van verantwoordelijke functies³⁵;

c) zowel in de gewone als in de officiële teksten voortaan de term "broeder" of "broeder-jezuïet" gebruiken en niet meer "coadjutor temporalis"³⁶.

327. § 1. Met behoud van de eisen der apostolische armoede en van ons getuigenis ten overstaan van hen in wier midden we moeten wonen, moeten onze huizen zo ingericht zijn dat ze werkelijk geschikt zijn voor ons apostolaat, voor de studie, het gebed, de ontspanning van de geest en de vriendschappelijke omgang onder medebroeders, zodat onze mensen zich met een opgewekt hart thuis voelen en de hun opgedragen apostolische zending met beter resultaat kunnen vervullen³⁷.

§ 2. In onze huizen moet een deel zo voor ons gereserveerd blijven³⁸, dat daar de clausuur gehandhaafd wordt in een vorm die aan onze zending aangepast is³⁹. Bij het bouwen van nieuwe huizen moet men daar absoluut op letten. In de reeds bestaande huizen moet men voor zover dat mogelijk is, daarmee rekening houden⁴⁰.

§ 3. Allen moeten eraan denken dat royale gastvrijheid jegens medebroeders een der belangrijkste en krachtigste oorzaken van wederzijdse verbondenheid binnen de orde is. De huizen van de Sociëteit mogen daarom nooit ophouden open te staan en gastvrij te zijn voor medebroeders⁴¹. Ook voor niet-jezuïeten, vooral voor religieuzen en hen die met ons samenwerken, moeten ze, conform de lokale gewoontes, in oprechte gastvrijheid openstaan⁴².

328. Niemand mag langere tijd uit het huis wegblijven zonder dat althans de plaatselijke overste hem daartoe verlof geeft⁴³.

³⁴ 34e A.C. d.7 n.11.

³⁵ 31e A.C. d.19 n.7 f; 32e A.C. d.11 n.52.

³⁶ Cfr. 34e A.C. d.8 n.23.

³⁷ 31e A.C. d.19 n.7 f; cfr. 32e A.C. d.11 n.52.

³⁸ Cfr. 34e A.C. d.8 n.23.

³⁹ Cfr. CIC 667 § 1; CCEO 541.

⁴⁰ Cfr. Coll. d.171 (24e A.C. d.220 n.3).

⁴¹ Coll. d.213 § 1 (7e A.C. d.18); cfr. 31e A.C. d.19 n.6 a.

⁴² 31e A.C. d.19 n.7 e; cfr. 34e A.C. d.8 n.23.

⁴³ Cfr. Coll. d.73 (cfr. 16e A.C. d.25; 18e A.C. d.7); CIC 665 § 1, CCEO 478.

---

329. De solidariteit tussen alle gemeenschappen binnen de provincie of regio, welke zelfs over die grenzen heen moet gaan⁴⁴, en de broederlijke liefde vereisen dat de gemeenschappen openstaan voor een zekere mate van verscheidenheid van leeftijd, karakter en werkzaamheden⁴⁵.

330. Aan de provinciaals of de conferentie van de provinciaals van een regio wordt het overgelaten om met goedkeuring van pater Generaal meer bijzondere regels vast te stellen, aangepast aan de plaatselijke omstandigheden, welke dan in alle huizen van de provincie of regio onderhouden moeten worden. Zijn die eenmaal uitgevaardigd, dan moeten ze door alle hogere oversten voor wier gebied ze gelden, eensgezind worden geürgeerd⁴⁶.

DERDE HOODFSTUK

De eenheid onder de leden van de congregaties

331. De voorschriften van de Constituties met betrekking tot de congregaties moet men goed kennen en in praktijk brengen, overeenkomstig hetgeen door de algemene congregatie of op haar gezag is vastgelegd in de respectieve Formulae: die van de algemene congregatie, van de congregatie voor de keuze van een tijdelijke vicaris-generaal, van de congregatie van procuratoren en van de provinciale congregatie.

332. § 1. Met inachtneming van de voorschriften betreffende de laatste voorbereidingen van een algemene congregatie, vastgelegd in de Formula van zo'n congregatie (nrs 10-14), moet pater Generaal samen met zijn consult alle kwesties en problemen in het oog houden die enigmatische in aanmerking komen voor de komende algemene congregatie⁴⁷.

§ 2. Het behoort tot de taak van pater Generaal en zijn consult ervoor te zorgen dat dergelijke vragen en problemen - of ze nu door henzelf geformuleerd zijn dan wel door de provinciale congregaties die aan de congregatie van procuratoren voorafgaan - overzichtelijk geordend worden, met behulp van vakmensen bestudeerd en voorbereid voor de volgende algemene congregatie. Is die eenmaal uitgeschreven, dan moeten al die vragen en problemen samen met de studies erover aan alle provinciale oversten toegezonden worden, die ze dan op een geschikte manier moeten doorgeven aan de provinciale congregatie.

§ 3. De tijd die ligt tussen alle provinciale congregaties en het begin van de algemene congregatie, moet voldoende lang zijn⁴⁸.

⁴⁴ Cfr. 31e A.C. d.9 n.6.

⁴⁵ 32e A.C. d.11 n.51.

⁴⁶ Cfr. 31e A.C. d.19 n.7 h; 32e A.C. d.11 n.54 b.

⁴⁷ Cfr. 31e A.C. d.38 n. 1.

⁴⁸ 31e A.C. d.38 n.3,5.

[\[terug naar inhoudsopgave\]](#)

NEGENDE DEEL

HET BESTUUR VAN DE SOCIËTEIT

EERSTE AFDELING: HET BESTUUR IN HET ALGEMEEN

EERSTE HOODFSTUK

De bestuursmacht van de Sociëteit en wie eronder valt

333. § 1. Alleen de algemene congregatie heeft de volle wetgevende macht¹.

§ 2. Alleen zij is bevoegd een religieus instituut in de Sociëteit op te nemen².

§ 3. De congregatie van procuratoren is overeenkomstig haar eigen Formula bevoegd om bij gebleken noodzaak bepaalde besluiten van vorige

algemene congregaties op te schorten tot de eerstvolgende algemene congregatie. Maar ze heeft geen eigenlijke wetgevende macht³.

§ 4. De provinciale congregatie heeft geen andere bevoegdheid dan die welke haar in haar Formula uitdrukkelijk wordt toegestaan⁴.

334. § 1. Pater Generaal kan zowel algemene regels uitvaardigen als bijzondere regels voor bepaalde functies en ook verordeningen voor een bepaald gebied of voor de hele Sociëteit⁵.

§ 2. Provinciaals kunnen zonder de instemming van pater Generaal geen regels of verordeningen uitvaardigen die zouden gelden voor een onbepaalde duur en voor de hele provincie tegelijk⁶.

335. Alle oversten behouden ook bij afwezigheid de bevoegdheid die ze hebben bij aanwezigheid⁷.

336. § 1. Afgezien van de voorschriften van norm 345 § 4 en van hetgeen over de tijdelijke vice-provinciaals en vice-oversten gezegd wordt in nr. 8 § 3 en 4 van de Formula van de algemene congregatie en in nr. 17 § 1 1° en 3° van de Formula van de provinciale congregatie, geldt het volgende:

¹ Coll. d.3 § 1 (4e A.C. d.19; 7e A.C. d.76); cfr. Form.Inst. van Paulus III en Julius III n.2; Paulus III,

"Iniunctum nobis".

² Cfr. CIC 580; CCEO 439-440.

³ 32e A.C. d.13 n.5; Formula Congr. Procur. n.2 § 4.

⁴ Coll. d.241 (5e A.C. d.2); Formula Congr. Procur. n.31 § 1.

⁵ Coll. d.4 § 1 (1e A.C. d.413; 7e A.C. d.76); cfr. Form.Inst. van Paulus III en Julius III n.2; P. IX c.3

n.20 [765]; c.6 C [796].

⁶ Coll. d.4 § 4 (1e A.C. d.143).

⁷ Coll. d.248 (12e A.C. d.53 n.1).

1° Vice-oversten die blijvend een overste vervangen (wat overigens zonder noodzaak niet te lang mag duren), hebben dezelfde rechten en plichten als overeenkomstige oversten.

2° Als de overste zijn bevoegdheid wel behoudt, maar deze wegens ziekte, afwezigheid of een andere dergelijke reden niet kan uitoefenen, mogen de tijdelijke vice-oversten hun functie alleen in de geest van de overste uitoefenen, en voor zover mogelijk in afhankelijkheid van hem, en als het kan, moeten ze hem raadplegen voor iedere zaak van enig belang.

3° Is de overste overleden of wordt hij volledig uit zijn bevoegdheid ontzet, dan hebben de tijdelijke vice-oversten dezelfde rechten en plichten als blijvende oversten, maar ze mogen aan het beleid niets veranderen⁸.

§ 2. Wie overeenkomstig norm 346 §§ 1-2 de plaatselijke overste vervangt, moet zich houden aan de voorschriften van § 1, 2° en 3°, daarbij rekening houdend met de omstandigheden.

337. § 1. Oversten moeten geen bevelen geven in naam van de heilige gehoorzaamheid, behalve om een uiterst gewichtige reden en zoveel mogelijk pas na raadpleging van hun consult.

§ 2. Voorschriften die in het algemeen gelden, blijven van kracht ook na de dood of het beëindigen van de ambtstermijn van de overste die ze gegeven heeft, tot ze door zijn opvolger of door een hogere overste herroepen worden⁹.

338. § 1. Ook als hogere oversten een permissie of dispensatie alleen maar mondeling geven, is deze rechtsgeldig. Maar ze moeten liefst schriftelijk gegeven worden, vooral als ze de armoede betreffen. En ze moeten aan de onmiddellijke overste op schrift worden voorgelegd. Een door de visitator toegestane permissie of dispensatie moet men aan de provinciaal voorleggen.

§ 2. Als een plaatselijke overste en bijzonder als een hogere overste zijn ambt op zich neemt, moet hij zijn onderdanen erop attent maken dat zij hem alle permissies moeten meedelen die de vorige oversten aan hen gegeven hebben, van welke aard die ook zijn. Die kan hij dan bevestigen of herroepen. Permissies die men de overste na die bekendmaking binnen de door hem bepaalde tijd niet meegedeeld heeft, gelden als automatisch herroepen.¹⁰

⁸ Coll. d.249 (12e A.C. dd.35 en 53).

⁹ Coll. d.250 (4e A.C. d.3; 7e A.C. d.72; 17e A.C. d.12).

¹⁰ Coll. d.251 (23e A.C. d.39; 7e A.C. d.36).

---

339. § 1. De Sociëteit maakt normaal geen gebruik van haar gerechtelijke macht, tenzij daartoe door juridische noodzaak gedwongen of als ernstige redenen dat in hoogst uitzonderlijke gevallen wenselijk maken.

§ 2. Lijkt een gerechtelijk proces nodig, dan moet men zich tot pater Generaal wenden. In overeenstemming met het recht en rekening houdend met de privileges van de Sociëteit, zal deze dan uitmaken of er opgetreden moet worden en op welke manier. De voorschriften in de Formulae van de congregaties met betrekking tot het ambiëren van functies blijven daarbij intact¹¹.

TWEEDE HOOFDSTUK

De aanstelling en de ambtsduur van de oversten

340. § 1. Wil men iemand tot overste benoemen, dan moet hij iemand zijn die naast andere gaven Gods in de eerste plaats over aanzien en gezag beschikt bij zijn onderdanen. Zo zal hij het voor hen gemakkelijker kunnen maken om hem vrijwillig te gehoorzamen. Ook moet zijn zorg voor hen voor ieder zichtbaar zijn, zodat "ze de zekerheid krijgen dat hij hen kent, en verlangt en in staat is hen goed te besturen in de Heer" en ze graag zijn leiding aannemen¹².

§ 2. Aan zijn benoeming moet altijd een serieus beraad voorafgaan¹³.

341. § 1. In de Sociëteit worden normalerwijze oversten op drie niveaus aangesteld:

1° Hij die aan het hoofd staat van de hele Sociëteit en die men "Generale Overste" (of Generaal) noemt¹⁴;

2° Zij die aan het hoofd staan van provincies of regio's (missiegebieden) en die men "provinciale overste" of "provinciaal", c.q. "regionale overste" (of missie-overste) noemt¹⁵.

3° Zij die aan het hoofd staan van huizen, en die men "overste" of "plaatselijke overste" noemt, hoe men hem in het dagelijkse leven ook betitelen mag¹⁶. Daarnaast is er de "vice-overste" van een huis dat niet canoniek opgericht is en afhangt van een ander huis, overeenkomstig norm 405.

§ 2. De oversten die genoemd worden in § 1 1° en 2° , zijn "hogere oversten"¹⁷.

¹¹ Coll. d.252 (6e A.C. d.45; 7e A.C. d.94).

¹² Cfr. 31e A.C. d.17 n.4; P. VIII c.1 n.6, G [666, 667]; P. X n.8 [820].

¹³ Cfr. CIC 625 § 3.

¹⁴ Cfr. P. IX c.1 [719].

¹⁵ Cfr. P. IX c.3 n.14 [757]; c.6 n.6 [797].

¹⁶ Cfr. P. IX c.3 n.14 [757]; P. IV c.10 n.3 [421].

¹⁷ Cfr. CIC 620; CCEO 441.

---

342. Uitzonderlijk en alleen tijdelijk worden de volgende oversten aangesteld:

1° "vicarissen-generaal",

2° "visitatoren",

3° "vice-provinciaals" en "regionale vice-oversten" (of vice-oversten van missiegebieden) en "plaatselijke vice-oversten"; dezen fungeren als tijdelijke plaatsvervangers van de provinciale of andere oversten, als dezen sterven of afwezig zijn of op een andere manier verhinderd¹⁸.

343. De oversten worden normalerwijze op de volgende wijze aangesteld:

1° door de algemene congregatie: pater Generaal;

2° door pater Generaal: de hogere oversten en alle andere oversten wier benoeming pater Generaal op grond van het belang van hun functie voor zichzelf reserveert;

3° door de provinciaal, op grond van de bevoegdheid die pater Generaal hem daartoe blijvend verleent, maar alleen met diens voorafgaande goedkeuring: de overige oversten¹⁹.

344. § 1. Om in de Sociëteit geldig tot hogere overste aangesteld te kunnen worden, is de professie van de vier geloften noodzakelijk, in de Sociëteit afgelegd na de periode die door ons recht vereist wordt volgens norm 119.²⁰

§ 2. Bovendien moeten ook de vicaris-generaal, de tijdelijke vice-provinciaals en de tijdelijke vice-oversten van de regio's (missiegebieden) in elk geval gekozen worden uit de professen van vier geloften²¹.

345. § 1. Als de provinciale of regionale overste (missieoverste) uit zijn provincie of zijn regio (missie) afwezig moet zijn of ernstig ziek is of om een andere soortgelijke reden, kan hijzelf een tijdelijke vice-provinciaal of vice-overste aanstellen, althans als pater Generaal niemand benoemd heeft.

§ 2. Sterft de provinciaal of de regionale overste (missieoverste) zonder dat er een vice-provinciaal of vice-overste van de regio benoemd is, dan komen in aanmerking om die functie te bekleden, tot de Generaal iemand benoemd heeft:

1° zijn socius, als deze een profes van vier geloften is,

2° als hij dat niet is, het lid van het provincieconsult dat het langst in functie is,

3° als ook die mogelijkheid niet bestaat, die door pater Generaal benoemde overste, die het langst in functie is.

¹⁸ Instituut, passim

¹⁹ Cfr. Gregorius XIV, "Ecclesiae Catholicae"; S.C. de Propag. Fide 23 febr. en 4 apr. 1880; P. IV c.10

n.3 [421]; c.17 n.1 [420]; P. IX c.3 n.3,14,15 [740, 757, 759]; c.5 n.1 [778]; 32e A.C. d.14 n.7 a.

²⁰ Cfr. CIC 623; CCEO 513 § 1.

²¹ Coll. d.244 (4e A. C.d.32).

---

§ 3. In het geval van § 2, 2° en 3° kan het gebeuren dat verschillende personen op dezelfde dag in functie getreden zijn; dan heeft degene die het langst in de orde is de voorrang, in tweede instantie de oudste.

§ 4. Wat gezegd wordt over de categorie oversten van § 2, 3° geldt ook voor soortgelijke vice-oversten, op voorwaarde dat hun functie van blijvende aard is en zij door pater Generaal benoemd zijn²².

346. § 1. Is de huisminister priester, dan vervangt hij de plaatselijke overste, als die afwezig is of ziek of overleden. Is hijzelf afwezig of verhinderd, dan doet dat degene die het langst tot het huisconsult behoort, als die priester is. Maar het staat de plaatselijke overste vrij zich te laten vervangen door een andere priester dan de huisminister, als een bijzondere reden dat wenselijk maakt en hij de provinciaal niet tijdig kan laten weten dat hij een regeling moet treffen; maar dan moet hij wel de zaak zo spoedig mogelijk aan de provinciaal voorleggen²³.

§ 2. Wordt een medebroeder die geen priester is, tot minister van een huis benoemd, dan moet de provinciaal tegelijk een priester aanwijzen die bij afwezigheid, ziekte of overlijden van de overste diens plaats inneemt voor alle activiteiten waarvoor het priesterambt of een kerkelijk bestuursambt vereist is²⁴. Is er niet zo'n plaatsvervanger aangewezen, en kan de overste er in een noodgeval zelf geen aanstellen of is hij er niet, dan moet de priester die het langst in het huisconsult zit, die taak waarnemen, tot de provinciaal een regeling treft.

§ 3. Lijkt het nodig een plaatselijke overste die door pater Generaal benoemd werd, te vervangen en hem direct van zijn ambt te ontheffen, zonder dat de zaak met pater Generaal besproken kan worden, dan kan de provinciaal een tijdelijke vice-overste aanstellen, tot pater Generaal op de hoogte gebracht is en een regeling treft.

347. § 1. De bestuursmacht van de oversten onder pater Generaal begint vanaf het ogenblik dat officieel als aanvang van hun ambtsperiode bepaald is, ook als ze zelf toevallig afwezig zijn. In uitzonderlijke gevallen moeten de bevoegde oversten een regeling treffen²⁵.

§ 2. Neemt de wettige overheid geen andere beslissing, dan blijven deze oversten hun bestuursmacht behouden, tot die van hun opvolger een aanvang neemt²⁶.

²² Cfr. Coll. d.343 (cfr. 9e A.C. d.35).

²³ Cfr. Coll. d.243 (8e A.C. d.20; 17e A.C. d.9; cfr. 12e A.C. d.17 n.1).

²⁴ Cfr. CIC 274 § 1; 129 § 1; 558 § 2; CCEO 979 § 1.

²⁵ Cf. Coll. d.246 § 1 (8e A.C. d.43; 19e A.C. d.9; 9e A.C. d.10).

²⁶ Coll. d.246 § 2 (17e A.C. d.7).

---

348. § 1. Afgezien van de speciale voorschriften die pater Generaal²⁷, de assistenten *ad providentiam*²⁸ en de admonitor van pater Generaal²⁹ betreffen, is voor geen enkele overste of functionaris van de Sociëteit een strikt omschreven ambtsduur vastgelegd³⁰.

§ 2. De provinciaals worden op grond van de Constituties meestal voor drie jaar aangesteld, evenzo de plaatselijke oversten op grond van het gebruik, met dien verstande dat ze voor de verlenging van hun functie na die drie jaar geen bevestiging nodig hebben. Maar ze kunnen op elk ogenblik afgezet worden. Het is wenselijk dat de bestuursfunctie van plaatselijke oversten van niet te lange duur is³¹.

DERDE HOOFDSTUK

De gewone verplichtingen van de oversten³²

349. § 1. Naar het voorbeeld van Christus, wiens plaats hij bekleedt, moet de overste zijn gezag uitoefenen in de geest van dienstbaarheid, niet met het verlangen gediend te worden, maar om te dienen. Het bestuur van de Sociëteit moet altijd geestelijk zijn en de overste moet zijn medebroeders veeleer in een geest van wijze liefde leiden dan met van buiten af opgelegde voorschriften. In zijn bestuur moet hij zich voor God bewust zijn van zijn persoonlijke verantwoordelijkheid en tevens van zijn plicht om zijn onderdanen te leiden als kinderen Gods en met eerbied voor de menselijke persoon, krachtig, waar het nodig is, eerlijk en open³³.

§ 2. De oversten moeten zich aan hun bestuurstaak wijden met een reëel besef van hun verantwoordelijkheid. Zij mogen er niet voor terugschrikken zelf te plannen en te beslissen. Zij moeten moedig grote dingen in de dienst van God ondernemen en hierin standvastig volharden³⁴.

350. § 1. Het is de taak van de oversten de zending van de Sociëteit³⁵ en de trouw aan het Instituut te bevorderen en naargelang de situatie het vraagt, op elk afzonderlijk toe te passen. Willen ze dat bereiken, dan moeten ze in de eerste plaats een voorbeeld zijn voor hun ondergeschikten, als een levende norm, waardoor de anderen zich ertoe aangetrokken voelen om trouw en edelmoedig te zijn in de dienst van God.

²⁷ Cfr. 31e A.C. d.41 n.1; P. IX c.1 [719-722]; 17e A.C. d.9; cfr. 12e A.C. d.17 n.1).

²⁸ 34e A.C. d.23 e, (*iii*), 1; cfr. A.N. n.376 §§ 1-5.

²⁹ Cfr. Coll. d.272 § 2 (3e A.C. d.42; 4e A.C. d.24; 6e A.C. d.27 n.2; 17e A.C. d.8).

³⁰ Coll. d.247 § 11 (2e A.C. d.68; 5e A.C. d.35).

³¹ Coll. d.247 §§ 2-3 (cfr. 2e A.C. d.68; 12e A.C. d.30; 5e A.C. d.16); cfr. P. IX c.3 n.4, I [757-758].

³² Cfr. "Normae quaedam generaliores ad usum Provincialium et Superiorum localium ad meliorem gubernationem faciendam", 8 okt. 1975 (AR XVI p.561-610).

³³ 31e A.C. d.17 n.4; zie ook n.8.

³⁴ 31e A.C. d.46 n.2; cf. P. IX c.2 n.5 [728].

³⁵ Cfr. 32e A.C. d.11 n.29.

---

§ 2. De religieuze discipline in de Sociëteit veronderstelt dat zowel oversten als ondergeschikten mensen zijn met een geest van gehoorzaamheid en christelijke volwassenheid, en maakt tevens dat zij zo worden. De oversten hebben immers als taak om ook met de hulp van anderen ijverig te zoeken wat Gods wil is met betrekking tot de meer geschikte middelen; nadien moeten ze uitmaken wat er gebeuren moet³⁶ en dat in duidelijke woorden formuleren³⁷.

§ 3. Hun belangrijkste taak bestaat erin om alle medebroeders, vooral de jongere, steeds meer vertrouwd te maken met verantwoordelijkheid en vrijheid, zodat ze bij het onderhouden van het Instituut niet geleid worden door een geest van vrees³⁸, maar door een innerlijke overtuiging, die in geloof en liefde geworteld is³⁹. Daarom moeten ze vaderlijk maar tevens kordaat op de religieuze discipline aandringen en hen die zich er niet om bekommeren of ze afwijzen, terechtwijzen, ook als het om oudere medebroeders gaat of om verdienstelijke mensen of zelfs om oversten, als dezen in hun plicht tekortschieten, en hen zo nodig tot de orde roepen⁴⁰.

351. De oversten moeten het bestuur, zowel van de gemeenschap als van de afzonderlijke personen boven alle andere zaken stellen⁴¹.

352. Bij de uitoefening van hun gezag is de meest wenselijke gave die van onderscheid en van wijze liefde⁴². Wil hij die kostbare waarden bereiken, dan moet de overste vrij zijn van ongeregelde gehechtheden en in zo hoog mogelijke mate verbonden en vertrouwd met God⁴⁴, om volgzaam te zijn ten aanzien van de wil van Christus, die hij samen met zijn onderdanen moet zoeken en die hij met gezag aan hen kenbaar moet maken. Hij moet de wijze van doen van ons Instituut door en door kennen en dat bevelen waarvan hij weet dat het dienstig is tot de verwerkelijking van het doel dat ons door God en de Sociëteit wordt voorgehouden⁴⁵, steeds rekening houdend met personen, plaatsen, tijden en andere omstandigheden⁴⁶.

353. De overste dient ervoor te zorgen dat zijn eigen opvatting aan de medebroeders duidelijk bekend is en door hen begrepen wordt, en dezen moeten delen in de kennis van en de zorg voor het persoonlijke en communautaire leven en de apostolische werken van de leden van de Sociëteit, naargelang de aard en het belang van de zaak en de mogelijkheden en plichten van ieder⁴⁷.

³⁶ Cfr. 2e Vatic. Conc. "Perfectae Caritatis", n.14.

³⁷ Cfr. 31e A.C. d.17 n.6.

³⁸ Cfr. P. VI c.1 n.1 [547]; c.5 [602].

³⁹ Cfr. 31e A.C. d.19 n.12.

⁴⁰ Cfr. Coll. 254 (20e A.C. d.16; 21e A.C. d.27).

⁴¹ 31e A.C. d.17 n.4.

⁴² Cfr. P. I c.2 n.13 [161]; P. II c.3 A [219]; P. III c.1 n.15 [269]; P. IV c.10 n.4 [423]; P. VII c.2 F [624]; P. IX c.2 n.3 [726].

⁴³ Cfr. P. II c.3 n.4 [222]; P. IX c.2 n.3 [726].

⁴⁴ Cfr. P. IX c.2 n.1 [723].

⁴⁵ Cfr. Form.Inst. van Paulus III en Julius III, n.2.

⁴⁶ Cfr. 31e A.C. d.17 n.5; P. X c.2 n.3 [726].

⁴⁷ Cfr. 31e A.C. d.17 n.8.

---

354. § 1. De oversten moeten zonder bezwaar en dikwijls de raad van hun medebroeders inwinnen en aanhoren, soms van enkelen, soms van een groep of ook van de hele communiteit, naargelang de belangrijkheid en de aard van het onderwerp. Dat kan ook gebeuren in de vorm van een geestelijke onderscheiding die gemeenschappelijk plaats vindt (overeenkomstig norm 151 § 2). Ook moet hij de raad die medebroeders hem uit eigen beweging geven, dankbaar aanvaarden. Dat doet niets af aan zijn verplichting om zelf uit te maken en op te leggen wat er gebeuren moet⁴⁸.

§ 2. Dat geldt ook voor de directeurs van werken waarover norm 406 en norm 407 spreken. Die moeten volledig openstaan voor de raadgevingen en suggesties van hun medebroeders, om zich door hen te laten helpen bij de vervulling van hun opdracht⁴⁹.

§ 3. Het welzijn van de Sociëteit vindt er eveneens baat bij, als de overste een aantal dingen aan de wijsheid van de medebroeders overlaat. Naarmate de leden van de orde zich de geest van de Sociëteit meer eigen gemaakt hebben en vooral naarmate ze mensen zijn met beproefde nederigheid en zelfverloochening,

moet men hen de nodige vrijheid toestaan in de Heer. En tenslotte zal het algemeen welzijn ook eisen dat in de wijze waarop het gevraagde wordt geürgeerd, soms rekening wordt gehouden met de menselijke zwakheid⁵⁰.

§ 4. Alle oversten moeten één lijn trekken met pater Generaal en de functionarissen met de plaatselijke oversten, bij het aandringen op de uitvoering van wat gevraagd is, zodat het voor iedereen duidelijk wordt dat in de hele Sociëteit één en dezelfde geest heerst⁵¹.

VIERDE HOOFDSTUK

De hulp die de oversten hebben van consultoren en functionarissen

355. § 1. Alle oversten moeten een eigen consult hebben, om zo gemakkelijker de wil van God te vinden. Ze moeten hen vaak om raad vragen, in de regel in een gemeenschappelijke beraadslaging, en ook moeten ze de hulp inroepen van specialisten om over ingewikkelde kwesties een beslissing te kunnen nemen⁵².

⁴⁸ Cfr. 31e A.C. d.17 n.6.

⁴⁹ 32e A.C. d.11 n.29.

⁵⁰ Cfr. 31e A.C. d.17 n.7.

⁵¹ Coll. d.256 (6e A.C. d.37 n.4); cfr. P. VIII c.1 n.4,6 [662, 666].

⁵² Cfr. 31e A.C. d.17 n.6; P. IV c.10 n.7 [431]; P. IX c.6 n.10, 14, F, I [803, 804, 810, 811].

---

§ 2. Maar in de Sociëteit is het voor de geldigheid van een beslissing nooit nodig dat de raadgevers het ermee eens zijn of ertoe adviseren, behalve in bijzondere gevallen, waarvoor in het recht een uitzondering wordt gemaakt⁵³. Maar de oversten mogen nooit een beslissing nemen tegen het unanieme advies van de raad in, tenzij met toestemming van hun hogere overste⁵⁴.

356. § 1. Afgezien van hetgeen de consultoren en admonitoren van pater Generaal betreft, worden consultoren en admonitoren van een overste aangesteld door de onmiddellijke hogere overste van degene wiens consultor of admonitor zij zijn.

§ 2. Om de medebroeders een werkelijk aandeel te geven bij de keuze van de leden van het huis- en het provincieconsult

1° moet de hogere overste bij het huisbezoek het advies van de huisgenoten inwinnen over de in functie zijnde consultoren of over nieuwe die in aanmerking kunnen komen;

2° moeten de plaatselijke oversten na raadpleging van hun consultoren en hun andere onderdanen in de brieven die zij ambtshalve aan pater Generaal moeten schrijven, hun oordeel meedelen over de consultoren van de provincie. Als deze geen voldoening geven, moeten ze laten weten wie ze voor dat ambt geschikt vinden⁵⁵.

357. Als iemand een ander op ongeoorloofde wijze op de hoogte brengt van wat in de besprekingen van het consult aan de orde geweest is, moet de overste streng tegen hem optreden. Desnoods moet hij hem zelfs zijn functie van consultor ontnemen⁵⁶.

358. § 1. Afgezien van hetgeen over de socius van hogere oversten in norm 393 gezegd wordt, benoemt de provinciaal zelf alle functionarissen van de curie van de provincie. Maar de keuze van de provincie-econoom en van de revisor van de fondsen van de provincie moet door pater Generaal goedgekeurd worden.

§ 2. Alle vaste functionarissen van de huizen: minister, econoom, geestelijke vader, worden aangesteld door de provinciaal, met uitzondering van die wier benoeming deze aan de plaatselijke overste overgelaten heeft. De aanstelling van de instructor van het derde jaar en van de novicemeester moet door pater Generaal goedgekeurd worden⁵⁷.

⁵³ Cfr. Gregorius XIV, "Ecclesiae Catholicae"; Pius XI, "Paterna Caritas"; P. IX c.6 n.14 [810].

⁵⁴ Cfr. P. IV c.17 H [503].

⁵⁵ 31e A.C. d.40.

⁵⁶ Coll. d.257 (7e A.C. d.99; 8e A.C. d.45).

⁵⁷ Cfr. P. IV c.10 n.6 [428].

VIJFDE HOOFDSTUK

De ambtshalve te schrijven brieven en andere documenten

359. Het behoort tot de bevoegdheid van pater Generaal om in het licht van de omstandigheden de normen vast te stellen die van toepassing zijn bij het schrijven van de verplichte brieven, van de brieven of berichten die het geestelijk welzijn moeten dienen en van de catalogen die samengesteld dienen te worden⁵⁸.

360. Het komt ook aan pater Generaal toe om normen te bepalen betreffende de geheime informatie die in te winnen zijn voorafgaande aan bepaalde beslissingen van de oversten die personen betreffen⁵⁹.

361. Wie zulke informatie niet geheimhoudt, moet gestraft worden in verhouding tot de ernst van het feit⁶⁰.

TWEEDE AFDELING: HET BESTUUR VAN DE HELE SOCIËTEIT

EERSTE HOOFDSTUK

De taak van pater Generaal

362. § 1. Pater Generaal wordt weliswaar voor het leven gekozen, niet voor een beperkte duur⁶¹, maar het staat hem toch vrij, in geweten en volgens recht, zijn ambt neer te leggen om een gegronde reden, die hem blijvend onbekwaam maakt voor de werkzaamheden van zijn taak⁶².

§ 2. Als pater Generaal, hetzij uit eigen beweging, en dan niet zonder de assistenten *ad providentiam* geraadpleegd te hebben, hetzij op aanwijzing van dezen, het nuttig vindt zijn ambt neer te leggen, moet hij eerst die assistenten en de provinciaals van heel de Sociëteit in een geheime stemming vragen of de redenen om afstand te doen ernstig genoeg zijn. Al deze stemmen moeten dan in het bijzijn van de assistenten *ad providentiam* en van de secretaris van de Sociëteit voorgelezen worden en indien de meerderheid oordeelt dat een algemene congregatie uitgeschreven moet worden om in het hoogste bestuur van de Sociëteit te voorzien, dan moet pater Generaal deze congregatie bijeenroepen⁶³.

⁵⁸ Cfr. Coll. DFecr. d;259 (3e A.C. d.33); P. IV c.1 n.9, L [673-674]; P. IX c.6 A, n.3 [790, 792].

⁵⁹ Cfr. Coll. d.258 § 1 (7e A.C. d.98; 8e A.C. d. 45; 9e A.C. d..37); cfr. P. V c.2 n.1 [516]; P. IX c.3 A [737].

⁶⁰ Cfr. Coll. d.258 § 3 (7e A.C. d.23).

⁶¹ Cfr. P. IX c.1 [719].

⁶² Coll. 260 § 1 (31e A.C. d.4 n.2 § 1).

⁶³ Coll. 260 § 4 (31e A.C. d.4 n.2 § 4).

---

§ 3. Is de meerderheid van een andere mening, dan staat het pater Generaal vrij om te doen wat hem volgens ons Instituut en in geweten het meest verantwoord lijkt.

§ 4. Is de algemene congregatie bijeengeroepen om andere problemen te behandelen, dan mag pater Generaal om een ernstige reden, die hem blijvend onbekwaam maakt de zware lasten van zijn functie te dragen, na gesprek met zijn assistenten *ad providentiam* zijn ontslag aanbieden.

§ 5. Het neerleggen van zijn ambt door pater Generaal krijgt slechts geldigheid, wanneer het door de Sociëteit in een algemene congregatie wordt aangenomen⁶⁴.

TWEEDE HOOFDSTUK

De aandachtige zorg van de Sociëteit voor pater Generaal

363. De provinciaals moeten voor Gods aangezicht overwegen en bewerken wat zij aan het algemeen welzijn van de Sociëteit verschuldigd zijn wat betreft pater Generaal. Maar behalve in een zeer dringend geval, zullen zij dat meestal via de assistenten *ad providentiam* doen⁶⁵.

364. § 1. De algemene congregatie moet de vier assistenten *ad providentiam* kiezen overeenkomstig haar Formula, uit de professen van vier plechtige geloften⁶⁶, die tot verschillende assistenties behoren. Ze moet bij haar keuze rekening houden met hen die door pater Generaal tot generale assistenten zijn benoemd, met behoud van de vrijheid om anderen te kiezen⁶⁷.

§ 2. Het moeten hoogstaande, trouwe, de Sociëteit en het algemeen welzijn toegedane mannen zijn, verrijkt met de gave van de onderscheiding en bekwaam om de vrede en de eenheid met elkaar en met pater Generaal te bewaren⁶⁸.

§ 3. Aangezien ze naar het besluit van de algemene congregatie ook algemene consultoren zijn⁶⁹, moeten ze goed op de hoogte zijn van bestuurszaken, bekwaam om met mensen om te gaan en zeer geschikt om raad te geven voor wat betreft de hele Sociëteit⁷⁰.

⁶⁴ Coll. 260 § 5 (31e A.C. d.4 n.2 § 5).

⁶⁵ Coll. 260 § 3 (31e A.C. d.4 n.2 § 3); cfr. P. IX c.5 n.1, 4 [778, 782].

⁶⁶ Coll. d.268 § 1 (1e A.C. d.80).

⁶⁷ 34e A.C. d.23 E, II, n.1, 2° -3° .

⁶⁸ Coll. d.268 § 1 (1e A.C. d.80); cfr. P. IX c.5 n. [779].

⁶⁹ 34e A.C. d.23 E, I, n.2.

⁷⁰ Cfr. Coll. d.268 § 1 (33e A.C. d.4, n.3; Formula Congr. Gener. n.130; cfr. P. IX c.5 n.2, A [779, 780]).

---

365. Om de drie maanden moet de langst geprofeste de anderen samenroepen en moeten zij samen beraadslagen over de vraag of er ten aanzien van pater Generaal op een of ander punt kritiek is. Dat punt kan ofwel de persoon van pater Generaal betreffen ofwel zijn bestuur. Als de meerderheid zich daarvoor uitspreekt, moet die kritiek aan pater Generaal ter kennis worden gebracht⁷¹.

366. § 1. Als de assistenten *ad providentiam* overeenkomstig hun kennis en in liefde tot de Sociëteit in meerderheid van oordeel zijn dat pater Generaal om een ernstige reden zijn ambt moet neerleggen, moeten zij hem hiervan via zijn admonitor op de hoogte brengen⁷².

§ 2. Als pater Generaal in zaken van groot gewicht die tot zijn taak behoren, door de schuld van een zware ziekte of van zijn hoge leeftijd blij zou geven van grove zorgeloosheid of nalatigheid of ook van onbekwaamheid, en de hoop op beterschap op dat gebied uitgesloten zou zijn, moeten de assistenten *ad providentiam* de zaak eerst ernstig aan God aanbevelen en de nodige raad inwinnen bij mensen met ervaring. En als ze dan in meerderheid oordelen dat de Sociëteit daardoor ernstig geschaad wordt⁷³, moeten ze hem vragen zijn ambt neer te leggen.

§ 3. Kan of wil pater Generaal in een dergelijk geval zijn ambt toch niet neerleggen,

1° dan moet een tijdelijke vicaris-generaal aangesteld worden, namelijk degene die pater Generaal overeenkomstig norm 364 voor die eventualiteit al van tevoren aangewezen heeft. Heeft hij dat niet gedaan, dan moet een dergelijke vicaris gekozen worden volgens de Formula voor de verkiezing van een tijdelijke vicaris-generaal⁷⁴.

2° Daarna moet de zo aangestelde tijdelijke vicaris-generaal na raadpleging van de assistenten *ad providentiam* zo spoedig mogelijk een algemene congregatie samenroepen opdat die voor een oplossing zorgt⁷⁵.

§ 4. De aldus samengeroepen algemene congregatie moet dan van de vicaris-generaal en de assistenten *ad providentiam* alle nodige informatie krijgen. Als ze daarna besluit dat pater Generaal definitief niet meer in staat is om de Sociëteit te besturen zonder dat deze op grond van de in § 2 aangehaalde oorzaken zware schade lijdt, dan moet ze een nieuwe Generaal kiezen, die de bevoegdheden van de vorige volledig overneemt. Zoniet, dan moet ze een goede oplossing zoeken voor het probleem, maar die mag niet bestaan in de keuze van een blijvende vicaris-generaal⁷⁶.

⁷¹ Coll. d.266 (12e A.C. d.7).

⁷² Coll. d.260 § 3 (31e A.C. d.41, n.2 § 3).

⁷³ P. IX c.4nr 6 [773]; c.5 n.6 [786].

⁷⁴ Coll. d.260 § 6, 1° (8e A.C. dd.28-29; 12e A.C. d. 55).

⁷⁵ Coll. d.260 § 6, 2° .

⁷⁶ Cfr. P. IX c.5 n.6 [786], afgeschaft door de 34e A.C.

DERDE HOOFDSTUK

De verschillende soorten vicaris-generaal⁷⁷

367. Een vicaris-generaal kan aangesteld worden met verschillende bedoelingen: om na afloop van de ambtsuitoefening van pater Generaal (wegens overlijden, of wegens zijn door de algemene congregatie aangenomen ontslag of om andere redenen) diens plaats in te nemen tot na de keuze van een opvolger, of om pater Generaal bij diens leven terzijde te staan, of ook soms om hem te vervangen⁷⁸.

Artikel 1: De vicaris-generaal na de dood van pater Generaal

of na de erkenning van zijn verregaand onvermogen

om de Sociëteit te besturen

368. § 1. De vicaris-generaal die de Sociëteit moet besturen na de dood van pater Generaal of na de erkenning van zijn verregaand onvermogen om de Sociëteit te besturen overeenkomstig de Constituties⁷⁹ en deze Aanvullende Normen⁸⁰, moet door pater Generaal zelf benoemd worden. Het document van zijn benoeming moet in het bijzijn van de paters van de Generale Curie die gerechtigd zijn om op grond van hun functie aan de algemene congregatie deel te nemen en ook feitelijk aanwezig zijn, door de secretaris ondertekend worden, moet ter verificatie voorgelegd worden aan de twee assistenten *ad providentiam* die het langst geprofest zijn, en door de oudste van deze twee worden voorgelezen.

§ 2. Heeft pater Generaal voor zijn overlijden of voor de uitspraak dat hij verregaand onbekwaam is de Sociëteit te besturen, geen vicaris-generaal aangewezen, dan moet er een aangesteld worden overeenkomstig de Formula van de algemene congregatie voor de keuze van een vicaris-generaal⁸¹.

369. § 1. De opdracht van de vicaris-generaal die de Sociëteit moet besturen hetzij na de dood van pater Generaal of hetzij na de uitspraak dat hij niet meer bekwaam is om de Sociëteit te besturen, bestaat erin:

1° Een algemene congregatie samen te roepen, die voor te bereiden en die voor te zitten tot aan de keuze van een Generaal, of in het tweede geval tot de algemene congregatie een andere beslissing genomen heeft, die dan niet uitsluit dat hij zijn ambt van vicaris blijft behouden.

2° Pater Generaal te vervangen voor het bestuur van de Sociëteit.⁸²

§ 2. Bij zijn bestuur beschikt hij over dezelfde bevoegdheid als pater Generaal⁸³. Die moet hij uitoefenen met inachtneming van hetgeen in de Regels van zijn functie te lezen is.

⁷⁷ Het begrip "vicaris-generaal" wordt hier alleen dan gebruikt, als de vicaris pater Generaal volledig

vervangt; daarbuiten wordt de uitdrukking "vicaris" gebruikt; dat is ook het geval, wanneer heel in het algemeen van vicaris sprake is.

⁷⁸ Cfr. P. VIII c.4 n.1 [687]; P. IX c.4 n.6 [773]; c.5 n.6, D [786, 787]; 31e A.C. d.41 n.3.

⁷⁹ P. IX c.4 n.6 [773]; c.5 n.6 [786].

⁸⁰ A.N. n.366 § 3.

⁸¹ Coll. d.262 §§ 1-2 (4e A.C. d.43); A.N. n.368, § 1; cfr. P. VIII c.4 n.1, A [687, 688]

⁸² Cfr. P. VIII c.4 n.1, A [687, 688]; Officium Vicarii n.1; 31e A.C. d.43 n.1.

⁸³ Officium Vicarii n.6, 9.

Artikel 2 : De vicaris terwijl pater Generaal nog leeft

370. § 1. Pater Generaal kan bij het aanbieden van zijn ontslag uit de kiezers van de congregatie een vicaris-generaal benoemen, die na de aanvaarding van zijn ontslag zijn functie moet overnemen. Wil hij liever zelf niemand benoemen, dan moet de assistent *ad providentiam* die het langst geprofest is, vicaris-generaal worden⁸⁴.

§ 2. Deze vicaris-generaal beschikt over dezelfde bevoegdheden als de vicaris na het overlijden van pater Generaal, tot aan de keuze van diens opvolger.

371. De algemene congregatie kan een blijvend vicaris, die wellicht ooit tot vicaris als hulp van pater Generaal verkozen is, ofwel zonder recht van opvolging aanstellen (na desnoods de toestemming van de Heilige Stoel verkregen te hebben) ofwel mét dat recht en met een bevoegdheid die in alle opzichten door de congregatie zelf vastgelegd dient te worden, zoals de congregatie in elk afzonderlijk geval goed dunkt⁸⁵.

372. § 1. In geval van langdurige afwezigheid, de behandeling van een uitzonderlijk probleem of ernstige ziekte, waardoor pater Generaal verhinderd wordt zijn functie uit te oefenen, heeft hij het recht een tijdelijke vicaris te benoemen met de bevoegdheden die hijzelf zal bepalen⁸⁶.

§ 2. Pater Generaal kan door een of andere oorzaak materieel in de onmogelijkheid zijn zijn functie uit te oefenen. Als het gaat om een volledige onmogelijkheid en voor een lange periode of voor een periode waarvan de duur naar

de mening van het merendeel van de assistenten *ad providentiam* niet te voorzien is, en hij voor die eventualiteit geen vicaris benoemd heeft, moet er zo spoedig mogelijk een vicaris-generaal aangesteld worden overeenkomstig de Formula voor de keuze van een tijdelijke vicaris-generaal. Deze moet dan de Sociëteit besturen, zolang pater Generaal verhinderd is dat te doen.

373. Pater Generaal heeft het recht, zo dikwijls hij dit nodig of nuttig vindt, een vicaris te benoemen als helper, met de bevoegdheden die hijzelf zal bepalen⁸⁷.

⁸⁴ Cfr. Formula Congr. Gener. n.88 § 1.

⁸⁵ Cfr. Formula Congr. Gener. n.92 § 3, 94 § 1; P. IX c.4 n.6 [773]; c.5 n.6 [786].

⁸⁶ Coll. d.262 § 3 (30e A.C. d.71; Cfr. 1e A.C. d.85); cfr. P. IX c.5 D [787].

⁸⁷ Coll. d.262 § 4 (31e A.C. d.41 n.2).

VIERDE HOOFDSTUK

De assistenten *ad providentiam* en de admonitor van pater Generaal

374. § 1. De assistenten *ad providentiam* moeten bij pater Generaal blijven, en deze mag hen zonder noodzaak of ernstige reden nooit voor een langere periode ver weg zenden. Als hij ze dan toch uitzendt, moeten zij geen uitvluchten aanvoeren,

maar gehoorzamen. Nog meer is het hun plicht te gehoorzamen, als zij door de paus uitgezonden worden. Wel zou pater Generaal met de hem eigen onderscheiding moeten nagaan of hij de paus in dat geval niet moet vragen iemand anders te willen zenden⁸⁸.

§ 2. Zonder noodzaak mogen noch de overste van de generale curie noch de secretaris van de Sociëteit tot assistent *ad providentiam* verkozen worden⁸⁹.

375. De assistenten *ad providentiam* hebben een raadgevende stem in alle gevallen waarin de provinciaals buiten de algemene congregatie die hebben, en ook in andere uitdrukkelijk vermelde kwesties⁹⁰.

376. § 1. Zoals ook de leden van het consult van pater Generaal⁹¹ blijven ze in functie tot de keuze van nieuwe assistenten *ad providentiam*, die in iedere algemene congregatie plaats moet hebben. Vroegere assistenten kunnen herkozen worden⁹².

§ 2. De assistenten *ad providentiam* kunnen noch op eigen gezag, noch op last van pater Generaal, hun functie neerleggen.

§ 3. Maar pater Generaal heeft het recht en de plicht anderen in hun plaats aan te stellen:

1° bij hun overlijden;

2° als hij na raadpleging van de andere assistenten *ad providentiam* van mening is dat ze hun functie onwaardig zijn;

3° als hij na raadpleging van de andere assistenten *ad providentiam* van mening is dat ze wegens een aanmerkelijke vermindering van krachten of om een andere reden zo weinig voor hun taak geschikt zijn geworden, dat hieruit ernstig nadeel voor de Sociëteit te voorzien is;

4° als zijzelf om dezelfde of een andere ernstige reden, waarover pater Generaal na ruggespraak met de andere assistenten *ad providentiam* moet oordelen, om ontslag verzoeken;

5° als zij voor een lange periode afwezig moeten zijn of hun functie om gezondheidsredenen niet kunnen uitoefenen.

⁸⁸ Coll. d.265 § 1 (cfr. 1e A.C. d.86); P. IX. c. n.2, A [779, 780]

⁸⁹ Coll. d.265 § 2 (cfr. 1e A.C. d.89; 4e A.C. d.32); cfr. 20e A.C. d.5).

⁹⁰ Coll. d.267 (5e A.C. d.16; cfr. dd.64 4° en 65).

⁹¹ 34e A.C. d.23 E, II n.1.

⁹² 34e A.C. d.23 E, II n.1, 4° .

---

§ 4. In de eerste vier gevallen van § 3 moet een nieuwe assistent *ad providentiam* benoemd worden, in het vijfde geval een voorlopige plaatsvervanger.

§ 5. Pater Generaal moet zo spoedig mogelijk de assistenten *ad providentiam* en de provinciaals de nodige informatie verstrekken over de gekozenen en hen vragen om die benoeming te willen goedkeuren. Voor de geldigheid van de benoeming is de goedkeuring nodig van de meerderheid van de assistenten *ad providentiam* en de provinciaals. Zolang die goedkeuring niet vaststaat, heeft de nieuwe assistent *ad providentiam* geen recht om zijn stem uit te brengen in de aangelegenheden waarbij volgens het Instituut zulke assistenten een medebeslissende stem hebben, en evenmin om deel te nemen aan de algemene congregatie of aan de congregatie van procuratoren of aan die welke bijeengeroepen wordt om een tijdelijke vicaris-generaal te kiezen.

§ 6. Onder dezelfde voorwaarden heeft de voorlopige plaatsvervanger van de assistent *ad providentiam* dezelfde rechten als de assistent die hij vervangt, maar alleen zolang diens afwezigheid duurt of zolang hij naar het oordeel van pater Generaal verhinderd is. Is de assistent weer aanwezig, dan heeft zijn plaatsvervanger geen recht om deel te nemen aan de algemene congregatie of aan de congregatie van procuratoren of aan die welke bijeengeroepen wordt om een tijdelijke vicaris-generaal te kiezen⁹³.

377. De tijdelijke vicaris-generaal die aangesteld wordt na het overlijden van pater Generaal of na de erkenning van diens volledig onvermogen om de orde te besturen, moet vier assistenten *ad providentiam* hebben of voorlopige plaatsvervangers van dezen. Ontbreekt een daarvan, dan moet een tijdelijke plaatsvervanger aangewezen worden overeenkomstig nr. 7, 12 van de taak van de vicaris-generaal⁹⁴. Die geniet dezelfde rechten als een plaatsvervanger die door pater Generaal benoemd en door de meerderheid van de assistenten *ad providentiam* en de provinciaals goedgekeurd is. Wel heeft hij niet het recht om deel te nemen aan de algemene congregatie of aan de congregatie van procuratoren of aan die voor de verkiezing van een tijdelijke vicaris-generaal⁹⁵.

⁹³ Coll. d.269 (30e A.C. d.72; 31e A.C. d.44 n.3-4; 32e A.C. d.15); P. IX c.5 n.3 [781].

⁹⁴ Officium Vicarii n.7, zoals herzien door de 31e A.C. d.43 n.3.

⁹⁵ Coll. d.270 (20e A.C. d.18).

---

378. § 1. De eed die van de assistenten *ad providentiam* gevorderd wordt⁹⁶, moet afgelegd worden door:

1° de assistenten *ad providentiam* die door de algemene congregatie gekozen zijn; dat moet gebeuren in het bijzijn van de congregatie, dadelijk na hun verkiezing;

2° de assistenten *ad providentiam* en hun plaatsvervangers die door pater Generaal benoemd zijn; dat moet gebeuren in het bijzijn van die paters van de generale curie welke op grond van hun functie gemachtigd zijn deel te nemen aan de algemene congregatie; maar eerst moet de meerderheid van de assistenten *ad providentiam* en van de provinciaals hun benoeming goedgekeurd hebben. Maar sterft pater Generaal nog voor zij hun eed afgelegd hebben, dan is die eed niet meer nodig.

§ 2. Die eed is geen onmisbare voorwaarde opdat de assistenten *ad providentiam* en hun plaatsvervangers de rechten krijgen waarover norm 376

§§ 4-5 handelt⁹⁷.

379. § 1. Het staat vrij als admonitor van pater Generaal een van de assistenten *ad providentiam* te kiezen of iemand anders van de leden van de orde, als hij maar een profes van vier plechtige geloften is⁹⁸. Hij moet een man zijn met een religieuze levensstijl, betrouwbaar omgaand met God in het gebed, niet al te jong, met gezond verstand, rijp, goed op de hoogte van het Instituut en van de aangelegenheden van de Sociëteit, vol ijver voor het Instituut en met onderscheidingsvermogen en vooruitziendheid, allermint lichtgelovig, allermint vreesachtig, helemaal iemand van wie men meent dat hij in de smaak zal vallen van pater Generaal, zonder dat hij daardoor wegens enig aanzien des persoons tekort zal schieten in zijn plicht en zijn zorg voor de belangen van de Sociëteit⁹⁹.

§ 2. Ook voor de admonitor is van toepassing hetgeen in norm 376 bepaald wordt over de ambtsduur van de assistenten *ad providentiam* en over hun vervanging¹⁰⁰. Maar als hij alleen voor een korte tijd afwezig moet zijn, kan pater Generaal zelf iemand anders als vervanger aanwijzen¹⁰¹.

VIJFDE HOOFDSTUK

Het consult van pater Generaal en diens andere helpers

Artikel 1: Het consult van pater Generaal

380. § 1. Pater Generaal moet een consult hebben bestaande uit ongeveer 12 leden.

⁹⁶ Cfr. P. IX c.5 n.4 [782].

⁹⁷ Coll. d.271 (6e A.C. d.27 n.2; 19e A.C. d.6); cf. P. IX c.5 n.4 [782]; Formula Congr. Gener. n.137.

⁹⁸ Coll. n.272 § 1 (2e A.C. d.22; 4e A.C. d.15).

⁹⁹ Formula Congreg. Gener. n.139.

¹⁰⁰ Coll. n.272 § 2 (3e A.C. d.42; 4e A.C. d.24; 6e A.C. d.27; 17e A.C. d.8).

¹⁰¹ Coll. n.272 § 2 (3e A.C. d.42).

---

§ 2. Tot die raad behoren: de assistenten *ad providentiam*, de regionale assistenten en consultoren van pater Generaal die belast zijn met de zorg voor een sector of een aspect van het leven van de hele Sociëteit. Een persoon kan verschillende functies combineren. De secretaris van de Sociëteit zal als secretaris deelnemen aan de bijeenkomsten, maar hij zal geen algemeen consultor zijn¹⁰².

§ 3. In de algemene congregatie moet pater Generaal minstens genoeg consultoren benoemen om de behoefte aan regionale assistenten te dekken. Hij moet ze kiezen uit drie namen, vooraf voorgesteld door de kiezers van iedere assistentie, meestal uit hun eigen assistentie. Behalve degenen die benoemd worden volgens een dergelijk procédé, kan hij zelf andere algemene consultoren benoemen om belangrijke sectoren van het leven van de Sociëteit te behartigen. Deze benoemingen zal hij doen met de raadgevende stem van de assistenten *ad providentiam* en na de mening van de andere algemene consultoren te hebben gehoord. Vroegere algemene consultoren kunnen opnieuw benoemd worden door pater Generaal¹⁰³.

381. § 1. Het wordt aanbevolen dat de algemene consultoren die geen assistenten *ad providentiam* zijn, zes tot acht jaar in functie blijven en dat ze niet allen tegelijk vervangen worden¹⁰⁴.

§ 2. Wanneer buiten een algemene congregatie een algemeen consultor vervangen moet worden, die de taak van regionaal assistent moet vervullen, zal pater Generaal de provinciaals van de betrokken assistentie vragen hem drie mogelijke kandidaten voor te stellen, waaruit hij de nieuwe algemene consultor zal kiezen¹⁰⁵.

§ 3. Voor de vervanging buiten een algemene congregatie van een algemene consultor die geen assistent *ad providentiam* is en die niet de taak zal krijgen van regionaal assistent, moet pater Generaal iemand benoemen na de mening gehoord te hebben van de andere algemene consultoren en met de raadgevende stem van de assistenten *ad providentiam*¹⁰⁶.

382. § 1. Het consult moet organisch samenwerken met pater Generaal met het oog op een strategisch beleid en om tot besluitvorming en uitvoering van de besluiten te komen. Hij mag zich niet ertoe beperken zich te buigen over de kwesties die pater Generaal hem voorlegt, maar hij moet ook zelf voorstellen doen en aansturen op een onderscheidingsproces inzake kwesties die voor de hele Sociëteit belangrijk zijn¹⁰⁷.

¹⁰² 34e A.C. d.23, E, I n.1-4.

¹⁰³ 34e A.C. d.23 E, II n.1, 1°, 2°, 4°).

¹⁰⁴ 34e A.C. d.23 E, III n.2.

¹⁰⁵ 34e A.C. d.23 E, III n.3.

¹⁰⁶ 34e A.C. d.23 E, III n.4.

¹⁰⁷ 32e A.C. d.15, B, n.3 a.

---

§ 2. Indien pater Generaal een kleine groep vormt binnen het consult om administratieve zaken en lopende kwesties te behandelen die niet vereisen dat zijn hele consult ter beraadslaging bij elkaar komt, is aan te bevelen dat de assistenten *ad providentiam* deel uitmaken van die groep en dat alle leden van die groep een zekere stabiliteit hebben, hetgeen betekent dat ze niet dikwijls veranderd moeten worden; evenmin moeten verschillende leden tegelijkertijd veranderd worden¹⁰⁸.

§ 3. De andere hogere functionarissen en de secretarissen van de verschillende sectoren zullen deelnemen aan het algemene consult, telkens als hun bijzondere competentie van nut zal zijn, en aan grotere bijeenkomsten die van tijd tot tijd samengeroepen zullen worden¹⁰⁹.

Artikel 2: De hogere functionarissen

383. § 1. Buiten de secretaris van de Sociëteit, die pater Generaal moet bijstaan voor de lopende zaken¹¹⁰, behoren hiertoe ook de algemene procurator en de algemene econoom. Zij worden door pater Generaal benoemd.

§ 2. De algemene procurator moet de zaken van de Sociëteit bij de Heilige Stoel behartigen en andere opdrachten vervullen die pater Generaal hem toevertrouwt. Hij moet normalerwijze bij pater Generaal blijven¹¹¹.

§ 3. De taak van de algemene econoom bestaat erin de financiële zaken van de Sociëteit als geheel te behartigen, eventueel ook financiële zaken van meer particuliere aard, als pater Generaal hem die toevertrouwt¹¹².

§ 4. Pater Generaal kan een Algemene Postulator aanwijzen om in zijn naam op te treden bij heiligverklaringen van Dienaren Gods¹¹³.

Artikel 3: De consultoren met bijzondere deskundigheid en de secretarissen van de sectoren

384. § 1. Pater Generaal moet beschikken over consultoren met bijzondere deskundigheid. Hij heeft die nodig bij de behandeling van de voornaamste aspecten van het leven en het apostolaat van de hele Sociëteit of van een belangrijk onderdeel daarvan. De raadgevingen van die mensen kunnen hem in die gevallen bijzonder helpen¹¹⁴. Zij mogen gewoonlijk niet langer dan ongeveer acht jaar die taak uitoefenen¹¹⁵.

¹⁰⁸ 34e A.C. d.23 e, I n.6.

¹⁰⁹ 34e A.C. d.23 E, I n.5.

¹¹⁰ Cfr. P. IX c.6 n.8, E, 9 [800-802].

¹¹¹ Cfr. P. IX c.6 n.12 [806].

¹¹² 17e A.C. Coll. d.273; cfr. P. IX c.6 n.12 [806].

¹¹³ Cfr. "Normae pro causis Sanctorum" 7 febr. 1983 (AAS 75, 1983 p.396-397).

¹¹⁴ Cfr. 31e A.C. d.44 n.7, 3°.

¹¹⁵ Cfr. 32e A.C. d.15 n.3 c.

---

§ 2. De leiding van de secretariaten die in de generale curie bestaan om die belangen te behartigen, of waarvan men de oprichting wellicht nuttig acht, moet zoveel mogelijk toevertrouwd worden aan die consultoren met speciale deskundigheid.

385. In het algemeen moet gezorgd worden dat het pater Generaal aan geen enkele vorm van hulp ontbreekt die nodig of nuttig is voor de volledige en vlotte vervulling van zijn opdracht¹¹⁶.

Artikel 4: De visitatoren

386. § 1. Visitatoren kunnen door pater Generaal naar de provincies gestuurd worden wanneer en voor zolang het hem goed lijkt, en met een door hem bepaald gezag en jurisdictie. Maar het is wenselijk dat ze niet te lang in functie blijven en dat hun bevoegdheid en volmacht duidelijk omschreven is.

§ 2. Bij de dood van pater Generaal duurt hun ambt voort, totdat ofwel de vicaris-generaal, na raadpleging van het algemene consult, ofwel de nieuwe Generaal anders beschikt¹¹⁷.

EN VAN DE REGIO'S OF MISSIEGEBIEDEN

EERSTE HOOFDSTUK

De oprichting van provincies en regio's (missiegebieden)

en de opname of applicatie van hun leden

387. § 1. De Sociëteit is onderverdeeld in provincies en regio's (die men ook missiegebieden kan noemen).

§ 2. Regio's (missiegebieden) zijn ofwel afhankelijk van een provincie of staan onmiddellijk onder pater Generaal en heten dan onafhankelijk¹¹⁸.

388. § 1. Volgens het algemene kerkelijk recht en ons eigen recht behoort het tot de bevoegdheid van pater Generaal om, na rijp overleg en raadpleging van zijn consult, provincies en regio's (missiegebieden) op te richten, samen te voegen of op te heffen¹¹⁹.

¹¹⁶ Cfr. P.IX c.6 n.13 [809].

¹¹⁷ Cfr. Coll. d.274 (31e A.C. d.45 n.1; d.43 n.4).

¹¹⁸ Cfr. Coll. d.19 § 2; 33e A.C. d.3 n.1 § 2.

¹¹⁹ Cfr. Coll. d.275 § 1 (1e A.C. d.108; 2e A.C. d.36; 4e A.C. d.6); Pius VII, "Sollicitudo omnium Ecclesiarum"; CIC 621.

---

§ 2. Om een provincie op te richten is er een getal van minstens vijftig ingeschreven leden nodig. Ook moet de hoop gewettigd zijn dat dit gebied onafhankelijk van andere kan bestaan en vormen van apostolaat kan uitoefenen die kenmerkend zijn voor de Sociëteit.

§ 3. Men moet zoveel mogelijk vermijden in hetzelfde gebied meerdere provincies op te richten, ook niet als er verschillen zijn van taal of natie. Over het algemeen mag men ook geen huizen van een provincie oprichten in het gebied van een andere provincie. Ter wille van hen nochtans die voor Christus vervolging lijden of om andere ernstige redenen mag pater Generaal na de betrokken hogere oversten gehoord te hebben dat toch toestaan, onder door hem vast te stellen voorwaarden¹²⁰.

389. § 1. Iedereen behoort tot de provincie waarvoor hij is toegelaten en alleen pater Generaal kan iemand definitief naar een andere provincie laten overgaan.

§ 2. Maar met wederzijdse toestemming van de provinciaals kunnen leden van de ene provincie naar een andere gezonden worden of daaraan tijdelijk worden geappliceerd.

§ 3. Iemand moet aan een andere provincie geappliceerd worden, als hem als hoofdopdracht een vaste taak toevertrouwd wordt die eerst en vooral die andere provincie ten goede komt, en niet de zijne, of de duur daarvan beperkt is of niet. Die applicatie duurt voort tot over hem iets anders beslist wordt.

§ 4. Maar men moet iemand niet aan een andere provincie appliceren, als hij daar verblijft uit hoofde van studies, proeftijd of gezondheid of uit hoofde van zaken waarmee die provincie niets te maken heeft. Ook niet als iemand naar een huis gezonden wordt dat onmiddellijk van pater Generaal afhankelijk is of dat door een beslissing van pater Generaal als gemeenschappelijk geldt voor verschillende provincies, tenminste als hij tot een van die provincies behoort¹²¹.

390. § 1. Wie in een andere provincie verblijft, ook als hij aan deze niet geappliceerd is of alleen maar voor kort daar is, valt onder de verantwoordelijkheid van de oversten van die provincie, vooral wat betreft de religieuze levenswijze en de uitoefening van zijn dienstwerk. Die oversten moeten jegens hem dezelfde vaderlijke zorg aan de dag leggen als jegens hun eigen ondergeschikten.

§ 2. Als hij komt om zaken af te handelen en er ter plaatse geen overste is die hij voor zover mogelijk kan raadplegen, moet hij zich laten raden door de plaatselijke provinciaal¹²².

¹²⁰ Cfr. Coll. d.275 § 2 (31e A.C. d.48 nr 10; cfr. 7e A.C. d.21; 23e A.C. d.35).

¹²¹ Coll. d.277 §§ 1-3 (7e A.C. d.60; 23e A.C. d.35; 18e A.C. d.43; cfr. 7e A.C. d.59; 9e A.C. d.33; 14e

A.C. d.23; 16e A.C. d.18; 18e A.C. d.16; 24e A.C. d.13, 3°).

¹²² Coll. d.277 § 4 (23e A.C. d.35; cfr. 11e A.C. d.32).

TWEEDE HOOFDSTUK

De oversten van provincies en regio's (missiegebieden)

391. § 1. De opdracht van de hogere oversten bestaat erin om in de hun toevertrouwde provincies of regio's het religieuze leven, de vorming van de leden van onze orde, de apostolische werkzaamheden en het onderhouden van de Constituties en van ons Instituut te behartigen en zorg te dragen voor het beheer van de financiën, daartoe bijgestaan door competente helpers. En ze moeten bij dit alles steeds de grotere dienst van Christus' kerk nastreven¹²³.

§ 2. Hun bevoegdheid wordt hen wel door pater Generaal gegeven en zij moeten die uitoefenen onder zijn leiding en in afhankelijkheid van hem¹²⁴. De hun van ambtswege toegekende macht is echter, zowel door het algemene kerkelijk recht als door dat van de Sociëteit, een *potestas ordinaria*¹²⁵.

§ 3. Een heel specifieke taak van de hogere oversten is het bezoeken van de huizen en werken van hun provincie of regio¹²⁶. Ze moeten de rectoren en plaatselijke oversten ijverig helpen bij de uitoefening van hun opdracht. Daartoe moeten ze hen vertrouwen schenken en hen naargelang dat nodig is ruime bevoegdheden toekennen¹²⁷.

392. De provinciaals hebben in tegenstelling tot de oversten van een regio (of missiegebied) het recht:

1° een oordeel uit te spreken in het geval dat pater Generaal zijn ambt wil neerleggen; over dat geval handelt norm 362 § 2¹²⁸;

2° hun stem uit te brengen bij de verkiezing van een assistent *ad providentiam* buiten de algemene congregatie, of van diens plaatsvervanger of van de admonitor, overeenkomstig de normen 376 §§ 3-4 en 379 § 2¹²⁹.

393. Als dat nodig is, moeten de hogere oversten zich laten bijstaan door helpers. Bovenal moeten ze een socius hebben, die door pater Generaal benoemd moet worden. Bovendien is er ook nog norm 356 § 1 over de raadsleden en de admonitor¹³⁰.

¹²³ Cfr. 31e A.C. d.46 n.3; P. IX c.6 n.6 [797].

¹²⁴ Cfr. P. VIII c.1 n.4 [662].

¹²⁵ 31e A.C. d.46 n.1.

¹²⁶ Cf P. VII c.1 I [670]. (Cfr. "Normae pro Provincialibus ad gubernandum" n.60-66, AR XVI p.585-

588).

¹²⁷ Cfr. 31e A.C. d.46 n.3; P. IV c.10 n.4, 5, B [423-425]; P. VIII c.1 n.4 [662].

¹²⁸ 31e A.C. d.41 § 4.

¹²⁹ Coll. d.269 § 1 (31e A.C. d.44 n.3); cfr. P. IV c.2 n.3, A [322, 323]; P. IX c.4 n.1 [773]; c.5 n.3 [781].

¹³⁰ Cfr. P. IX c.6 n.14 [810].

---

394. In het algemeen is alles wat in het Instituut over de provinciaals gezegd wordt, afgezien van de inhoud van norm 392, ook van toepassing op de oversten van onafhankelijke regio's (missiegebieden), tenzij het tegendeel duidelijk is. Voor de oversten van afhankelijke regio's (missiegebieden) geldt datzelfde, maar met de beperkingen die in hun statuut of in de regels vastgelegd zijn¹³¹.

DERDE HOOFDSTUK

De samenwerking tussen de provincies

395. § 1. In de huidige tijd zijn zeer veel problemen van nature wereldomspannend en vragen om oplossingen op wereldschaal, en ook de mensheid zelf groeit naar een soort eenheid toe. Om op die problemen een efficiënter antwoord te geven, moet ook onze Sociëteit, die een internationaal apostolisch korps vormt, haar geest van universaliteit dieper beleven, haar krachten en hulpmiddelen efficiënter bundelen en de structuren versterken die al formeel bestaan, of nieuwe en meer flexibele structuren tot stand brengen, die de samenwerking op wereldvlak en op meer lokaal vlak vergemakkelijken¹³².

§ 2. Volgens de oorspronkelijke inspiratie van onze roeping¹³³ moet onder de leden van de hele Sociëteit, tot welke provincie of regio zie ook behoren, die volkomen en openlijke samenwerking bevorderd worden, welke door de huidige apostolische taak steeds meer geëist wordt, en ook die geest van eenheid en liefde welke met terzijdestelling van elke schijn van particularisme of zelfs van collectief egoïsme spontaan en grootmoedig uit is op het algemeen welzijn van de Sociëteit in dienst van Gods kerk¹³⁴.

396. Ongeveer alle zes jaar, gerekend vanaf de laatste algemene congregatie, zal pater Generaal een vergadering van alle provinciaals bijeen roepen om zich te buigen over de toestand, de problemen en de initiatieven van de hele Sociëteit en ook over de supraprovinciale en internationale samenwerking¹³⁵.

397. § 1. De hogere oversten moeten oog hebben voor de noden van de hele Sociëteit. Zij moeten de interprovinciale en internationale activiteiten, huizen en werken beschouwen als iets dat ook tot hun opdracht en verantwoordelijkheid behoort en naar de mate en in de vorm waarin pater Generaal dat voor de afzonderlijke provincies of regio's bepaalt, moeten ze die royaal ondersteunen.

¹³¹ 27e A.C. Coll. d.20.

¹³² Cfr. 34e A.C. c.3 n.8, 23; d.5 n.11; d.21 n.2, 3, 5; 32e A.C. d.4 n.69, 81.

¹³³ Cfr. P. III c.2 G [304]; P. IV prooem. [308]; P. VII c.1 n.1, B [603, 605]; 31e A.C. d.48 n.5; 32e A.C.

d.2 n.23; d.4 n.68-69, 81.

¹³⁴ 31e A.C. d.48 n.1-2; cfr.32e A.C. d.2 n.16, 23.

¹³⁵ 34e A.C. d.23, c, n.4.

---

§ 2. De provinciaal kan tot de overtuiging komen dat leden van zijn provincie op grond van hun eigen aanleg en van de bewegingen van de genade in een andere provincie het geestelijk welzijn van de mensen bijzonder goed zouden kunnen bevorderen. In voorkomende gevallen moet hij bereid zijn om hen volgens de eisen van een goed geordende liefde aan die andere provincie af te staan. Meer nog, als hij zich in een bovennatuurlijke gezindheid laat leiden door de principes voor de keuze van het geestelijk dienstwerk, dan mag hij niet aarzelen om werken op te heffen die in de eigen provincie zijn opgericht, maar aan nuttigheid ingeboet blijken te hebben, om vruchtbaarder of noodzakelijker dienstwerk elders te kunnen aannemen¹³⁶.

398. § 1. Medebroeders of instellingen die wat betreft specialisme evenwaardig zijn aan elkaar of elkaar aanvullen, moet men aansporen tot wederzijdse hulp en communicatie en tot samenwerking, zodat ze problemen van meer universele aard kunnen aanpakken, in eenheid met andere mensen van goede wil en met organisaties die dezelfde doelstellingen hebben¹³⁷.

§ 2. Als provincies bijzondere banden met elkaar hebben, moet men proberen ze tot een vaste structuur van wederzijdse steun te brengen. Het doel van die steun en de te volgen werkwijze moeten eerst grondig verhelderd worden en het resultaat moet zijn dat een grotere solidariteit ontstaat en een betere verhouding tussen hulpbronnen en noden¹³⁸.

§ 3. Er moet gestreefd worden naar de verdere ontwikkeling van de Conferenties van hogere oversten van eenzelfde regio of van eenzelfde cultuurgebied. De voornaamste doelstellingen van die Conferenties moeten zijn: het bevorderen van de zin voor de universele dimensie in de provincies, en van eenheid, communicatie en gemeenschappelijke visie onder de oversten, de onderkenning en coördinatie van de gemeenschappelijke acties die prioriteit moeten krijgen, en het tot stand brengen van wederzijdse ondersteuning om te beantwoorden aan de eigen verantwoordelijkheid jegens de Sociëteit en de kerk. De statuten van die Conferenties dienen door pater Generaal goedgekeurd te worden¹³⁹.

§ 4. Naarmate die Conferenties zich meer ontwikkelen, zal een echte en productieve inter-provinciale en supra-provinciale samenwerking het efficiënte leiderschap vragen van een moderator. Diens werk zal het zijn om te komen tot een gemeenschappelijke visie voor de regio en voor de hele Sociëteit, de hogere oversten te helpen bij het stellen van prioriteiten en bij de besluitvorming, de beslissingen in de praktijk om te zetten, de gezamenlijke projecten, werken en diensten te controleren en alle vormen van samenwerking tussen leden en werken van de provincies (en regio's) van de Conferentie te bevorderen¹⁴⁰.

¹³⁶ Coll. d.[414] (30e A.C. d.49, 20°); cfr. 31e A.C. d.46 n.3; d.48 n.1.

¹³⁷ Cfr. 34e A.C. d.21 n.14.

¹³⁸ Cfr. 34e A.C. d.21 n.15.

¹³⁹ Cfr. 34e A.C. d.21 n.16, 18-20; 31e A.C. d.48 n.7.

¹⁴⁰ Cfr. 34e A.C. d.21 n.20-21; zie ook n.28.

---

399. De bevoegdheid van de moderator en de verantwoordelijkheid van de hogere oversten van een Conferentie en de manier om beslissingen te nemen zullen door de statuten ervan vastgelegd worden. De moderator moet het gezag hebben dat nodig is om de hogere oversten samen te roepen om deel te nemen aan onderzoek en prioriteiten te stellen en ze dan te verzoeken de nodige activiteiten uit te voeren zowel in de provincies als op regionaal vlak. Tegelijkertijd blijven de hogere oversten gezamenlijk verantwoordelijk voor het uitvoeren van de activiteiten waartoe besloten is en voor het verschaffen van middelen voor gezamenlijke werken¹⁴¹.

400. Ook waar reeds Conferenties van hogere oversten tot stand gekomen zijn, kan pater Generaal voor problemen op inter-provinciaal vlak die de bevoegdheid van de Conferentie of van de moderator te boven gaan en dus tot zijn eigen domein behoren, iemand met de nodige volmachten bekleden, hetzij om een bijzonder probleem op te lossen, hetzij ook in verband met alle vragen die het goed van een bepaald gebied betreffen. De hogere oversten en de moderator zijn dan volgens duidelijk omschreven regels aan hem ondergeschikt¹⁴².

VIERDE AFDELING: DE HUIZEN EN WERKEN VAN DE SOCIËTEIT

EN HET BESTUUR ERVAN

401. § 1. De Sociëteit heeft twee soorten huizen:

1° Huizen ten dienste van het apostolaat; daaraan kunnen instituten of apostolaatswerken verbonden zijn, zoals pastorale instituten, parochies, retraitehuizen, tijdschriften, colleges, universiteiten, centra voor onderzoek en/of publiciteit en dergelijke;

2° Huizen ten dienste van de Sociëteit, hetzij voor de vorming van leden van onze orde met betrekking tot spiritualiteit en studies (zogenaamde 'seminaries'

van de orde: noviciaten en vormingshuizen), hetzij voor de verzorging van bejaarden en zieken (verzorgingshuizen)¹⁴³.

§ 2. Het woord 'huis' zonder verdere toevoeging omvat al die soorten, tenzij uit de context iets anders blijkt¹⁴⁴.

402. § 1. De bevoegdheid om onafhankelijke huizen, van welk soort ook, op te richten of een totaal andere bestemming te geven, komt toe aan pater Generaal, die zich daarbij wel moet houden aan hetgeen het recht eist¹⁴⁵.

§ 2. Eveneens behoort het tot zijn bevoegdheid om met inachtneming van het recht aan apostolische instellingen een canonieke rechtspersoonlijkheid toe te kennen die niet van de gemeenschap afhankelijk is¹⁴⁶.

¹⁴¹ Cfr. 34e A.C. d.21 n.22.

¹⁴² 31e A.C. d.48 n.8, 3° a-c.

¹⁴³ Cfr. 32e A.C. d.12 n.16-22; Instituut *passim*.

¹⁴⁴ Zo betekent het woord "domus" in de Constituties gewoonlijk "huis voor apostolaatswerk".

¹⁴⁵ Cfr. P. IX c.3 n.17 [762] CIC 609 § 1; CCEO 509 § 1.

¹⁴⁶ Cfr. 32e A.C. d.12 n.20; CIC 1303 § 1 1° , 134 § 1.

---

§ 3. De bevoegdheid om met inachtneming van het recht huizen van welk soort ook, of ook apostolische instellingen op te heffen, te verkopen of elders te vestigen, berust bij pater Generaal. Wel moet deze eerst het advies inwinnen van zijn consult en van de hogere overste onder wiens bevoegdheid ze ressorteren¹⁴⁷.

403. § 1. De dienst van het gezag die de plaatselijke overste eigen is, betreft elk van de leden van zijn gemeenschap en zijn gemeenschap zelf als geheel¹⁴⁸. Wat in de normen 349-354 van de oversten in het algemeen wordt gezegd, moet hij beschouwen als ook als op hemzelf van toepassing.

§ 2. Het is zijn opdracht eerst ieder afzonderlijk met zijn onderscheiding te begeleiden, om dan ieders apostolisch dienstwerk te integreren in het geheel van de zending der Sociëteit; de eigen zending die ieder van de hogere overste gekregen heeft, nader te duiden en bij te dragen tot de apostolische saamhorigheid van alle leden van de gemeenschap, ook als ze zich wellicht aan uiteenlopende werkzaamheden wijden¹⁴⁹; overeenkomstig onze wijze van doen in de Sociëteit de gemeenschappelijke geestelijke onderscheiding te bevorderen, als daarvoor de

vereiste gesteldheid aanwezig is; de gemeenschap tegelijk in liefde en gehoorzaamheid te behoeden¹⁵⁰.

404. § 1. De plaatselijke overste moet zich naargelang dat nodig is, door medewerkers laten bijstaan¹⁵¹. Naast een econoom moet hij een minister hebben, die hem moet helpen bij de goede gang van zaken in de gemeenschap en om in alle behoeften te voorzien; deze moet toezien op de diensten die met de materiële kant van het leven te maken hebben¹⁵².

§ 2. Voor zover dat kan, moet er in elk huis een door de provinciaal aangewezen spiritueel zijn. Maar eenieder blijft vrij naar een eigen geestelijk begeleider toe te gaan¹⁵³.

¹⁴⁷ Goedgekeurd door paus Johannes-Paulus II in een brief van het Staatssecretariaat van 10 juni 1995.

Deze norm wijzigt de woorden van de Formula van Julius III n.2, waardoor de algemene congregatie de bevoegdheid krijgt om huizen en colleges af te stoten en op te heffen, **gewijzigd**,

en in de Constituties P. VIII c.2 n.2 [680]. Tevens **worden afgeschaft**: P. VIII c.2 n.3 slot, A [322,

323], c.11 n.2 [441]; P. IX c.3 n.5, 17, 18 [743, 762, 763]. Erdoor **wordt verduidelijkt** P. IV c.2 n.3

begin [322]. Cfr. CIC 616 § 1; CCEO 510.

¹⁴⁸ Cfr. P. III c.1 n.23 [284]; c.2 n.2-6 [292-304]; P. VI c.1 n.1 [547]; P. VII c.2 n.1 [618]; P. VIII c.1

n.3, G [659, 667] P. X c.10 nr 5, B [424, 425].

¹⁴⁹ Cfr. 32e A.C. d.4 n.65, 67; d.11 n.29.

¹⁵⁰ Cfr. 32e A.C. d.11 n.24; Brief van P. P.-H. Kolvenbach van 5 nov. 1986 "De discretione apostolica

in communi" n.41 (AR XIX pp.692-693); 32e A.C. d.11 n.29.

¹⁵¹ Cfr. P. IX c.6 n.14 [810].

¹⁵² Cfr. P. III c.1 n.16 [271]; P. IV c.10 n.7 [431].

¹⁵³ Cfr. Coll. d.283 (7e A.C. d.80 n.19; 24e A.C. d.20 n.2; 18e A.C. d.22; 30e A.C. d.40).

---

405. Vice-oversten van afhankelijke huizen beschikken over zoveel bevoegdheid als de hogere of de plaatselijke overste hen verlenen.

406. § 1. Tegelijk een gemeenschap moeten leiden en een daarmee verbonden apostolisch instituut van de Sociëteit kan op grond van hun belangrijkheid of complexiteit of op andere gronden een overbelasting betekenen voor een man alleen. Dan mag de hogere overste een vice-overste (of "overste van de gemeenschap") aanstellen, aan wie blijvend de zorg voor de gemeenschap en de medebroeders gedelegeerd wordt, of een "directeur van het werk", hoe men die ook noemt, aan wie de blijvende verantwoordelijkheid gedelegeerd wordt om het apostolische instituut of werk te leiden. Dergelijke vice-oversten of directeurs van werken hangen direct af van degene die als overste benoemd is en moeten bij hem rekenschap afleggen van de hun toevertrouwde taak.

§ 2. Een apostolisch instituut dat geheel van de Sociëteit is of aan haar verantwoordelijkheid is toevertrouwd, kan aan een gemeenschap toegevoegd zijn, terwijl de leiding ervan niet van die gemeenschap afhankelijk is of om verschillende redenen daarvan onafhankelijk zou moeten zijn. Dan kan een directeur van het werk aangesteld worden die onmiddellijk van de provinciaal afhankelijk is wat de uitvoering van zijn opdracht betreft, met inachtneming van eventuele civielrechtelijke bepalingen. Iets dergelijks is ook het geval, als een werk met verschillende gemeenschappen tegelijk verbonden is. Voor de overige aspecten van zijn persoonlijk religieus leven hangt een dergelijke directeur af van de overste van de gemeenschap waartoe hij behoort.

§ 3. Gaat het over werken van groter belang, bijv. over een opvoedingsinstituut, een centrum voor onderzoek en sociale actie, een tijdschrift met grote verspreiding enz., dan mag de hogere overste zonder goedkeuring van pater Generaal in het bestuur ervan geen wijzigingen aanbrengen als vermeld in

§§ 1-2¹⁵⁴. Als die een dergelijke goedkeuring geeft, zal hij ook voor zover nodig bepalen hoe men de directeur van het werk moet noemen, rekening houdend met de concrete situatie.

407. § 1. De directeur van een werk in een eigen instelling van de Sociëteit of in een instelling die aan haar verantwoordelijkheid is toevertrouwd of die als zodanig wordt beschouwd, ontvangt zijn zending van haar. Hij moet dan ook dat religieus en apostolisch gezag hebben (en dit moet bij zijn aanstelling duidelijk omschreven zijn) dat hem in staat stelt om de activiteit van de jezuiteten die daar werken, en de instelling zelf efficiënt te leiden naar het eigen doel ervan, overeenkomstig het eigen Ignatiaanse karakter¹⁵⁵.

¹⁵⁴ Cfr. "Directivae quaedam circa distinctionem et mutuas relationes inter operum Moderatores et Superiores" (AR XVI [1976] pp.1024 vlgg).

¹⁵⁵ Cfr. 32e A.C. d.11 n.29; "Directivae quaedam ..." (zie noot 154) n.5.

---

§ 2. Ook als de plaatselijke overste (of vice-overste van de gemeenschap) niet de leiding heeft van een apostolaatswerk, blijft toch op hem de verantwoordelijke taak rusten om zijn medebroeders in hun apostolische zending te bevestigen en om ervoor te waken dat hun religieus en communautair leven van dien aard is, dat het hen geschikt maakt om met Gods hulp die zending te vervullen¹⁵⁶.

§ 3. Tussen overste (of vice-overste) van de gemeenschap en directeur van het werk moet er altijd nauwe samenwerking bestaan inzake de invulling van de respectieve opdrachten en voor zover nodig, moet die door aangepaste statuten beschermd worden. Al hebben ze verschillende opdrachten te vervullen, toch staan ze complementair en solidair in dienst van dezelfde verantwoordelijkheid en zending en moeten ze samen overleg plegen¹⁵⁷. De verhouding van elk van beiden tot de medebroeders zowel die in de gemeenschap als die in het werk, en de verhouding van dezen tot hen, moet duidelijk afgebakend zijn.

§ 4. Een jezuiteten gemeenschap die verbonden is aan een apostolisch werk, heeft als taak de basisvisie van de Sociëteit door te geven aan de hele apostolische gemeenschap, bestaande uit leken en religieuzen. Ze moet dat doen via woord, getuigenis en inspiratie, door de perspectieven die daarin worden

geboden en door het doorgeven van waarden aan die gemeenschap en tenslotte via de menselijke betrekkingen die aan elk werk van de Sociëteit eigen zijn¹⁵⁸.

408. § 1. Pater Generaal kan bepalen dat een huis tegelijkertijd behoort tot de eigen provincie en tot nog één of meer andere. Hij kan het ook aan de gemeenschappelijke verantwoordelijkheid van de Conferentie der hogere oversten toevertrouwen, als dat nodig is¹⁵⁹. De reden kan zijn dat al die provincies baat hebben bij dat huis of dat al die provincies moeten bijdragen om dat huis leefbaar te houden of een combinatie van beide redenen¹⁶⁰.

§ 2. Inzake de leiding van zulke huizen, moet men naast het verbod van norm 389 § 4 om medebroeders uit de andere provincies te appliceren aan de provincie waarin het huis gelegen is, ook het volgende voor ogen houden:

1° Als ze niet door een decreet van pater Generaal afhankelijk gemaakt zijn van de moderator van de Conferentie of van iemand anders, die een speciale volmacht erover gekregen heeft, komt het bestuur toe aan de provinciaal in wiens gebied ze gelegen zijn. Deze moet overigens in zaken van groter gewicht de mening vragen van de oversten van de andere provincies waartoe het huis tegelijkertijd behoort.

¹⁵⁶ 32e A.C. d.11 n.28.

¹⁵⁷ Cfr. 32e A.C. d.11 n.29; "Directivae quaedam ..." (zie noot 154) n.7.

¹⁵⁸ Cfr. Toespraak van Peter-Hans Kolvenbach, S.J. in de Georgetown University op 7 juni 1989.

¹⁵⁹ Cfr. 34e A.C. d.21 n.22-24.

¹⁶⁰ Cfr. AR XIV [1963] p.356.

2° In gemeenschappelijke huizen die onder de zorg van een Conferentie vallen, moet op het niveau van de hogere overste een verdeling tussen de apostolische verantwoordelijkheid voor het werk en de persoonlijke zorg voor de jezuïeten die voor dat werk op een permanente basis zijn aangewezen, zoveel mogelijk vermeden worden, om de normale situatie van een authentiek Ignatiaans bestuur veilig te stellen¹⁶¹.

3° Voor de toewijzing van leden van provincies en regio's aan gezamenlijke huizen moeten er vastgestelde regels en objectieve criteria zijn. Als een hogere overste gevraagd wordt een bepaalde man beschikbaar te stellen voor een gezamenlijk huis, moet hij aan dit verzoek minstens dezelfde prioriteit geven als aan de noden van zijn provincie of regio¹⁶².

4° Medebroeders die in een gezamenlijk huis werkzaam zijn, staan onder het gezag van degene van wie volgens 1° het huis afhankelijk is, ook als zij niet aan zijn provincie geappliceerd zijn. Andere provinciaals kunnen (en moeten zelfs) hun onderdanen die in een gemeenschappelijk huis wonen, gaan bezoeken. Hebben ze iets op te merken over het huis, dan moeten ze dat aan de verantwoordelijke overste meedelen. Maar zelf mogen ze hun eigen onderdanen in een gemeenschappelijk huis geen enkele dispensatie of permissie geven. Dat behoort immers tot het domein van de overste die onmiddellijk verantwoordelijk is voor het bestuur van dat huis¹⁶³.

409. De principes die gelden voor een gemeenschappelijk huis, gelden met de nodige aanpassingen ook voor een apostolisch werk of instituut waarvoor verschillende provincies gemeenschappelijk verantwoordelijk zijn.

¹⁶¹ 34e A.C. d.21 n.23.

¹⁶² Cfr. 34e A.C. d.21 n.24.

¹⁶³ Cfr. AR XIV [1963] p.356.

[\[terug naar inhoudsopgave\]](#)

TIENDE DEEL

HET BEHOUD EN DE GROEI

VAN DE SOCIËTEIT

410. § 1. Als teken van dankbaarheid en van verering voor het Allerheiligste Hart van Jezus moet dat feest plechtig gevierd worden en in die viering moet men de toewijding vernieuwen waardoor de Sociëteit zich reeds op 1 januari 1872 geheel en voorgoed aan Hem gewijd heeft.

§ 2. De toewijding aan het Onbevleete Hart van de allerzalgigste maagd Maria moet elk jaar op het feest van dit Onbevleete Hart vernieuwd worden¹.

411. De solidariteit en verantwoordelijkheid van elk van de leden tegenover de hele Sociëteit toont zich in de kennis van haar spiritualiteit, haar geschiedenis, haar heiligen, haar apostolische werken, haar grote mannen, vooral die welke het om wille van Christus zwaar te verduren hebben, en in het bewaren van de Ignatiaanse mobiliteit en beschikbaarheid om overal de Sociëteit te gaan helpen².

412. § 1. Alle leden van onze orde moeten de gemeenschappelijke zorg om nieuwe medebroeders voor de Sociëteit te winnen, ten zeerste ter harte nemen, vooral door ervoor te bidden en door het voorbeeld van hun persoonlijke en communautaire leven³.

§ 2. Wij moeten dus doen wat in ons vermogen ligt om de Sociëteit zó voor te stellen, dat degenen die God roept, ontdekken en waarderen wie en wat wij zijn en hoe onze kenmerkende manier van doen is bij het volgen van Christus⁴.

§ 3. Wij moeten overal ter wereld waar het maar mogelijk is roepingen bevorderen, om zo de cultuur en de ervaring te weerspiegelen van hen die we trachten te dienen. Daartoe behoren ook minderheidsculturen, immigranten en de inheemse bevolking⁵.

413. De Sociëteit moet steeds voor ogen houden dat zij haar weldoeners altijd met liefde en dankbaarheid in het hart moet dragen. De oversten moeten bepalen welke gebeden voor hen te verrichten zijn en met welke andere geschikte middelen wij hen onze dankbaarheid moeten bewijzen⁶.

¹ Cfr. Coll. d.286 (23e A.C. d.46 n.2-3; 29e A.C. d.34).

² 31e A.C. d.19 n.6 a; cf. P. VIII c.1 n.9 [673].

³ 33e A.C. d.1 n.22.

⁴ 34e A.C. d.10 n.2; d.26.

⁵ 34e A.C. d.10 n.4.

⁶ Cfr. P. IV n.1-6 [309-319]; P. VII c.4 n.3-4 [638, 640].

---

414. "In een onvoorwaardelijke trouw aan alle Constituties en in de beleving van de heel eigen inspiratie van ons Instituut" moeten de gevormde medebroeders de weg wijzen door een goed voorbeeld te geven en de goede faam van Christus te verspreiden. Zij moeten voor ogen houden dat het een ernstige plicht voor hen is hun jongere medebroeders geestelijk te helpen groeien⁷.

415. § 1. Allen moeten ervoor zorgen onze Constituties en de eigen inspiratie van ons Instituut steeds beter te leren kennen, naar waarde te schatten en ervan te houden. Zij moeten dat doen door lectuur en overweging, bijzonder bij gelegenheid van hun jaarlijkse Geestelijke Oefeningen, van hun gelofthen hernieuwing, van de maandelijkse recollectie, van het begin van het jaar enz. en ze moeten de Constituties en de eigen geest van ons Instituut hoogachten en in hun hart dragen en zich trouw eraan houden, want deze zijn voor allen samen en voor elk afzonderlijk de ware en veilige weg waarlangs ze ongetwijfeld die graad van volmaaktheid zullen bereiken waartoe onze Heer alle zonen van de Sociëteit roept en uitnodigt⁹.

§ 2. De hogere oversten moeten, vooral ten tijde van hun jaarlijkse huisbezoek, zorgen dat dit trouw onderhouden wordt.

416. In het 10e deel van de Constituties houdt onze heilige Vader Ignatius ons de middelen voor die bijdragen "tot het behoud en de groei niet alleen van het lichaam of het uitwendig leven van de Sociëteit, maar ook van haar geest; en tot het bereiken van het doel dat zij zich stelt, namelijk de mensen geestelijk helpen om tot hun uiteindelijke en bovennatuurlijke eindbestemming te geraken"¹⁰. Die middelen moeten door allen met ijver en met de grootste zorg in ere gehouden worden, in het besef dat men persoonlijk echt verantwoordelijk is voor dat behoud en die groei "tot dienst en lof van God en van onze Heer Jezus Christus en tot geestelijke hulp van de mensen"¹¹.

GOD ZIJ STEEDS GELOOFD

⁷ Coll. d.[99] (28e A.C. d.22, 5°); cf. P. VI c.1 n.1 [547]; P. IV c.10 n.5 [424]; P. VI c.5 [602]; P. IX c.3

n.8 [746]; P. IX c.6 A [790]; P. X n.13 [826].

⁸ Cfr. P. VI c.1 n.1 [547].

⁹ Cfr. Coll. d.[97] (28e A.C. d.22 3°); P. IV c.10 F [430], L [439]; P. X n.13 [826].

¹⁰ P. X n.2 [813].

¹¹ Cfr. P. X n.1 [812].

[\[terug naar inhoudsopgave\]](#)

ZAAKREGISTER

(de nummers verwijzen naar de Aanvullende Normen)

Aalmoezen:

1. *Accepteren*: ~ waar mogen ze gezocht worden, 214; ~ aalmoezen voor gewone uitgaven, 207; ~ voor H.Missen, 184 § 1; ~ voor dienstwerk, 182; ~ voor werken buiten de Sociëteit, 185, 186

2. *Geven*: ~ vanuit de goederen van de Sociëteit, 210 §3, 213 §1

Abortus:

~ beletsel voor toelating tot de orde, in geval van veroorzaken of meewerken, 28 §1 2°

Admonitor:

~ hoe benoemd, 356 §1; ~ voor pater generaal, 379 §1; ~ duur van de functie, 379 §2; ~ welke graad, talenten, taak hij moet hebben, 379 §1; ~ wanneer en hoe vervangen, 379 §2

Advies:

~ geheimhouding, 235 2°; ~ oversten en directeuren moeten dikwijls advies vragen en graag krijgen, 354

Affecten:

~ affectieve vorming van de novicen 53, 54 §2; ~ van allen in de vorming, 72 §1; ~ gematigde beheersing, 147 §4; ~ tertiaat als schola affectus, 125 §1

Afhankelijkheid van oversten:

~ met betrekking tot de armoede, 167

Afstand doen van goederen:

~ wanneer, 32; ~ met wiens permissie, 168; ~ hoe en ten aanzien van welke goederen, 169, 170; ~ waarvoor bestemmen, 171; ~ op schrift vastleggen, 170; ~ afstand van kerkelijke goederen, 32 §4

Afwezigheid:

1. *Van een plaatselijke overste:* wie vervangt hem, 346

2. *Van een hogere overste:* wie vervangt hem, 345 §1

3. *Van pater generaal:* wie vervangt hem, 372 §1

Ambiëren:

~ de gelofte van professen om geen waardigheden te ambiëren, 134, 138-142; ~ rapporteren als iemand een waardigheid ambieert, 141

Analyse, sociocultureel en religieus:

~ gebruiken bij keuze van de werken, 258 §3; ~ tijdens de vorming erin trainen, 95; ~ ook oog hebben voor de levenswijze van hen in wier midden men leeft, 106 §2

Antwoorden van de generaals:

~ wie verplichten ze, 18

Applicatie:

~ wanneer moet het gebeuren en wanneer niet, 389 §3-4; ~ wiens taak is het en hoe, 389 §2

Apostolisch instituut:

~ wat is het, 188 §2; ~ oprichting als rechtspersoon, 402 §2

Apostolisch prefect:

~ toelating tot de laatste geloften, 129

Apostolische activiteit:

~ te verbinden met gebed, 223, 224

Apostolische delegaat:

~ toelating tot de laatste geloften, 129

Armen:

~ onze levenswijze als armen, 178 §1, 321; ~ voorkeurkeuze voor de armen, 163; ~ getuigen van ons verlangen hen van dienst te zijn, 176 §2; ~ aan hun leven deelhebben en temidden van hen wonen, wel in eenheid met de provincie, 180, 246 1°, 273; ~ in solidariteit met hen, 246 1°; ~ de gelofte van armoede maakt ons hiervoor vrij, 143 §2; ~ hoe moet dat tijdens de vorming gebeuren, 106 §2-3; ~ wie laatste geloften gaat afleggen moet een periode onder de armen werken, 128 5°; ~ ieder werk moet gerechtigheid en solidariteit met de armen bevorderen, 249 §3, 256 §2; ~ sociale centra en sociale actie, 300 §2; ~ de armen helpen door de Geestelijke Oefeningen, 271 §1; ~ roepingen uit de armen bevorderen, 412 §3; ~ met de armen delen wat we hebben, 210 §3, 213 §1; ~ arme studenten toelaten in onze scholen, 278, 287 §1

Armoede:

1. *In het algemeen:* ~ waarin bestaat armoede en wat is het fundament ervan, 157, 158; ~ apostolisch karakter, 143, 159, 160, 161; ~ vormen en karakteristieke elementen overeenkomstig onze tijd, 161-162; ~ speciale gelofte geen verandering aan te brengen, 134; ~ waartoe verplicht die gelofte, 137

2. *Van individuen:*

- A. *Novicen*: ~ hoe in de armoede oefenen, 49; ~ beheer en gebruik van eigen goederen, 32, 57
- B. *Scholastieken en gevormde broeders*: ~ eigen goederen, 164 §1; ~ beheer en gebruik, 164 §2, 57 §2; ~ wanneer en hoe afstand doen, 32 §3, 168
- C. *Professen en gevormde coadjutoren*: ~ in welke huizen kunnen ze leven en gebruik maken van de inkomsten, 197, 205 1°, 196 §2, 205 2°, 206, 207
- D. *Zaken die voor allen gelden*: ~ goederen verwerven voor de Sociëteit, 164; ~ wat verboden is, 162 §2, 187; ~ ergens anders geld bewaren, 165 §2-3; ~ lenen of investeren, 165 §1; ~ woninginrichting e.d., 178 §1-2; ~ afhankelijkheid van de oversten, 167

3. *Gemeenschappelijk*:

- A. *Gemeenschappelijk leven*: ~ wat wordt daaronder verstaan, consequenties, 174, 175; ~ in uiterlijke zaken, 176, 177; ~ gebouwen en de scheiding van werk en leven, 179
- B. *Werken om niet*: ~ betekenis en kracht, 181, 182 §1-2, 183; ~ geoorloofde bronnen van inkomsten, 185, 186; ~ misstipendia, 184
- C. *Scheiding communiteit en werk*: ~ minstens wat betreft gebruik van goederen en financiële afrekening, 189 §1; ~ in bepaalde omstandigheden ook juridisch scheiden, 189 §2
- D. *Communititeiten*: ~ wat zijn ze in dit opzicht, 188 §1; ~ kunnen verbonden zijn met apostolische instituten en eigenaar van de goederen daarvan, 188 §3, 190 §1; ~ als in huizen van professen, 191 §1; ~ consequenties daarvan, 191 §1-3, 190 §2; ~ pater generaal kan dispensereren, 191 §4; ~ bijzondere gevallen, 192, 193; ~ ieder jaar een overzicht van inkomsten en uitgaven aan provinciaal voorleggen, 194; ~ wat over is in overleg met provinciaal bestemming geven, 'buffer' behouden, 195
- E. *Vormingshuizen en huizen voor zieken en ouderen*: ~ welke goederen ze mogen bezitten, 196; ~ communititeiten die daarmee verbonden zijn, 198
- F. *Apostolische instituten*: ~ welke vallen daaronder, 188 §2; ~ de goederen die ze kunnen bezitten, 199; ~ wat ze moeten bezitten, 200; ~ jaarlijks accountantsonderzoek, 201; ~ wat gebeurt met goederen bij opheffing, 202
- G. *Gehele Sociëteit, provincies en regio's*: ~ welke goederen kunnen ze bezitten en binnen welke grenzen, 203, 204 §1, 205; ~ welke fondsen, 205; ~ voorzieningen voor ouderen en zieken, 206; ~ met behulp van gemeenschappelijke fondsen, 208; ~ wie kunnen daardoor ondersteund worden, 209; ~ ondersteuning in het algemeen, 207; ~ wie heeft jurisdictie over het FACSI, 204 §2; ~ in hoeverre goederen waarvan afstand is gedaan voor eigen provincie aanwenden, 173 §2
- H. *Delen van goederen*: ~ van afzonderlijke communititeiten, 212; ~ van het FACSI, 213; ~ bedelen in een andere provincie of regio, 214

Assistenten:

1. *Ad providentiam*:

- A. *Aantal*: ~ er moeten er vier zijn, 364 §1
- B. *Benoeming*: ~ professen van vier geloften, 364 §1; ~ karakteristieken, 364 §2-3; ~ door wie normaal gekozen, 364 §1; ~ hoe gekozen tijdens een Algemene Congregatie, 364 §1; ~ hoe lang in functie, 376 §1-2; ~ wanneer, door wie en hoe vervangen, 376 §3-5
- C. *Taak*: ~ in het bijzonder, 365, 366 §1-2, 380 §2; ~ waar wonen, 374 §1; ~ hoe lang kunnen ze afwezig zijn, 374; ~ hun eed, 378; ~ ook raadgever van pater generaal, 364 §3; ~ deel hebben aan kerngroep van generaal consult, 382 §2

D. *Voorrechten*: ~ adviserende stem bij benoeming generale assistenten die geen regionaal assistent zijn, 380 §3, 381 §3; ~ adviserende stem in alle zaken waarin provinciaals dat hebben, 375; ~ in hoeverre ze een Algemene Congregatie bijeen kunnen laten roepen, 366 §3; ~ en een Congregatie voor de keuze van een tijdelijke vicaris, 366 §3 1°

E. *Ad providentiam voor een tijdelijk vicaris-generaal*: ~ er moeten er vier zijn, 377

2. *Regionale assistenten*: A. *Taak*: ~ generaal assistent, 380 §2-3 B. *Benoeming*: ~ door wie en hoe, 380 §3; ~ hoe lang in functie, 381 §1; ~ door wie en hoe vervangen, 381 §2

3. *Generale assistenten*: Pater generaal heeft assistenten, 354 1, 355 §1; ~ ongeveer twaalf in aantal, 380 §1; ~ benoeming tijdens Algemene Congregatie, 380 §2-3; ~ buiten een Algemene Congregatie, 380 §3; ~ zes tot acht jaar in functie en niet allen tegelijkertijd vervangen, 381 §1; ~ hoe vervangen buiten een Algemene Congregatie, 381 §2-3

4. *Assistenten voor een bepaalde sector*: ~ pater generaal zal er een aantal hebben, 384 §1; ~ taak en duur van hun functie, 384 §1; ~ meestal ook directeur van een van de secretariaten, 384 §2

Associatie van leken:

~ in het algemeen te bevorderen, 309 §1; ~ maar speciaal: Gemeenschappen van Christelijk Leven, Jezuïeten-vrijwilligers, oud-leerlingen, Apostolaat van het gebed, Eucharistische jeugdbeweging, 309 §2, 272 3°; ~ andere niet uitgesloten, 309 §2

Atheïsme:

~ speciale zending door de Paus, 253 2°; ~ in alle vormen van apostolaat, 254; ~ ten aanzien van niet-gelovigen, 254; ~ vanuit eigen Godservaring, 223 §3-4, 224, 247 1° 2° 3° 6°; ~ bij anderen bevorderen door Geestelijke Oefeningen, 271

Auteurs:

~ onder leiding auteurs bestuderen die invloed hebben op onze cultuur, 105

Bedrog:

~ bedrieglijk verzwijgen van ziekte tijdens proces van aanname, 34 2°

Beheer van tijdelijke goederen:

1. *Van de Sociëteit*: ~ in welke geest en met welke zorg, 216 §1,2-4; ~ overeenkomstig sociale gerechtigheid, 217; ~ zonder verlof geen verandering of opheffen van normen en regelingen, 216 §3; ~ rekenschap geven van beheer, 167; ~ speciaal bij het beëindigen van de functie van plaatselijke overste of econoom, 222; ~ oversten die het beheer verwaarlozen moeten terecht gewezen worden, 216 §4

2. *Van eigen goederen*: ~ afzien van beheer vanaf het begin van het noviciaat en na de eerste geloften, 57

3. *Van de goederen van anderen*: ~ geen beheer zonder verlof van pater generaal, 166; ~ geen beheer van deposito's van niet-jezuïeten, 219

Bekeerlingen:

~ hun toelating tot de Sociëteit, 28 §1 5°

Beletselen bij toelating:

~ ons eigen recht kent geen beletselen meer die toelating ongeldig maken, 27; ~ redenen die toelating ongeoorloofd maken en waarvan pater generaal kan dispenseren, 28

Belofte:

~ belofte om in te treden bij eerste geloften, 131 §2; ~ belofte om afstand van goederen te doen na het eerste proefjaar, 32 §2

Benoeming:

1. *Van oversten*: ~ wie, hoe en voor hoe lang, 340-348

2. *Van functionarissen*: ~ 358, 393

3. *Van examinatoren voor het examen ad gradum*: ~ 93 §1

Berisping:

~ zelfs lagere oversten worden daardoor geholpen, 350 §3

Beschermheren:

~ in welke mate kunnen colleges beschermheren hebben, 292

Beschikbaarheid:

~ vereist voor hen die profes van vier geloften worden, 121 §1 4°; ~ moet er altijd zijn ten aanzien van de Heilige Stoel, 259; ~ voorwaarde voor het vervullen van de zending van de Sociëteit, 246 7°, 255 §1; ~ wordt versterkt door het communiteitsleven 316 §1; ~ teken van solidariteit en verantwoordelijkheid, 411

Bestuur:

1. *Algemeen*: ~ van welke aard, 349 §1; ~ verplichtingen van oversten, 349-354; ~ hulp van functionarissen, 355-358; ~ geschreven documenten, 359-361; ~ geen inmenging van buiten, 156 2. *Van de gehele Sociëteit*: ~ 362-386

3. *Van provincies en regio's*: ~387-394; ~ samenwerking tussen provincies, 395-400

4. *Van huizen en werken*: ~ 403-404; ~ scheiding van werk en communiteit, 406-407; ~ gemeenschappelijke huizen en werken, 408-409

Bezit:

~ in welke mate mogelijk na eerste geloften, 164 §1; ~ in communiteiten verbonden met een apostolaat, 190-193, 195; ~ in opleidings- en verzorgingshuizen, 196-198; ~ in apostolische instituten, 199; ~ in de gehele Sociëteit, een provincie of regio, 203-205 ; ~ zelfs de schijn van privé-bezit moet vermeden worden, 165 §3

Biechtvaders/biechten:

1. *Voor medebroeders*: ~ wie aansporen om te gaan biechten, 227 §3; ~ vaste biechtvader, 227 §3; ~ frequentie, 227 §3; ~ algemene biecht voor de laatste geloften, 128 4°

2. *Voor externi*: ~ examinering, 90; ~ zonder vergoeding, 182-184

Bijdragen:

~ door welke oversten, voor welk doel en onder welke voorwaarden opgelegd aan communiteiten en apostolische instituten, 208, 211-213

Bisschop:

~ bisschopsambt ambiëren of aanvaarden, derde eenvoudige gelofte van de professen, 139 §1; ~ wat te doen bij een voorgestelde benoeming, 139 §3; ~ betekenis van de gelofte om te luisteren naar pater generaal als men als bisschop benoemd is, 142; ~ kunnen bisschoppen laatste geloften doen? 129; ~ de gelofte om degenen die het bisschopsambt ambiëren aan te brengen, 141; ~ kan een bisschop geloften ontvangen? 115

Boetedoeningen:

~ oversten die tekort schoten in beheer van tijdelijke goederen 216 §4; ~ wie een ander vals beschuldigde, 235 5°; ~ voor schending van het Instituut of verwaarlozing van de observantie ervan, 350 §3; ~ voor het schenden van geheimhouding, 357, 361; ~ voor valse rapportages, 235 5°; ~ lichamelijke boetedoeningen, 147 §4

Brevier:

~ door priesters en diakens attent en op de goede tijd te bidden, 228

Brieven, jaarlijkse:

~ door wie en hoe te schrijven, 359

Broeders:

1. *Algemeen*: ~ wie worden zo aangeduid, 6 §1 2°-3°; ~ een roeping en zending die ze gemeenschappelijk met anderen in de Sociëteit hebben, 6 §1; ~ ook een gemeenschappelijke levenswijze en vorming, met alleen die verschillen die nodig zijn voor de verschillende facetten van een en dezelfde dienst, 43 §1 A. *Plichten*: ~ deelhebben aan de ene zending, 48 §2; ~ delen in de activiteiten, 81 §3, 108 §1, 4, 314 §1-2 B. *Geestelijk leven*: ~ 81, 108 §3

2. *Na noviciaat*: ~ vorming, zo veel mogelijk gelijk aan die van de scholastieken, 59, 60, 64, enz.; ~ met betrekking tot studies, 81 §3, 83 §3, 98 §1-2; ~ voortgezette vorming, 243; ~ gelofthen hernieuwing, 75; ~ rekenschap van geweten, 155; ~ tertiaat, 125-127

Buitenshuis verblijf:

~ voor een aanzienlijke tijd, 328

Burgerlijke activiteit:

~ om gerechtigheid te bevorderen, 249 §1

Campagne:

~ wat voor soort, 193

Centra, sociale:

~ voor onderzoek, publicatie en actie, 300

Christelijke leer:

~ moet in ere gehouden worden, 272 2°; ~ moet gegeven worden door wie laatste geloften gaat afleggen, 128 5°; ~ moet uitgelegd worden aan de novicen, 48 §1; ~ ook aan onze studenten, 279 §2, 286, 288 §1, 289 §5, 291

Clausuur:

~ moet aangepast worden aan onze zending, 327 §2

Clerici:

~ moeten geholpen worden om de Geestelijke Oefeningen goed te kunnen geven, 271 §3

Coadjutoren, geestelijke:

~ wie vallen daaronder, 6 §1 2°-3°; ~ in welke mate ze bevorderd kunnen worden tot de professie van vier geloften, 122; ~ hun verplichting om rekenschap van geweten te geven, 155 §1; ~ hoeveel gebed en boetedoeningen, 226

Coëducatie:

~ de normen van de Kerk en van de maatschappij ter plaatse in acht nemen, 288 §3

Commissie:

~ provinciaal en interprovinciaal betreffende de vorming, 61 §2-3; ~ voor de keuze van werken, 260

Communie:

~ hoe veelvuldig, 227 §1-2, 314 §2; ~ middel om te groeien in kuisheid, 146 §1

Communititeit:

1. *Algemeen*: ~ oorsprong, doel, aard, 311, 314-315, 223 §2; ~ onze eerste communititeit is de hele Sociëteit, 314 §2, 255 §1; ~ plaatselijke communititeit, 314 §2, 315; ~ plaats van insertie, 317; ~ iedere communititeit heeft eigen overste, 318; ~ een apostolische communititeit, ten dienste van anderen en gastvrij, 323; ~ visie op apostolisch doel, 407 §4, 307 §1; ~ gelovige communicatie en gezamenlijke onderscheiding, 324; ~ gezamenlijk advies geven, 151 §3; ~ dagorde, 324 §2-3, 231; ~ gemengd paters, scholastieken, broeders, 326; ~ broeders ten volle laten delen in het communitieitsleven, 326 §3; ~ open en gastvrij, 327 §3; ~ gevarieerd in leeftijd, talent en werk, 329

2. *Communitieitsleven*: ~ belang, 316, 146 §3; ~ hoe gevoed, 319; ~ eenvoudig en serieus met elkaar omgaan, 308; ~ gemeenschappelijke leefstijl, 321, 174-176; ~ als godgewijde mensen, 322; ~ ontspannen, 327 §1; ~ meer speciale normen, 330

3. *Communitieitsleven tijdens de vorming*: ~ in het noviciaat, 43 §2, 50-51; ~ gevoel voor communititeit in deze jaren testen en vormen, 77 §3; ~ deelhebben aan het apostolisch lichaam van de Sociëteit bevorderen, 76; ~ aangepast aan omstandigheden van de vorming, 77 §1; ~ geestelijk gesprek, eucharistie en gemeenschappelijk gebed, 77 §2; ~ dialoog met de overste, 77 §4; ~ grootte van de communititeit, 78; ~ in een apostolische communititeit, 79, 98 §2, 109 §3

4. *Armoede van communitieiten*: ~ gemeenschappelijk leven, 174-175; ~ uiterlijke zaken, 176-178; ~ onze gebouwen, 179; ~ scheiding communititeit en apostolisch instituut, 188-189; ~ communitieiten die bestemd zijn voor pastoraal werk e.d.; 190-195; ~ uitzondering in geval van nood, 191 §4; ~ communitieiten bevorderen die strikter de armoede willen beleven, 180, 273

Communitieitsgesprek:

~ echt delen met elkaar, 43 §2, 51, 77 §4 111, 320, 326 §2; ~ hoe met niet-jezuïeten omgaan, 53, 147 §2-3, 322

Conferenties van hogere oversten:

~ bevorderen als middel voor samenwerking, 396 §3; ~ hun doel, goedgekeurde statuten, 396 §3

Congregaties:

Algemeen: ~ formula respecteren, 231 1. *Generale Congregatie*: ~ wanneer en hoe bijeenroepen, 366 §3 2°; ~ tussentijds, 384; ~ wie roept bijeen, 366 §3 2°; ~ wetgevende macht, 333; ~ Formula Instituti vaststellen, 21; ~ permanent vicaris benoemen, 371; ~ assistenten *ad providentiam* kiezen, 364; ~ admonitor kiezen, 379; ~ aggregatie van een religieus instituut, 333 §2; ~ promulgeren van de decreten, 12 §3; ~ wat is wet, 12 §1-2; ~ hoe interpreteren, 17; ~ hoe veranderen, 21 §5; ~ dispensaties, 19

2. *Provinciale Congregatie*: ~ welk gezag, 333 §4; ~ ten aanzien van Instituut, 22

3. *Congregatie van Procuratoren*: ~ welk gezag, 333 §4

4. *Congregatie om tijdelijk vicaris-generaal te kiezen*: ~ wanneer, 366 §3 1°, 372 §2

Constituties:

~ door wie en met welk gezag geschreven, 10 1°, 11; ~ autograaf en officiële versie, 11 §2-3; ~ plaats in het Instituut, 10 1°; ~ moeten gekend zijn, 415; ~ aan tertiariissen uitgelegd, 126; ~ wie kan veranderingen aanbrengen, 11 §1, 17; ~ hoe, 21 §3-4, 23; ~ wie interpreteert, 17; ~ wie dispenseert, 19

Consult van pater generaal:

~ samenstelling, 380 §2; ~ wijze van werken, 382; ~ secretaris, 380 §2

Consultatie:

~ om de wil van God te kennen, 354 §1-2

Consultoren:

~ waarom nodig, 355 §1; ~ door wie benoemd, 356 §1; ~ hoe selecteren, 356 §1; ~ wat behandelen, 151 §1, 354 §1-2, 355; ~ wanneer advies nodig voor geldigheid, 355 §2, 35 §2, 191 §4, 354, 380 §3, 381 §2-3; ~ advies van anderen, 354 §1-2, 382 §3; ~ brieven schrijven, 359

Contracten:

~ provinciaal treedt niet in plaats van locale overste, 218; ~ met bisschoppen bij op ons nemen van zorg voor seminarie, 290

Corps van de Sociëteit:

~ wie behoren ertoe, 6

Correctie, broederlijke:

~ tijdens de vorming, 77 §4; ~ voor allen, 237

Cultuur:

~ evangelisering ervan is integraal deel van onze zending, 4 §3, 245 §1; ~ culturele dialoog, 246 2°-3°266 §1; ~ culturele identiteit beschermen, 247 §1; ~ culturele waarden, 247 §3; ~ apostolaat van de opvoeding, 277 §1 en 4, 288 §1, 289 §1; ~ intellectueel apostolaat, 293 §1, 297; ~ cultuur van communicatie, 303 §1-2 ~ tijdens de vorming, 59 §2, 80, 97, 95, 96 §2, 99 §2, 105, 106 §2, 110

Deposito's:

~ welke zijn verboden, 165 §1 1°, 165 §2; ~ welke zijn toegestaan, 165 §3, 219

Deugden:

~ novicen, 46 §1, 49, 51, 52; ~ tijdens de vorming, 64 §1, 65, 66 §1, 67, 69 §2, 70, 71, 72, 73; ~ onze studenten, 279

Devoties:

~ welke bevorderen, 233, 234, 276 §1-2

Diakens, permanente:

~ wijding met goedkeuring pater generaal, 124

Dialogoog:

1. *Geestelijk*: ~ tussen novicemeester en novicen, 54 §1; ~ tijdens de vorming met spiritueel, 66 §2-3; ~ belang van training, 77 §4; ~ ook na de vorming, 232; ~ speciaal met de overste bij gehoorzaamheidsconflict, 154 1°

2. *Communiteir en apostolisch*: ~ voor gezamenlijke onderscheiding, 150 §2; ~ met het oog op de zending, 151 §1; ~ voor de onderlinge eenheid, 313 §1, 319, 323, 324, 326 §3

3. *Interreligieus*: ~ essentieel in onze zending, 4 §3, 245 §1 en 3; ~ oproep van de pausen, 253 4°; ~ karakteristiek voor Sociëteit, 266 §1; ~ waarde van iedere religie, 265 §1; ~ niet om zieltjes te winnen, 265 §2; ~ viervoudige weg, 266 §2; ~ deskundigen nodig, 267; ~ openheid aankweken bij novicen, 51; ~ vanuit onze spiritualiteit anderen tegemoet treden, 69 §2, 99, 223 §3; ~ altijd respectvol, 246 3°

Dienstwerk:

~ doel van onze voornaamste activiteiten, 263-310; ~ zending van de Sociëteit, 256; ~ op wie gericht,

162; ~ de voorkeurkeuze voor de armen, 163, 176 §2, 278; ~ toegewezen door de paus, 252-253; ~ door de oversten, 255; ~ criteria voor de keuze: 256 §2, 257; ~ middelen voor de keuze, 258 §2-3, 259,260, 256 §2, 261§1; ~ begeleiding, 261 §2; ~ zelf kiezen? 261 §2; ~ hoe uitvoeren, 257; ~ middelen, 223- 224, 276 §1-2, 416; ~ tijdens de studies, 107, 108, 110

Directeur van een werk:

~ taak en volmacht, 406-407 §1; ~ relatie met gemeenschap en overste, 407 §3, 354 §2

Disciplines:

~ algemene normen voor de keuze, 82, 83, 86-89, 94, 95-98, 99-102; ~ methode van onderwijzen, 103; ~ voor kandidaten voor het priesterschap, 81 §2; ~ voor broeders, 81 §3, 83 §3, 98; ~ voortgezette vorming, 241,242 §2, 243

Dispensatie:

~ wie kan dispenseren t.a.v.Instituut, 19; ~ t.a.v.beletselen bij aanname, 28 §1-2; ~ t.a.v. tweejaren-periode voor noviciaat, 41; ~ t.a.v.derde jaar, 127; ~ algemene dispensatie, 338 §1-2

Documenten, geschreven:

~ eerste geloften, 131 §1-2; ~ laatste geloften, 133, 134, 136; ~ afstand van goederen, 194, 201, 222; ~ permissies op gebied van de armoede, 338 §1; ~ hulp voor hogere oversten, 359-361

Duur:

~ van eerste probatie, 31; ~ van het noviciaat, 56, 117 §2; ~ van het tertiaat, 126; ~ periode van speciale zorg voor jongeren, 64 §3; ~ oefeningen van vroomheid, 47 §2, 67 §2, 225 §1, 229, 31, 128 4°, 231 §1, 75; ~ filosofie, 87; ~ theologie, 88-89; ~ theologie voor broeders, 98 §1; ~ voortgezette vorming, 243; ~ generaal, 362, 366 §4; ~ provinciaal, 348; ~ andere oversten, 348; ~ assistenten *ad providentiam*, 376 §1; ~ generale assistenten, 381 §1; ~ deskundige raadgevers van de generaal, 384 §1; ~ admonitor van de generaal, 379 §2; ~ interstitie, 109 §2

Econoom:

~ van de provincie, 393, 358 §1; ~ van het huis, 404 §1, 358 §2, 222; ~ van de Sociëteit, 383 §1-3

Eenheid:

~ oorsprong, 311, 314 §1; ~ belang, 316, 312, 317; ~ bevorderd door gezag en goed bestuur, 349-354; ~ in apostolische gemeenschap, 326 §3-4, 329; ~ door de eucharistie, 227 §1-2, 315, 326 §3; ~ door gezamenlijke onderscheiding, 76, 80, 226 §2, 324 §1, 326 §1, 324 §3, 313 §1, 319; ~ door het delen van goederen, 174 2°-4°, 210-211; ~ gemeenschapsprogramma, 324 §2; ~ tijdens de vorming, 50, 76, 77; ~ aard van de onderlinge relaties, 320; ~ wederzijdse gastvrijheid, 327 §3; ~ kennis van de taal, 97, 242 §2

Eenvoud:

~ als karakteristiek van armoede, 162, 1787 §2; ~ in onderlinge relaties, 320

Eerbied:

~ ten aanzien van het leergezag, 101,104, 259

Erfenis:

~ wat wordt eronder verstaan, 171 3°; ~ wie doet afstand, 128 1°; ~ wat is geoorloofd t.a.v. toekomstige erfenissen, 171 2°; ~ in welke mate heeft Sociëteit rechten, 171 3°

Ervaring:

~ tijdens de vorming, 65; ~ delen in de ervaring van degenen voor wie men werkt, 99 §2; ~ van het leven van de armen, 106 §3, 180; ~ gevarieerde ervaring nodig, 107; ~ van andere religies, 223 §3, 266 §2; ~ ook na de vorming, 242 §1; ~ ervaring doorgeven, 244 §1; ~ ervaring van de Geestelijke Oefeningen, 246 6°

Eucharistie ~ centrum en bron van eenheid in communiteit, 227 §1-2, 315, 326 §3; ~ tijdens de vorming, 65,67 §2,77 §2, 68; ~ geloften, 131-132, 146 §1; ~ na de vorming, 227 §1-2; ~ frequentie, 67 §2, 227 §2; ~ stipendium, 184

Evangelie:

~ geïncultureerde verkondiging, 4 §3, 245 §3; ~ gepaard aan sociale activiteiten, 249 §1; ~ bewust van situatie van hen aan wie wij verkondigen, 263 §1; ~ communicatiemedia, 303 §2; ~ goede training, 96 §1; ~ armoede als getuigenis, 161

Evangelisatie:

~ dimensies, 4 §3; ~ de vorming ertoe, 59 §2; ~ mogelijkheid van evangelische eenheid verkondigen, 143 §1; ~ profetische zending, 253 6°; ~ zending om te evangeliseren, 263 §1, 264 §1-2

Examinering van kandidaten:

~ doel, 26 §2; ~ waaraan aandacht geven, 26 §1-2, 30; ~ wat helpt, 26 §3; ~ wat te doen bij defecten, 31; ~ voor novicen herhalen voor eerste geloften, 117 §1

Externi:

~ hoe met hen omgaan, 147 §2-3, 322; ~ gastvrijheid, 327 §3; ~ hun goederen beheren, 166; ~ loon van hen ontvangen of deposito's bij hen hebben, 165, 219

FACSI:

~ geen permanente investering en waarvoor bedoeld, 213; ~ relatie met de Sociëteit, 204 §2

Filosofie:

~ belang, 82, 99 §2; ~ hoe lang, 87, 88; ~ licentiaat behalen, 92; ~ wie vóór intreden al filosofie studeerde, 91

Fondsen:

~ arca seminarii, 205 1°, 197, 198; ~ voor ouderen en zieken, 205 2°, 206; ~ voor stichtingen, 205 3°, 207; ~ voor apostolische werken, 205 4°

Formula van het Instituut:

~ waaruit bestaat ze, 20 §1; ~ haar gezag, 9 §1; ~ wie verklaart wat het is, 16, 17; ~ bevat de substantialia van het Instituut, 20 §1-2

Formules van de geloften:

~ welke gebruiken, 131, 133, 134

Formulieren voor brieven:

~ brieven aan (hogere) oversten, 359-360

Functies, kerkelijke:

~ welke zijn te beschouwen als waardigheden, 139 §1; ~ dispensaties, 139 §2
Functionarissen:
~ van de provincie, 358 §1, 393; ~ van de huizen, 358 §2; ~ door wie benoemd, 358 §1-2, 393; ~ eenheid met de overste, 354 §4; ~ hoe onderhouden, 209

Gasten:

~ hoe hen ontvangen, 327 §2; ~ in welke mate vallen ze onder plaatselijke provinciaal, 390; ~ niet wie permanent in andere provincie verblijft, 176

Gebed:

~ belang en noodzaak, 223 §3-4, 224; ~ noviciaat, 47; ~ tijdens de vorming, 67; ~ na de laatste geloften, 225 §1; ~ zorg van de overste, 226 §1; ~ in de gemeenschap, 230, 324 §3, 226 §2, 77 §2

Gebouwen:

~ welk type, 179 §1, 327 §1; ~ deel voor medebroeders gereserveerd, 327 §2; ~ aangepaste clausuur, 327 §2; ~ scheiding wonen en werken, 179§2

Geestelijke leiding:

~ wijze van begeleiding, 54 §1, 66 §2-3, 232

Geestelijke lezing:

~ in noviciaat, 47 §1; ~ tijdens de vorming, 68, 69; ~ na de vorming, 225 §2-3, 241; ~ van de H.Schrift, 68, 241; ~ van de Constituties en Regels, 415 §1-2

Geestelijke Oefeningen:

~ bron van onze roeping, 8; ~ tijdens de eerste probatie, 31; ~ in het noviciaat, 46 §2, 47 §1; ~ in het tertiaat, 126; ~ voor eerste en laatste geloften, 128 3°; ~ jaarlijks, 231, 246 6°; ~ kennis en ervaring ervan tijdens vorming verwerven, 108 §4, 271 §3; ~ aan wie en hoe geven, 271 §1-2, 306 §1

Geestelijke zaken:

~ door allen te zoeken, 223 §3-4, 224, 276; ~ erin geoefend zijn, 54, 66 §2, 112, 352

Geestkracht:

~ bevordert in novicen, 51-52; ~ tijdens interstitie, 109 §4; ~ in intellectueel werk, 293 §2; ~ vereist in oversten, 349 §2, 350 §3

Geheimhouding:

~ bij de examinering van kandidaten, 26 §2; ~ rekenschap van geweten, 155 §2; ~ bij advies vragen, 236 2°; ~ bij informatie geven, 361; ~ bij consulten, 357

Gehoorzaamheid:

1. *Algemeen*: ~ wat is echte gehoorzaamheid, 143 §2, 149, 150 §1, 152, 153; ~ apostolische waarde, 143 §1-2, 149; ~ van de kant van de oversten, 349 §1; ~ in dialoog en onderscheiding, 150 §2, 151; ~ niet in geest van onafhankelijkheid, 152

2. *Aan de Paus*: ~ bron en motief voor speciale gelofte 2 §1; ~ eigen karakter van de Sociëteit, 252 §2, 2 §2

3. *Aan de oversten*: ~ na het noviciaat, 64 §1, 77 §4; ~ oversten zelf, 354 §4; ~ samen met oversten Gods wil zoeken, 150 §1-2, 151, 153; ~ gewetensconflict, 154

Geld:

~ in welke mate geoorloofd het in bezit te hebben, 165 §1 2°, 165 §2-3

Geloften:

~ doel en effect, 143 §1-2; ~ wat is nodig voor geldigheid, 113-115, 116, 130; ~ documenten, 131 §2; ~ eerste geloften, 6 §1 2°, 113 §1, 117, 116, 114-115, 57 §2; ~ laatste geloften, 6 §1 3°-4°, 113 §1-2, 118-120, 129, 114-115, 125-128, 132, 133, 136; ~ professen, 135, 134, 137-142, 121, 122; ~ gevormde coadjutoren, 123

Geloftentriduum:

~ als voorbereiding op geloftenhervorming, 75

Geloof:

~ de dienst aan het geloof als zending, 4, 245; ~ samen met bevorderen van gerechtigheid, 4 §2, 223 §2; ~ middelen daarvoor: 256, 257, 254, 268, 279 §2 en 4, 306 §3, 309 §1 395; ~ in gehoorzaamheid,

150 §1, 152; ~ in armoede, 160; ~ Sociëteit als gemeenschap van geloof, 227 §1; ~ voortgezette vorming, 242 §1; ~ als je ziek en zwak wordt, 244 §1; ~ bij de dood, 244 §4

Gemeenschappelijk leven:

~ met betrekking tot armoede, 174-178

Gemeenschappen van apostolisch leven:

~ geen zorg of bestuur op ons nemen, 237

Gemeenschappen van Christelijk leven:

~ bevorderen, 270 3°, 309 §2; ~ in onze scholen, 279 §2

Generale overste:

1. *Keuze*: ~ direct volmacht, 347 §1; ~ afstand doen, 362; ~ vervanging, 366

2. *Volmacht*: ~ hogere overste over de gehele Sociëteit, 341; ~ regels en instructies geven, 334 §1-2, 13, 21 §4; ~ Instituut interpreteren, 17-18; ~ dispensatie, 19 §1; ~ toelating, 24 §3, 28; ~ ontslag, 33, 38; ~ vorming tijdens noviciaat, 41, 55, 56, 117 §2 2°; ~ tijdens tertiaat, 126-127; ~ normen goedkeuren, 330; ~ normen voor de studies, 83 §1-2; ~ wijdingen, 118, 124; ~ eerste geloften, 113 §1, 114 §1 1°, 116; ~ laatste geloften, 113 §2, 114 §1 2°, 119, 124, 136; ~ eenvoudige geloften, 139 §2-3, 142; ~ laatste geloften permanente diakens, 124; ~ alle geloften, 115; ~ afstand doen, 32 §3, 171 5°, 173 §1; ~ goederen delen, 210 §1, 211, 212, 213 §2; ~ zendingen, 248; ~ parochies aannemen en afstoten, 274 §1; ~ seminaries aannemen, 290; ~ politiek, 301 §2; ~ benoeming oversten, 343 2°-3°, 345 §1, 346 §3, 356 §1, 358 §1-2, 393; ~ provincies en regio's, 388; ~ overschrijven, 389 §1; ~ bijeenkomst provinciaals, 396; ~ huizen, 402 §1 en 3; ~ gemeenschappelijke huizen, 08 §1 en 2 2°; ~ censuur, 296; ~ adviseurs en functionarissen, 380-386; ~ zorg voor hem, 363-366

Gerechtigheid, bevorderen van:

~ wezenlijk voor onze zending, 4 §1, 245 §2; ~ geldt voor alle werken, 4 §2, 223 §1-2, 245 §3, 256 §1-2, 271 §1, 274 §1, 277 §1, 288 §3, 299 §2; ~ dimensie van evangelisering 4 §3, 245 §3; ~ oproep van de pausen, 253 5°; ~ nieuwe eisen, 247 §1; ~ omvormen onrechtvaardige culturele waarden, 247 §3; ~ sociale activiteiten, 249 §1-2; ~ gemeenschappen ervoor oprichten, 249 §3; ~ samen met leken, 306 §3; ~ sociale centra, 300, 301 §1; ~ verantwoordelijkheid in rijke landen, 250

Geschiedenis:

~ van de Sociëteit kennen: kandidaten, 25 §4; ~ tijdens de vorming: 69 §1 ~ als vorm van solidariteit, 411; ~ van het land waarin je werkt, 96

Gesprek, geestelijk:

~ tussen novicen en novicemeester, 54 §1; ~ tijdens de vorming, 66; ~ na de vorming, 232; ~ om te groeien in zuiverheid, 147 §4, 148 §2

Gewetensonderzoek:

~ belang en betekenis, 229; ~ hoe vaak, 229

Gewoontes:

~ welke wel, welke niet, 322

Gezag van oversten:

~ wat helpt het te bevorderen, 340 §1, 354 §3-4; ~ begin en einde, 347; ~ bij afwezigheid, 335

Gezondheid:

~ gebrek bij toelating, 30; ~ motief voor wegzending, 34; ~ nodig voor professen, 121 §1 5°; ~ zorg van de oversten, 244 §2; ~ in verband met armoede, 174 1°

God:

~ doel van de Sociëteit, 2 §1; ~ de glorie van God als criterium, 23; ~ God in alles, 233 §3-4; ~ Gods wil in de wil van de overste, 150 §1; ~ overste moet Gods wil zoeken 151 §2, 350 §2, 352, 355 §1; ~

vertrouwen in God, 244 §1; ~ eenheid met God, 47, 224 §1, 225 §2, 229, 246 6°; ~ oorsprong van de gemeenschap, 314 §1; ~ gerechtigheid als belichaming van Gods liefde, 245 §1-2

Goedkeuring van benoemingen:

~ van oversten, 331, 3°; ~ functionarissen, 358 §1; ~ novicemeester, instructor, 346 §2

Graden:

~ examen ad gradum, 93, 121 §2; ~ academische graden, 92; ~ voor de professen, 121 §2-3

Gratis dienstwerk:

~ doel en betekenis, 160, 181, 182 §1; ~ stipendia, 182 §2, 184, 185-186 ~ geen dispensatie, 183; ~ vergoeding geen rol bij keuze van werken, 185

Gregoriana:

~ door paus toevertrouwd, afhankelijk van generaal, gesteund door provincies, 304 §1

Hart, heilig – van Jezus:

~ devotie, 276 §1; ~ hoe het feest viert, 410 §1

Heilige Stoel:

~ speciale band met, 2 §2, 259; ~ gehoorzaamheid, 259; ~ speciale zaken, 35 §1-2

Hernieuwing van de geloften:

~ door wie, hoe vaak, wanneer, 75

Hiërarchie:

~ advies volgen bij keuze van werken, 269; ~ in theologisch denken, 295

Huizen:

~ wat zijn huizen, 401; ~ oprichting en opheffing, 402; ~ vormingshuizen, 197, 205 1°, 39 §2; ~ verzorgingshuizen, 196 §2, 401 §1 2°, 205 2°, 206; ~ voor apostolaat, 401 §1 1°; ~ gemeenschappelijke huizen, 408

Huur:

~ wanneer en in welke mate toegestaan, 192

IJver:

~ in integratie van geestelijk en apostolisch leven, 223 §1 en 3, 224 §1; ~ oversten, 349 §2, 351; ~ leraren, 62, 112; ~ intellectueel werk, 293 §2; ~ tijdens de vorming, 81; ~ om vooruit te gaan, 240, 241

IJver voor de zielen:

~ doel van de Sociëteit, 1; ~ novicen, 45 §1, 48 §1; ~ na het noviciaat, 59, 66 §1, 71, 76, 81, 99, 106, 108; ~ tertiaat, 125 §2; ~ na de vorming, 223, 241; ~ ouderen en zieken, 244 §1, 48, 108 §3-4; ~ bevorderd door oversten, 151 §1, 258 §1, 350 §1; ~ versterkt door eenheid, 311, 314 §1, 315, 323, 324, 326; ~ door samenwerking provincies, 395 §1-2, 397 §1-2

Inculturatie:

~ karakteristiek van onze zending, 4 §3, 245 §3; ~ voorwaarde ervan, 246 2°; ~ gevraagd door de pausen, 253 4°; ~ in de missie, 263 §1; ~ in de opvoeding, 277 §4, 285 §1; ~ in theologische reflectie, 294; ~ in sociale communicatie, 303 §2; ~ in de vorming, 69 §2, 95, 99, 106 §2, 110

Informatie:

~ voor beslissingen, 360; ~ als geheimhouding geschonden is, 361

Instituut van de Sociëteit:

~ wat is het, 7; ~ wat zijn de onderdelen, 8-14; ~ toepassing en verklaring, 15-17; ~ dispensatie, 19; ~ behoeven en vernieuwen, 20-23; ~ kennis ervan, 415, 48 §2, 126, 241, 415 §2; ~ observantie, 415 §1, 414, 350 §1, 352; ~ bevorderen, 350

Instituut van godgewijd leven:

~ beletsel bij aanname, 28 °; ~ geen zorg ervoor op ons nemen, 237

Instructor:

~ door wie en hoe benoemd, 358 §2

Integratie:

~ van geestelijk en apostolisch leven, 223 §1-3; ~ doel, voorwaarden, middelen, resultaat, 223 §3-4, 224 §1-2; ~ vorming als groei in integratie, 66 §1, 106 §1; ~ speciaal tijdens tertiaat, 125 §2

Intellectueel apostolaat:

~ belang, 293 §1; ~ moed en zelfverloochening, 293 §2; ~ in theologische reflectie 294-295; ~ intellectueel aspect van al ons weken, 297

Interstitie:

~ doel, 109 §1; ~ wanneer, hoe lang, hoe, 109 §1-2; ~ zorg, 109 §3-4

Intrede:

~ vanaf welke dag berekend, 40; ~ vierde gelofte na eerste twee jaar, 131 §2

Investeringsen:

~ in welke mate toegestaan, 165 2°, 192 §2; ~ zorg voor gerechtigheid, 217

Jezus Christus:

~ oversten moeten zijn voorbeeld volgen, 349 §1; ~ zijn raden volgen, 143 §1; ~ vriendschap met hem, 146 §1; ~ gehoorzaamheid, 149; ~ armoede, 157, 158, 160, 176 §1-2, 178 §1; ~ novicen, 47 §1, 48 §1; ~ scholastieken, 65, 68; ~ voorwaarde voor onze zending, 246 1° en 4° en 6°; ~ zijn glorie in leven en dood, 244 §4; ~ ons bezit, 216 §1

Kapitaal:

~ in welke mate zelfs na eerste geloften, 164 §1; ~ vermeerdering voor de eerste geloften, 57 §2 2°; ~ na de eerste geloften, 164 §1

Kerk:

~ onze zending, 1, 4 §1, 245 §1, 246 7°; ~ uitgenodigd mee te werken aan vernieuwing, 253 2°; ~ vertrouwd worden met bronnen van spiritualiteit, 69 §1; ~ sensus ecclesiae ontwikkelen, 70; ~ de kerk dienen, 74; ~ studies, 83 §1, 99 §1, 101, 104; ~ normen om zuiverheid te bewaren, 147 §4; ~ gehoorzaamheid, 149; ~ gerechtigheid, 247 §1; ~ tekenen van onze dienst, 252 §1; ~ onze traditie van dienst aan de kerk, 259; ~ oecumene, 269 §1; ~ huizen onder de marginalen, 273; ~ ~ parochies, 274 §1; ~ sociale leer, 299 §2; ~ politieke activiteit, 301 §2; ~ leken 305 §1, 308; ~ soberheid van kerkgebouwen, 199, 191 §4

Kleding:

~ wat voor soort, 178 §1; ~ passend bij gemeenschappelijk leven, 174 1°; ~ speciale behoeften, 174 1°

Leeftijd:

~ voor intreden, 28 §1 6°; ~ begin noviciaat, 24 §3; ~ eerste geloften, 116; ~ laatste geloften, 119; ~ hogere overste, 344 §1; ~ vervanging van overste, 345 §3

Leer:

~ noodzaak, 81, 82; ~ doel, 81 §1-3; ~ voor de wijdingen, 81 §2, 86-90; ~ voor de vier geloften, 121 §1 6°, 121 §2-3, 93; ~ in sociale zaken, 301 §1; ~ vorming, 99-100, 105; ~ professoren, 101-105; ~ theologische visies, 295; ~ publicaties, 296

Leergezag:

~ normen volgen, 100; ~ eerbied, 101; ~ afwijken van de leer, 104; ~ de Geest in de sensus fidelium helpen onderscheiden, 295

Leken:

~ samenwerken in de zending, 305 §1, 306 §1-2; ~ hun eigen roeping, 305 §2; ~ vorming in de Ignatiaanse spiritualiteit, 306 §1; ~ samenwerken in de werken van de Sociëteit, 284, 292, 307; ~ met een duidelijk mission statement, 307 §1; ~ middelen aanbieden om Ignatiaanse traditie te leren kennen, 307 §2; ~ Geestelijke Oefeningen, 271; ~ participatie in en directie van onze werken, 307 §3-4; ~ netwerk van leken, 309 §3; ~ juridische band, 310; ~ voortgezette vorming van jezuiteten, 306 §4

Leraren:

~ wie worden gekozen om medebroeders te onderwijzen, 62; ~ hun taak en verantwoordelijkheid, 62, 70, 112; ~ welke leer, 99 §1, 100, 102; ~ hoe onderwijzen, 101, 103 §1-2, 105; ~ voorbeeld, 112; ~ samenwerken in voortgezette vorming, 242 §1

Licentiaat:

~ in filosofie/theologie, 92; ~ voor de vier geloften, 121 §2-3

Liefde:

1. *Voor God*: ~ belangrijkste band van eenheid, 313 §2; ~ onderscheidende liefde als norm van actie, 326; ~ in noviciaat, 47 §1; ~ gelofte van zuiverheid, 144 §1 en 4, 146, 147; ~ gehoorzaamheid, 149; ~ armoede, 157, 158; ~ voorwaarde voor zending, 246 6°

2. *Voor elkaar*: ~ 43 §2, 77 §1, 311, 316 §2; ~ gebreken aanwijzen en broederlijke correctie, 235, 236, 77 §4; ~ voor gasten, 327 §3; ~ voor ouderen en zieken, 244 §2; ~ voor wie beproefd worden, 148 §2 1° en 2°; ~ bij ontslag, 34 1°, 36

Liturgie:

~ training en actief deelnemen, 68, 77 §1; ~ bron van geestelijke voeding, 241

Maagdelijkheid:

~ gave van God, 144 §2; ~ toewijding, 144 §1; ~ apostolisch, 144 §2; ~ maakt ons vrij, 143 §2; ~ getuigenis dat God liefde is, 144 §3; ~ verbindt met het Paasmysterie, 145; ~ sacramenten van vergeving en eucharistie, 146 §1; ~ devotie tot Maria, 146 §2; ~ band van communiteitsleven, 146 §3; ~ alle middelen gebruiken, 147; ~ elkaar helpen, 148

Meditatie:

~ tijdens eerste proeftijd, 31; ~ noviciaat, 47 §1; ~ voor de laatste geloften, 128 6°; ~ voortgezette vorming, 242 §1; ~ over de Constituties en het Instituut, 415

Minister van het huis:

~ door wie benoemd, 358 §2; ~ zijn taak, 404 §1; ~ bij afwezigheid van de overste, 346; ~ als hij geen priester is, 346 §2

Missie:

~ allen kunnen gezonden worden, 263 §1; ~ wie worden gezonden, 263 §2; ~ steun van de provincies, 264 §1, 398 §2; ~ werk van evangelisering bevorderen, 264 §2

Mobiliteit:

~ wezenlijk voor onze zending, 2, 246 7°-8°~ speciaal wie vier geloften aflegt, 121 §1 4°; ~ teken van solidariteit, 411

Moderator van de provinciaalsconferentie:

~ taak en gezag, 398 §4, 399

Moedertaal:

~ minstens een taal erbij leren, 97, 242 §2; ~ gebruik bij afleggen geloften, 131 §1, 133

Moelijkheden:

~ hoe ze te boven komen, 109 §4, 148 §2 2°; ~ in de beraadslaging, 151 §2, 349 §2

Nederigheid:

~ novicen, 49; ~ oversten, 349 §1; ~ in zuiverheid, 147 §1 en 4; ~ in armoede, 157; ~ bij berispingen, 235 5°, 350 §3; ~ in de communiteit, 320, 325 §2; ~ in samenwerking met leken, 306 §2

Nieuwe standpunten:

~ in de leer: hoe ons te gedragen, 100, 103 §2, 294, 295

Normen, Aanvullende – bij de Constituties:

~ wat zijn ze, wat bevatten ze, doel en bedoeling, Inleidend Decreet 1°-4°, 5 §1-2

Novicemeester:

~ door wie en hoe benoemd, 358 §2; ~ taak en relatie met novicen, 54 §1; ~ welke assistenten, 54 §2

Novicen:

~ fraters novicen, 6 §1 1°; ~ broeders novicen, 6 §1 1°; ~ indifferentes, 6 §1 1°, 44 §2 ~ wanneer kunnen ze weggezonden worden, 33 §1

Noviciaat:

~ opnieuw opnemen, 38; ~ voor alle kandidaten, 43; ~ in iedere provincie, 39 §1; ~ waar gelocaliseerd, 39 §2; ~ hoeveel tijd daar doorgebracht, 42; ~ lengte van het noviciaat, 41; ~ voorbereiding, 25-26; ~ wanneer begint het, 40; ~ hoelang kan het verlengd worden, 56, 117 §2; ~ kandidatuur, 31; ~ eigenlijk noviciaat, 44, 45 §1-2, 48 §2-3, 43 §2; ~ belangrijkste experimenten, 46 §1; ~ Geestelijke Oefeningen, 46 §2; ~ training in vertrouwelijke omgang met God, 47; ~ deugden, 49, 51; ~ verantwoordelijkheid, 52; ~ gemeenschappelijk leven, 50; ~ inwijding in Christus-mysterie, 48 §1; ~ scheiding van familie en vrienden, 53; ~ relatie met novicemeester, 54 §1; ~ studies tijdens noviciaat, 56 §1; ~ toelating tot geloften, 117 §1; ~ bezit, 32, 57

Oecumene:

~ apostolaat van de Sociëteit, 268; ~ teken van de tijd, 269 §1; ~ experts nodig, 269 §2 ~ overeenkomstig voorschriften, 269 §3

Onderdanen:

~ gekend door oversten, 147 §1, 155 §1, 353; ~ open voor dialoog, 150-151, 153, 154 1°, 319, 323, 324 §1, 353-354

Onderscheiding:

~ in de vorming, 66 §2, 71; ~ voor de vier geloften, 121 §1 2°; ~ oversten, 349 §1, 352, 354 §1; ~ assistenten *ad providentiam*, 364 §2; ~ admonitor, 379 §1; ~ bij toelating, 30; ~ hoeveelheid gebed, 67 §2; ~ wat is nodig, 174 4°; ~ zuiverheid, 148 §2 1°; ~ grenzen voor gebed en boete, 225 §1; ~ samenwerking met leken, 306 §1

Ondersteuning:

~ uit welke bron voor apostolische gemeenschap, 190 §2, 191, 182 §2 –186; ~ opleidings- en verzorgingshuizen, 196; ~ uit gemeenschappelijke fondsen, 208; ~ bij ernstige nood, 207

Ontslag uit de Sociëteit:

~ slechte gezondheid geen motief, 34; ~ volmacht van de provinciaal, 33 §1-2; ~ wijze van ontslaan, 35-36; ~ ongeldig ontslag, 37

Openbaar maken:

~ van gebreken, 235; ~ gelofte om openbaar te maken wie waardigheid ambieert, 134, 141

Opvoeding:

~ van kandidaten onderzoeken, 26 §2; ~ belangrijk apostolaat, 277; ~ doel, 279; ~ aandacht voor sociale communicatie, 280; ~ buitenlandse studenten, 282-283; ~ volwassenen, 291; ~ priesteropleiding, 290; ~ samenwerking met leken, 284

Ordening:

~ in geestelijke oefeningen, 47 §2, 67 §2-3, 225 §1; ~ in schrijven van brieven, 359; ~ dagorde in gemeenschap, 324 §2-3; ~ in vormingsgemeenschap, 77 §1-2; ~ provinciale of regionale ordening van de studies, 83 §2-3

Ordinarius loci:

~ overeenkomst betreffende seminarie, 290; ~ advies bij keuze van werken, 259

Ouderen:

~ in vormingshuizen, 197; ~ verzorgingshuizen en het fonds daarvoor, 196 §2, 205 2°; ~ andere middelen voor hun onderhoud, 206; ~ apostolische vruchtbaarheid, 244 §1 en 3; ~ speciale zorg voor hen, 244 §2

Overeenkomsten:

~ met ouders bij afstand doen van bezit, 171 4°, 172 §2

Overnachten:

~ buitenshuis, 328; ~ niet-jezuïeten in onze huizen, 327 §3

Oversten:

~ welke, 341-342; ~ hogere oversten, 341 §2; ~ door wie en hoe benoemd, 343; ~ consultatie vooraf, 340 §2; ~ niet te lang of te vaak in functie, 348 §2; ~ welke graad moeten ze hebben, 344; ~ welke gaven, 340 §1; ~ wanneer begint hun functie, 347 §1; ~ volmacht, 335; ~ kennis van de Constituties, 352; ~ meer geliefd dan gevreesd, 353; ~ geholpen door functionarissen, 358, 401 §1; ~ consultoren en admonitor, 355 §1, 356 §1; ~ brieven, 359-360; ~ dispensatie m.b.t. Instituut, 19; ~ opname, 24; ~ toelaten tot geloften, 113; ~ ontslag, 33; ~ geestelijke zorg, 148 §2, 225 §1, 226, 231 §2 1°, 244 §2, 323, 324 §1-3, 340, 349 §1; ~ voor wie in vorming zijn, 61 §1, 64 §3, 65, 66 §1, 67 §2, 69 §1, 70; ~ spirituaals, 66 §2, 403 §2, 404 §2; ~ na de vorming, 243; ~ observantie van het Instituut, 15, 350, 415 §2; ~ rekenschap van geweten, 155 §1; ~ geloften en gebedsleven, 148 §2, 226 §1-2; ~ discipline, 360 §2-3, 313 §1, 319, 323, 324, 326 §3-4; ~ lichamen welzijn, 244 §2; ~ studies, 81-98; ~ gehoorzaamheid, 150-154, 340, 352, 353, 354 §3, 337 §1; ~ armoede, 165-167, 173, 174-175, 178 §2, 180, 214; ~ beheer, 216-222; ~ apostolaat, 248, 249 §2, 255, 248-262; ~ missie, 263, 264; ~ interreligieuze dialoog, 267; ~ oecumene, 269 §2; ~ pastorale instituten en werken, 272, 274 §1, 275; ~ sociaal apostolaat, 301 §2, 302

Parochies:

~ wat voor soort, welke op ons nemen, welke afstoten, 274

Pastorale training:

~ wat moet die inhouden, 198 §3-4; ~ wijze waarop, 108 §1-2; ~ voor biechthoren, 90

Pensioen:

~ niet zelf ontvangen, 187; ~ voor de gemeenschap, 191 §2; ~ bij afstand doen van bezit 171 6°

Positieve wetenschappen:

~ onderzoek bevorderen, 293 §1; ~ hulp voor theologie, 99 §1-2; ~ voor filosofie, 289 §6; ~ verband met filosofie en theologie, 94

Postulaten:

~ hoe opstellen, 22 §2

Postulator generalis:

~ door wie benoemd, functie, 383 §4

Preken:

~ vorming tot, 96, 108 §3; ~ zonder stipendium, 182

Priesters:

~ hoe vaak celebreren, 227 §2; ~ biechten, 227 §3; ~ brevier, 228; ~ studie na theologie, 240-243 §1; ~ aanpassen aan leefwijze van seculiere priesters, 177

Priesterschap:

~ Sociëteit is priesterorde, 2 §2; ~ vereist voor professie van vier geloften, 6 §1 4°; ~ voor geestelijk coadjutor, 6 §1 3°; ~ verband met incorporatie in Sociëteit, 118

Privileges:

~ sommige met name genoemd, 24 §3, 32, 56, 116, 117 §2

Procesvoering:

~ juridische volmacht van Sociëteit, 339; ~ proces voeren, 220; ~ actief in proces van niet-jezuïeten, 238, 239

Procurator generalis:

~ functie, 383 §2; ~ door wie benoemd, 383 §1; ~ waar verblijven, 383 §2

Professen:

~ algemeen, 6 §1 3°-4°; ~ voorbereidende stappen, 128; ~ tijdstip, 33 §3; ~ wijze waarop, 35 §2; ~ van vier geloften, 119, 121, 122, 344; ~ van drie geloften, 6 §1 3°,

Professoren van de Onzen:

~ zending van de provinciaal, 62; ~ kerkelijk leergezag, 101; ~ nieuwe ideeën, 103; ~ bij tekort schieten, 104; ~ voorschriften t.a.v. wat onderwezen moet worden, 99, 100, 102, 105; ~ voorbeeld voor studenten, 112

Promotie:

~ tot de graden van de Sociëteit, 118-129, 130, 132, 136

Provinciale overste:

~ wie is dat, 341 §1 2°; ~ hogere overste, 341 §2; ~ gewoon gezag, 391 §2; ~ valt onder tweede eenvoudige gelofte van professen, 138

1. *Benoeming*: ~ door wie en hoe, 343 2°; ~ consultatie vooraf, 340 §2; ~ graad, 344 §1; ~ hoe lang in functie, 348 §1-2; ~ vervanging, 345 §1-3

2. *Functie*: ~ algemeen: 391, 392, 334 §2, 363; ~ op welke wijze, 392; ~ interprovinciaal en internationaal, 397, 304; ~ visites, 391 §3; ~ consultants, 355, 356 §1; ~ hoe onderhouden, 209 ~ bijzonder: Instituut, 330, 334, 19 §2, 29, 41, 126; ~ toelating, 24 §1; ~ ontslag, 33 §1-2; ~ vorming: 61 §1, 62, 83 §2, 81 §3, 83 §2, 98 §1-2, 92, 107, 109 §2-3, 79, 93 §1; ~ wijdingen, 118; ~ geloften, 113, 117, 114 §1-2, 122; ~ armoede, 173 §1-2, 175, 180, 194, 195, 199, 200 §2, 201, 208, 210 §1, 212, 216 §3; ~ religieus en communautair leven, 225, §2, 231 §1-2, 324 §2-3, 244 §3, 330; ~ keuze van werken, 258 §1; ~ benoemingen, 343 3°, 358, 345 §1, 346 §2; ~ applicatie, 389 §2-4; ~ leden van andere provincies, 390; ~ alleenwonenden, 317

Provincie:

~ wat is het, 387 §1; ~ wie richt op, verdeelt, heft op, 388 §1; ~ meerdere in hetzelfde gebied? 388 §2; ~ wie behoort tot, 389 §1; ~ applicatie, 389 §2-4; ~ verblijf in andere provincie, 390; ~ eigen noviciaat, 39 §1; ~ hulp voor provinciaal, 393, 356 §1, 358 §1; ~ bedelen in andere provincie, 214; ~ regelingen voor afzonderlijke provincies, 330; ~ relaties tussen provincies, 398 §2

Recht, burgerlijk:

~ rekening mee houden bij afstand van goederen, 170, 171 2°

Recollectie:

~ op het eind van eerste proeftijd, 31; ~ voor geloftenhernieuwing, 75; ~ voor laatste geloften, 128 3°; ~ maandelijks, 415 §1

Rector:

~ in vormingshuis, 64 §3, 66-78, 84, 11

Regels:

~ dispensatie, 19 §1-2; ~ veranderingen, 21 §4; ~ verplichtend, 415 §1; ~ observantie, 15, 360, 364 §4; ~ lezen, 415 §1; ~ goedgekeurd door een Algemene Congregatie, 10 2°, 12 §1 3°; ~ van de modestie, 12 §1 3°; ~ gezag van provinciaal, 334 §2

Regio:

~ wat is het, typen, 387; ~ als een provincie bestuurd, 394

Reizen:

~ overeenkomstig armoede, 178 §1-2; ~ in eigen huizen zo mogelijk verblijven, 178 §2; ~ relatie met plaatselijke overste, 390

Rekenschap van geweten:

~ doel, 150, 155 §1; ~ verband met zuiverheid, 146 §3; ~ hulp bij gehoorzaamheid, ~ 150 §2; ~ wat is voorgeschreven, 155 §1; ~ voor eerste geloften, 128 2°; ~ in welke geest, 155 §1-2

Relaties tussen provinciaals en generaal:

~ *ad providentiam*, 362, 363, 376 §5; ~ supraprovinciaal bestuur, 396

Rente:

~ toegestaan, 192; ~ verboden, 191 §4

Residenties:

~ waar te vestigen, 180, 246 1°, 273, 275; ~ voor de dienstwerken, 270-272, 276; ~ afhankelijk van vormingshuis, 198; ~ afhankelijk van ander huis, 341 3°, 405

Revisor arcarum:

~ benoemd door provinciaal, met goedkeuring generaal, 358 §1

Rijpheid:

~ vereist in kandidaten, 25; ~ novicen, 52, 56; ~ na het noviciaat, 67 §1, 72, 77 §4, 106 §1, 112; ~ interstitie, 109 §1; ~ zuiverheid, 144 §1-2; ~ rijpe vriendschap, 147 §1; ~ in gemeenschap, 326 §3; ~ voorwaarde en resultaat van religieuze discipline, 350 §2

Roeping, priester-:

~ voor scholastieken uitleggen en bevorderen, 48 §2-3

Roeping, religieuze ~ roepingenpastoraat, 412; ~ in kandidaten onderzoeken, 26; ~ tijdens eerste proeftijd, 31

Samenwerking, interprovinciaal en supraprovinciaal:

~ noodzaak, 395; ~ voorwaarde voor onze zending, 246 7°; ~ in de keuze van werken, 261; ~ experts opleiden voor interreligieuze dialoog, 267; ~ sociale centra, 300; ~ middelen, 73, 80, 97, 110, 111, 396, 397, 398; ~ moderator van een conferentie, 398 §3-4, 399, 400

Schenkingen:

~ voor de laatste geloften, 164 §1; ~ na de laatste geloften, 171 3°; ~ alle tijden, 174 3°

Schikking:

~ proberen te bereiken vóór een proces, 220 §1-2

Scholastieken:

~ wie zijn het, 6 §1 2°; ~ op weg naar priesterschap, 48 §3, 74

Scholen:

~ belang en doel, 277 §2-3; ~ mission statement, 285 §1; ~ goede bestuurders, 285 §2; ~ hogere scholen, 289 §1; ~ vooral voor theologie en filosofie, 289 §6; ~ middelbare scholen, 288

Schrift, Heilige:

~ regelmatig en systematisch lezen, 47, 68, 225 §3, 241, 243 §2; ~ belang daarvan, 99 §1, 100, 102

Secretariaten:

~ als hulp voor de generaal, 385; ~ deskundige assistenten als directeur, 384 §2

Secretaris van de Sociëteit:

~ onderscheiden van assistenten *ad providentiam*, 374 §2; ~ functie, 383 §`

Separatie:

~ tijdens tweede proeftijd, 53; ~ scholastiek-novicen samen met broeder-novicen, 43 §2

Sexualiteit:

~ gelofte van zuiverheid, 144 §1; ~ instructie tijdens vorming, 148 §2 2°

Sociaal apostolaat:

~ belang en doel, 298; ~ in alle dienstwerk, 299; ~ sociale centra, 300; ~ in openbaar leven, 301; ~ allen erin gevormd, 302, 106 §3, 98 §1, 243 §2

Sociale communicatie (media):

~ dimensie van alle activiteit, 303 §1; ~ allen trainen, 96 §2; ~ sommigen speciale opleiding, 303 §2; ~ in apostolaat van de opvoeding, 280

Socius:

~ van de novicemeester, 54 §2; ~ van de provinciaal, 393

Solidariteit:

~ met de hele Sociëteit, 411-412, 416; ~ van gemeenschappen, 329; ~ met medewerkers, 246 1°, 176 §2; ~ tijdens de vorming, 106 §2-3

Spiritueel:

~ zo mogelijk in ieder huis, 404 §2; ~ tijdens de vorming, na het noviciaat, 66; ~ voor iedereen belangrijk, 232

Spreekt:

~ novicen onder elkaar, 43 §2; ~ in vormingsgemeenschap, 77 §4; ~ in iedere gemeenschap, 320; ~ met niet-medebroeders, 53, 80, 106 §2, 111, 147 §3, 322

Stem(ming):

~ van de assistenten *ad providentiam*, 378; ~ hun recht en dat van de provinciaals, 392; ~ adviseerend, 355 §2; ~ adviseerend, 191 §4, 375, 376 §6, 380 §3, 381 §3

Studies:

~ doel, 81 §1 en 4; ~ algemeen karakter, 82; ~ scheiding academische en religieuze leiding, 63; ~ studeren aan faculteit buiten de Sociëteit, 84; ~ algemene richtlijnen, 83 §1-2; ~ in een provincie, 83 §2-3; ~ belemmeringen wegnemen, 98 §2; ~ plicht van de oversten, 85; ~ plicht van studieprefect en professoren, 88, 103, 104, 105; ~ studie vóór intreden, 86, 91; ~ filosofie, 87; ~ theologie, 89; ~ licentiaat, 92; ~ examen om biecht te horen, 90; ~ culturele vorming, 95; ~ sociale communicatie, 96 §1-2; ~ vreemde talen, 97; ~ speciale studies, 94; ~ welke doctrine, 99-102

Subsidies:

~ hoe gebruiken, 205; ~ hoe overschot gebruiken, 210 §2, 211, 212

Substantia van het Instituut:

~ wat zijn het, 20; ~ verandering aanbrengen, 21; ~ verklaring, 20 §2; ~ wat kan provinciale congregatie, 22 §1

Surplus:

~ wat ermee te doen, 195

Tertiaat:

~ doel, 125 §2; ~ verplichting, 125 §1; ~ programma, 126; ~ dispensatie, 127

Testament:

~ opstellen, uitvoeren? 238 §1-2

Theologie:

~ vier jaar, 89; ~ licentiaat, 92; ~ broeders, 81 §3, 98 §1; ~ voortgezette vorming, 241, 243 §2; ~ examen voor professie van vier geloften, 93; ~ theologische faculteit in onze universiteiten, 289 §6; ~ belang theologische reflectie, 294-295

Tijdschriften:

~ middelen om ze te bevorderen, 205 4°, 406 §3

Twijfel:

~ bij toelating, 29, 26 §2; ~ bij eerste geloften 117 §2

Uitgeverij:

~ handelsactiviteit, noodzakelijk voor apostolaat, toestemming nodig, 215 §2

Uniformiteit:

~ in een provincie, 330; ~ in levensbehoeften, 174 1°, 175, 321

Universiteiten:

~ belang en doel, kenmerken 289

Vereniging met God:

~ door allen na te streven, 223 §3-4, 224 §1-2, 225 §2; ~ vooral de oversten, 352

Verordeningen:

~ noodzaak, verplichting, 13 §1; ~ generaal, 334 §1; ~ provinciaal, 330, 334 §2; ~ ~ plaats in Instituut, 13, ~ verklaring, 18; ~ verandering, 21 §4

Verspreiding:

~ in apostolisch werk, 312; ~ karakter van gemeenschap, 315; ~ altijd lid van een gemeenschap, 317; ~ speciale regelingen voor provincies *in dispersione*, 388 §3

Versterving:

~ in praktijk van de zuiverheid, 144 §1, 145, 147 §4; ~ armoede, 157, 178 §1-2; ~ novicen, 49; ~ gevormde leden, 223 §4; ~ oversten, 352

Vertrouwen:

~ bij het ouder worden, 244 §1; ~ bij moeilijke zendingen, 263 §2; ~ wederzijds vertrouwen, 320, 324 §1, 326, 146 §1, 155 §1, 77§4, 147 §1, 148 §2 1°

Vervanger assistent *ad providentiam*:

~ wanneer en hoe door generaal te benoemen, 376 §3 5°; ~ zijn rechten, 376 §6; ~ eed, 378; ~ benoeming door tijdelijk vicaris, 377

Verzekeringen:

~ voor ouderen en zieken, 206; ~ inkomsten daaruit voor de gemeenschap, 191 §2

Verzoening:

~ geest van verzoening, 227 §3; ~ sacrament van de verzoening, 227 §3, 146 §1

Vicaris-generaal:

~ wanneer, 368 §1, 366 §4; ~ graad, 344 §2; ~ waardigheid, 138; ~ na dood generaal, 368 §1-2, 369; ~ bij leven van generaal, 370, 372 §1, 373, 366 §3 1°, 372 §2 ~ eeuwig, 371

Vice-overste:

~ permanent, 405; ~ tijdelijk, 342 1° en 3°; ~ door wie benoemd, 346 §1-3; ~ volmacht, 336 §1 2°-3°; ~ voor provinciaal, 345, 336 §1, 344 §2

Visitaties:

~ jaarlijks, 391 §3; ~ hoe, 408 §2 1°-2°, 4°; ~ vernieuwing permissies, 338 §2

Visitators:

~ gezonden door generaal, 386; ~ ondersteunen, 209

Vluchtelingen:

~ wereldwijd probleem van ongerechtigheid, 247 §1

Voeding:

~ wat voor soort, 174 1°, 178 §1-2, 321; ~ aan te passen aan behoeften, 175 1°, 321; ~ dispensaties, 338 §1-2

Volmacht:

~ wetgevende macht algemene congregatie, 33 §1; ~ congregatie van procuratoren, 333 §3; ~ provinciale congregatie, 33 §4; ~ generaal, 334 §1; ~ provinciaal, 330, 334 §2, ~ begin en einde, 347; ~ bij afwezigheid, 335; ~ vervangers, 336; ~ bevelen, 337; ~ dispensaties, 338

Voortgezette vorming:

~ noodzaak, 240; ~ hoe, 241, 242 §1-2, 243 §1 en 3; ~ broeders, 243 §2

Vooruitgang, geestelijke:

~ novicen, 44 §1, 45 §1, 52; ~ na het noviciaat, 64, 65, 66 §1, 67 §1, 69 §2, 71, 72, 77 §1 en 4; ~ tertiaat, 125 §2; ~ gevormde leden, 241; ~ hulpmiddelen, 415 §1, 224 §2, 155 §1, 235, 236

Vorming:

~ apostolisch doel, 45 §1, 59 §1; ~ integratie in lichaam van de Sociëteit, 106 §1; ~ integratie van alle elementen van ons leven, 60, 65, 66 §1; ~ aangepast aan noden, 59 §2; ~ verantwoordelijkheid provinciaals, 61, 62, 66 §1-2; ~ geestelijke vorming, 64, 66, 67, 68, 69, 70-71, 73; ~ apostolische vorming, 106, 107, 108, 110, 11

Vrede:

~ bevorderen van de vrede, 247 §1, 253 3°; ~ doel van interreligieuze dialoog, 265 §1

Vrienden:

~ dankbaarheid tegenover hen, 413; ~ communicatie, 53, 111

Vrijheid:

~ in denken en doceren, 103, 104, 294-296

Vroomheid, oefeningen van:

~ novicen, 47; ~ tijdens studies, 67; ~ gevormde leden, 223 §4, 231, 233, 234,

Vrouwen:

~ deelgenoot in onze zending en besluitvorming, 247 §2

Waardigheden:

~ in de Sociëteit, 138, 141; ~ buiten de Sociëteit, 139, 141, 142, 115

Wereld:

~ speciale gelofte, 2 §1; ~ beschikbaarheid en mobiliteit, 110, 121 4°, 242 §3, 246 7°, 259, 411; ~ gemeenschap *ad dispersionem*, 255 §1, 312, 314 §2, 315, 317; ~ inculturatie, 99 §2, 106 §2, 110, 111, 246 2°; ~ een verdeelde wereld 59 §2, 223 §3, 246 4°; ~ de gewoonten van de wereld niet overnemen, 322

Wetten:

~ van de Sociëteit: basis, 23; ~ in welke geest onderhouden, 15, 414, 415; ~ wie interpreteert, 16-18; ~ dispensatie, 19; ~ verandering, 21; ~ wetgevende macht, 333 §1

Wijdingen:

~ voorafgaande studies, 87, 89; ~ welke kennis nodig, 81 §1-2, 86, 95, 96; ~ waar studeren, 63, 84; ~ voorbereiding op viering sacramenten, 108 §3; ~ permanent diaken, 124

Woninginrichting:

~ overeenkomstig gemeenschappelijk leven, 174, 321

Zaken doen:

~ zelfs de schijn vermijden, 215

Zelfverloochening:

~ maakt vrijheid mogelijk, 354 §3; ~ geen eigenliefde, 144 §3; ~ nodig voor onderscheiding, 223 §4; ~ in intellectueel apostolaat, 293 §2

Zending van de Sociëteit:

~ wat is die zending, 4 §1-2, 223 §1, 245 §1-2; ~ dimensies, 4 §3, 245 §3; ~ oorsprong, 2; ~ documenten, 3, 4 §1; ~ voorwaarden, 246; ~ gevolgen voor de vorming, 59 §2, 106, 110, 111; ~ gevolgen voor onze geloften, 143, 144, 149, 151 §1, 161, 176 §2, 223, 241, 244 §3; ~ gevolgen voor gemeenschapsleven, 150 §2, 323, 326; ~ gevolgen voor ons dienstwerk, 248, 256; ~ middelen, 257, 251; ~ samenwerking met leken, 305-310

Zending, persoonlijke:

~ via overste, in kader van zending van de Sociëteit, 255 §2

Zieken:

~ hoe zich gedragen, 244 §1; ~ speciale zorg, 244 §2; ~ uit welke fondsen, 197, 205 2° 206; ~ oversten moeten hen zending geven, 244 §3; ~ voorbereiden op dood, 244 §4

Zielen:

~ de zielen helpen, leidend principe bij de vorming, 45 §1, 59 §1, 60, 81 §1, 3-4

Zorgzaamheid:

~ vereist in oversten, 61 §1, 107, 148 §2 1°-4°, 217, 226, 231 §2 1° en 2°, 244 §2, 258 §1, 272, 304, 350 §3, 363; ~ in de assistenten *ad providentiam*, 365, 366 §1, 375 §1; ~ speciaal voor ouderen en zieken, 244 §2; ~ broederlijke zorgzaamheid bij openbaar maken van gebreken, 235, 236

Zusters: ~ zorg en begeleiding? 237

[\[naar inhoudsopgave\]](#)

VERANTWOORDING

Deze vertaling van de Aanvullende Normen kwam als volgt tot stand.

Roger Lenaers maakte een eerste vertaling op basis van de Latijnse grondtekst, gebruik makend van reeds bestaande vertalingen in verschillende moderne talen. Ook ging hij te rade bij eerdere Nederlandse vertalingen van de decreten van de vier laatste Algemene Congregaties.

Hans van Leeuwen verzorgde de eindredactie en is daarvoor verantwoordelijk. Bij het corrigeren van de tekst was *Mary Blickman* behulpzaam.

